Henriette Yvonne Stahl

Între zi şi noapte

Roman

Editura Minerva

Henriette Yvonne Stahl

Între zi şi noapte

– ROMAN –

Ediţie ne varietur

Editura MINERVA

Bucureşti, 1971

Coperta: Maria D. Dima

Corectură [V1.0]: noiembrie 2017

Partea întâi

Capitolul I

Era primăvară. Soarele cald; strada aproape pustie. Ana îşi auzea pasul sunând desluşit pe caldarâm. Îşi simţea trupul diafan, fără importanţă. Pasul ei avea ceva nostalgic, umblet de pasăre aşezată pe picioarele înalte şi subţiri purtat pe liniştea unui câmp gol şi trist.

De aproape un an, din iarna lui 1916 când Bucureştiul fusese cucerit şi ocupat de trupele germane, de un an de când fiecare gest era provizoriu, făcut numai să macine clipele.

Ana simţea o revoltă dureroasă împotriva zilelor care treceau fără să aducă nimic decât numai şi numai aceeaşi aşteptare îmbolnăvitoare, a păcii. Timpul trecea atât de greu încât părea nemişcat.

Acum Ana mergea la dentist, o plictiseală, apoi, altă plictiseală, se va reîntoarce acasă unde o aştepta domnişoara profesoară. Anei îi era groază de această femeie săracă, nemăritată, nenorocită, urâtă, cu ochii veşnic plini de lacrimi, cu glasul monoton şi îşi da seama cu uimire că nu-i era milă, că-i era numai silă să stea atâtea ceasuri închisă în odaie cu această fiinţă făcută parcă din cenuşă. Ştia că lângă ea, în timpul lecţiilor, i se va face somn, intolerabil somn, că se va plictisi peste măsură, până la exasperare… Logaritm de… logaritm…

Ana Stavri ajunse în faţa casei dentistului. Intră în salonul de aşteptare şi se aşeză tăcută pe canapeaua cea mare de piele a încăperii, lângă mama ei, care – după ce îi dădu bună ziua – continuă să citească cele câteva ziare publicate de cotropitori. Ana îi vedea faţa aplecată asupra gazetei. Obrazul ei cuprindea o aşteptare resemnată. Părea hotărâtă să fie răbdătoare. Privind-o, Ana îşi da seama cât suferise în anul acesta de război, de despărţire. O oboseală prematură îşi aşezase semnele pe trăsături, pe surâs, până pe haine parcă. Ana ar fi vrut să o ajute să-şi ducă greul, dar nu găsi niciun cuvânt, niciun gest exterior, numai o deznădejde dureroasă.

Îşi aminti îmbrăţişarea din urmă, a tatălui ei, Bogdan Stavri, când plecase în retragere cu armata, în grabă, în haos, în spaimă… Se poate să iubeşti atât de tare un om şi să nu ştii nici dacă suferă, nici dacă e viu, nici dacă e mort?

Acum în odaia asta rece şi întunecoasă, a dentistului, Ana vedea în jurul ei aceiaşi oameni ca întotdeauna care aşteptau, plictisiţi, să le vie rândul. Ana se simţi atât de îndurerată, împovărată de griji, lipsită de bucurii, încât lacrimi îi umplură ochii.

Îşi aşează vârful degetelor reci pe ochi ca să potolească arsura lacrimilor reţinute. Rămase aşa, cu ochii închişi mai multă vreme.

Când privi din nou în odaie, văzu, aşezată pe un scaun lângă uşa care se deschidea spre odaia de lucru a doctorului, o fată extraordinară. Totul era straniu în această fiinţă într-atât încât Ana rămase înmărmurită. Obrazul femeii, foarte tânăr, era ca de ivoriu transparent; ochii verzi, palizi şi ei, cuprindeau resemnarea dispreţuitoare a animalelor sălbatice prinse în cuşcă. Clipeau rar, iar pleoapele, aplecându-se peste imensitatea privirii, păreau conştiente de valoarea mişcării lor.

Dar deodată privirea aceea verde se opri asupra Anei, atât de lung şi fix, încât păru cuprinsă de un gând unic şi etern ca al statuilor.

Ana primi drept în ochi privirea verde. Inima îi bătu mai repede. Dar ochii se depărtară cu o mişcare vădit indiferentă. Totul se potoli ca lumina zilei odată cu apusul soarelui.

Ana Stavri se simţi tulburată.

— Mamă, murmură.

— Da.

— Spune-mi, şopti Ana, abia respirând, domnişoara de acolo e foarte frumoasă, nu?

Lucia Stavri privi cu mare atenţie spre fiinţa arătată. Se întoarce apoi discret către Ana, şi îşi spune cu aceeaşi şoaptă catifelată.

— Da, foarte frumoasă, dar mai ales stranie.

Niciodată Ana nu bănuise că poate exista o asemenea faţă şi mai ales o atât de supranaturală privire.

Mai târziu, fata înălţă pleoapele şi privirea i se aşeză iar asupra ochilor Anei care o aştepta.

Un val de sânge care purta bucurie i se urcă Anei în obraz… şi totodată o mare nelinişte o cuprinse. Ştia, era sigură că trebuie să facă ceva pentru a se apropia de fiinţa aceea: fusese chemare în privire. După câteva clipe de frământare, Ana o întrebă pe mama ei, aplecându-se până a-i atinge urechea:

— Mă laşi s-o întreb la ce coafor merge? Mi-ar place să fiu pieptănată ca ea.

Lucia Stavri se uită la Ana cu uimire; exclamă:

— Cum să te tunzi? Să-ţi tunzi părul ca sufragetele! Ce o să spună tatăl tău când se va întoarce din război şi te va găsi tunsă?

— Aşa e moda… acum…

Lucia Stavri se crispă:

— Bineînţeles… faci cum vrei… dar ce idee!

Ana rămase locului. Inima îi bătea repede.

„Dacă o întreb, nu are de ce să se supere” gândi, dar intimidată rămase tot nemişcată. Vedea acelaşi du-te-vino tăcut al clienţilor care îi arăta că timpul trece acum prea repede.

Mai târziu, totuşi, când se ridică şi merse către fiinţa aceea, o făcu sub un imbold nestăvilit, cu mişcări inconştiente, ameţite.

Cu cât se apropia, privirea aceea i se părea mai palidă, cu transparenţe lichide, decolorate, ireale.

— Dacă nu te superi, şopti Ana, aş vrea să ştiu adresa coaforului dumitale… dacă nu te superi…

Glasul îi era înfiorat.

Ana simţi aşezarea unei mâini reci şi uşoare pe mâna ei. Mâna nu se mai mişcă. Părea că pătrunde în întreaga făptură a Anei şi Ana se simţi aproape de fiinţa aceea, aproape cum nimeni nu îi mai fusese vreodată.

— Cu plăcere. Dacă vrei o să mergem împreună… zilele astea.

— Mulţumesc, şopti Ana. Se simţea profund înduioşată.

— Am eu grijă, mai şopti glasul. Îţi voi spune. Mergem amândouă.

— Mulţumesc.

Ana se îndepărtă. Se întoarse la locul ei. Mama o privi întrebătoare.

— Ţi-a dat adresa?

— Nu, dar o să meargă cu mine… a spus.

— Da? Şi când?

— Zilele astea… O să-mi spună, ea.

Lucia Stavri nu putu reţine un surâs ironic în colţul buzelor. Ana se aşeză. Văzuse privirea cercetătoare a mamei ei şi surâsul ironic, dar în Ana triumfa o victorie. O exaltată bucurie îi umpluse sufletul.

Câteva minute mai târziu, fiinţa aceea intră în odaia de consultaţii. Uşa se închise în urma ei.

Atentă, Ana auzi din odaia de lucru un râs care se înălţă de câteva ori, identic cu o frază repetată pe de rost; râsul avea o rezonanţă metalică şi i se oprea brusc, ca vibraţiile unor coarde atinse cu mâna.

Apoi uşa se deschise din nou şi în cadrul ei fiinţa reapăru. Pleca. Pasul îi era lin, armonios, aerian. Trecând, o salută pe Ana cu o uşoară aplecare a capului, dar fără surâs.

Acum era rândul Anei şi al Luciei Stavri să intre. Lucia Stavri se aşeză pe scaunul de consultaţii. Ana îl vedea pe doctor lucrând. Auzea, din timp în timp, instrumentele lovindu-se de masa de sticlă. Ana nu se mai putu stăpâni şi întrebă brusc:

— Domnule doctor, cine este domnişoara care a plecat acum de aici?

— Domnişoara Zoe Mihalcea Vrânceanu.

— E foarte stranie, spuse Lucia Stavri. Stă în Bucureşti?

— În ultimii ani a stat la Predeal.

— Bolnavă?

— Plămânii, se spune. Eu aş crede nervii. De altfel, o fiinţă cu totul originală…

— Cu ce se ocupă?

— Confuz lucru! A studiat pianul la Leipzig, cică şi dirijatul cu Furtwängler, iar acum mi s-a spus, adică mama ei mi-a spus, că s-a lăsat de muzică şi că vrea să termine liceul pe care-l întrerupsese, şi să facă medicina.

— Câţi ani are? întrebă Ana, care ascultase cu aviditate.

— Douăzeci, douăzeci şi doi, poate.

— Şi… în ce clasă e?

— Nu ştiu. Fleacuri. Cum o să stea să înveţe, să dea examene, când acum câteva luni, când a venit adusă de mama ei la mine, nu umbla pe jos şi nu voia să dea mâna cu nimeni. Niciodată nu întindea mâna nimănui. Şi azi încă, gestul o costă un efort vizibil şi, dacă poate, îl evită.

— Pentru ce nu dă mâna cu nimeni? se miră Lucia Stavri.

— Ceva nervos, mi-a spus mama ei. S-ar fi surmenat cu pianul şi de-atunci a rămas…

— Cine îi sunt părinţii?

— Mama ei pare foarte simplă. Fată de preot din Brăila. Tatăl ei însă este un cunoscut agent electoral. Total incult, însă cu o uluitoare intuiţie afaceristă. Din nimic a făcut o avere importantă. Foarte apreciat în lumea electorală. Cine-l poate cumpăra e sigur de victorie. Mai acum câţiva ani era celebru pentru banchetele pe care le oferea liderilor politicieni… Mese cu orhidee… Femei goale aduse pe tavă… Sunt foarte bogaţi. Ea însă, fata, repet, e de o originalitate şi fineţe neobişnuite.

— Da, se vede.

În timp ce doctorul lucra mamei ei, Ana se aplecă cu hotărâre asupra caietului unde erau scrise vizitele şi văzu numele Zoiei Mihalcea însemnat pentru joi; iar la plecare, când doctorul le dădu oră pentru vineri, Ana spuse:

— Vineri… vine domnişoara profesoară la lecţie… sunt ocupată…

În glas avea sfială. Îi era ruşine că minte.

— Atunci joi?

— Da, şopti Ana.

— Eu însă, spuse Lucia Stavri, dacă se poate aş veni tot vineri. Joi sunt eu ocupată.

— Bine, rămâne aşa: domnişoara joi, dumneavoastră, doamnă, vineri. Ora ca de obicei, aceeaşi.

În hol, aşezându-şi pălăria, Ana se uită cu o atenţie violentă în oglindă. Era parcă pentru prima oară că se vede total conştientă de prezenţa ei, ea, Ana. Orice se va întâmpla în viaţă, ea nu va fi niciodată altcineva decât ea, pecetluită cu ochii, gâtul, părul, umerii ei. Îşi va purta trupul şi faţa viaţa întreagă. Vopseli, farduri, sănătate, boli, gânduri, emoţii, vârstă, nu vor fi decât lucruri de suprafaţă, care

nu vor putea schimba niciodată ceea ce exista şi se numea Ana, aşa cum, între caricatură oricât de crudă, şi un portret oricât de flatat, recunoşti pe acelaşi om, unul şi acelaşi, imuabil.

Ana avu o mişcare de a se strânge, de a se feri. Purta parcă povara, devenită deodată conştientă, a întregii ei vieţi, a destinului ei.

Capitolul II

Peste clipe, plutea acum, ca o veste bună pentru Ana, amintirea fiinţei întâlnite: Zoe Mihalcea Vrânceanu.

În joia următoare, când merse iar la dentist, în drum, Ana hotărî să vorbească neapărat cu ea. „Am s-o întreb dacă este adevărat că învaţă ca să dea examene de liceu. Poate o să fim prietene".

La doctor, în sala de aşteptare, o zări imediat pe Zoe Mihalcea, aşezată în acelaşi loc. Ana îi dădu bună ziua surâzând. Zoe Mihalcea întinse o mână care chema. Ana se îndreptă către ea cu grabă. Îşi aşeză cu încredere mâna în mâna aceea, făcută din răcoare şi inconsistenţă.

— Cum te cheamă? o întrebă Zoe Mihalcea, fără s-o privească.

— Ana. Ana Stavri.

— Ana… Îţi stă bine numele. Pe mine, Zoe Mihalcea Vrânceanu.

— Ştiu. L-am întrebat pe doctor.

— După ce isprăvim cu doctorul, mergem la coafor, aşa cum ţi-am făgăduit şi apoi… dar glasul se opri. Zoe Mihalcea văzuse ochii Anei nemişcaţi, plini de chemare. Privirile li se întâlniră. Ochii verzi ai Zoei căpătară deodată o intensitate atât de mare încât Ana avu impresia că se pierde în ei. Căută să-şi stăpânească emoţia. Înţelesese: vor fi aşa cum dorise: prietene.

— E adevărat că înveţi la liceu? întrebă cu timiditate, în şoaptă. Se simţea supusă şi blândă.

— De unde ştii?

— Tot doctorul mi-a spus.

— L-ai întrebat?

— Da. Adică mama. Spunea că vrei să faci medicina…

— Da? A întrebat?

— Spune, este adevărat? În ce clasă eşti?

— De-abia într-a şaptea…

— Ca mine, spuse Ana cu elan.

Zoe Mihalcea o privi iar pe Ana cu atenţie. Păru că vrea să spună ceva, dar uşa din odaia de consultaţii se deschise şi în prag apăru doctorul. Zoe o luă pe Ana de mână.

— Doctore, intrăm împreună ca să nu ne ţii mult, spuse Zoe.

Doctorul le privi uluit.

— Duduia Stavri are azi mai mult de lucru…

— Nu. Azi nu. Altădată. Azi am eu de lucru cu ea, mergem la coafor, şi râsul lui Zoe se înălţă, mecanic, sfidător.

Doctorul tăcu un timp, întrebă apoi cu un glas voit indiferent:

— Şi de când această prietenie?

— De azi. De-acum. Din clipa asta.

Se făcu tăcere. Lucrând, doctorul părea preocupat, neatent la ce face. Apoi începu să vorbească în şoaptă cu Zoe Mihalcea. Ana auzea şoapta dar nu putu înţelege cuvintele. Zoe se întoarse brusc către Ana:

— Ai auzit ce spune doctorul?

— Dar te rog, te rog… exclamă doctorul.

— Spune că nu trebuie să fim prietene, că ar fi mai bine să te las în pace.

— Dar pentru ce… pentru ce să nu fim prietene? întrebă Ana şi simţi o putere neobişnuită în toată fiinţa ei.

Doctorul nu răspunse. Enervat, începu iar să lucreze. Gândurile Anei erau ameţite. „Prietena mea", spusese Zoe Mihalcea, arătând-o pe ea, Ana. Erau prietene. O alesese pe ea. Cu ceilalţi oameni nu se purta aşa. Spusese doctorul că nici mâna nu dă uşor cu nimeni… Pe ea o luase de mână şi aşa intraseră la doctor…

— Vino repede, îi spuse Zoe, deşteptând-o din gânduri. Să nu întârziem.

Ana o privi cu bucurie. O văzu umblând prin odaie, îi auzi pasul, îi văzu mişcările. Auzi şi zgomotul metalic al poşetei ce se închise şi foşnetul mângâios al rochiei ei de mătase. Plecară.

Acum erau amândouă în stradă umblând una lângă alta. De aceeaşi înălţime, Ana o vede pe Zoe purtând pe faţă privirea aceea nelimitată, verde.

Totul i se părea important şi desluşit.

— Unde e coaforul?

— În Strada Franklin, după Piaţa Teatrului, aproape de Ateneu, zise Zoe.

— A, da.

— Vrei să-l tunzi ca al meu?

— Nu ştiu. Cred că da.

— Ţi-ar sta bine şi neondulat, ceva mai lung, cu o cărare la mijloc. Ai semăna cu Hamlet sau cu Ioana d'Arc. Ai un profil frumos, romantic, potrivit pentru astfel de pieptănătură…

Ceea ce simţea Ana auzind-o vorbind nu era uimire. Era mult mai mult. Cuvintele păreau nu numai că ar descrie-o, ci chiar ar crea-o.

— Sunt prea slabă, deşirată, spuse, crezând că trebuie să vorbească şi înlocui cu o frază, prima găsită, elanul de recunoştinţă ce se înălţa din ea. Râse uşor şi scurt, ecou al râsului Zoei Mihalcea, dar râsul, ca să se întoarcă ecou, îşi transformase miezul şi sună blând, cald şi bun.

— Deşirată? Îţi stă bine. Semeni cu un ogar din tablourile

familiilor împărăteşti.

— Dumneata la ce şcoală ai fost? întrebă Ana cu o atenţie care contura emoţia.

— Nu am fost la şcoală. Am învăţat întotdeauna acasă.

Ana continuă:

— Eu niciodată nu am putut să sufăr şcoala. Nu am spus asta niciodată nimănui, nici părinţilor. Dar îmi era groază să merg la şcoală.

— De ce?

Ana şopti:

— Uniformele la fel, băncile la fel, clasele la fel, nu mai ştiam care sunt eu, unde sunt eu.

Glasul Anei se avântă:

— În clasă, noi cântam în cor, închise în odăi cu bănci multe: „o dată, unu, unu, de două ori două, patru…" Tabla înmulţirii cântată în cor, în legănarea glasului pe care nu îl mai desluşeşti de celelalte glasuri… Nicio zi deosebită de celelalte. Duminicile nu erau decât o punte, o respiraţie mai adâncă, înainte de a începe din nou acelaşi lucru. Mi se păruse în lungul zilelor că nu voi scăpa niciodată de monotonie. Iar acum e război, altă groază…

Ana întoarse capul către Zoe şi tăcu. Văzuse pe faţa ei ceva ce se cuprindea între spaimă şi vădit dezgust.

— Te-am supărat?

— A, nu!

După câţiva paşi făcuţi în tăcere, Zoe Mihalcea îi spuse cu blândeţe:

— Dacă vrei, o să vii la mine şi să învăţăm împreună. O să fie poate mai bine… pentru amândouă. Uite ce este: azi e joi; eu duminică te aştept. Vino la mine cât de devreme… chiar la trei… vino.

Ana zise:

— Îmi e atât de bine cu tine… eu niciodată n-am avut o prietenă… Până te-am întâlnit pe tine mă plictiseam înfiorător. Nu am trăit decât spaima războiului, cu mama care plânge, cu tata departe, nu avem nicio veste de la el, cu domnişoara profesoară care şi ea plânge… Mi se pare că aşa va trece toată viaţa… Acum e altfel… o să fie altfel…

O tutuise cu simplitate, cu voie, cu bucurie. Mâna uşoară şi atentă a Zoei i se aşază pe braţ. Rezemându-se de Ana, Zoe făcu câţiva paşi. Ana îşi simţi lacrimile exaltării şi recunoştinţei aproape. Se simţea slabă şi puternică totodată. Nu ştia dacă asupra ei a căzut responsabilitatea unei vieţi noi sau dacă ea fusese primită într-alt suflet.

— Uite, am ajuns la coafor. Şi acum să hotărâm cum te tunzi: ca mine, uniformă, sau te facem o Ioană d'Arc?

— Ioana d'Arc.

— Bine.

O jumătate de ceas mai târziu plecau de la coafor.

— Avem aproape acelaşi drum, îi spuse Zoe. Eu stau la Cotroceni, pe Splaiul Domniţa Maria. Dacă vrei, facem drumul împreună. Coborâm bulevardul Elisabeta şi apoi Cheiul Dâmboviţei până la podul Elefterie.

— Desigur.

Răspunsul fusese o exclamaţie de bucurie.

Viaţa întreagă Ana îşi va aminti acel drum făcut împreună. Fiecare pas fusese important pentru că fiecare pas fusese conştient. Era parcă drumul unui înţeles nou, plin de avânt, găsit în fiecare casă, fiecare piatră, fiecare colţ. Ana privi cu încredere în jurul ei. Alături ei auzea pasul acelei fiinţe de la care pornea parcă îmblânzirea vieţii.

Mergeau tăcute. Paşii egali măsurau ritmic înaintarea. Când au ajuns pe Cheiul Dâmboviţei, departe, drept în faţa lor, soarele apunea. Roşu se reflecta în oglinda tremurândă a gârlei. O salcie, aplecată singuratică asupra apei, îşi profila însetarea liniştită.

Zoe îi arătă în depărtare un grup de case:

Vezi casa aceea mai înaltă, cu acoperiş roşu, acolo stau.

Era clipa despărţirii. Mâinile se împreunară, dar în locul cuvintelor de bun rămas, o tăcere lungă, plină de emoţii pentru Ana îşi făcu loc. Şopti:

— Vreau să stau mult cu tine.

Zoe râse încet, un râs îmblânzit.

Şi tot acolo, în faţa lor, acelaşi soare fantastic, apunea cu o revărsare roşie, abundentă, de lumină generoasă.

Rămasă singură, Ana căută să meargă cât de repede. Ştia că întârziase. Se temea de privirea cu care o va întâmpina mama ei. Se simţea vinovată. Se grăbi mai tare. Începu să alerge. Strada Carol Davila, cu pomii ei rotunzi de salcâmi retezaţi era plină de o umbră pustie. Ana îşi urmă drumul cu acelaşi pas grăbit. Bătăile inimii se potoliră. Intră repede prin scara de serviciu în casă.

O găsi pe Lucia Stavri stând în faţa unei mescioare aşternută cu un şervet alb şi două tacâmuri.

— De unde vii? o întrebă privind-o fix.

— Am fost şi la coafor.

— Văd.

— Şi la dentist am aşteptat destul.

— Şi apoi?

— Am condus-o pe domnişoara Zoe Mihalcea până aproape de casă. Stă pe Cotroceni.

— Dar că te aştept şi că sunt îngrijorată te-ai gândit?

— Mamă!

— Aş dori ca altă dată să nu-mi mai faci una ca asta. Nu ştiam ce să mai cred. Pe întuneric… singură… Ai uitat că e război?

În odaie se făcu tăcere.

— Şi… pe domnişoara aceea Mihalcea o s-o mai vezi?

— Mi-a spus să vin la ea acasă chiar duminică, şopti Ana, cu gâtul strâns de emoţie. Ar fi vrut să spună mamei ei lucrul acesta ca o victorie, dar brusc se simţi parcă vinovată de marea ei exaltare pentru o străină.

— La ea acasă?

— Da.

După o pauză, Ana continuă:

— Prepară şi ea tot clasa a şaptea, ca şi mine. De ce te uiţi aşa la mine, mamă? Nu-ţi place cum îmi şade părul tăiat?

— Ba da, îţi stă foarte bine. Chiar foarte bine.

Şi Lucia Stavri surâse uşor.

— Adevărat! exclamă Ana cu bucurie.

Se azvârli spre mama ei, o sărută.

— Nu trebuie să fii supărată… că am întârziat… dacă ai şti ce drăguţă e domnişoara Mihalcea!

Cuvântul „drăguţă” îl spuse într-adins, ca să micşoreze, să atenueze bucuria.

— Bine… bine… o să mai vorbim noi.

Şi mama ei o îndepărtă uşor. Anei i se păru că mama ei exagerează cu severitatea, că se poartă cu ea de parcă ar fi fost un copil de zece ani. Voia să spună ceva, să afirme voinţa ei, dar o zări atât de părăsită şi tristă, încât o milă acută o cuprinse. Îngână înduioşată:

— Nu trebuie să fii supărată. N-am vrut să te supăr cu nimic. Te rog, iartă-mă!

Ochii Luciei Stavri se umplură de lacrimi.

Mâncară în tăcere, apoi Ana îşi luă rămas bun de la mama ei. La ea în odaie, când trecu prin faţa oglinzii se zări acolo străină ei. Ochii fierbinţi, părul liber, gâtul gol, suplu. Se opri uimită. O mişcare de triumf îi înălţă trupul. I se păru că întrecuse marginile în care se simţea până în ajun încercuită. O putere vie îi cuprinse fiinţa.

În casă era o linişte totală. Nicio mişcare. Totul era lin. Ana luă o foaie de hârtie, un creion şi scrise mare, apăsat:

„Je porterai les âmes
plus haut que l’espérance
vers la vraie victoire de la volonté
ivre de la vie”.

Mai târziu, se culcă, stinse lampa. Rămase în întuneric, cu ochii deschişi multă vreme. Bucuria că e vie, că trăieşte, nu o lăsa să

adoarmă.

Capitolul III

Duminică, la Stavri veni la masa de prânz un frate al Luciei Stavri. Teama Anei de a întârzia la Zoe îi strică plăcerea de a-l vedea.

Se aşezară imediat la masă, dar dejunul foarte sărac în mâncăruri se prelungi totuşi, din pricina conversaţiei, până aproape de două şi jumătate.

— Ce mai e nou? întrebase Lucia Stavri. Zvonurile sunt atât de fantastice, de nu ştiu ce să cred. Se zice că Rusia e în plină revoluţie?

— Se pare că da şi se mai pare că e un lucru de mare anvergură. O întorsătură absolut neaşteptată… Trăim timpuri ciudate, de mari schimbări…

Ana realiza importanţa veştilor, îşi da seama că şi de ele depinde soarta ei şi alor ei şi a tuturora, totuşi nerăbdarea de a pleca la Zoe o chinuia. Zoe îi spusese: „Te aştept cât de curând. Te aştept”. Pe furiş, se tot uita la ceas. La trei fără un sfert, graba ei nu mai putu fi stăpânită. I se făcu brusc teamă că întârziase mult, că Zoe nu o va mai aştepta… Până acolo îi trebuia o jumătate de ceas. Ana se ridică, mulţumi şi merse în sala de baie. Încuie uşa şi începu să se spele în grabă. După câteva minute auzi o bătaie în uşă.

— Cine e?

— Eu.

Era glasul mamei.

— Ce e, mamă? Mă spăl. Sunt udă.

— Nu poţi să deschizi puţin?

Ana descuie. Lucia Stavri rămase în cadrul uşii.

— Ascultă, spuse după o pauză plină de reticenţe, probabil te pregăteşti să mergi la domnişoara Mihalcea.

— Da.

Privirea Luciei Stavri se ridică asupra Anei. Ana aşteptă cu teamă. Mama ei se apropie de ea.

— Şi… dacă… te-aş ruga să nu te duci acolo?

Ana simţi că i se turbură inima.

— Nu, mamă, spuse încet dar cu încăpăţânare, trebuie!

— De ce trebuie?

— De ce să nu merg?

— Nu are niciun sens prietenia asta între voi.

Ana spuse năvalnic:

— Parcă viaţa pe care o ducem are sens! Parcă războiul are sens! Durerea noastră are sens!

Luciei Stavri i se făcu milă de Ana. Gândi: „numai lacrimi şi boală şi foame la vârsta ei”.

Dar Ana izbucni:

— Şi apoi n-are ce să nu-ţi placă. E atât de bună cu mine! Şi mie-mi face atâta plăcere. O să învăţăm împreună!

Lucia Stavri o întrerupse:

— Fără explicaţii. Te-am rugat. Atât. Totuşi ţin să-ţi spun de la început că am încredere în tine, că te rog să nu mă dezamăgeşti. Am suferit şi eu destul. Să nu adaugi şi tu suferinţă inimii mele!

Ana era în mijlocul odăii, dezbrăcată, obrazul şi braţele ude. Nu răspunse nimic, privi în jos, spre pământ, cu încăpăţânare. Îşi aminti cât de îngrozitor se plictisise până o întâlnise pe Zoe… Zile fără sens, ore lungi, clipe serbede…

— Cel puţin, mai spuse Lucia Stavri, şi de data asta cu o bruscă severitate, s-o iei pe Dina cu tine, să nu mergi singură.

Ochii ei cenuşii avură o sclipire de violenţă reţinută.

— Bine, să vină cu mine.

Şi Ana căută să surâdă, dar Lucia Stavri ieşi brusc din odaie, trântind uşa.

Ana merse la Zoe întovărăşită de servitoare. Recunoştea cu fiecare pas drumul făcut acum trei zile cu Zoe. Strada, podul Sfântul Elefterie, câmpul din faţa Facultăţii de Medicină, bulevardul Independenţei, toate fuseseră martori la încheierea prieteniei lor. Pe Splaiul Domniţa Maria, Ana revăzu spre moara Ciurel salcia însetată cu frunzele toate aplecate, atingând apa într-un gest de totală delăsare şi liniştită voluptate. Văzu din depărtare şi casa Zoei, „casa aceea înaltă, cu acoperişul roşu”, aşa cum îi spusese Zoe, arătând cu privirea-i verde spre locul unde o va aştepta.

Ana, îmbrăcată în alb, înainta repede. Se simţea uşoară şi curată. Părul liber flutura.

Când Ana ajunse în faţa casei unde locuia Zoe Vrânceanu, rămase uimită. Din ea se degaja ceva trist şi dement.

Casa, cu un demisol înalt, un parter cu geamuri somptuoase şi etaj, era atât de inegal clădită încât părea ridicată acolo de o voinţă nehotărâtă, o voinţă care nu se putuse concentra, care şchiopătase, revenise, se frământase, se avântase, pentru a se chirci şi înfricoşa din nou. Nu era vorba de o lipsă de stil, ci de o totală lipsă de cea mai umilă unitate.

Acoperişul casei, de tablă vopsită roşie, era susţinut de ziduri de diferite înălţimi şi planuri inegale, iar sus de tot părea să sprijine înălţarea misterioasă a vreunui pod disproporţionat de mare. Acolo la o mansardă, înainta un balconaş mic şi ornamentat, un balcon ridicol, o ultimă afirmare a unei fantezii dezordonate, penibil ca o criză de nervi, sau un ţipăt neaşteptat.

Ana intră pe poarta grea de fier din faţa casei. Urcă nişte trepte largi de piatră şi sună la o uşă mare făcută toată din geamlâc şi

adăpostită de o umbrelă, scoică, ce înainta majestuos.

Dar după ce sună, Ana aşteptă zadarnic. Niciun pas, nicio mişcare, nicio fiinţă nu se arătă. Ana sună a doua oară mai lung, mai insistent, dar nici de data asta nimic nu tulbură liniştea clădirii Ana se întristă. Nu înţelegea ce înseamnă imobilitatea asta. Plecase Zoe de acasă? Uitase că ea, Ana, vine?

— Să merg să văd prin curte, spuse Dina.

— Te aştept aici, şopti Ana.

Inima îi bătea cu nerăbdare. După câteva minute, Dina apăru de după casă. Strigă:

— Domnişoară, să veniţi aici, să vorbiţi că eu nu ştiu să spun pe cine căutaţi.

Ana ocoli casa, intră pe o poartă lăturalnică de lemn gălbui, care ducea într-o grădină dosnică imensă şi neîngrijită. Aici totul era mai straniu decât faţada. Privirea uimită i se opri deasupra unui deluşor ce sta în mijlocul grădinii, o movilă plină de merişor amar, tăiat geometric. Sus, pe vârful movilei, era clădită o căsuţă minusculă ca în poveştile cu pitici. Căsuţa avea un parter şi un etaj, fiecare compus numai din câte o odaie mică, suprapusă. Nişte trepte înguste, tivite de o alee de brazi scunzi, urcau până la uşa parterului. Căsuţa, cu dealul, cu florile, cu merişorul, cu brazi pitici, semăna cu un covor fantezist. Ana privi cu încordare. O senzaţie de vis, de ceva văzut odată în împrejurări uitate, o ţinea locului, ameţită.

— Adineaori era o femeie aici, domnişoară… A dispărut şi ea!

În fundul curţii se afla alt corp de case, scund, îngust şi lung. Geamurile şi uşile se înşirau egal aşezate. O fereastră, o uşă, o fereastră, o uşă, ca la mânăstire sau puşcărie. Părea că nici o odaie nu comunică cu cealaltă şi că fiecare odaie are ieşire directă spre curte.

Una din uşi se deschise şi o femeie apăru în cadrul ei.

— Pe cine căutaţi?

— Pe domnişoara Mihalcea-Vrânceanu Zoe…

Femeia arătă cu capul la corpul principal de case, spre nişte trepte.

— Să intraţi pe aici, dar nu ştiu zău dacă or fi acasă?

Ana înaintă un pas pe scara arătată, dar se opri. Prima treaptă avea un soclu rotund, un fel de coloană retezată la un metru. Pe el, în bătaia soarelui, era aşezat un bărbat foarte tânăr, de o mărime puţin obişnuită. Din pricina înălţimii îşi ţinea spatele încovoiat. Mâinile mari, lungi, păroase, erau aşezate pe genunchii lui proeminenţi. Cu toate că ochii lui erau îndreptaţi spre Ana, părea că moleşit de soare n-o vede. Privirea îi era goală, verde, putredă, înfricoşătoare, cretină.

Ana mai înaintă un pas spre scara arătată de femeie, în capătul ei, tocmai sus, zări prin uşa deschisă o sobă de bucătărie, cratiţe atârnate de perete, o masă mare de brad.

— Aici e bucătăria, şopti Ana.

— Nu face nimic, puteţi intra şi pe-aici.

— Am sunat în faţă şi nu a răspuns nimeni, adăugă Ana şovăind.

— Aşa spun şi eu. Intraţi pe-aici. Numai de-or fi acasă. Intraţi şi căutaţi. Bateţi pe la uşi.

Ana se hotărî şi înaintă încă un pas, dar când puse piciorul pe prima treaptă, bărbatul acela uriaş întinse mâna lui păroasă şi o apucă de braţ, râzând încet, un râs cretin.

O ţinu strâns.

— O cauţi pe Zoica? O fi la ea în odaie, hai, ce zici? Ce crezi?

Ana, înspăimântată, căută să-şi tragă mâna. Bărbatul nu-i da drumul, o privea cu acelaşi râs lipsit de duh.

— Păi dacă vrei să te las să treci, trebuie să mă săruţi. Asta e taxa de intrare. Altfel nu se trece, gângăvi. Buzele i se mişcau greu.

În Ana sângele îngheţă. Căută să se desfacă din strânsoarea bărbatului care o trăgea spre el. Se uită cu spaimă în jurul ei. Dar femeia cu care vorbise cu o clipă mai înainte strigă obraznic:

— Să te astâmperi, Traiane, că te spun cucoanei şi te duce iar la spital să-ţi facă injecţii.

— Lasă, lasă, că ştiu eu să mă port cu fetele frumoase şi ruşinoase.

Îi dădu drumul Anei cu umilinţă şi spaimă.

— Mergeţi, domnişoară, fără frică înăuntru şi căutaţi-o pe domnişoara.

Ana intră în bucătărie, ajunse la o uşă care ducea în interiorul casei şi bătu întâi încet, apoi mai tare. Niciun răspuns şi nicio mişcare nu se auzea. Deschise uşa. Văzu o odaie foarte mică, dar cu pereţii căptuşiţi somptuos în lemn de stejar ca pentru o sufragerie uriaşă. În mijlocul odăii o masă mare, masivă, umplea într-atât odaia, încât în jurul ei abia mai aveau loc scaunele. Pe masă era o bucată de pâine neagră şi un cuţit mare.

Ana înaintă şi bătu la uşa din faţa ei Neprimind niciun răspuns, o deschise binişor şi intră într-un antreiaş pătrat şi mic. Odaia asta era plină de uşi. Toate la fel, mari până la tavan. De îndată ce închise uşa în urma ei, odaia se-întunecă complet şi Ana simţi un miros tare de oţet, murături, ceapă, salată de ardei, mâncare. Pe dibuite, Ana înaintă şi bătu la una din aceste uşi. Neprimind nici aci niciun răspuns, o deschise. Era un dulap imens plin de rafturi cu farfurii, tot felul de borcane şi resturi de mâncare. Ana închise repede dulapul. Intimidată, bătu la o altă uşă, prima întâlnită. Aci, neaşteptat, din interiorul acelei odăi, un glas răguşit de femeie somnoroasă întrebă:

— Cine e?

— Vă rog, nu stă aci domnişoara Mihalcea-Vrânceanu? Zoe Mihalcea?

Se auzi scârţâitul unui pat mişcat de un corp greu, apoi uşa din faţa Anei se dădu de perete şi în pragul ei apăru o femeie mare, grasă,

cu părul vâlvoi. Ochii, imenşi, negri, congestionaţi, aveau luciri de cărbuni aprinşi. Femeia părea furioasă.

— Pe cine cauţi? întrebă obraznic privind-o cu ochi dogoritori.

— Pe domnişoara Zoe Mihalcea.

— Şi ce vrei cu ea?

— Mi-a spus să vin azi la ea.

— O fi uitat că ţi-a spus! Ce ştiu eu!

Ana o privea cu uimire. Era foarte puternică, cu buze groase şi moi. Ochii ei, de o mărime neobişnuită, avizi, scormonitori, erau uşor ieşiţi din orbite. Părul ei de un negru violent, despletit, avea fire argintii presărate prin el. Ana se simţi zdrobită sub puterea animalică a femeii cu glasul atât de obraznic.

— În definitiv, dacă ţii mult s-o vezi, urcă şi singură sus, până la ea. Caut-o prin casă. Nu, nu pe acolo. Ăsta e dulap, nu vezi, frate? Uite scara, pe uşa ailaltă.

Ana mulţumi şi, sub privirile ochilor ameninţători, deschise o uşă şi văzu într-adevăr o scară. Urcă treptele. Era umilită, speriată.

Când ajunse sus, avu penibila impresie, desluşita impresie că a intrat într-o casă de nebuni: se afla în pod. Un pod imens, adevărat labirint de spaţii întortocheate în jurul coşurilor sobelor casei, într-o învălmăşeală uimitoare de mobile vechi: cufere de paie, găleţi, lămpi, mulţime de mese, sute de scaune prăfuite, pânze de păianjeni. Un pod cum numai în vis poţi imagina. Un pod în care părea că fusese un banchet de stafii, un pod unde se înfăptuise o judecată cu sânge şi moarte. Un pod făcut pentru a ascunde şi creşte crima în el.

Ana, fascinată, cu toată teama, întârzia, apoi încet, se retrase de-a-ndărătelea, fără să îndrăznească să întoarcă spatele acelui gol înfricoşător. Îşi aminti de rugămintea mamei ei de a nu merge la Zoe în casă… I se părea că o pândesc pericole din toate colţurile. Îi era teamă de toate zidurile acestei case. I se părea că acum nu va mai şti să ajungă în curte, că se vor deschide mereu alte uşi, alte dulapuri, alte poduri. Umbla în vârful picioarelor. Dar nu făcu nici câţiva paşi şi auzi un zgomot misterios. Se opri, speriată. Inima începu să-i bată violent. Ascultă. Paşi uşori ca o şoaptă, paşi de mătase, inconsistenţi, urcau treptele spre pod. Un pas ca o atingere de orb. Inima îi bătea din ce în ce mai repede. Îi era nespusă spaimă. Se aplecă peste rampă să vadă cine vine, să se ascundă dacă o fi nevoie.

O văzu pe Zoe: ea urca scara. Era învăluită într-o mătase neagră. Urca încet. Pasul lent trăda o plictiseală atât de intensă, încât îi obosise corpul. Privirea verde, somnambulică, părea oarbă în trăsăturile împietrite ale obrazului.

Ana rămase nemişcată, nemaiputând respira. Când Zoe o văzu pe Ana în capul scării, avu o tresărire. Mâna schiţă în aer o mişcare de apărare, apoi păru că se deşteaptă. Ochii înviară:

— Tu eşti? M-am speriat! şopti. Credeam că nu o să mai vii. Ai întârziat.

Uşoară, Zoe înainta către Ana şi-şi aşează mâna în mâna Anei.

— Am venit până aci… am nimerit aci… îngână Ana Mi-a spus o doamnă să urc…

— Da, mama probabil. Nu face nimic. Mergem la mine.

Zoe ţinea în mână o cheie mare de fier. Cu ea descuie o uşă din partea cealaltă a podului, imediat la stânga. Intrară de data asta într-o odaie mansardată, întunecoasă şi violent parfumată a tămâie, săpunuri, esenţe scumpe. Ana o văzu pe Zoe cum încuie în urma lor uşa cu cheia, cum face apoi lumină, dând la o parte o perdea mare şi grea de catifea. Balconul cel mic şi ridicol era al odăii acesteia. Odaia era destul de mare şi foarte curată, cu o mulţime de cărţi şi caiete pretutindeni. Când Ana se aşeză pe canapea, o simţi dură, fără arcuri, o simplă saltea pusă pe o ladă de scânduri. Într-un colţ al odăii era un lavoar de porţelan cu un lighean şi o cană plină cu apă. Alături, câteva cutii şi sticluţe, săpunuri, farduri luxoase.

Zoe era încă în picioare şi o privea pe Ana.

— Scoate pălăria, îi spuse. Îţi este cald.

— Am crezut că nu eşti acasă, îngână Ana.

— Ba da. Te aşteptam. De la unu te aşteptam, cu toate că îmi dam seama că nu poţi veni atât de devreme.

Privirea verde alunecă spre Ana. Ana şopti:

— Şi eu m-am grăbit… dar n-am putut mai devreme…

Privea cu uimire pantofii Zoei. Erau uşori, de fir, ca de bal. Rochia de mătase neagră îi era lungă până-n pământ, Ana se văzu îmbrăcată cu rochia de pânză albă pe care şi-o călcase ea singură, cu grijă, însă de atâtea ori; sub rochie, avea rufe aspre de şcolăriţă, de copil. Se simţea stingherită. O dureau mâinile. Nu ştia cum să şi le aşeze.

— Ce bine-ţi stă cu părul tăiat, îi spuse Zoe. Şi ce bine că eşti îmbrăcată în alb. Când umbli, semeni cu „Primăvara” lui Boticelli. Miroşi a curat, ca aerul, parcă niciodată nu te-a atins nimic. Îţi stă foarte bine aşa cum eşti. Uite, vezi, aci sunt cărţile şi aci caietele mele. O să citim împreună. O să fie foarte bine.

Ana zise:

— Profesoara mea nu mai poate veni. S-a logodit.

— Da?

— Da, şi e şi urâtă şi bătrână şi mă plictisea îngrozitor!

— Şi eu am un logodnic, spuse Zoe cu un ton atât de neobişnuit, clownesc, încât s-ar fi părut că spune o glumă de care Ana ar fi trebuit să râdă. Dar Ana se simţi dezagreabil stingherită.

— Eşti logodită?

— Logodită! Aşa spune mama, dar eu nu ştiu nimic. Stai să ţi-l arăt.

Zoe se aplecă şi scotoci într-un dulăpior plin de hârtii şi de cărţi.

— Uite-l, spuse. Seamănă cu o gâscă. Mai ales ochii îs de orătanie. Nu? Vezi ce satisfăcut e?

Întinse Anei o fotografie mare şi lipită pretenţios pe un carton, a unui om frumuşel şi îngâmfat. Într-adevăr, ochii lui semănau cu ochi de pasăre domestică.

— Îţi place? întrebă Zoe.

— Nu.

— Nici mie.

— Atunci… nu-l iubeşti!

Zoe râse batjocoritor, acel râs scurt, uscat, apoi azvârli fotografia în ligheanul în care se afla pe fund apă spumoasă.

— De altfel de doi ani de când a plecat în război, o fi şi murit. Îl priveşte.

— De ce spui că eşti logodită cu el? întrebă Ana cu grijă.

— Aşa spune mama. Era destul de folositor: mergeam cu el dimineaţa la şosea, ori ne plimbam cu barca în Cişmigiu.

— Şi dacă nu-l iubeşti, de ce-l primeşti?

— Trece timpul mai uşor. Înţelegi… câteodată… mă plictisesc…

Ana îşi aminti faţa Zoei când urcase scara podului, atunci când nu ştia că Ana o vede. Într-adevăr, cuvântul plictiseală era puţin faţă de adânca deznădejde răspândită pe faţa aceea care părea că va aluneca spre leşin din lipsă de gânduri. O tristeţe care se aşternuse ca un văl cernit, privirea omului care, rămas singur, doreşte numai să moară şi întreaga viaţă să se stingă…

— Dar toate astea sunt fleacuri, adăugă Zoe, văzând-o pe Ana gânditoare.

Glasul era cald, deodată cald.

— Tu ai tată? întrebă Ana.

— Tată?

Zoe spuse cuvântul încet şi rar. Se gândi ca şi cum ar fi trebuit să-şi amintească ceva îndepărtat, nesigur.

— Ba da, urmă apoi repede. Am tată. E plecat în Rusia… Uite, vino să-ţi arăt până unde am ajuns cu lecţiile. Dacă vrei, am să-ţi recomand profesorul meu, ca să înlocuim profesoara plicticoasă.

Se auzi o bătaie în uşă.

— Cucu! Eu sunt… cântă un glas, prefăcându-se copilăreşte răsfăţat, dar Ana recunoscu totuşi cu spaimă glasul răguşit şi obraznic al doamnei grase de jos, mama Zoei.

— Plimisi vizite? urmă glasul. Cucu! Cucu! Eu sunt, cânta glasul îmblânzit.

Zoe avu un gest de enervare. Se sculă însă şi descuie uşa.

Elena Mihalcea intră în odaie. Îşi pieptănase părul, se fardase puţin, dar faţa păstra, adâncite, urmele pernei pe care dormise. Avea o

rochie de stambă înflorată, de cel mai prost gust. Întreaga ei făptură răspândea o forţă violentă, îngrijorătoare. O curiozitate de neînvins îi cuprinsese privirea. Se uita la Ana. Părea că scotoceşte până la cele mai mici amănunte şi totul deodată cu neruşinare.

— Ce faceţi aci amândouă? Ei, ia te uită ce fetiţă drăguţă şi-a găsit Zoe! Ia te uită că are şi ea părul tăiat şi nu-i stă rău maimuţei! Unde v-aţi cunoscut? Mie de ce nu mi-ai spus nimic? se plânse din nou glasul sâsâit şi prefăcut, unde v-aţi cunoscut?

— La dentist, spuse Ana cu grijă, punându-şi mâna în mâna mare şi moale, care se întinsese către ea cu neglijenţă. Se simţea strivită de puterea trupului femeii şi mâna ei înghiţită de căldura celeilalte mâini.

— Stai jos, spuse Zoe cu enervare. Nu ne dai un ceai?

— Da, da, dacă vreţi.

Elena Mihalcea se sculă.

— Ia te uită! Ţi-ai vârât logodnicul în lighean! Vrei să-i faci baie?

Hohoti de râs. Când vru să iasă, se lovi de uşă.

— Iar ai încuiat! Ei drăcie, ce o să creadă fata asta de noi, că te încui aşa?!

— Nimic. Am eu grijă ce să creadă.

— Bine, bine… am spus numai aşa. Nu te supăra.

De afară, glasul Elenei Mihalcea striga cu putere, cu o violenţă de animal rănit:

— Gheorghe, Gheorghe!

Zoe şopti Anei cu grabă:

— Nu o să putem fi singure azi.

— Gheorghe, Gheorghe!

— Pe mine mă strigaţi? se tângui un glas din depărtare şi Ana recunoscu glasul tărăgănat şi lipsit de duh al bărbatului care încercase să o sărute.

— Dar ce, pe tine te cheamă Gheorghe? strigă Elena Mihalcea cu furie. Sau nici cum te cheamă nu mai ştii? Ia te rog să-ţi vezi de treabă şi să stai la locul tău.

Se făcu linişte. Zoe înălţase capul şi asculta cu grijă.

— Gheorghe, Gheorghe! răcni iar Elena Mihalcea.

Se auzi un pas bărbătesc urcând repede şi cu îndemânare scara. Imediat Elena Mihalcea se reîntoarse în odaie.

— Ia te uită ce drăguţă e! spuse, apropiindu-se de Ana. O pipăi. Îi puse mâna pe sân. Ana se înroşi, se trase înapoi.

— Lasă fata în pace, mamă! O sperii.

— Că nu ţi-o mănânc!

Elena Mihalcea râse gros şi lung.

— Câţi ani are?

— Şaptesprezece.

— Nici nu îi pare. Şi este probabil delicată şi bine crescută ca o floare, surâse rece Elena Mihalcea.

— Dar şi încăpăţânată cu blândeţe, urmă Zoe.

Păreau că se sfidează. Zoe făcu o pauză, apoi hotărî:

— E în acelaşi an de liceu cu mine. O să învăţăm împreună.

— Vasăzică domnişoara o să mai vie pe la noi. O să mai avem această plăcere.

Nu s-ar fi putut desluşi dacă cele spuse erau o mojicie ori o drăgălăşenie. Glasul fusese monoton, total lipsit de intonaţie.

— Da, în fiecare zi, spuse Zoe răspicat.

— Bine, bine. Nu te supăra. Să vie, dacă vrei tu. De ce să nu vie?

— Ai pus de ceai?

— Da. Vine. Dar o ţigară ai?

— Uite. Fă-ţi.

Elena Mihalcea şi Zoe îşi răsuciră câte o ţigară în tăcere. Contrastul între ele era atât de izbitor, încât Ana nu-şi putea lua privirea de la ele. Şi totuşi, cu tot contrastul, Ana regăsea asemănări. Ochii mai ales. Aceeaşi imensitate de ochi, dar pe când ai Zoei, palizi şi verzi, răspândeau o lumină curată, cei ai Elenei Vrânceanu, negri, păreau dogoritori de pofte.

Elena Mihalcea lipi ţigara, alunecându-şi limba pe foiţă. Limba îi era groasă, grea, iar buzele, moi şi umede, erau uşor învineţite.

Zoe surprinse privirea Anei. O clipă, ochii li se întâlniră. Înţelegerea lor a fost atât de deplină, încât părea că fuseseră spuse cuvinte clare, hotărâtoare.

Se auzi o bătaie scurtă în uşă şi un servitor foarte curat, tânăr, vioi, simpatic, intră în odaie, purtând o tavă cu ceai. Odată cu el, zglobiu, intră şi un câine fox.

— Botti, Botti!… strigă Elena Mihalcea.

Câinele îi sări în braţe şi o linse pe faţă.

— Unde să pun tava domnişoară?

Zoe făcu loc printre cărţi.

— Gheorghe, te rog să ai grijă să-i dai şi lui Traian un ceai, spuse Zoe.

— I-am dat, domnişoară, am eu grijă. Am dat şi duduii din curte, care a venit cu domnişoara.

— Care duduie? se răsti Elena Mihalcea.

— Eu am venit cu fata din casă, spuse Ana.

— A, bine! Să-i daţi şi ei ceai, dacă vreţi. Război, război, dar de ce să nu-i dăm? Să-i daţi zahăr la ceai, că doar n-o să-l bea fără zahăr! Şi matale o să vii mereu cu servitoarea după mata? Nu te lasă mămica altfel?

— Nu, altădată am să viu singură.

— Bine, bine, foarte bine! Să vii sănătoasă. Sigur, prima dată e mai

greu, pe urmă se învaţă omul…

Gheorghe plecă.

— Să-i dăm şi lui Botticel o bucăţică de zahăr? Ce, el nu e om?

Începu să-l mângâie. Îl răsturnă, îl apucă de sex.

— Băiatul mamei. Voi nu ştiţi că o să trebuiască să-i căutăm şi lui o nevastă. Ce, el nu e om?

— Lasă câinele! spuse Zoe. A devenit insuportabil.

Ochii săi se acoperiră cu o privire rece.

— Bine, nu te supăra.

Elena Mihalcea se sculă şi împărţi ceaiul, care era adus gata vărsat în ceşti sărăcăcioase, puse pe o splendidă tavă de argint. Nişte pesmeţi cu anason stăteau pe o farfurioară. Elena Mihalcea, deodată foarte dispusă, încântată, începu să soarbă din ceai, zgomotos. Apoi îşi răsuci din nou o ţigară.

— Să-mi faci şi mie una, te rog.

Elena Mihalcea întinse Zoei o ţigară înainte de a o lipi, apoi o întrebă şi pe Ana:

— Vrei poate şi mata una?

— N-am fumat niciodată.

— Ei! oricine când începe n-a fumat niciodată.

Lumini galbene, lacrimi parcă de grăsime, îi înecau râsul ochilor.

— Vrei să fumezi? o întrebă şi Zoe.

— N-am fumat niciodată, repetă Ana.

— Poţi încerca.

— Ce atâta daraveră, hocus-pocus, uite ţigara! Gata! Lipeşte-o. Hocus-pocus-preparatus.

O privi pe Ana fix, cu mulţumire.

— Aşa! Acum trage foc să se aprindă. Aşa! Ei, văzuşi că nu muşcă! Uite, Botti, cum fumează fetiţa noastră cea nouă. Că tu nu ştii, Botti, scumpul meu adorat, că Zoe a găsit-o şi a adoptat-o. A tuns-o şi acum o să vină zilnic pe la noi, ci-că. O să-i dăm ceai cu zahăr şi tutun de ţigări.

Ameţită de ţigară, cuvintele Elenei Mihalcea îi păreau Anei, cu toate că o sfidau, totuşi plăcute. O putere crescuse în ea, o putere care cerea să fie întrebuinţată, să lupte.

— Ia te uită cum trage cu furie! Fată cu temperament, nu glumă! Are dreptate Zoica, se pricepe la oameni. Psiholoagă nu glumă! Cu părul tăiat, cu ţigara în gură, parc-ar fi o nihilistă. Cât pe aci să mă înşel: credeam că-i o floare timidă, o floare de seră…

Ana se simţea complet ameţită. Nu îndrăznea să mai ridice privirea. Fumul de ţigară o slăbise brusc. Cu atenţie, sorbi din ceai. Îşi amintea obsedant cum mama ei o rugase să nu meargă la Zoe. Era rău că venise? O pândea ceva rău? Tot ce văzuse în casă era ameţitor. Nu înţelegea nimic şi totuşi i se părea hotărât gândul că va veni de acum

zilnic în casa asta şi că se va obişnui cu felul lor de a fi.

După ce bău ceaiul, Elena Mihalcea începu să o descoasă pe Ana. Ce rude are în Bucureşti, ce avere, ce cunoştinţe, cu ce se ocupă fiecare, câte focuri aprind iarna, de câte ori fac baie, ce mănâncă, câţi servitori au, câte odăi…

Zoe tăcu tot timpul, plictisită, însă neîndrăznind să schimbe vorba. La urmă, Elena Mihalcea începu să caşte, să dea semne de nerăbdare, dar din odaie nu se clinti.

Când Ana vru să plece, Zoe, cu o vădită insistenţă, începu să-i spună să vină neapărat a doua zi, apoi se pregăti s-o conducă pe Ana până la poartă. Dar Elena Mihalcea, imediat se sculă înviorată, cu grabă, şi, sâsâind, se plânse:

— Şi pe mine mă lăsaţi asi? Meg şi eu cu voi. Ţe ziţi, Botti, mă iau fetele cu ele?

Ana îşi da seama cu uimire că Elena Mihalcea căutase să nu le lase nicio clipă singure.

Coborâră tot prin bucătărie, ganguri şi uşi întortocheate. Afară o găsiră pe Lina, care aştepta stând de vorbă cu Gheorghe şi cu nişte femei de prin curte. Părea să nu se fi plictisit câtuşi de puţin. Traian, bărbatul înalt şi cretin, era şi el acolo. Elena Mihalcea merse cu Ana şi Zoe până la poartă. Greoaie, se mişca alene, legănându-se. Căuta să se reazime când de Ana, când de Zoe, care părea că suporta cu greu apăsarea trupului gras. Botti sărea de colo, colo, lătrând.

Ana îşi luă rămas bun de la Elena Mihalcea, apoi de la Zoe, care din nou încercă zadarnic să rămână o clipă singură cu Ana:

— Fac câţiva paşi cu ea, spuse.

— Îmbrăcată aşa? ca madam Cuţit? se răsti Elena Mihalcea. Ce vrei să te prindă sergentul şi să te ducă la poliţie sau la Mărcuţa?

— Te aştept mâine neapărat, spuse din nou Zoe cu o bruscă hotărâre şi apăsare în glas. Să vii neapărat, că te aştept. Să vii devreme. Vii direct la mine în odaie. Azi am fost nişte leneşe.

Ana plecă. Se mai întoarse odată şi o văzu pe Zoe dispărând în curtea casei, fină, uşoară. Alături, trupul imens, greu, al Elenei, se legăna domol.

Pe drum, Lina începu să povestească tot felul de lucruri aflate.

— Sunt nişte oameni foarte bogaţi, domnişoară. Casele astea sunt toate ale lor, şi mai au şi altele multe. Au şi restaurant. Sunt milionari.

Ana îşi aminti mesele şi scaunele din pod, podul imens, ceştile de ceai sărăcăcioase, dulapul cu resturi de mâncare… Totul amestecat cu ameţeala fumului de tutun fumat.

— L-aţi văzut pe băiatul acela lung care nu este întreg la minte? E fratele domnişoarei Zoe, la care aţi fost. Îl cheamă Traian. Nu are minte nici cât un copil de trei ani şi tot prostii vorbeşte. Am râs de nu mai puteam de tot ce spunea. Au fecior de îi serveşte… îl cheamă

Gheorghe… Până a început războiul, purta mănuşi albe şi nu făcea nimic, numai că servea la masă şi deschidea uşa la musafiri.

Ana asculta. Totul i se părea făcut din aceleaşi surprize ca tot ce se lega de Zoe. Nimic nu i s-ar fi părut imposibil, dar în clipa aceasta tocmai asta îi plăcea. Îşi da seama că însăşi teama pe care o resimţise, când se trezise în pod singură, făcea parte din aceeaşi fascinare care o lega de Zoe. Mâine se va duce din nou şi apoi mereu… Elena Mihalcea le va lăsa să înveţe. Vor putea sta şi de vorbă. Erau atâtea de spus!

Când ajunse acasă i se păru că intră într-o linişte nemişcată. O găsi pe mama ei citind lângă fereastră. Înaintă spre ea, vru s-o sărute, dar îşi aminti la timp că fumase. Gura îi era amară.

— Te-ai întors? Ai petrecut bine?

Glasul Luciei Stavri era potolit, dar Ana nu crezu în sinceritatea acestei neaşteptate linişti. Nu putea uita scena de acum câteva ceasuri, când mama ei o rugase să nu meargă la Zoe. Se aşeză binişor pe marginea canapelei.

— A fost şi mama ei cu noi, începu glasul ei nesigur. Ne-a dat ceai.

— Da? Şi cum e mama ei?

— Nu seamănă câtuşi de puţin cu Zoe. E grasă, voinică, deloc distinsă. Zoe e mult, mult mai fină… cu totul altceva. Mamă, Zoe spune că, dacă vrei dumneata, pot învăţa cu ea. Ne-ar putea recomanda profesorul ei…

Capitolul IV

A doua zi, Ana plecă după masă, la trei fără un sfert, singură, fără Lina. Ducea în mână un ghiozdan plin de cărţi şi caiete. Umbla repede. Sub braţ strângea ghiozdanul cu energie. Îi era parcă un motiv al vizitei ei în casa aceea tulburătoare. Îi era teamă de întâmpinarea pe care i-o va face Elena Mihalcea Vrânceanu. De data asta, Ana nu mai încercă să sune la intrarea din faţa casei. Merse direct prin curte şi bucurându-se că Traian, fratele Zoei, nu era la capul scării, se grăbi să intre repede în bucătărie şi în odaia imediat alăturată. Apoi, prin uşa din stânga, trecu în odaia cea mică plină de uşi, dulapuri şi miros persistent de murături, de mâncăruri reci stătute. Aici se opri însă, nedumerită. Nu mai ştia deosebi uşa care duce spre Zoe. I se părea că niciodată nu va putea învăţa rostul uşilor nesfârşite şi toate la fel. Erau acum parcă mai multe ca în ajun, iar în odaie şi mai întuneric. Liniştea casei în care pătrunsese hoţeşte o tulbura. Putea crede că este închisă într-o casă cu toţi pereţii la fel, special construită ca să te ameţească. Aici, ascunsă de una din uşi era scara care ducea la Zoe. Zoe o aştepta. Făcu un pas şi bătu la una din uşi. O va deschide dacă nu va primi niciun răspuns. De data asta căuta să-şi amintească bine uşile. A treia din stânga. Ana auzi însă acelaşi scârţâit ca în ajun; un

pat mişcat de un corp greu gemu. Un câine latră. Era Botti. Uşa din faţa Anei se deschise imediat. Apăru Elena Mihalcea. Era tot despletită, ochii congestionaţi şi faţa atât de întunecată, străină, încât Anei i se păru că Elena Vrânceanu nu o recunoaşte din pricina întunericului.

— Eu sunt, şopti Ana Stavri.

— Văd. Ce vrei?

— Am venit la Zoe…

— Şi ce mă priveşte, o întrerupse violent Elena Mihalcea, nemaiaşteptând nicio explicaţie. Sau ai de gând să baţi la uşa mea de câte ori ai să binevoieşti să vii? Sau crezi că Zoe nu are să aibă altă treabă decât să te aştepte în poartă ca să nu nimereşti la uşa mea şi apoi să stea cu dumneata?! Botti, taci, idiotule!

Ana se dădu instinctiv un pas înapoi. Sângele i se urca în obraz. Elena Vrânceanu dispăru, închizând uşa cu o pocnitură violentă. Faţa Anei ardea ca şi cum ar fi primit palme. Rămase fără nicio mişcare, împietrită. Mirosul acru de oţet al odăii o sugruma. Vru să fugă, dar uşile toate o păndeau ca o batjocură. I se părea că pe oricare o va deschide, va da de o altă spaimă. Întunericul din odaie era deplin. Lacrimi fierbinţi de revoltă şi umilinţă îi umplură ochii. Nu se va mai întoarce niciodată în casa asta. Gândul unei astfel de despărţiri de Zoe o înecă de plâns. Încă o clipă şi va pleca pentru totdeauna…

Dar tresări. O altă uşă se deschise binişor, ca de la sine, Zoe apăru în prag, înaintă până lângă Ana şi o apucă de braţ. Ana se lăsă dusă.

— Vino, spunea glasul Zoei, vino.

Urcară scările repede, alergând, strânse una de alta. În odaie la ea, Zoe încuie repede uşa cu cheia. O luă pe Ana de amândouă mâinile, îi căută privirea, şopti:

— Mi s-a părut că-ţi aud glasul… de aceea am coborât… ştiam… te aşteptam…

Ana îşi simţea ochii fierbinţi. Aplecă pleoapele.

— Să nu fii supărată… I-e necaz că vii la mine. Ai văzut ieri cum a stat cu noi? Azi a crezut că vei pleca fără să aflu eu şi că nu te vei mai întoarce niciodată… Aşa face cu toată lumea… care ar putea ţine la mine…

Ana tăcu, copleşită. Glasul Zoei şoptea aprins ca o flacără:

— Tu n-ai să pleci… Tu ai să rămâi… Tu ai să ai puterea să stai… tu nu ai să mă laşi singură… niciodată…

Ana ameţise. Simţea pe faţă cuvintele Zoei, care alergau sacadate.

— Are să mă dea afară, spuse.

— Nu o cunoşti. A încercat numai. Acum, că nu a reuşit, va fi foarte drăguţă cu tine, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic… Astea sunt mijloacele ei din totdeauna. O cunosc.

Dar deodată Zoe se îndepărtă. Glasul i se înăspri:

— În definitiv, vei face cum crezi că este mai bine. Acestea nu sunt lucruri care se cer ori care se explică. Vei face cum doreşti. Dacă poţi să rabzi toată dementa casei noastre, bine, dacă nu… Eu nu-ţi ascund că este greu aici.

Ana deschise ochii. Lacrimile, adunate sub pleoape, alunecară pe obrazul ei.

— Ştii prea bine… că… niciodată nu voi pleca de lângă tine… Orice va fi… Mi-a fost numai frică să te pierd. Că poate tu nu vrei… Atât.

Zoe era în faţa ei. O privea, căutând să pătrundă până în adâncul sufletului, mai departe parcă, în viitorul sufletului.

— Bine, spuse, şi după o pauză, adăugă: Mai târziu… altă dată… ai să te înveţi… cu toate… Acum să ne liniştim… Să citim. O să fim foarte silitoare. Vino, stai.

Îi vorbea ca unui copil mic şi pe care ştii să-l stăpâneşti complet şi cu uşurinţă.

Se aşezară în faţa mesei. Zoe, cu mişcări îndemânatice, aşeza pe masă cărţile, caietele. Ana o privea. Iubea ochii atât de limpezi, iubea îmbinarea sprâncenelor, iubea paloarea feţei, gura aceea cu surâsul atât de trist pecetluit în carne. O iubea.

Cu o mişcare vie, Ana se aplecă şi îşi aşeză buzele pe mâna Zoei. Când Ana ridică privirea, nu ar fi putut ghici pe chipul Zoei nimic. Poate uimire şi severitate, ori victorie poate…

— Fii cuminte, spuse glasul cu aceeaşi taină ca a obrazului ei, în care nu se putea citi nimic, sau orice.

Se auziră paşi pe scară şi o bătaie în uşă:

— Eu sunt, domnişoară.

Zoe se sculă şi descuie uşa. Gheorghe, servitorul, intră cu o tavă cu două ceşti mari, pline cu cafea turcească. Pe tavă mai erau şi două ţigări.

— V-a trimis coniţa cafea. A pus, în afară de ersatz, şi naturală. Mi-a spus că e ca să învăţaţi mai bine.

Servitorul surâdea. Aşeză tava pe masă şi plecă. Zoe, în picioare, lângă masă, privea ceştile.

— Vezi, spuse Anei, arătând spre tavă, o cunosc bine, ţi-am spus.

Ana nu înţelegea nimic. Totul îi era însă indiferent. Bucuria de a fi lângă Zoe întrecea totul.

— Gasteropodele… dicta Zoe câteva clipe mai târziu, trăgând un fum din ţigara aprinsă şi Ana scria desluşit, apăsat, fumând şi ea.

Ana sta aplecată şi scria cu o atitudine de copil silitor. Voia prin silinţă să-şi plătească bucuria.

Un ceas întreg trecu astfel. Ana se căznea să fie atentă, îi era însă greu. Glasul Zoei citea rar, desluşit, dând din timp în timp lămuriri clare, dar printre cuvintele Zoei se strecura, pentru Ana, revenirea

glasului Elenei Vrânceanu. Rece, cinic, căutase să o dea afară. Pentru ce? Acum, Ana îşi da seama că se află în pod, într-o odaie mansardată, cu balcon ridicol şi i se părea că dacă nu ar fi fost Zoe cu ea, mulţimea de pericole ar fi pândit-o. Dar Zoe pentru ce se încuia în odaie? Îi era şi ei desigur frică. Nu pândea un pericol? Dar ce pericol? Pentru ce Zoe vorbea atât de puţin şi niciodată despre ea?

— Ai înţeles tot ce-am citit?

— Da.

— Nu prea pari atentă.

— Am să fiu. Până mă învăţ aici. E adevărat că ai învăţat pianul la Leipzig?

— Cine ţi-a spus?

— Doctorul, dentistul.

— Da, am învăţat. E adevărat.

— Ai să-mi cânţi şi mie?

— Nu.

— De ce?

— Nu mai cânt niciodată.

Glasul Zoei era aspru.

— De ce? Nu ai pian în casă?

— Ba da, pianul e jos în salon. Dar nu mai cânt niciodată.

— De ce?

Zoe se enervă.

— Interogatoriu?

— E rău?

— Da. Şi dacă nu eşti cuminte şi tot timpul lecţiilor mă ţii de vorbă, nu am să te mai chem în orele de lucru.

— Ba da.

— Mama ta, pe mine o să fie supărată dacă nu ai să lucrezi când vii la mine şi o să fie mai grav decât primirea pe care ţi-a făcut-o mama mea. Nu crezi?

— Bine, bine.

Se auziră paşi pe scară. Zoe ascultă.

— E profesorul, spuse.

Se sculă şi descuie uşa. În odaie intră un bărbat înalt, slab, blond. Părea să tot aibă treizeci de ani, cu toate că, pe lângă ochi, cute mărunte erau vizibile.

— Sărut mâinile, spuse, intrând repede. Nu-şi putu ascunde uimirea văzând-o pe Ana.

— Prietena mea Ana Stavri. Domnul Vasile Macovei. O să înveţe cu noi. Nu-i aşa că e frumoasă?

Ana se înroşi. Privirile acestui om, foarte severe, erau mai mult decât uimite, aproape nemulţumite, iar Zoe, pe muchie de glumă şi impoliteţe, părea că nu observă nimic.

— Începem lecţiile?

— A spus mama, domnule profesor, să mă interesez dacă dumneata… vei avea timp să-mi dai şi mie lecţii… dacă se va putea… zise Ana, stingherită, căutându-şi anevoie cuvintele, ca şi cum ar fi uitat româneşte.

— Sigur, are timp, spuse Zoe. O să învăţăm împreună.

Profesorul se înclină.

— Treceţi aici, continuă Zoe. Avem mult de lucru. Te anunţ că noua dumitale elevă are de gând să fie leneşă, deci să nu te laşi încântat de întrebările pline de inteligenţă pe care le va pune. În definitiv, îţi mai dau cinci minute ca s-o priveşti în voie şi apoi mă supăr dacă nu începem lecţiile.

Ana se simţea din ce în ce mai stingherită. Într-adevăr, profesorul o privea cu insistenţă, o cerceta de parcă ar fi fost un obiect, iar nu o fiinţă vie.

— Câţi ani are duduia?

— E minoră, spuse Zoe fără să-l privească şi continuând să aşeze cărţile pe masă.

— Aproape şaptesprezece ani, şopti Ana.

— E adevărat că dumneata eşti leneşă, duduie? Nu pot crede.

Un surâs ironic, dar blând, îi flutură pe buze.

— Ba da, spuse Ana, sunt leneşă.

— Nu-ţi place să înveţi?

— Ba… da… să citesc.

— Atunci?

Ana înălţă din umeri, uşor enervată. Zoe spuse:

— Să-ţi explic eu cum stau lucrurile; nu-i place să înveţe, îi place numai ce visează ea în timpul cât învaţă. Uită lecţiile şi ţine minte ce a visat. O metodă foarte proastă pentru examene. De fapt, e o fire de poet… eu aşa cred.

— Bine, bine, spuse Vasile Macovei, să învăţăm împreună.

Erau încă în odaia care se umpluse de fumul ţigărilor fumate de ei trei. Se întunecase de tot. Lecţia se sfârşise mai demult. Da urmă, Vasile Macovei şi Zoe discutaseră. Nu erau niciodată de aceeaşi părere. Anei i se păru, spre mirarea ei, că Zoe caută contraziceri numai din plăcerea de a contrazice şi nicidecum că ar crede ceea ce afirmă. Vasile Macovei îi atrase atenţia că a început să se contrazică chiar pe sine însăşi.

— Nu mă contrazic, spuse Zoe, cu o batjocură liniştită, ci demonstrez că orice poate fi susţinut. Că logica este un instrument, nu o dovadă a adevărului. Adevăr nu există.

— Dar dacă vreodată vei avea de susţinut ceva în care crezi, ce te vei face?

— Îl voi susţine, ştiind că altul poate susţine contrariul.

Zoe spuse, căutând să pară veselă, vizibil să minimalizeze:

— Au trăit oameni şi idei fără mine până acum; or mai trăi.

Ana avu o tresărire, îl privi pe Vasile Macovei: îl văzu cum închise, o clipă, pleoapele, ca un om care a fost pe neaşteptate lovit. Vizibil făcu un efort să se stăpânească. Surâsul ironic i se aşeză din nou pe buze, dar în surâs părea că se ascunde o posibilitate unică, fără greşeală, dar care nu poate fi spusă şi altora. Şopti ca pentru el:

— Bineînţeles că a trăit lumea şi fără dumneata… dacă asta ţi se pare suficient… fie şi aşa, dar asta nu înseamnă oare a trăi inutil?

Zoe era aşezată pe un scaun fără spetează. Fumul ţigării îi aluneca pe faţă, pierzându-se în părul ei des şi ondulat, scăpând apoi încet, mai eterat. În umbra odăii, faţa Zoei avea o paloare stranie, făcută din ultima lumină a înserării. Ceva fantomatic, de inconsistenţă.

Ana simţi din nou acea teamă a nesiguranţei: Traian, fratele Zoei, cu râsul idiot, aştepta în dosul nenumăratelor uşi. Elena Mihalcea, cu glasul ei atât de obraznic, atât de impudic… Zoe vorbise atât de batjocoritor… Afară se întuneca. Strada era pustie… Era război, oameni omorau alţi oameni…

— E târziu, spuse, speriată.

— Te va conduce domnul profesor, şopti Zoe, ghicindu-i teama.

— Desigur, desigur… natural. Unde locuieşte domnişoara?

Zoe îi conduse până la poartă. Purta aceiaşi pantofi cu fir ca în ajun, rochia tot lungă până în pământ, dar albă de data asta, de un alb impresionant. În poartă se despărţiră.

Vasile Macovei şi Ana Stavri se depărtară. O adiere uşoară şi parfumată de primăvară alerga fără stingherire în lungul Dâmboviţei, goană neoprită, contrastând cu aerul nemişcat şi călduţ ce fusese în odaia Zoei. În dreapta drumului, un gard de sârmă ghimpată despărţea trotuarul de câmpul viran al Facultăţii de Medicină. Strada era slab luminată şi complet pustie.

— E răcoare, spuse Ana.

— Da.

— Şi foarte târziu.

— Nouă. Poate şi mai mult.

— Da?

Făcură câţiva paşi în linişte. Vasile Macovei părea foarte preocupat.

— Dumneata o cunoşti demult pe duduia Mihalcea?

— De câteva zile numai.

— Unde v-aţi cunoscut?

— La dentist. Ne-am împrietenit numaidecât.

— Mata ai părinţi…

— Da. Tata e profesor. E la război acum, în Moldova. Sunt numai

cu mama. Dumneata nu ai plecat în Moldova?

— Nu… sufăr… de inimă. Şi… după ce ai să termini liceul, spuse Vasile Macovei cu acelaşi ton obosit dar foarte atent, ce ai să faci?

— Nu ştiu. Poate medicina.

— Ca să nu te desparţi de duduia Zoe, desigur.

— Da, probabil.

Vasile Macovei o privi, mai bine-zis o măsură, apoi zise:

— Este meritoriu să nu minţi dar ar fi mai… bine dacă ţelurile dumitale de viaţă ar fi altele.

În clipa asta pentru Ana nu exista niciun fel de ţel mai bun.

— De exemplu? întrebă.

Vasile Macovei izbucni în hohote de râs nestăpânite:

— Ia te uită… ia te uită… ce candoare! Asta-i bună. Demult nu am râs cu atâta poftă, cu toate că drept să spun numai de râs nu este! Te salvează vârsta şi puritatea! Nu-şi imaginează alt „ţel" în viaţă decât să facă medicina, pentru a sta lângă tulburătoarea Zoe Mihalcea! Ha, ha, ha!…

Vasile Macovei se opri brusc din râs. Întrebă:

— Cum, dumneata niciodată nu te-ai gândit la ceva mai… serios?

— Oh, ba da, m-am gândit… M-am gândit chiar mult… m-am gândit chiar aşa de mult încât îmi este câteodată greu să trăiesc. Ştiu mereu că în orice clipă, pe pământ sunt oameni care suferă, şi mai ales ştiu că unii oameni fac pe alţii să sufere, şi nu înţeleg pentru ce. Şi… pentru că nu pot rezolva problema asta şi pentru că nici nu văd cum aş putea ajuta ca să se schimbe ceva… la un moment dat m-am gândit chiar să mă sinucid… dar soluţia asta nu e pentru mine, eu vreau să trăiesc… nu ştiu de ce, dar vreau… Viaţa îmi place… Oamenii mă înfricoşează…

— Dar duduia Zoe?

— Oh, când stau lângă Zoe… Lângă ea uit… ce mă doare… Şi… acum îmi este prietenă, nu o mai pot părăsi… Nu este uşor la ei în casă!

Vasile Macovei, ascultând, plecase capul şi umbla aşa. Părea copleşit, ca şi cum ar fi fost responsabil de starea de spirit a Anei. Păru chiar că se frământă. Şopti:

— Totuşi… uitarea că este durere pe lume nu este bună… nu e o soluţie…

— Ştiu… dar lângă Zoe mi s-a părut că totuşi vreodată voi putea face ceva şi pentru ea… şi poate şi… mai mult…

— De exemplu?

— De exemplu să scriu… După ce mă voi lămuri… oarecum…

După o pauză destul de lungă şi după ce Vasile Macovei o mai privi o dată cu atenţie, o întrebă:

— Eşti foarte slăbuţă. Eşti bolnăvicioasă?

— Da. Trei duble pneumonii până acum şi foarte uşor scuip sânge. Am stat enorm singură, întinsă… Atunci m-am gândit… şi am încercat să scriu. Scriu poezii, până una-alta.

— Da, da, şopti Vasile Macovei, mai mult o confirmare a lui.

Apoi deodată zise:

— Eşti un copil bun. Îmi pare bine că te-am întâlnit. Mai târziu, mai târziu… ai să înţelegi multe… lucruri. Caută să citeşti mult şi să te faci ceva mai puternică, fizic.

— Da.

Paşii lor răsunară din nou desluşit pe trotuar, apoi Vasile Macovei întrebă:

— Şi dumneata nu te-ai gândit deloc că… prietenia asta cu duduia Zoe ar putea… să nu-ţi facă tocmai bine?

Ana tresări.

— Pentru ce? întrebă repede.

Vasile Macovei tăcu îndelung. Ana insistă:

— Domnule profesor, te rog să-mi răspunzi: pentru ce?

— Drept să-ţi spun, chiar m-am bucurat că plecăm împreună, tocmai pentru a vorbi cu dumneata, a-ţi atrage atenţia. Nu e bine.

— Dar pentru ce?

— Cum să-ţi explic… Oricine ţi-ar spune la fel. Mama dumitale a fost în casă la ei?

— Nu.

Ana făcu socoteala că până acum, numai în câteva zile, trei oameni – dentistul, mama ei şi acum profesorul – îi spuseseră acelaşi lucru. Şi apoi ea însăşi nu-şi putea ascunde că era tulburată… Îşi aminti scena avută în antreiaş cu Elena Mihalcea…

— Crezi că Zoe e rea? îngână Ana, dându-şi seama cât de copilărească îi este întrebarea şi cât se teme să nu afle cumva ceva iremediabil. Inima i se strânsese.

— Ce întrebare! A, nu! Într-adevăr inocenţa dumitale e dezarmantă! Ce îmbinare ciudată e în dumneata!

— Atunci Zoe…

— E o fiinţă care sperie pe orice om cu simţ… normal. Toată casa lor… în fine, pe scurt, duduia Zoe are o mentalitate care i se potriveşte ei şi nu dumitale.

— Bine, dar acea mentalitate e a ei şi nu a mea.

— Şi în curând va fi şi a dumitale.

— Şi ar fi chiar atât de rău dacă m-ar influenţa?

— Da. Tot ce este în dumneata elan, încredere, generozitate, căutare de valori nobile, la ea este oboseală, deprindere, tristeţe, negaţie.

— Şi pentru că este tristă trebuie părăsită?

— Probabil. E singură, vezi bine. Există un simţ comun, sănătos…

— Pe ceilalţi îi priveşte, eu nu pot s-o părăsesc. E prietena mea.

Mergeau din nou în tăcere. După câteva clipe Ana se simţi prinsă de braţ, ţinută locului cu putere.

— E foarte periculoasă casa asta pentru dumneata. În clipa asta văd că nu vrei să mă înţelegi. Mi se pare că ar fi de datoria mea să-i spun mamei dumitale…

— Cu ce drept? şopti Ana.

— Cu dreptul omului cinstit.

— E inutil, spuse Ana după o mică pauză. Glasul îi era tot blând, deloc supărat. Şi mama mi-a spus să nu merg şi tot am mers.

— Pari o fiinţă foarte încăpăţânată dumneata!

— Da, blândă şi încăpăţânată, şopti Ana şi râse uşor, încet.

— În felul dumitale poate că nici dumneata nu eşti…

— Normală, completă Ana cu acelaşi râs lipsit de ironie.

— Da, exact. Dar, slavă domnului, nu ca Zoe. Aş zice chiar tocmai dimpotrivă…

Ana şi Vasile Macovei merseră câtva timp în tăcere. Se auzeau iar în înserare numai paşii lor. Dar Ana izbucni:

— Nu înţeleg ce vreţi! Vreţi să stau în colivie… ferită de orice. Barza să aducă copiii şi când cineva suferă sau nu e ca toată lumea, eu să dau bir cu fugiţii, lângă mămica…

Se simţea în stare să îndure primirea făcuta ei de Elena Mihalcea, să rabde atmosfera acelei case, să se încăpăţâneze împotriva oricărei alte păreri. Ar fi dorit motive care să-i poarte sufletul până la eroism. Nimic nu o putea despărţi de Zoe. Nimic. Îi reauzea glasul: „Tu n-ai să pleci… tu ai să ai putere să rămâi… tu n-ai să mă laşi singură…” Amintirea glasului ei era un tonic.

Lângă ea, Vasile Macovei umbla tot în tăcere.

— Asta este strada Carol Davila, mi se pare, spuse Vasile Macovei şi privi în jurul lui ca şi cum s-ar fi rătăcit.

Ana se trezi şi ea din gândurile ei:

— Am ajuns. Aici locuiesc.

Ana se opri şi-i întinse mâna.

— Bună seara. Mulţumesc mult.

— În tot cazul, adăugă Vasile Macovei, cred că înţelegi că am vorbit numai pentru că am crezut că aşa e bine…

— Nu voi spune nimănui nimic. Ştiu să tac. Şi am înţeles pentru ce mi-ai vorbit şi-ţi mulţumesc pentru grijă.

Vasile Macovei schiţă un gest evaziv, ca şi cum nu despre asta ar fi fost vorba. Totuşi păru mulţumit că a fost înţeles. Spusese cu un ton care ar fi putut părea chiar visător:

— Poate că am exagerat… că mă înşel. În tot cazul ţin să-ţi spun că într-un fel ai dreptate: nu poţi sta în colivie, dar nu uita că-ţi asumi o mare responsabilitate mergând acolo… totuşi… aş zice… nu ştiu de

ce, că am încredere în dumneata. Sper să capeţi experienţă de viaţă fără să-ţi pierzi… prospeţimea. Ar fi păcat de dumneata. Ţine minte, în fine… la revedere, la revedere. Poimâine la aceeaşi oră. Tot acolo.

Ana intră în casă. Merse repede până în odaia mamei ei. Se uită la ceas. Trecuse de nouă.

— Am venit atât de târziu pentru că am avut de învăţat. M-a condus până aci profesorul cel nou.

Ana spunea aceste lucruri nu ca o scuză, ci le afirma cu un ton hotărât.

— Bine, şopti mama ei.

— Cred că am să învăţ foarte bine acum. Mamă, profesorul acesta îl cunoaşte pe tata. Mi-a vorbit frumos de el.

— Ca toată lumea, Ana.

— Da, mamă, ştiu.

Capitolul V

Ana mergea acum zilnic la Zoe. Făcea drumul cu acelaşi pas ritmic, uşor. Copacii, casele, pietrele străzii, câinii, gardurile, glasul păsărilor, totul îi era scump, căci erau ale drumului care ducea spre Zoe. O exaltare îi sta neîntrerupt în suflet. Simţea că totul se aşază adânc în nervii ei, ca o pecetluire. Ajunsă acolo, urca repede scările până la odaia Zoei. Cunoştea acum toate uşile. O găsea pe Zoe la ea în odaie. Clipa asta Ana o aştepta ziua întreagă, clipa aceea în care, ca un miracol mereu repetat, îi apăreau în faţă ochii Zoei. Ana înainta repede spre mâna Zoei care sta întinsă.

— Mergem să învăţăm în grădină. Vino, spunea Zoe.

— Da.

În răspuns era fericire. Ochii Zoei, lacuri verzi şi clare, cuprindeau orizonturi ilimitate. Gândurile Anei plecau ameţite. Zoe şi Ana coborau scările împreună, uşoare. Rochiile fluturau.

Grădina era despărţită de curte printr-un gard de lemn încuiat cu un lacăt mare şi greu. Cheia grădinii o ţinea Gheorghe. Acolo chiriaşii nu aveau voie să intre. Ei mişunau neîncetat, purtaţi de viaţa lor măruntă, prin curte.

— Gheorghe, cheia!

— Am descuiat.

Intrau în grădină. Sub un cais bătrân, acum plin de fructe, o masă de lemn de brad, acoperită c-o faţă de pânză albă, groasă, ţărănească, primea cărţile, caietele. Întâi citea Zoe, apoi Ana. Glasurile se îmbinau, împăcate. Uşor vântul adia în pomi. Mâna Zoei se aşeza ca o pasăre blândă pe câte o foaie de hârtie care voia să zboare. Din timp în timp, elanuri mari, fierbinţi, de recunoştinţă, i se înălţau în suflet Anei. Nu dorea nimic. Nu aştepta nimic. Fericirea lângă Zoe îi umplea

viaţa. Crâmpeie de versuri legănau gândurile Anei:

Îngerul, în pasionate
Palori adolescente
Statură de argint
Cu aripi şi spadă de lumină
Pură flacără necruţătoare
Cu strălucirea ochilor
Dând ecou luminii,
A deschis orizontul.

Gest hieratic
Simbolică înfrăţire
Cu însetarea aşteptărilor
Împuternicind etern înălţarea
În vis fără sfârşit
Şi faptă pe pământ.

Alături, în curte, se auzeau vocile vecinilor care forfoteau. Uşi se trânteau, glasuri vorbeau, găleţi sub cişmea se umpleau cu apă, gâlgâind cu ropot victorios. Lângă gard, aşezat pe o piatră mare, caldă de soare, sta Traian ceasuri întregi, cu ochii aţintiţi la ele. Pe genunchii lui proeminenţi ţinea un abecedar, din care se căznea să înveţe literele. Bolborosea fără înţeles, dar cu mare importanţă, silabe copilăreşti: o, u – ou, o, m – om. Din timp în timp, plictisit, aduna de jos o pietricică şi o azvârlea pe masa cu cărţi.

— Să nu vă speriaţi, fetelor, le striga, vreau numai să văd cum zboară păsările.

— Să fii cuminte, că noi învăţăm.

— Bine, bine, las' că ştiu eu că înveţi să te faci doctor ca să mă vindeci pe mine. Am să mă însor atunci cu o fată frumoasă.

Râdea fără să se mai poată stăpâni, cu sughiţuri, privind la Ana. Glasul lui răguşit, nesigur, căuta să mai adauge ceva, dar nu izbutea de atâta râs.

— Linişteşte-te! îi ordona Zoe şi brusc, ca la comandă, râsul lui se potolea. Privirea lui de câine umil apărea. Înfunda din nou capul în abecedar: O, m – om…

Anei îi era frică de el. Nu se putea învăţa cu râsul lui cretin, mâinile uriaşe şi păroase întinse către ea ca s-o apuce, sau măcar s-o atingă. Ochii lui putrezi, cu sprâncenele neobişnuit de stufoase, aveau o severitate tristă, o virilitate dureroasă.

Când oboseau cu cititul, Zoe şi Ana se plimbau prin grădină. Iarba neîngrijită, înaltă, era plină de buruieni înflorite şi frunze aspre, amare. Soarele pătrundea printre crengile pline de frunze şi fructe, îşi

cobora lumina de aur pe pământ. „Sunt fericită, sunt fericită” îşi spunea Ana tainic, ca o încercare, ca şi cum cuvintele astea ar fi putut dezlega totul magic şi ca într-adevăr fericirea să poată căpăta un sens etern.

După câteva săptămâni, Ana se temu că tensiunea exaltării ei nu va putea rămâne pentru totdeauna pe aceeaşi culme. Cu toate că i se părea că o va iubi mereu pe Zoe şi la fel de intens şi pur, perfecţiunea clipelor îi păru totuşi precară. Însuşi faptul că o întâlnise pe Zoe primăvara şi într-atâta lumină şi că erau şi că se simţea şi ea atât de tânără, îi părea un hazard miraculos şi simbolic, dar efemer. Crezu că niciodată în viaţa ei nu va mai trăi zile de atâta desăvârşită fericire. În clipa când gândi aceste lucruri, exaltarea prieteniei ei pentru Zoe îşi atinse paroxismul. Ceea ce simţi nu s-ar fi putut compara decât cu o clipă de recunoştinţă dusă până la îngenunchere.

Elena Mihalcea, total îmblânzită acum faţă de Ana, le trimitea cafele turceşti cu năut, aburind parfumate, pline de caimac şi ţigări şi pâine neagră unsă cu marmeladă acră. Toate ca în vreme de război. Dar Ana le mânca şi bea cu plăcere, dându-şi seama că le va ţine minte toată viaţa.

Adesea, Elena Mihalcea sosea şi ea în grădină. Sosea alene, grasă sub veşnicele ei capoate violent înflorate, cu Botti care sărea şi lătra în jurul ei. Se aşeza şi bea acolo cafea cu Ana şi Zoe. Fuma ţigară după ţigară. Bea şi coniac sau ţuică îndulcită, pahar după pahar. Mai întotdeauna când bea, se înveselea, râdea.

Ana se simţea atât de fericită în casa asta, lângă Zoe, încât fără voie îşi dădu seama că începuse să ţină şi la Elena Mihalcea.

De trei ori pe săptămână, pe la cinci, venea Vasile Macovei pentru lecţii. Ana îl vedea sosind, înalt, blond, uşor plecat din umeri, puţin strâmb, făcându-şi loc prin aer cu umărul. Purta întotdeauna sub braţ o servietă, de care avea mare grijă şi pe care o legăna în ritmul mersului lui.

— Sărut mâinile.

Se aşeza. Aştepta până i se potoleau bătăile inimii bolnave. Înălţa apoi privirea către Ana şi Zoe. O privire scurtă. Ana îi surâdea liniştitor, cu înţelegere şi încredere.

Ana se căznea să fie atentă, să înveţe, astfel ca venirile ei la Zoe să fie bine motivate şi pentru mama ei, Lucia Stavri. Tot ce auzea însă îi era îndepărtat şi nimic suficient: state care se creau prin sacrificii şi avânturi mari şi se distrugeau apoi prin lene, intrigi şi cruzimi; cifre care cunoşteau viteza luminii dar nu ştiau ce este lumina; formule chimice emoţionant de simple, care se încăpăţânau să se îmbine într-un fel şi nu într-altul; aparate care căutau să împartă materia până la imponderabil ca să-i afle şi prinde puterea… Şi i se părea Anei că oamenii, în loc să se bucure de cele ce le este la îndemână, stau la

pândă ca animale sălbatice, că vor ieşi de acolo deodată cu strigăte de ură, ca să se omoare unii pe alţii cu cele ce au descoperit…

„Acum este războiul cel mai mare din câte au fost. Chiar în clipa asta, oamenii omoară oameni. Tot ce au învăţat nu a folosit la nimic decât să omoare mai bine! Oare orice descoperire nu foloseşte decât tot pentru crimă? Războiul ăsta o să treacă şi o să fie poate un alt război mai mare, în care să distrugă ce au cucerit acum, în care au să găsească din nou explicaţii gesturilor lor, sentimentelor lor de ură. Mereu explicaţii inteligente la lucruri greşite, la crime… Poate scuze… Veşnic, în mii şi mii de ani, oamenii se vor zbate pe pământ ca într-o cuşcă, fără să poată trece mai departe, dincolo de marginile răutăţii, minciunii, invidiei, ipocriziei? Avea oare Zoe dreptate, care neagă tot, sau Vasile Macovei, care pare să apere tot?”

Ana simţea cum i se împotmoleşte mintea în îmbâcseala asta de gânduri care nu parveneau să se înşiruie frumos până la ultima lor posibilitate. Totuşi, acest om, Vasile Macovei, avea dreptate spunând că uitarea nu este o soluţie de viaţă. Ana avea remuşcări şi pentru că, de când o cunoştea pe Zoe, aşteptarea întoarcerii tatălui ei şi a păcii nu-i mai era atât de dureroasă. Avea remuşcări că poate fi fericită, dar continua să fie fericită. Lângă Zoe căuta cu dinadinsul această legănare în uitare. Aştepta totuşi ca într-o zi să răsară un răspuns, o formulă care să dezlege sensul vieţii. Când ajungea la concluzia asta, inima îi bătea mai repede. În acelaşi timp, totul i se părea simplu: „Într-o zi, într-o zi voi afla şi voi înţelege pentru ce trăiesc”.

Încet, afară se întunecase. Trecuse încă o zi.

În noaptea aceea, un vis pe care, din timp în timp, îl visa, se repetă: alerga. Ar fi recunoscut imediat locul unde începe fericirea, i se părea că niciodată nu fusese atât de aproape de fericire. Căuta. Alerga. Emoţia era atât de mare, atât de supranaturală, încât i se părea că, dacă vreodată ar găsi locul acelei fericiri, niciodată nu s-ar mai putea întoarce înapoi în viaţa de până atunci. Ar fi fost nebunie şi imposibilitate. Căuta. Alerga. Inima îi bătea repede. Din ce în ce mai desluşit. Prin însăşi creşterea emoţiei ştia că va recunoaşte locul fericirii. Tensiunea creştea… dar brusc Ana se deşteptă. Inima îi bătea într-adevăr neobişnuit de repede, iar respiraţia îşi căuta un ritm pierdut.

Imediat îşi dădu seama că fericirea pe care o simţea în vis nu era începutul drumului care duce la fericire, că fericirea din vis era o fericire inconştientă şi că fericirea, fericirea pe care o căuta ea, trebuia să cuprindă totodată şi sensul vieţii în eternitatea ei.

Deşteptată din vis, Ana împreună mâinile ca pentru rugăciune. Se simţi absolut singură pe lume şi în viaţa întreagă. Părinţii, Zoe, prietenii, dragostea ce ar putea-o resimţi vreodată i se păreau toate în

clipa asta făcute dintr-o esenţă coruptibilă, chinuitoare, plină de întrebări, dar în acelaşi timp altceva nu cunoştea şi nici nu imagina. Simţea un strigăt adunat în gât ca pentru o chemare în ajutor. Se simţea în pericol.

Era aşezată în mijlocul patului, în mijlocul întunericului. Nu vedea nimic în jurul ei. În întuneric, ochii îi erau ca şi orbi, inutili. I se păru că stă pe marginea unei înţelegeri supreme şi că totul se topeşte, dispare, fără să poată fi prins. Căută să-şi ţie mintea exact în acelaşi loc al intensităţii în care se afla, să nu devieze, să nu lunece. Ecouri îndepărtate din visul fericirii tresăreau încă în inima ei. Respiraţia îi era rară, aproape oprită. Ar fi vrut să ştie din ce realitate este făcut visul şi din ce realitate faptele zilei. I se părea că dacă ar înţelege această diferenţă s-ar întâmpla ceva miraculos. Trează căuta visul. Îşi aşeză mâna pe umăr. Totul era ca de obicei. Şi trupul ei era acolo şi gândurile ei erau acolo şi tot trupul ei şi toate gândurile ei fuseseră şi în vis. „Deci, îşi spuse, voi putea poate aduce în faptele zilei, fericirea din vis”.

Se culcă din nou. În tot cazul ştia acum că fericirea lângă Zoe nu era ce aştepta, Zoe era numai un narcotic.

„Totuşi, toate fericirile astea, îşi mai spuse, trebuie să aibă ceva comun, deoarece tot din mine pornesc, tot eu le simt”.

Într-o după masă, pe la sfârşitul lecţiilor, Elena Mihalcea apăru din nou în grădină. Era foarte gătită, părul ondulat, obrajii fardaţi, mâinile ei groase şi congestionate pline cu tot felul de inele şi brăţări. Picioarele, în ciorapi transparenţi, se revărsau din pantofii de lac, iar la gât, şiruri de mărgele se afundau în cutele cărnurilor umezite de transpiraţia care ieşea la iveală prin pudră. Botti, ca de obicei, o urma lătrând şi sărind în jurul ei.

Traian se sculă în picioare şi se dădu la o parte cu o uimire plină de admiraţie. Elena Mihalcea trecu cu maiestate pe lângă el, mulţumită de succes. Un surâs de vanitate satisfăcută îi flutura ne buzele-i groase. Vasile Macovei se sculă şi el în picioare.

— Nu vă deranjaţi, nu vă deranjaţi, scumpii mei! Voiam numai să vă spun, mâine fiind sfânta Elena, că avem musafiri în casă, care au venit să mă felicite şi să veniţi şi dumneavoastră să ne faceţi cinstea şi plăcerea, că doară nu v-o mânca nimeni şi nici nasu’ nu o să vă cadă.

Ana se înroşi. Se sculă şi ea încet în picioare. Zoe îşi privea mama cu atenţie.

— Mă invitaţi şi pe mine? întrebă Traian. Cine ştie… Niscai prăjiturele… înţeleg eu multe…

— Tu să taci! Ei, veniţi, ce-aţi rămas pe gânduri, că nu o să fie marea cu sarea! Vă invit cu toată eticheta cuvenită şi voi staţi ca muţi! Vreau şi eu să le arăt ce lume cultă am în familie. O să vorbiţi filosofie

pe latineşte la mine în salon. Se vede cât de colo că Ana e de casă bună…

O arătă pe Ana în treacăt, cu un gest al bărbiei.

— Doamnă… începu Vasile Macovei.

— Niciun fel de doamnă. Vii sau nu vii?

— Ştiu, te ruşinezi că e lume… şopti Traian.

— Mamă, lasă omul să vorbească întâi şi pe urmă să afli ce vrea să spună.

— Vorbiţi, vorbiţi cât ăţi pofti! Cine vă împiedică?

Se făcu linişte.

— Doamnă, regret. Dacă ştiam… dacă mi-aţi fi spus de ieri…

Elena Vrânceanu izbucni într-un hohot de râs.

— Da' cine ştia de ieri! Şi-au adus aminte oamenii de mine, de ziua mea, au venit şi basta. Sau credeţi că e faifo-cloc ca să ştiu dinainte! Cheltuiesc atâţia bani cu lecţiile şi nici atâta lucru nu puteţi face pentru mine!

Privirea Zoei fulgeră.

— Mamă!

Vasile Macovei răspunse însă cu calm. Nu se putea şti dacă îşi bate joc ori se căzneşte să fie pe placul Elenei Mihalcea.

— Dacă este aşa, doamnă, voi lăsa oricare altă obligaţie şi voi veni la dumneavoastră în salon. Cred că nu vă îndoiţi că acest lucru îmi va face o deosebită plăcere.

— Parcă eu îţi cer să-ţi facă plăcere. Eu cer să vii măcar aşa, de ochii lumii. Am şi eu vanitatea mea.

— O vom satisface, doamnă!

— Ce te uiţi aşa la mine? întrebă Elena Mihalcea pe Zoe. Las' că ştiu eu să deosebesc când îşi bate joc cineva de mine! Să nu-ţi închipui că sunt chiar aşa de proastă.

— Nu, dimpotrivă, şopti Zoe. Ştiu.

— Eu am învăţat azi două litere, şopti Traian. Până mâine le ştiu.

— Şi cu cine vom avea plăcerea să stăm de vorbă? întrebă Vasile Macovei cu aceeaşi exagerată politeţe.

— Ia nu mai face dumneata atâtea mofturi cu mine, că nu se prinde. Ştii bine. Vino şi ai să vezi cu cine ai să ai plăcerea.

Îl luă de braţ, se rezemă de el, se lipi de el, gura aproape de urechea lui, râzând, şoptind, răsfăţându-se. Slab, înalt, blond, Macovei părea că se propteşte în pământ ca să-şi ţie echilibrul, să nu cadă, răsturnat de greutatea trupului Elenei Mihalcea.

Ana simţi mâna Zoei strecurându-se sub braţul ei.

— Vino, îi spuse, vino să petrecem, că aşa vrea mama.

Intrară în salon. Traian cel din urmă îşi strecură trupul uriaş cu timiditate şi cu o curiozitate avidă. Salonul era o odaie foarte mare, împodobită cu coloane de marmură, cu oglinzi până în podea, cu

plante artificiale lăcuite. Două covoare imense acopereau aproape în întregime parchetul. Perdele groase de catifea roşie atârnau la geamuri. Fotolii multe, scaune şi mai multe, o masă lungă şi un pian de concert erau tot mobilierul. Mai mult o odaie de banchet la restaurant decât un salon particular.

Elena Mihalcea Vrânceanu, urmată de Zoe, Ana, Vasile Macovei şi Traian, intră maiestuoasă, triumfătoare, în încăpere.

În salon era lume multă. Fiecare musafir părea făcut după schiţele unui caricaturist care ar fi depăşit permisul. Feţele domnilor erau lucioase de transpiraţie, ale doamnelor acoperite cu un strat gros de pudră densă, ca de făină. Un aer de mucegai, naftalină, tărâţe şi alcool umplea odaia. Fiecare rochie, fiecare haină era din mai multe culori nepotrivite şi triste. Cercei, broşe, lanţuri şi flori artificiale completau cochetăria fiecăruia.

Elena făcea prezentările. Cu o mână grea gesticula, izbind în piept de-a rândul pe fiecare pe care-l numea. Părea un joc din care se va alege cine e „leapşa”.

— Domnu’ Sică Constantinescu, comerciant, domnul Vasile Macovei, profesorul nostru; doamna Clara Wiegel, văduvă din războiul Independenţei 1877; domnişoara Nuţa Lerescu, copil unic la părinţi cu stare; domnişoara Zoe Mihalcea Vrânceanu, celebra mea fiică pe care o cunoaşteţi din reputaţie şi din văzute, făptură fenomenală. Domnişoara Ana Stavri, o copilită timidă şi încăpăţânată, o bună prietenă de-a Zoei, vine aici zilnic. Doamna Dorina Popescu, femeie fatală. Doamna Ionescu, o rudă din Brăila…

Ana întâlni tot felul de mâini: grase şi calde, noduroase ca de lemn, lungi şi vâscoase ca de clei de peşte mucegăit…

— Am venit şi eu – hi, hi, hi – şopti Traian, care nu îndrăznea să întindă mâna.

— Dă frumos mâna şi să taci, că te dau afară!

— Las’ că tac, dar recomandă-mă şi pe mine.

Traian dădu mâna cu toată lumea şi cu Ana şi cu Zoe, fără însă să îndrăznească să se apropie de Elena Mihalcea. O privea rânjind.

— Să termini, îi şopti ea cu venin.

— Lăsaţi băiatul, că nu face nimic rău, spuse domnul Sică Constantinescu, zis şi „Invalidul”. Părea să fie musafirul cel mai important.

Elena Mihalcea îl privea cu admiraţie.

Traian, arătându-l cu degetul, spuse:

— Te cunosc eu şi pe tine. Te-am văzut la colţ la băcănie cu şorţ alb: m-ai dat afară o dată!

— Cine ţi-a dat voie să ieşi din curte? se răsti Elena Mihalcea.

— Mai scap şi eu din când în când, hi, hi, hi!…

Toată lumea râse. Traian băgă mâinile în buzunarele pantalonilor

şi începu să zdrăngăne bani.

— Cine ţi-a dat bani? De unde ai bani? răcni Elena Mihalcea.

— Ei cine? Cine mă protejează şi pe mine cu niscai ţigări şi gologani.

Se uită râzând la Vasile Macovei. Elena Mihalcea îl ameninţă zglobiu cu degetul pe Vasile Macovei.

— Risipitorule!

— Cu atât mai frumos în zilele astea de criză, spuse doamna Wiegel, văduva Independenţei, care purta pe cap o perucă blond-deschis şi mâncată de molii.

— Într-adevăr, spuse domnul Sică Constantinescu, nu sunt zile de glumă.

Domnul Sică Constantinescu avea o mână mai scurtă ca cealaltă. Era însă cât un munte, cu umeri masivi, frunte îngustă, păr abundent, cărunt, gât puternic, ochi mari negri, sprâncene stufoase. Galant cu Elena Mihalcea, se îmbulzea în jurul ei cu o dexteritate plină de haz. Toţi îl priveau gata să izbucnească în hohote de râs la fiecare mişcare a lui.

— Azi să nu vorbim politică, spuse Elena Mihalcea. Vă rog să nu aud de blestematul ăla de război, că-mi vine rău. Mi-e destul că mănânc pâine amestecată cu paie. O după-masă avem şi noi de uitare. Şi nici de revoluţie să nu vorbiţi. Să facă revoluţie cine vrea la el în ţară, da' nu la mine în salon. Românul are bun simţ, să ştiţi de la mine, şi nu va face niciodată revoluţie. Se descurcă omul şi fără revoluţie. Ura!

Azvârli ochii peste cap şi se lăsă să cadă în braţele domnului Sică Constantinescu cu un strigăt ascuţit. El o prinse, o strânse puţin şi apoi o aşeză din nou în picioare, cu o grabă de clown care ajută la deretecatul circului. Traian izbucni isteric în râs.

— Să sperăm că în curând va fi pace, suspină cineva.

— Dar dumneata de ce nu eşti la război? întrebă domnul Sică Constantinescu pe Vasile Macovei.

— Inima, răspunse acesta din urmă şi surâse cu dezgust, îşi aşeză degetul arătător în dreptul inimii.

— Numai trei bărbaţi suntem în odaie, spuse Traian, dar eu sunt cel mai înalt.

Hohotele de râs nu mai conteneau.

— Totuşi nu văd niciun motiv ca să se facă pace… Situaţia…

— Terminaţi odată cu blestematul ăsta de război! Să se ocupe de el cine l-a făcut! strigă Elena Mihalcea Vrânceanu, şi-şi trecu mâna de repetate ori prin faţa ochilor, ca şi cum ar fi gonit muşte încăpăţânate.

Începu să cânte. Îl luă pe Sică Constantinescu de braţul cel sănătos şi începu să-l învârtească prin odaie.

— Domnule profesor, spuse Elena, îţi recomand în special pe

domnişoara Nuţa Lerescu, sau, dacă preferi, pe Dora Popescu, fiinţe care, sper, nu-ţi vor refuza amabilitatea şi-ţi vor vindeca inima. Fii galant, că te prinde. De altfel, mi se pare că sfatul meu este superfluu. Îţi văd ochii lucind ca la „coup de foudre". Vezi numai să nu provoci o dramă de gelozie la mine în salon.

Toată lumea râse iar Traian se încovoiase şi se îneca, nemaiputând respira de râs. Botti începu să latre furios.

— Două deodată, îngână Traian.

— Să taci că te omor! Eşti complet lipsit de delicateţe. Aşa te-am crescut? Te dau afară! răcni Elena Mihalcea.

— Să nu mă baţi. N-am vrut să spun nimic de ruşine, spuse Traian cu spaimă. Privirea lui de mucegai îşi întinse din nou tristeţea pe faţa lui prea mare.

Dora Popescu sta într-adevăr lângă profesor şi cocheta cu el ostentativ. Brună, foarte înaltă, degaja o sănătate animalică, primitivă; dinţii ei sănătoşi erau descoperiţi până la gingii.

— Na! spuse Elena, trăgându-l delicat pe Vasile Macovei de păr şi imitându-i glasul şi rezervele: „dacă aş fi ştiut… dacă m-aţi fi anunţat de ieri…" Ei vezi! Unde dai şi unde crapă, vorba românului!

Vasile Macovei însă, furios, ochii într-adevăr lucind de nervi stăpâniţi, sta pe ghimpi. Răspundea monosilabic întrebărilor Dorei Popescu.

Uşa se deschise şi Gheorghe apăru în odaie cu o tavă mare de argint plină de farfurioare cu dulceaţă de caise şi pahare cu apă.

— Cafea nu este? întreba Zoe.

— Gata pusă pe tavă în bucătărie.

— Bravo! Să vie! strigă Elena Mihalcea.

Gheorghe umbla cu tava de-a rândul la fiecare musafir, ca la chetă. În odaie era cald, din în ce mai cald, zăduf. Musafirii băură apă rece din pahare, cu plăcere. Apoi Gheorghe sosi din nou cu altă tavă, plină de ceşcuţe mici cu cafea turcească şi-şi reîncepu plimbarea lui prin salon. Mai târziu, neaşteptat, aduse o tortă mare, rotundă, frumos garnisită cu bomboane şi fructe zaharisite. La apariţia ei se înălţară exclamaţii:

— Superbă!

— Parcă ar fi timpuri normale! Parcă n-ar fi război!

— Trăiască Elena Mihalcea!

— Gazdă, nu glumă!

Se vedea pe feţele tuturor lăcomia, curiozitatea, nerăbdarea. Traian, într-un colţ, cu ochii ţintă la tort, părea nedumerit şi înfricoşat.

De data asta, chiar Elena Mihalcea împărţi fiecăruia porţia cuvenită. Tăie feliile încet, cu precauţie, cu îngâmfare. Traian fu servit cel din urmă. Tot timpul stătu cu gura uşor întredeschisă, într-un vădit

chin al aşteptării.

— Sărut mâna, spuse. Glasul îi era aspru, mai adânc ca de obicei. Elena îi întinse farfurioara şi i-o împinse cu bruscheţe, cu necaz în mâini.

— Na şi ţie, îi şopti.

În odaie era înăbuşitor de cald. Tăcuţi, musafirii îşi aveau în mâini linguriţe şi farfurioara cu prăjitură. Mâncau, atenţi. Clara Wiegel înghiţea bucăţi mici, închizând discret ochii. Domnul Constantinescu Invalidul şi Elena stau aşezaţi pe aceeaşi canapea, rezemaţi unul de altul. Mâncau lacom, vârând bucăţi mari în gură, dar mestecând îndelung. Traian mânca privind la fiecare îmbucătură, în jurul lui, speriat parcă să nu i se fure farfuria de vreunul din musafiri, şi îngrijorat totodată să nu mănânce prea repede şi să rămână fără prăjitură, în timp ce ceilalţi ar mai fi avut.

Elena, din bucata ei, rupse o bucăţică mică de tot şi i-o dădu lui Botti. Apoi oferi apă musafirilor. Era fericită. Părea un actor după o reprezentaţie reuşită, primind felicitări. Circula prin salon cu paşi alunecaţi, ca şi cum acu-acu şi-ar fi repezit trupul gras într-un dans eterat. Găsi de mai multe ori prilejul să-l mângâie pe domnul Sică Constantinescu. Îi trecu mâna prin părul lui des, aspru. Fredonă, sună, dădu ordine… Părea că se leagănă, că se răstoarnă, ca şi când n-ar fi fost la ea în salon, ci pe coverta unui vapor care tanga. Îl ameninţă din nou pe Vasile Macovei cu arătătorul. Sâsâi:

— Ei vezi! şi domnul făcea moftuli, voia să se eschiveze! Voia să ştie cu sine va avea onoalea, plăselea…

Deodată începu să ofteze, să geamă exagerat, să se vaiete ostentativ.

— Ce e? ce e? o întrebară musafirii.

— Păcat că nu vrea Zoica să ne cânte la pian! Am putea dansa, spuse Elena Mihalcea, în cele din urmă.

— Da, zău! De ce să nu ne cânte? Ştiam şi noi că de, străinătate, una-alta…

— Aş, nu vrea! Aşa-s copiii! Cheltuiesc părinţii o mulţime de bani cu ei şi apoi nu vor să te distreze puţin la un adicătelea. Uite pianu', uite şi mâinile care au învăţat, dar degeaba, nu se aude nimic.

Şi ce-i părea Anei mai curios din tot ce se petrecea în salonul Elenei Mihalcea era atitudinea Zoei care, cuprinsă de vioiciune neobişnuită, obraznică, se strâmba la toată lumea, trăgea de păr pe cucoane, răsturna farfuriile, punea scrum de ţigară peste prăjituri, se urca pe scaune. Ochii ei luceau fără să cuprindă niciun gând aşezat, nicio voinţă de înţelegere. Forfotea prin odaie cu graţia unui animal exotic şi inconştient. O nervozitate excesivă o făcea să râdă mereu cu un râs rece, dezagreabil, lipsit de simpatie ori pudoare, o bătaie de joc faţă de toţi din salon, care o priveau cu o uşoară teamă şi curiozitate.

Zoe se apropie de Ana şi arătându-l pe Vasile Macovei şi pe Dora Popescu, care continua să stea alături de profesor şi să-şi desfăşoare toate graţiile, spuse destul de tare ca să fie auzită:

— Profesorul nostru e asediat de Calul Troian.

Ana nu se putu stăpâni să nu râdă. Într-adevăr, Dora Popescu semăna cu un cal. Până şi genele ei lungi, adumbrind ochi blânzi şi mari, aveau ceva din privirea cailor. Vasile Macovei însă aruncă Zoei o privire încărcată de furie. Părea că stă pe cărbuni aprinşi.

— Mi se pare că vine ploaia, spuse deodată glasul domnişoarei Nuţa Lerescu, care rămăsese pudic lângă geam. Glasul ei întrerupse hohotele de râs, care nu conteniseră. Toţi ridicară privirile. Într-adevăr, se întunecase brusc. O perdea de nori negri se trăsese peste lumina zilei.

— Vai de mine, ne prinde ploaia!

— Să ne grăbim…

— Abia sosirăm.

— Asta e o adevărată malşansă.

— Dar cine vă dă voie să plecaţi? strigă Elena Mihalcea, ca picată cu ceară roşie şi-l luă pe domnul Sică Constantinescu Invalidul de gât. Îl strânse tare şi începu să plângă cu un glas de copil somnoros şi speriat: î î î î…

— S-a deranjat atâta năşica şi noi o tulim aşa după trataţie! exclamă domnul Constantinescu cu energia unui om care e gata să înfrunte orice pericol.

— În tot cazul eu am să plec, doamnă, spuse Vasile Macovei. Eu vă spusesem… de altfel… numai câteva minute… O altă obligaţie…

— Te priveşte! Nu-ţi place, nu stai! N-ai decât să umbli în ploaie, în furtună dacă-ţi place mai mult ca la mine în salon, că de când ai intrat, parcă ţi-a luat scaunul foc sub şezut…

— Doamne! dar nu e câtuşi de puţin vorba…

— Hai, hai nu mai umbla cu mine cu mofturi, că nu merge! Am să-ţi fac altă dată farsa să te poftesc dinainte, cu trei zile, ca la etichetă, şi să te vedem atunci cum te mai descurci cu invitaţia…

Vasile Macovei era în picioare lângă Elena Mihalcea. Sta exasperant de indiferent la ropotul de cuvinte al Elenei Mihalcea. Când ea termină de vorbit, Vasile Macovei îi sărută mâna, se înclină faţă de toţi ceilalţi, aşa luaţi în bloc, înainte de a părăsi odaia. Plecă.

— Acum cine o să mă ducă pe mine acasă? şopti Ana Zoei Dacă mai stau, se întunecă de tot afară şi „profesorul” a plecat!

Zoe se întoarse brusc către Ana, o luă de mână.

— Ai să stai aici cu mine! Mai târziu te duce Gheorghe acasă. O să înţeleagă mama ta că din pricina ploii ai rămas aici.

Foarte repede se porni într-adevăr o ploaie grozavă. Întâi picături mari şi rare pestriţară trotuarul, strada, acoperişurile. Apoi ploaia căzu

torenţială. Adevărată rupere de nori. Din pomi emana o fericire, o aşteptare concentrată. Tunetul se rostogolea în nori.

Musafirii se adunaseră toţi pe la ferestre. Priveau afară cu o dezolare exagerată, cu exclamări.

— Ia te uită ce ploaie!… Am spus noi că ne apucă! Dacă plecam, ne apuca pe toţi aşa cum l-o fi apucat pe profesor… Acum ne-a blocat… Numai de n-ar ţine prea mult… Lasă, frate, că era nevoie pentru recoltă. Nu te plânge…

Elena Mihalcea privea şi ea la ploaie. În odaie se făcu un moment de linişte. Toţi priveau cu o atenţie copilăroasă la apa care stropea geamurile şi umpluse deodată strada, curgând şiroaie pe marginile trotuarului. Pomii, sub ploaie, căpătaseră o aplecare de spate care primeşte un duş. În odaie, aerul era îmbâcsit, cald, putred. Geamul nu se putea deschide din pricina furiei cu care îl lovea ploaia.

Odată cu ploaia dezlănţuită, se aşeză o potolire asupra tuturor. Timpul trecea greu. Nimeni nu mai vorbea decât fraze răzleţe:

— Şi nu se mai potoleşte!

— Adevărat potop!

— Rupere de nori!

— Nici peste un ceas n-o să putem pleca!

— Sigur!

— Uite ce este, spuse Elena, eu zic că, fără să ne mai jenăm, eu am să vă reţin la masă pe toată lumea şi o să mă scuzaţi. Mâncăm ce-om găsi, aşa, ca pe nepoftite, nepregătite, nepusă masă, ca în timp de război, ce mai una-alta! Dar pentru altă dată, vă promit un bairam.

Glasurile invitaţilor se ridicară toate deodată. Nu se putea înţelege din ce spuneau decât cuvinte răzleţe, învălmăşite în zgomotul apei care se prăbuşea cu aceeaşi furie pe geamuri şi acoperişuri.

— Vai de mine!… Năşica… Mersi… deranj… vizită armenească… dulapuri… lupi… foame… mersi… mersi…

— Lăsaţi, frate, se zbătea Elena Mihalcea, râzând ca gâdilată şi luptându-se să se rupă din mâinile celor care o reţineau, ca să fugă la bucătărie.

— O să mulţumiţi după, nu înainte, şi atunci o să vedem dacă mai aveţi de ce!

— Aşa e dumneaei, energică, spuse Traian, râzând cu o mulţumire senzuală. În glas avea admiraţie, duioşie chiar. Ştia că dacă sunt musafiri, pe masă vor apărea bunătăţi neaşteptate, aduse din cămara misterioasă în care nu avea voie să pătrundă, pe care o cunoştea numai prin mirosurile ce se înălţau din ea.

— Are şi murături, şopti. Las’ că ştiu eu.

Elena zburdă spre uşă, scuturând victorios asupra capului cheile cu un clingăt ce prevedea o sărbătoare. Dispăru.

— Are şi alte lucruri bune în cămară, mai şopti Traian cu acelaşi

glas îmblânzit.

În odaie, aerul era din ce în ce mai cald, mai îmbâcsit. Mirosea a transpiraţie. Se auzea ploaia lovind geamurile cu vioiciune. Ana se simţea prost. Un vag gust de leşin îndepărtat, un rău ameţit, ca într-o legănare monotonă. Ar fi vrut să fugă, să iasă din odaie. Suferea şi pentru ea şi pentru Zoe. Ar fi dorit mai bine s-o vadă ca de obicei tăcută, izolată, decât cuprinsă de acea exuberanţă bolnăvicioasă, plină de batjocură. Nu avea sens prezenţa lor acolo. Trebuia să fi pretextat că au de învăţat şi să fi plecat, să fi urcat în intimitatea odăii Zoei, caldă ca o mângâiere, armonioasă ca şi cum fiecare gest al Zoei s-ar fi aşezat asupra mobilelor, lucrurilor. Sau cel puţin dacă Zoe ar fi stat liniştită, cuminte, până ar fi trecut aceste ceasuri.

Afară, ploaia cu încetul se potolise şi acum cădea liniştită. Musafirii deschiseseră geamurile. Deodată un val curat de aer curăţat de orice impuritate năvăli în odaie. Aerul intra în valuri largi. Mirosul curat de pământ ud înviora viaţa în tot ce are ea veşnic nou.

De când plecase Elena Mihalcea din salon, musafirii se strânseseră între ei şi şopteau, nemaibăgând-o pe Zoe în seamă. Căscau, îşi întindeau braţele, respirau zgomotos, priveau la ceas, la ploaie, cu exclamaţii de câini legaţi în lanţ şi plictisiţi. Politeţea lor spirituală făcuse loc la o destindere plăcută, un intermezzo între două oboseli sau două plăceri. Traian, lângă ei, râdea pentru orice fleac şi căuta cu tot dinadinsul să atragă atenţia asupra lui. Acum glumeau cu el, iar Traian se întrecea vorbind alandala tot felul de lucruri fără sens.

Gheorghe intră în odaie.

— Coniţa vă pofteşte la masă, spuse şi plecă.

Toată lumea se grăbi, se îmbulzi. Nu ştiau drumul. Se loveau unul de altul şi de mobile. Râdeau, deschideau toate uşile întâlnite în cale. Se auzea glasul Elenei din depărtare:

— La masă! La masă!

Musafirii ajunşi în cămăruţa întunecoasă deschiseră din greşeală uşa dulapului cu murături şi chicoteau, ca şi cum dulapul ar fi fost anume pregătit ca să se distreze ei. Bâjbâiau prin întuneric cu mâinile întinse.

— La masă! La masă!… strigă glasul.

Botti lătra ascuţit, cu furie şi nervi.

— Venim, venim…

— Cucu, cucu! striga Traian.

În fine, domnul Constantinescu Invalidul nimeri uşa cea bună. Deschizând-o, antreiaşul se lumină. Domnul Constantinescu spuse:

— De nu auzeam vocea inimii, ne pierdeam cu toţii în labirintul dumitale.

Zoe asistase la toată scena, ţinând-o strâns pe Ana de mână, fără să le vină într-ajutor.

Intrară în sufragerie, dar încăperea era atât de mică, încât musafirii nu se puteau mişca. Erau în picioare unul lângă altul, striviţi, îmbrâncindu-se ca să ocupe locurile pe care Elena Vrânceanu le arăta.

Masa mare de stejar şi scaunele din jurul ei ocupau toată odaia, aşa încât de îndată ce s-au aşezat musafirii nu a mai fost loc să te mişti în jurul lor. Un singur loc mic rămăsese între uşa bucătăriei şi uşa care ducea în antreul întunecos. Atât.

Traian, rămas în picioare, căpătase din nou o faţă crispată, o privire dureroasă. Se ferea, cu cotul brusc ridicat în faţa obrazului de câte ori mama lui începea să vorbească prea tare.

Nu erau destule scaune.

— Să-l trimitem pe Traian în bucătărie, spuse Elena Mihalcea volubil, fără să-l privească.

Traian începu să plângă cu hohote.

— Nu, spuse Zoe. O să stea pe scaunul meu şi eu am să stau pe acelaşi scaun cu Ana.

— Ce sunt prostiile asta?…

— Uite aşa! Dacă nu, mă duc eu cu Ana în bucătărie. Mâncăm amândouă cu Gheorghe.

— Bine, bine, să stea dacă vrei tu.

Traian avea priviri de câine râios, ud.

— Ce tirani sunt copiii în ziua de azi! exclamă ironic Zoe.

Elena Mihalcea suspină.

— Am să fiu cuminte, spuse Traian.

Zoe se aşeză pe acelaşi scaun cu Ana. Ca să nu alunece o ţinea strâns de talie. Mai târziu, când vru să mănânce, Zoe i se aşeză pe genunchi. Ana o simţea uşoară, caldă. Zoe îi trecu braţele de după gât, îşi aşeză capul pe umărul ei.

— Mă laşi să dorm? întrebă.

Ana îi mângâie părul. Era fericită. Uitase complet şi de casă şi de tristeţea de acum câteva minute. Totul era bine.

Musafirii mâncau şi beau cu poftă. Gheorghe sosea mereu cu mâncări. Din locuşorul gol din sufragerie, întindea farfuriile Elenei Mihalcea, care servea pe fiecare în parte, cu părtinire, probabil după kilogramele fiecăruia, căci cu cât musafirul era mai gras, cu atât căpăta mai mult. Nimeni nu mai vorbea. Se făcuse din nou linişte completă. Zoe nu vru să mănânce decât dacă Ana îi dădea în gură. Se răsfăţa din ce în ce mai mult.

— Dacă nu ar fi fată, ci băiat, aş crede că vrei să te măriţi cu ea, îi spuse Elena Mihalcea. Ia te uită ce de drăgălăşenii!

Traian mânca, vârând bucăţi mari de pâine în gură, care îi umflau obrajii când într-o parte, când într-alta. Mesteca greu şi înghiţea cu o mişcare lungă a gâtlejului. Bea apă aproape după fiecare înghiţitură. La sfârşitul mesei părea tot atât de flămând ca la începutul ei.

Musafirii, încălziţi de vin, erau volubili, gălăgioşi. Glumele erau din nou neîntrerupte. Cele mai multe o priveau pe Elena Mihalcea şi cuprindeau un compliment deghizat. Traian începu să picotească de somn. Râdea din când în când gălăgios şi căuta să fure vin din paharele vecinilor lui. Apoi ceru voie să meargă să se culce. Se sculă solemn şi vru să sărute mâna mamei lui. Încercă, întinzându-se peste masă, să apuce mâinile celorlalte doamne. Elena îl împinse:

— Hai, pleacă!

— Bună seara, îi spuse Zoe.

— Merg să mă culc, spuse Traian şi rămase o clipă în uşă, să râdă.

Plecă. Zoe se aşeză pe scaunul părăsit de el, lângă Ana. Musafirii reveniseră la obişnuitul subiect: cât de grea era viaţa în timp de război, ce puţin zahăr se găsea, câte ore trebuia fiecare să aştepte la rând ca să capete pâine, câţi oameni fuseseră prinşi cu contrabandă de germani şi împuşcaţi, care erau nemaipomenitele mijloace ca să poată strecura totuşi mâncare mai multă în oraş… Şi toţi o lăudau pe Elena Mihalcea care ştiuse din timp să facă atâtea provizii, încât să nu sufere prea mult.

— Una e Elena Mihalcea!

— Dacă nici dumneaei nu o fi gospodină, apoi cine?

Timpul trecea.

— Imediat ce s-o putea, îi şopti Ana Zoei, să meargă Gheorghe cu mine acasă, să nu fie mama îngrijorată. E foarte târziu. Niciodată n-am întârziat aşa!

— Pleci? îi şopti Zoe. Atunci eu ce mă fac aici fără tine?

Ana simţi că se înroşeşte de plăcere.

— Dar nici nu trebuie să fie mama neliniştită! Ce să facem?

— Îl trimitem pe Gheorghe să spună că dormi aici, că avem musafiri.

— Aici?

— Da, cu mine, sus. Mai punem o canapea. Nu mă lăsa singură azi.

Zoe cuprinse mâna Anei cu hotărâre. O strânse şi o păstră.

— O să se supere mama ta, mai şopti Ana, ştiind totuşi că ar trece, ca să stea cu Zoe, peste orice piedică, împotriva oricărei voinţe străine lor.

— Nu, nu se supără. Azi e bine dispusă. Ştiu eu. Dimpotrivă, s-ar supăra dacă ai pleca, i-ai strica seara.

— Cum vrei tu…

— Aşa vreau.

— Bine.

Musafirii, din ce în ce mai dispuşi, beau cafele peste cafele, coniac şi fumau ţigări. Feţele lor congestionate pluteau în nori de fum. Nimeni nu se scula de la masă. Odaia mică era tulbure, îmbâcsită. Ana ameţise. Poate băuse prea mult vin. Zoe îi turnase mereu râzând, bând

cu ea din acelaşi pahar. Anei i se păru că Zoe bea exagerat de mult şi că o îndeamnă şi pe ea prea mult.

Mai târziu, Ana avu penibila impresie că, fără motiv, Zoe se întristase deodată. O simţea iarăşi depărtată, singulară, ireală. Tăcută, cu coatele pe masă, faţa rezemată în mâini privea la musafiri cu o privire opacă, întunecată.

— Ce ai? o întrebă Ana.

— Nimic. A început să mă doară capul. Ar fi bine totuşi să mergi acasă. O să se sperie mama ta.

— Ai spus că o să meargă Gheorghe să spună…

— Te priveşte.

Ana se simţea ameţită. Într-adevăr, băuse prea mult.

— Vrei să mergem sus acum? o întrebă Ana pe Zoe.

— Nu. Se supără mama. Stăm aici.

Elena Mihalcea oferi şi lichioruri. Apoi domnul Constantinescu cântă un duo cu Elena Mihalcea: un cântec sentimental. Gheorghe deschise uşa bucătăriei şi rămase în picioare în pervazul uşii, să asculte. Ana se simţea din ce în ce mai ameţită. Zoe nu o mai băga în seamă. Elena Mihalcea îl apucă pe domnul Constantinescu Invalidul cu braţul de gât. Ana îşi aminti de Lucia Stavri, mama ei. O vedea parcă aievea, singură, icoană liniştită. Acum se uita cu spaimă la Elena Mihalcea care, fără să se mai stăpânească, sta atât de aproape de Constantinescu-Invalidul, capul lipit de capul lui, încât păreau că sunt unul şi acelaşi trup. Gelos, Botti căuta mereu să i se urce în braţe. Ana se gândea cu spaimă că dacă mama ei ar fi ştiut lucrurile astea, nu ar mai fi lăsat-o să vină la Zoe.

— Poate totuşi… ar fi bine să plec, şopti Ana.

— Faci cum vrei! îi răspunse scurt Zoe şi nu o privi.

— Bine, rămân.

Ana nu se mai gândi la nimic. Bău din nou vin şi lichior. Vedea cum trece timpul, cum e din ce în ce mai târziu, cum li se roşesc ochii musafirilor de somn şi de fumul de tutun. Apoi se gândi că dacă mama ei ar fi fost îngrijorată, ar fi trimis pe Lina după ea. Probabil înţelesese că din pricina ploii întârziase. Ştia că întotdeauna se găsea la Zoe cineva care s-o conducă acasă…

Deodată Elena Vrânceanu păru că o vede pentru prima dată în seara aceea. Îi spuse cu sfidare:

— Ia te uită ce copil răsfăţat! La ora asta şi încă nu este în pat! Ce-o să spună mă-sa?

— Doarme azi aici, spuse Zoe. Glasul îi era rece, indiferent.

— Unde?

— La mine în odaie.

— Pe ladă? Una peste alta? Halal noapte!

— O să aducă Gheorghe din salon canapeaua cea mică.

— Cea mică?!

Nu întrebase ca să afle dacă cea mică sau cea mare, ci din uimire repetase mecanic ultimul cuvânt auzit.

— Da, cea mică, exact.

Privirea Elenei Mihalcea fulgeră.

— Ce-o să spună mă-sa?

— Nimic. Când pleacă lumea, merge Gheorghe şi lasă acolo o vorbă.

Gheorghe se amestecă.

— E uşoară canapeaua, coniţă.

— Bine, bine, faceţi cum vreţi, şi mai lăsaţi-mă în pace! La dracu… cu toate şmecheriile voastre.

Din momentul acela Elena Mihalcea îşi dădu complet drumul. Începu să bea fără reţinere pahar după pahar. Se rezemă, se agăţă, se răsturnă, se frecă de domnul Constantinescu-Invalidul care, din când în când o cuprindea cu mâna validă de talie, şi după ce o strângea cu forţă, o îndepărta, o aşeza din nou, dreaptă, pe scaunul ei; iar Zoe păru că a uitat total că Ana stă lângă ea.

— Bea, îi spuse de câteva ori şi-i umpluse din nou paharul, dar fără s-o privească. Ana băuse cu însetare. Şi-i era din ce în ce mai sete.

Gheorghe dispăruse. De câteva ori, Elena Mihalcea îl strigase zadarnic.

— A înnebunit şi ăla, remarcă Elena Mihalcea, dar fără să se supere mai tare.

Aerul din odaie era înecăcios de fum. Abia de puteai zări. Musafirii aveau ochii roşii. Domnul Constantinescu-Invalidul povesti câteva anecdote picante.

Mai târziu, doamna Clara Wiegel începu să vorbească de mers acasă. Părea o fantomă demodată. Ceilalţi se deşteptară ca dintr-un vis.

— Aşa-i frate, că avem şi noi casele noastre, paturile noastre…

Elena îl cuprinse pe domnul Constantinescu de gât cu disperare:

— Vai de mine! Vreţi cu tot dinadinsul moartea mea! Vai! Vai!…

— Trebuie, năşico, trebuie.

Zoe se sculă în picioare. Domnul Constantinescu se ridică şi el şi spuse:

— Sper că veţi veni şi dumneavoastră pe la noi… să ne faceţi plăcerea…

— Să n-ai nicio grijă, îi spuse Zoe cu obrăznicie şi cu plictiseală, o să venim negreşit. Ne mai distrăm şi pe la dumneata.

— Da… să poftească şi domnişoara…

Şi o arătă pe Ana cu un gest al capului.

— Fără grijă: o să vină şi ea… O să-i facă şi ei o deosebită plăcere.

Musafirii îşi luară rămas bun, zgomotos. Pe Elena Mihalcea

doamnele o sărutară de-a rândul. La urmă, Elena îl sărută şi pe Sică Constantinescu-Invalidul. Gest larg, voit teatral, pasionat. Îndelung.

— Hai, ce atâtea mofturi! O pupică ici şi acum şi ici.

Se strânseră în braţe, se sărutară iar. Ceilalţi priveau şi râdeau. Pe urmă au plecat cu toţii, conduşi până în stradă de Elena Mihalcea, Zoe şi Ana.

Afară, aerul spălat de ploaie era de o puritate nebănuită. Ana şi Zoe erau una lângă alta, mână în mână. Se reîntoarseră în casă.

— Noapte bună, mamă, spuse Zoe.

Era în faţa Elenei Mihalcea, slabă, străvezie. Părul abundent, buclat, părea să-i copleşească fiinţa. Elena Mihalcea, roşie la faţă, grasă, voinică, foarte înaltă, o privi lung cu jăratecul congestionat al ochilor ei imenşi.

— Bună seara, bună seara. Mergeţi de vă culcaţi. Nu mă săruţi? Mâine e ziua mea. Toată lumea m-a sărutat. Ce o să crează fata asta? Hai, că n-oi muri!

Zoe se apropie un pas, apoi încă unul, încet. Se înălţă şi întinse obrazul. Se sărutară fără să se îmbrăţişeze. Ana le privea. În clipa asta îşi simţi glasul strâns şi o durere adâncă în trup, o nevoie căznită de a plânge.

— Hai să te sărut şi pe tine, îi spuse Elena.

Şi Ana se simţi învăluită de un trup gras, cald, moale. Buze umede i se lipiră de obraz. Mecanic, Ana căută să sărute şi ea, dar nu întâlni faţa.

— Noapte bună.

— Noapte bună.

Elena plecă în odaia ei, urmată de Botti, care părea şi el obosit.

— Mergem şi noi, spuse Zoe Anei. Vino. O să-l aşteptăm pe Gheorghe să se întoarcă de la mama ta, să ne aducă canapeaua din salon. Aşteptăm sus.

Urcară scările încet, dibuind, ţinându-se de mână. Umblau alene, fără să vorbească, ameţite de alcoolul băut.

În odaie, înaintând, voind să aprindă lampa, se loviră de ceva.

— Ce-i asta? spuse Zoe cu uimire.

Era canapeaua pe care Gheorghe o adusese în odaie înainte de a pleca; o cuvertură, perne, cearceafuri, erau trântite pe ea.

— Uite şi o cămaşă de-a mea, îi spuse Zoe, azvârlind o cămaşă. Cămaşa de mătase se abătu pe capul Anei ca o aripă mângâioasă. Zoe râse încet. Ameţită, Ana îşi desfăcu capul din cămaşă.

Ana se simţea încă tristă, deprimată. Îi era dor de mama ei. I se părea că totuşi nu ar fi trebuit să rămână, ci să fi plecat cu Gheorghe. Nu vorbeau. Aşezau paturile în tăcere. Oboseala, tristeţea da mişcărilor lor ceva leneş. Ana se aşează pe marginea patului. Tristeţea din suflet crescuse. Totul i se părea nesigur, periculos.

— Când ai să fii doctor… ai să te muţi din casă de aici, da? întrebă Ana.

Glasul îi era firav. Înaintea ochilor ei trecea încă amintirea musafirilor Elenei.

— Da.

— Şi… până atunci… mai repede… nu s-ar putea?

— Nu.

— De ce?

— N-aş avea cu ce trăi.

— Sunteţi bogaţi.

— Nu mi-ar da nimic.

— Poate când se va întoarce tatăl tău. Nu?

— Mai ales atunci nu.

În ochii Zoei sclipirile verzi se aprinseră neobişnuit. Anei i se păru că poate acum ameţită de vin Zoe va vorbi! Pentru ce Zoe n-o iubea pe mama ei? Doară nu din snobism! Iar defectele Elenei Mihalcea nu-i păreau Anei suficiente ca să explice răceala Zoei. Câteodată i se părea că răceala merge până la repulsie.

— De măritat, n-ai să te măriţi niciodată, îngână Ana şi se simţi deodată extraordinar de părăsită şi fără rost pe lume.

— Ah, nu, niciodată, răspunse Zoe şi umerii ei avură o cutremurare uşoară.

— De ce?

— Nu e pentru mine.

Zoe privi în jurul ei, ochii păreau ameţiţi, fierbinţi. Glasul îi era şi el ameţit.

— Am să mă mărit cu tine, zise Zoe, vorbind greu ca omul care a băut prea mult.

— Zoe, cum vorbeşti?…

— Nu vrei? O să stăm toată viaţa împreună. Eu am să fiu doctor… şi tu… Eu cred că ai putea să scrii… Am văzut poezii de ale tale… Nu ţi-ar plăcea să fii o mare… mare poetă?…

— Îmi place orice şi nimic în afara ta.

Zoe o privi în tăcere, râse apoi a batjocură:

— Mai bine să te măriţi tu cu… un ofiţer cu uniformă şi pinteni… să ai ordonanţe… să te servească… să le pui mănuşi albe să nu li se vadă mâinile muncite…

Zoe râse un râs detracat.

— Zoe, lasă prostiile… Mai bine taci. Am băut prea mult.

Zoe o privi în tăcere.

— Câteodată îmi este teamă pentru tine… nu oare din pricina mea… viaţa asta, în casa asta.. Ar fi trebuit să te gonesc… Poate mai e timp… să te gonesc acum, să te gonesc chiar acum în noapte, ce zici?

— Zoe, mi-e atât de bine lângă tine! Fără tine mă plictisesc de

moarte… Tu nu ştii cât mă plictiseam înainte… Am fost mereu bolnavă, singură, ceasuri şi zile. Citeam… Mă gândeam… Apoi războiul, atâta tristeţe. Acasă, mama nu vorbeşte. Îl aşteptăm pe tata cu groaza în suflet… Nu am avut adolescenţă. Ce-i distrează pe alţii, pe mine nu mă distrează. Numai de când te-am întâlnit pe tine am uitat de mine, de război, de groază… M-am născut cu groaza oamenilor răi, în suflet. De când eram mică mă durea trupul când auzeam că oamenii sunt răi, că se chinuiesc unii pe alţii, îmi vine să leşin, doresc să mor… Tata e pe front… Oamenii se omoară unul pe altul… înţelegi… Lângă tine uit… uit…

Ameţeala vinului băut descătuşase voinţa de viaţă în Ana. Vorbea fără reţinere, cu toate că glasul îi era voalat, şoaptă, ca pentru ea. Erau în picioare, una în faţa celeilalte. Zoe o privea fix. Ana mai zise:

— Când vin spre tine, respir mai adânc, cu plăcere. Simt că trăiesc. Când plec, se întunecă ceva în mine. Departe de tine, aştept ceva, dar nu ştiu ce. Poate pur şi simplu să mă întorc la tine. Uite, astă seară am băut. De aceea vorbesc. Mâine din nou am să tac, dar acum trebuie să-ţi spun că de când exist, aştept o fericire, un înţeles al vieţii… o bucurie mare, totală. Şi lucrul ăsta, lângă tine, se amplifică… într-atât încât au fost momente când am crezut că tu însăţi eşti pentru mine un sens de viaţă… dar pe urmă mi-am dat seama că nu eşti tu, ci că eu trebuie să pricep ce am de priceput… dar… mai ştiu că fără tine mi-ar fi trebuit ani şi ani ca să mă maturizez… Tu mi-ai dat o precocitate de-a gata. Câteodată cred că experienţa ta de viaţă a trecut în mine direct. Parcă, de când te cunosc, am trăit mii şi sute de ani, de mult, şi, deodată lângă tine mi-am adus aminte totul, din adâncurile mele. Lângă tine am început să scriu şi poezii. Când sunt cu tine, simt ceva pe care, când sunt cu ceilalţi oameni, îl pierd. Înţelegi?

Zoe făcu uşor cu capul un semn afirmativ.

— Asta e tot, adăugă Ana şi se opri brusc şi surâse copilăreşte, fără apărare.

Erau una în faţa celeilalte, înalte, tinere. Zoe avea încă privirea stranie, de om beat. Se depărtă şi zise în şoaptă:

— Nu sting lampa de tot.

— Bine.

Şi Zoe micşoră fitilul lămpii. Acum, în lumina blândă a odăii Ana o întrezărea pe Zoe ca o umbră. O văzu cum, căutând să-şi îmbrace cămaşa de noapte, îşi dezgolise sânii. Erau mici, rotunzi.

Vinul prea mult ce-l băuse era încă ameţitor în sângele Anei. Odaia se învârtea încet, aluneca, pleca, se topea… Apoi se dezbrăcă şi se vârî la ea în pat. Rămase nemişcată, cu ochii închişi. Îi era frig. Cearşafurile erau reci, umede. Odaia încă se legăna, purtată ca o apă străvezie şi blândă ce se revărsa din lumina galbenă a lămpii. Într-adevăr, ce va face mai târziu? Va scrie? Era singurul lucru care-i

plăcea. Versuri îi cântau în minte…

În orice gând trecut
Mă regăsesc străină mie,
Cred că am murit demult.
Melancolie liniştită.
De visuri stinse,
Ca aripi de îngeri pe mormânt.
Fiinţa toată aplecată
Aşteaptă, ascultând uimită
La murgul timpului ce trece
Şi se scurge, pentru alţii, viu.

Se gândi: influenţă eminesciană. Apoi îşi şopti mai departe:

Inima e tristă, până la moarte tristă.
Dacă ai strigat, n-a folosit,
Tăcerea ar fi fost putere.
Dacă ai plâns, n-ai izbutit.
Privirea în soare ar fi izbăvit.
De slăbiciune, de prăbuşire,
De ora zadarnic pierdută
Inima e tristă, până la moarte tristă.

Mai târziu, Ana auzi glasul Zoei care o chema în şoapte:

— Ana!

Ana înălţă capul.

— Da.

— Nu ţi-e frig? Nu vrei să vii la mine în pat?

Glasul Zoei era schimbat, cu o înfiorare, aşa cum Ana niciodată nu-l auzise. Ana se ridică.

— La tine?

— Da, vino.

Zoe îi făcu loc. Ana se furişă lângă ea. Îşi aşeză capul pe umărul ei şi rămase nemişcată. Zoe o cuprinse încet în braţe. Ana îşi simţi corpul lipit de al Zoei. În lumina slabă o odăii, o clipă văzu faţa Zoei atât de aproape de a ei, atât de palidă, ochii atât de verzi, încât i se păru că totul se va topi şi că ea, Ana, se va pierde în privirea aceea decolorată. O vuire lentă curgea prin fiinţa Anei, o ameţeală care o purta departe de viaţă şi o aducea înapoi în uimire. Totul era ameţitor. Anei i se făcu frică. I se păru că se va întâmpla ceva insuportabil, iremediabil…

Brusc, neaşteptat de brutal, Ana se desprinse. Mai văzu odată privirea Zoei: o privire încordată, rătăcită. Privirea cuprindea şi ură şi silă şi spaimă şi încăpăţânare. Ana sări din pat şi merse pe canapeaua

ei. Rămase nemişcată, aşezată pe marginea canapelei. Spuse:

— Nu e loc… acolo… E mai bine aşa… singură… aici.

Ana înţelesese. I se părea că scăpase de la ceva înfricoşător. Se simţea curată, pură ca o flacără. Ameţeala vinului îi trecuse ca prin minune. Era lucidă până dincolo de fire. Vag, se gândi că, a doua zi, Zoe o va goni… Dar în clipa asta Anei nu-i era teamă de nimic. Nici de singurătate, nici de plictiseală, nici că o va goni Zoe. I se păru că este invincibilă.

Trecu timp. Zoe se întorsese cu faţa la perete şi sta nemişcată. Ana nu mai spuse niciun cuvânt. I se părea de prisos. Îşi simţea respiraţia înălţându-se în trup cu acuitate. O acuitate exaltată, conştientă. Şi din ce în ce conştiinţa sentimentului fără pată pe care-l avea pentru Zoe îi umplea sufletul. Ştia că trecuse pe lângă un pericol, dar că acum, devenită conştientă, pericolul dispăruse complet. Acum, pentru totdeauna, fusese curăţată posibilitatea aceea de a păcătui împotriva firii.

Târziu, Ana se culcase în aşternut şi, obosită, adormise.

Când se deşteptă se lumina de zi. O văzu pe Zoe în patul de alături încă adormită. Părea obosită şi o expresie de iremediabilă durere îi era întipărită pe faţă. Părea că se luptă cu greutatea somnului care o ţintuia într-un vis urât.

Ana o privea cu sfială. I se părea că făptuieşte o indiscreţie. Totuşi o privi. Genele lungi ale Zoei aşezau o umbră pe obraz. Capul i se odihnea cu moliciunea unei flori rupte. Faţa Zoei, cu toată expresia de durere obosită, căpătase ceva infantil: copil părăsit în casă pustie.

Ana înţelesese că ce voise Zoe în noapte nu fusese decât tot o bolnavă încercare de evadare. Îşi aminti faţa ei din prima zi, când fusese la Zoe, atunci când, suită în pod, o văzuse urcând scara. Tristeţea acelei feţe era de neuitat.

O imensă milă o cuprinse pe Ana, o imensă nevoie de a o ajută. Sentimentul era plin de o voinţă vitală. Ah, de-ar putea-o ajuta!

Apoi Ana nu mai avu răbdare să stea aşa nemişcată în întunericul odăii. Dorea lumină, soare… Se ridică şi începu să se îmbrace, căutând să nu facă zgomot, dar la un moment dat scăpă pieptenul pe jos. Zoe avu o tresărire a întregului corp, o tresărire de spaimă. Se deşteptă cu mâinile întinse, în apărare:

— Cine? strigă şi se înălţă gata să fugă. Ochii ei mari erau plini de frică şi nedumerire.

— Zoe, eu sunt… Te-am speriat…

— A, tu eşti… visam urât.

Zoe se linişti imediat. Imediat privirea ei din totdeauna răsări, îndepărtată. Zise:

— Ai dormit bine? Aseară am băut prea mult… mult prea mult! Ce nebunie! Eram beată!

— Da, am băut prea mult, şi Ana râse uşor de tot, ca un om care cere, fără cuvinte, iertare.

Capitolul VI

Ana şi Zoe erau sus în odaie. Era într-o după masă devreme. Deodată, în liniştea odăii, se auzi pasul lui Gheorghe care urca scara în goană. Când intră în odaie avea faţa speriată, schimbată.

— Domnişoară, spuse în şoaptă şi totuşi violent, vă rog să poftiţi imediat jos. Sunt doi ofiţeri nemţi şi au găsit în soba din salon revolvere ascunse. Dumneavoastră ştiţi că se pedepseşte cu moartea… veniţi repede!… Cucoana a leşinat. Dacă nu veniţi o iau aşa leşinată şi o duc pe sus. Dumneaei mi-a şoptit înainte de a leşina să vă chem.

Zoe îl privea pe Gheorghe, părea însă că nu-l vede şi că se gândeşte profund şi fulgerător de repede. Apoi se sculă şi merse în faţa oglinzii şi, în grabă, cu aceeaşi privire pierdută şi cu mişcări neatente îşi aşează părul. Se şi pudră.

— Vino şi tu, îi spuse Anei, ieşind.

Coborâră scara cu iuţeală, uşoare alunecând, abia atingând treptele. Gheorghe le urma.

Când au intrat în salon, Ana observă că în drum din odaie până în salon, faţa Zoei se schimbase total, căpătând o frumuseţe strălucitoare aşa cum se schimbă o odaie dacă îi aprinzi toate luminile. Ochii îi luceau.

Intră în salon, oprindu-se în prag cu mişcarea de stăpânire teatrală a marilor vedete care au fost aşteptate timp de trei acte. Pe faţa ei flutura un surâs uimit, răsfăţat.

— Ce e? ce s-a întâmplat? întrebă înaintând până în mijlocul încăperii unde se opri.

În odaie nu se auzeau decât gemetele Elenei Mihalcea, care părea dispusă să se deştepte din leşin.

Cei doi ofiţeri străini erau nemişcaţi, nedumeriţi şi de leşinul Elenei Mihalcea şi de neaşteptata apariţie a Zoei. Dar Elena Mihalcea, venindu-şi din ce în ce în fire, după ce a zvârlit Zoei o privire furişe începu să plângă cu hohote zgomotoase şi să-şi frângă mâinile. Căută să alunece de pe canapea jos, cu toate că era ţinută de Gheorghe şi Dora Popescu, care tocmai venise în vizită. Reuşi să cadă în genunchi. Începu să se târâie aşa spre ofiţeri.

— Iertare! iertare! striga. Nu vreau să mor. Nu ştiu nimic. Nu sunt eu de vină… nu le-am ascuns eu… Cine ştie cine le-o fi pus… eu nici nu ştiu să trag cu revolverele… cine ştie să tragă le-o fi pus…

Nu s-ar fi putut spune către cine plânge şi se văietă. Părea că înaintează către ofiţeri, dar că se jeleşte către Zoe.

Zoe o privea fără să mişte. Licăriri uşoare, tresăriri îi treceau pe

faţă ca nişte fulgere nervoase de mânie reţinută. Ofiţerii erau tot nemişcaţi, ţinând în mâini revolverele găsite. Dar deodată Zoe se hotărî şi înaintă către ei:

— Ce-i asta? întrebă într-o germană perfect vorbită. Pentru ce mi-aţi luat revolverele?

O clipă, Elena Mihalcea tăcu din plâns, dar începu îndată din nou plânsetele şi gemetele, dar pe un ton mai slab, ca un acompaniament monoton la cuvintele Zoei.

— Domnişoară, spuse în fine cu greu unul dintre ofiţeri, făcând un pas către Zoe şi salutând stingherit. Am primit un denunţ şi într-adevăr am găsit aceste revolvere… la dumneavoastră… în casă, ascunse aici în sobă. Doamna pretinde că nu ştia de existenţa lor…

Zoe se întoarse din nou către Elena Mihalcea, care înălţă mâinile către ea într-un gest de implorare:

— De unde să ştiu, strigă, cine le-o fi pus… cine le-o fi pus… cine ştie să tragă cu revolverele?

Zoe o privi şi ea din nou, parcă cu mai multă atenţie. Privirile lor se întâlniră. O umbră neînţeleasă trecu pe faţa Zoei. O întunecare. Se întoarse din nou către ofiţeri. Spuse rar:

— Da, într-adevăr eu le-am pus aici. Le-am ascuns tocmai de dânsa. Ei îi este foarte frică de revolvere.

— Bine, dar dumneata nu-ţi dai seama ce-ai făcut? Ştii că lucrul acesta se pedepseşte cu moartea?

— Pentru ce? n-am făcut nimic rău! Bineînţeles că dacă aş fi ştiut că nu este voie, nu le-aş fi ascuns.

— Suntem în timp de război. Legile sunt foarte aspre.

— Totuşi rămânem oameni, nu? Intenţiile contează, nu?

Zoe surâse. Ofiţerul părea foarte încurcat. O roşeaţă uşoară se urcă pe obrazul celuilalt ofiţer. Părea nervos.

— Totuşi…

— Nu le-am ascuns cu nicio intenţie rea. Nu voiam să le pierd. Sunt lucruri la care ţin…

— Doamna – şi o arătă pe Elena Mihalcea – nu trebuia să vă lase…

Elena Mihalcea, văzând că e vorba de ea, începu din nou să urle.

Zoe spuse enervată:

— Nu ştia. Să nici nu mai vorbim despre ea. Sunt majoră.

Şi brusc, Zoe surâse din nou. O lumină. Ofiţerii se uitau cercetători în jurul lor. Elena Mihalcea, cu o mimică exagerată de cabotin de mahala, simula o naivitate uluită. Suspina şi căuta ostentativ, cu mâinile aşezate pe gură, să-şi astupe gemetele.

— Ce facem, întrebă Zoe, cu acelaşi ton liniştit. Nu vreau să-mi luaţi revolverele.

— Dar, domnişoară, problema este mult mai gravă decât v-o închipuiţi! Nu este vorba numai… să le luăm…

Zoe se enervă.

— Ce de timp pierdut cu fleacuri! De aproape doi ani de zile de când sunteţi în ţară şi de când sunt ascunse revolverele aci, au trecut la noi prin casă zeci de soldaţi şi ofiţeri de-ai dumneavoastră, găzduiţi la noi… şi nu li s-a întâmplat nimic rău… nici cel mai mic rău… I-am îngrijit, i-am adăpostit… învinuirea mi se pare ridicolă… Suntem două femei în casă… E chiar revoltător… Aceste meschine delaţiuni… Importanţa pe care o daţi… pierdere de vreme…

Zoe se apropie de ofiţeri. Puse mâna pe revolverele pe care ei le întinseră pe masă. Vorbea într-aceeaşi limbă germană, însă cu accente îmblânzite. La început, discuţia păru aprinsă, aproape ceartă, iar mai apoi tonul se făcu mai intim. La un moment dat, Zoe luă revolverele şi le întinse ofiţerului, care le strecură în buzunarele ample ale uniformei. Apoi ofiţerul scoase o hârtie formular pe care o completă şi o dădu Zoei.

Salutul german, riguros, aplecă trupurile lor în faţa Zoei. Elena Mihalcea, desprinzând niţel din palmele în care îşi ascunsese strâmbăturile cu care se căznea să plângă şi transformându-le în paravan, făcu celor din odaie cu ochiul. Nimeni nu râse.

Ofiţerii plecară fără să salute pe cei rămaşi în urma lor. Plecară, urmaţi de cele două santinele cu care veniseră. Se auziră paşii lor greoi şi zgomotul cizmelor care loveau parchetul.

În odaie se făcu linişte. Elena Mihalcea mima cu strâmbături clowneşti bucuria omului care a reuşit să păcălească pe cineva manifestând şi o admiraţie exagerată faţă de Zoe. Se auzi glasul lui Traian, care stătuse cu gura căscată, ascuns într-un colţ ca să privească.

— I-a dat gata Zoica noastră…

— Aşa e ea, spuse Elena Mihalcea cu obrăznicie. Nimeni nu-i rezistă!

Zoe o privi o clipă şi apoi neaşteptat, cu scârbă, strigă:

— Ruşine!

Elena Mihalcea îşi privi copila cu o exagerată uimire, prefăcută uimire, aşa cum ai putea privi pe cineva pe care, după ce l-ai îngrijit, te-ar pălmui pe neaşteptate.

— Dar asta ce mai fu, oameni buni? întrebă, rotind ochii în jurul ei, ca un martir persecutat.

Dora Popescu se apropie şi începu să-i vorbească în şoaptă, ca s-o potolească.

Fără s-o mai privească Zoe ieşi din odaie urmată de Ana. Urcară scările în goană. Zoe căzu pe lada pe care dormea şi-şi acoperi faţa cu mâinile. Ana, speriată, căută s-o liniştească.

— Zoe, Zoe… scumpa mea…

— Ce ruşine! şopti Zoe. Ai văzut? ce comedie! Ce laşitate! E oare

posibil atâta laşitate… dezgustătoare! Ce lipsă de demnitate!

— Zoe, dar pentru ce ai ascuns revolverele? Trebuia să ştii că aşa ceva nu se face!

Zoe o privi cu uimire. Înălţă faţa.

— Nu le-am ascuns eu. Nu ştiam nimic. Mi le-a luat ca să le ducă. Credeam că le-a dus… Ea le-a ascuns.

Ana amuţi.

— Şi te-a lăsat pe tine…

Anei i se făcu întuneric în faţa gândurilor şi în acelaşi timp un sentiment de teamă o împiedica de a mai vorbi. Atinsese lucruri care tăinuiau mai mult decât simple întâmplări, simple neînţelegeri între mamă şi fiică. Acel ce ascunsese revolverele putea fi condamnat la moarte, executat… Elena Mihalcea…

Capitolul VII

Pace. Cuvântul îşi desfăşură sonoritatea pe pământul întreg. Sosise clipa când trupul omenirii, din învelişul lui de rană, va lăsa la iveală adevărul. Vindecare? Desfigurare?

Şi era spaimă în aşteptarea asta, era spaima socotelilor din urmă, a socotelilor care numără în bloc câţi morţi, câte lipsuri, câte suflete, cât prăpăd, cât gol, câte strigăte, câte lacrimi au fost întrebuinţate ca să macine, rupţi din eternitate, patru ani de ură şi demenţă.

Trupurile împrăştiate în toate colţurile lumii se întorceau acum acasă în şiruri lungi. Fiecare îşi purta pe umeri povara durerii trăite.

Lumea era cuprinsă de freamătul nerăbdării a mii de năzuinţe spre viaţă, spre libertate.

Pace în nelinişte.

Va trebui oare să se stingă toţi acei pe care îi atinsese războiul ca să se cureţe pământul de ura semănată în gândurile oamenilor? Sau vor fi de acum înainte oameni buni, simpli şi care vor şti să respecte tot ce poate bucura, fără să încerce din nou nebunia crimei sau apa moartă a plictiselii?

Părerile erau, ca întotdeauna, împărţite. Unii credeau că, sub niciun motiv, oamenii nu vor mai tolera un astfel de măcel. Alţii, că de data asta „pacea” încheiată nu era decât o simplă odihnă pentru a măsura apoi din nou şi mai sălbatec puterile trupurilor, a poftelor şi întunericul gândurilor, că demenţa oamenilor, care niciodată nu ştiuseră să găsească fericirea, va izbucni din nou, curând, şi că atunci…

Gândurile astea pluteau nesigure în timp, însă cu violenţa unui sfârşit de veac. De altfel, fiecare ştia că într-adevăr orice era acum posibil. Nu se potolise nimic, nu câştigase nimeni nimic, nu se lămurise nimeni cu nimic. În fiecare cuvânt, în fiecare gest nu era

decât numai dorinţă de uitare, de beţie, de grabă, de recuperare a timpului pierdut, dar nimeni nu ştia ce doreşte şi cum ar putea răscumpăra amărăciunea anilor de război, iar despre ce se petrecea acolo în Rusia, nimeni nu ştia să spună ceva precis.

Ana simţi în jurul ei groaza acestei bâjbâieli grăbite, a acestor încercări febrile de posesiune precară a vieţii. Îi era frică. Îi era frică pentru toţi oamenii. Cum erau să se înţeleagă oamenii între ei, când fiecare în parte nu se înţelegea pe sine şi nu se împăca cu sine?

Era într-o după-masă. Ana aţipise. Grija o deşteptase. La un moment dat i se păru că va suferi pentru toţi oamenii, pentru tot ce este neînţeles pe pământ şi pentru fiecare strigăt anonim. Şi spaima crescu la gândul că, în fiecare clipă, sute de strigăte se înalţă, neauzite de nimeni. I se păru că se înăbuşe sub o greutate de neînvins, sub greutatea faptului că trăia fără să înţeleagă pentru ce. Ana se deşteptase înspăimântată. Ochii, măriţi de groază, priviseră în jurul lor cu intensitate. Ştia că spaima nu fusese vis, ci gânduri reale, gândite în somn. Îşi da seama că ele, prin importanţa lor, erau puncte stabile care mai târziu vor putea fi socotite aşa cum ai socoti obiecte care îţi aparţin. Şi îşi mai da seama că deodată se spărsese monotonia zilelor războiului, că nimeni şi nimic nu există decât numai acea uriaşă aşteptare a milioanelor de oameni care doreau pacea şi că acum din nou omenirea, târându-se încet, târându-se de-a lungul zilelor, înaintează spre o soartă necunoscută. Pacea? Cuvântul mai fusese spus de atâtea ori, sporadic întotdeauna, şi repetat din timp în timp, pauze între două crize colective de demenţă… Iar război? Şi până când război? Când vor înţelege oamenii că se poate trăi fără ură, fără crimă? Ana cunoscu din nou acel sentiment ciudat, cuprins între exaltare şi disperare, de milă pentru toţi oamenii…

Cu toate că germanii nu părăsiseră încă Bucureştii, o parte din ofiţerii români de rezervă, demobilizaţi, avură voie să se întoarcă la căminele lor.

Tatăl Anei, Bogdan Stavri, veni acasă printre primii. Nu ştia nimeni că va sosi atât de repede.

Într-o după-masă, soneria de la intrare zbârnâi şi, după câteva minute, Lina, fata din casă, urcase scările în goană. Gâfâia.

— Coniţă… a sosit… domnu'. E jos.

Ana şi Lucia Stavri au coborât scările alergând. Ana îşi simţea inima bătând repede şi, mai ales, o emoţiona profund pasul grăbit şi nesigur al mamei ei.

Ana îl recunoscu după întreaga lui făptură, puternică, un bloc masiv ce aştepta emoţionat în întunericul antreului. Nimeni nu vorbea nimic. Ana auzea plânsul nestăpânit al mamei ei, care înconjurase cu braţele trupul bărbatului ei, ca un om care încearcă, stângaci, să se salveze de la înec. Durerea aşteptării acumulată în atâta timp o

înăbuşea. Ana avu senzaţia că plânsul mamei ei plângea şi pentru ea, că plânsul acela nestăpânit îi face bine, ca şi cum ar porni din trupul ei. În clipa asta, mai clar ca niciodată, înţelese că fiinţa asta, mama ei, era tot ce putea fi mai sfânt pe lume pentru ea, că niciun fel de dragoste nu o putea înlocui. Se simţea carne din carnea ei, mică şi firavă. Ar fi dorit să îngenunche în faţa mamei şi a tatălui ei îmbrăţişaţi. Atunci, din ochii Anei, fierbinţi, izbucniră lacrimi, un plâns nestăvilit, care plătea dureri uitate şi dureri viitoare.

A fost o plăcere deosebită pentru fiecare să-şi amintească şi să împlinească din nou ritualul vieţii cotidiene al casei. Era parcă o victorie cu fiecare obicei restabilit, o pecetluire a dreptului de a fi fericit. Ana căuta să ajute acestor înfăptuiri, dar după câteva ceasuri abia îşi da seama că participă forţat, aşa cum fac oamenii maturi când se joacă cu copiii ca să-i distreze: cu duioşie şi indiferenţă. Ceva i se uscase în suflet. După masă, totuşi, sosind la Zoe, îi spuse cu elan vestea:

— A venit tata.

Zoe rămase nemişcată, înălţând asupra Anei o privire rece.

— Da! exclamă fără uimire, fără curiozitate măcar şi, după o pauză, adăugă, căutând să surâdă ca să acopere indiferenţa: Te-ai bucurat… văd!

— Da, spuse Ana, dar elanul fusese frânt şi nu înţelegea purtarea Zoei.

— Probabil… o să sosească şi tatăl tău acum… repede… şopti, vrând să nu o supere.

— Da, da, desigur…

Glasul Zoei era lipsit de consistenţă. Plutind peste fapte. Nici privirile ei nu se aşezau pe nimic. Cu gesturi mecanizate, aruncă pe masă cărţi şi caiete. Ana privea uimită cum putea exista atâta sensibilitate şi indiferenţă la un loc? Fără voia ei, o întrebă:

— Nu te bucuri că s-a făcut pace?

— Pace?

Neaşteptat, glasul Zoei cuprinse ură.

— Oamenii sunt incapabili să facă pace. Când nu se însângeră cu războiul, au ei grijă să se chinuiască într-alt fel. Nenumărate mijloace, neînchipuite mijloace de a se chinui unii pe alţii. Ei singuri creează răul, ei singuri născocesc durerea. Sunt incapabili de fericire, nedemni de fericire… oamenii! A, va mai trece timp până se va face pace pe pământ, te asigur! Nu cred ca tu sau eu să vedem minunea!…

Şi Ana se înspăimântă.

— Nu-ţi dai seama, urmă Zoe, sosind deodată şi neaşteptat la suprafaţa indiferenţei ei obişnuite şi întrecând-o, căpătând în glas o exaltare care se urcă, amară, din trup până în cuvinte. Nu-ţi dai seama cât de puţini oameni au mai rămas pe suprafaţa pământului care să nu

fie mânjiţi cu sânge de om? Au murit milioane de oameni omorâţi de oameni. „Să nu ucizi”. Oamenii aceştia, criminalii, s-au reîntors la căminele lor, au familii. Patriotismul e în totală contradicţie cu religia şi le înveţi pe amândouă deodată la şcoală! Viaţa toată e construită pe aceste feluri de ipocrizii. „Să nu ucizi şi să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi”, dar aproapele tău e numai acela care are interese materiale comune cu tine. Şi acum toţi oamenii au sânge pe mâini şi sunt eroi. Unde sunt oamenii cu mintea limpede, cu gânduri unice, cu mâinile curate? Oamenii care cunosc sensul vieţii şi ştiu pentru ce trăiesc?

Ana îşi simţea gâtul strâns, din ce în ce mai strâns. O mare durere îi cuprinse sufletul. I se părea că nu va mai putea trăi, că ce vorbea Zoe erau gânduri gândite împotriva vieţii şi ieşite acum la suprafaţă ca un strigăt mult timp reţinut, închis. Dar în conştiinţa Anei se făcu clar că aceasta nu trebuia acceptat, că împotriva acestei mentalităţi trebuie luptat, luptat cu îndârjire.

Spuse rar, dar desluşit:

— Totuşi, au fost oameni care şi-au dat viaţa pentru alţi oameni… Au fost sfinţi… martiri… eroi…

— Da, au fost… într-adevăr au fost.

Glasul Zoei alunecase deodată într-o modulaţie moale. O privi pe Ana cu uimire, cu atenţie. S-ar fi părut că e întâia dată că o vede. Şi, în acelaşi timp, Ana simţi că ce spusese era într-adevăr ceva real şi drept, ceva important, ce depăşea mintea omenească obişnuită, mediocră.

Zoe, fără să mai spună un cuvânt, deschise o carte şi începu să citească. Glasul ei era acum răbdător, potolit, ca de copil cuminte.

Capitolul VIII

Intrând la Zoe în odaie, Ana văzu cu uimire un bărbat tânăr, foarte frumos, brun. Când omul se sculă în picioare, Ana mai putu vedea că e de statură mijlocie, dar foarte bine făcut. Lângă el, Zoe, uşor mai măruntă ca el, surâdea un surâs răsfăţat.

— Dorin Iuga, Ana Stavri.

Imediat înţelese că acest bărbat e îndrăgostit de Zoe. O privea cu toată catifelarea ochilor lui negri, cu supunerea genelor lungi care se aplecau ca o închinare. Părea să fie una din acele fiinţe care nu cunosc nici contrazicerile, nici lupta. Părea că trăieşte profund încredinţat că ce simte e exact ce trebuie să fie…

Reîncepură să vorbească nimicuri. Dorin Iuga era student în medicină la Iaşi. Descria Zoei facultăţile de acolo, sălile, laboratoarele, clinicile, profesorii. Apoi se uitară amândoi la cărţi, aplecaţi, capetele atingându-se. Ana simţi o nelinişte curioasă. I se păru că Zoe,

inconştientă sau crudă, se joacă cu lucruri periculoase.

Elena Mihalcea Vrânceanu sosi şi ea în odaie. Îl mângâie pe Dorin, îl sărută.

— Îl cunosc de când era mic, îi explica din când în când Anei şi-l mângâia din nou. Se face doctor, ca Zoica. De ce nu te logodeşti cu el, Zoe? Sau să se logodească Ana cu el. Aşa n-o să vă despărţiţi niciodată tustrei!

— Lasă, mamă, că are timp şi de nuntă. Acum să înveţe.

— Bine, să înveţe, ce, am spus eu să nu înveţe? Dar mi se pare mie, după câte văd, că nici n-o să prea înveţe copilul. Singur acolo în străinătate!

— Care străinătate, mamă? E la Iaşi cu familia lui.

— Bine, Iaşi să fie, dar tot departe de tine e, asta voiam să spun, dar tu întotdeauna te prefaci că nu mă înţelegi. Acum că s-au întors bărbaţii de pe front, trebuie să vă măritaţi şi voi! Aveai şi tu un logodnic, dacă nu mă înşel! Trebuie şi el să se întoarcă, dacă n-o fi murit pe acolo… O să trebuiască să alegi, să te hotărăşti… Colecţie de logodnici n-ai să faci… Vine tat-tu şi te prinde cu ei toţi…

Dorin Iuga surâdea. Părea învăţat cu felul Elenei Mihalcea de a vorbi.

— Am să mă mut la Bucureşti, spuse.

— A, ce idee bună! exclamă Elena Mihalcea. Aşa o să poată alege Zoe mai uşor.

Elena Mihalcea îl sărută din nou.

— Lasă, mamă, că ştie el că nu aleg pe nimeni.

— Atunci măcar pe fata asta s-o măritäm cu vreunul din ei.

Dorin Iuga purta la mână o brăţară. A doua zi, Ana o văzu la mâna Zoei, dar nu întrebă nimic.

Ana se învăţă repede cu Dorin şi-l acceptă ca pe ceva natural. Dorin venea zilnic. Sta în odaie ca un animal de lux, răsfăţat, blând, armonios.

După câtva timp sosi într-adevăr, aşa cum prevăzuse Elena Mihalcea, şi fostul „logodnic”, cel cu fotografiile azvârlite în ligheanul cu săpun şi apă. Apăru Sisi Bejan, îngâmfat, sigur de el. Elena Mihalcea îi sări de gât, îl sărută, făcu prezentările.

— Bine că te-ai întors, că altfel Zoe se mai logodea şi cu alţii. Domnu’ căpitan… pardon, văd că eşti maior, felicitările mele, te-a avansat! Sisi Bejan, domnul doctor Dorin Iuga şi domnişoara Ana Stavri. Ea încă nu ştie ce vrea să facă. E cam artistă…

Zoe nu dădu logodnicului nici cea mai mică atenţie. Dar omul părea gata să rabde orice obrăznicie şi răsfăţ al Zoei. Vorbi cu Elena Mihalcea, povesti întâmplări din timpul războiului, fumă, bău cafele, oferi ţigări la toată lumea. Elena Mihalcea părea încântată că-l vede. Îşi împărţea drăgălăşeniile între Dorin şi Sisi cu risipă de gesturi şi

glas. Dorin părea plictisit, abia răspunzând amabilităţilor ei.

Ana îl văzu pe Sisi Bejan, „logodnicul”, de câteva ori în casă la Mihalcea Vrânceanu, la răstimpuri de zile. Apoi Sisi dispăru.

— Unde e Sisi, „logodnicul”? întrebase Ana.

— L-am dat afară, răspunse Zoe liniştită. Era într-adevăr peste măsură de plicticos, nu? Ce adormitoare banalitate, un adevărat somnifer.

Ana bănui că-l gonise pentru Dorin şi se întrebă cu uimire, cu nedumerire, dacă Zoe ar fi în stare să-l iubească pe Dorin. Se purta drăguţ cu el, răsfăţat, capricios, dar atât. Zoe părea să se joace cu el ca cu o păpuşă.

— Pe Sisi „logodnicul” l-am dat afară, mai spuse Zoe mai târziu, pentru că-şi luase aere de stăpân. În ăşti doi ani, petrecuţi departe, ajunsese într-adevăr să creadă că este „logodit”, imbecilul! Tu înţelegi… noi suntem bogaţi… Probabil îşi făcuse socoteli plăcute. Ar fi fost în stare să rabde orice. A trebuit dat afară.

Dorin Iuga însă venea mereu. Trecuse o lună şi venea mereu. Slăbise. Atât. Nimic altceva n-ar fi putut da de bănuit că suferă. Acelaşi aer blând, languros şi viril totodată. Putea sta ore întregi în odaie fără să vorbească, fumând, întins pe lada acoperită de covor. Ana şi Zoe, ca de obicei, citeau, vorbeau în şoaptă. Dorin, cea mai mare parte din timpul în care Ana şi Zoe învăţau, şi-o petrecea cu ochii închişi. Ana se obişnuise cu paloarea aceea sidefată şi cu umbra genelor lungi. Când venea Vasile Macovei, profesorul, Dorin se scula în picioare. Nu pleca întotdeauna, ci rămânea adesea citind vreo carte sau chiar ascultând. În zilele în care profesorul nu venea, Dorin o conducea pe Ana acasă. Umblau repede. Nu vorbeau aproape deloc. Câteodată, Anei i se părea că-i este frate. Îi era milă de el. În ultimele zile, i se părea măcinat de gânduri grele. Dar niciodată Dorin nu-i spuse nimic. Niciodată.

Şi brusc Dorin Iuga nu mai veni la Zoe.

— Unde e Dorin?

— A plecat la Iaşi, răspunse Zoe. A plecat alaltăieri dimineaţă.

— Când se întoarce?

— Cred că niciodată.

Privirea Zoei căpătase, odată cu ultima frază, ceva fix, încăpăţânat, speriat.

— Pentru ce?

— Cred… că a înţeles că nu se poate nimic.

Apoi, aproape după-masa întreagă trecu fără să vorbească despre Dorin, cu toate că amintirea lui era obsedantă în odaie. Şi totuşi mai târziu, când se întunecase în încăpere, înainte de a aprinde lampa, Zoe adăugase cu glasul în şoaptă:

— M-a rugat să merg cu el la gară. Am fost. M-a rugat să-i duc

flori. I-am dus.

Şi Zoe se uită din nou la Ana cu aceeaşi privire care cuprindea şi spaimă. În umbra odăii, ochii ei aveau sclipiri ca de oglinzi verzi. Zoe se frământă câtva timp, apoi şopti iar:

— Nu se putea altfel. Era imposibil. Trebuia.

Zoe îşi trecu mâna prin faţa ochilor, ca şi cum ar fi vrut să alunge ceva supărător, obositor. Se ridică şi merse de aprinse lampa. Era în picioare în mijlocul odăii, în lumina care sta deasupra ei, orbitoare:

— Nu trebuia să-mi ceară nimic, adăugă ea cu violenţă. Mie să nu mi se ceară nimic. Nimeni să nu-mi ceară. Nu pot da nimic.

Ana nu răspunse. Ştia. Zoei nu trebuie să i se ceară nimic.

Capitolul IX

La Mihalcea Vrânceanu în casă erau încartiruiţi ofiţeri francezi, sosiţi de pe frontul de sud balcanic. Elena Mihalcea era fericită.

— Tineret! Lasă să fie tineret şi zgomot de cizme în casă! Vouă nu vă plac uniformele franceze? Au un şic! Este unul mai ales… Ăl de veni aseară! Ce să spun: stea de cinematograf! Artist! Voi parcă aţi fi călugăriţe. Eu nu mai pot. S-a făcut pace şi vreau să trăiesc. Am să mă împrietenesc cu ei, dacă voi nu vreţi. Am să merg cu ei la plimbare şi să joc cărţi! Tat-tu parcă a murit… nicio veste. L-o fi omorât revoluţia din Rusia. S-o fi aventurat pe-acolo cu cevaşilea afaceri, că e neîntrecut în de-al de astea… cu banii… Unde nu gândeşti face bani. Şi l-or fi prins… O fi mort, eu văduvă…

Elena Mihalcea încercă să plângă, dar se răzgândi. Continuă:

— În tot cazul dacă mă împrietenesc cu ofiţerii francezi şi dacă el s-o întoarce, o să vadă că duc şi eu o viaţă de intelectuală! Atâţia ofiţeri străini! Ăl de ieri seară cred că e conte… În tot cazul numai oameni învăţaţi am la mine în casă. Numai politică se discută. O să crează, când s-o întoarce tat-tu, că am făcut club de nihilişti! Degeaba, că nu ştiu franţuzeşte, că tot ştiu şi înţeleg: Moscu, Moscu, Lenin… maximalism nu e greu de înţeles nici pe franţuzeşte… Viaţă de văduvă fără măcar să ştii de ţi-a murit bărbatul sau nu, fără să ai libertatea să te duci la plimbare, să primeşti un musafir mai în intimitate! Doi ani! Numai Botti, căţelul, ştie câte suspine, câte nopţi de nervi! Ce, eu sunt de lemn? Cum vine un băiat mai drăguţ prin casă pe-aici, Zoe îl goneşte. De ce nu mai vine Dorin? Dar Sisi? Şi când veneau, numai la ea în odaie îi ţinea, ca şi când eu nu trebuie să mă mai distrez câte puţin… Erau plăcuţi, aduceau bomboane, flori, se parfumau! De ce i-ai gonit, Zoico, fără să mă întrebi? Numai la tine te gândeşti! Eu parcă nici n-aş exista, parcă n-aş fi mă-ta! N-ai niciun pic de milă pentru mine! Parcă n-aş avea copii! Oi fi tu tânără şi frumoasă şi nu-ţi rezistă nimeni… Las' că-l văzui eu şi pe francezul artist de cinema de aseară,

contele, ce ochi făcea când a dat de tine… dar nici eu n-oi fi de lepădat… Dacă aş vrea numai!… Dar mă gândesc la tat-tu… Acum veniră mai mulţi, toţi tineri… vor şi ei să petreacă… O să vedem cât o să dureze… Mâine, poimâine o să-i dea Zoica şi pe ei afară… pe toţi ofiţerii francezi şi pe conte… şi ce ne facem noi fără conte… în salon…

Aci, Elena Mihalcea încercă din nou să plângă, dar nu reuşi decât să se miorlăie:

— Că dacă pleacă ei, cine o să ne mai dea şi nouă o bucăţică de pâine? Cine o să ne protejeze cu cevaşilea mâncare? Tocmai acum când începurăm, mulţumită lor, să trăim ceva mai bine. După atâta mizerie, foamete în lege, nu glumă, pâine amestecată cu paie şi aia puţină, de te-apucă pântecariţa oricât de constipat ai fi fost din fire, iacă-te că ne văzură ochii pâine albă! Unde sunt francezi e şi pâine albă. A venit armata lui Sarailie…

— Sarrail, mamă, generalul Sarrail.

— Tot una e, că e vorba de mâncare şi n-ar fi rău cevaşilea sarailii… cu nucă şi miere… că din Turcia a venit şi el… adică francezii, că asta am vrut să zic, dar tu întotdeauna crezi că eu vreau să zic altceva… Şi în definitiv, nu vrei să te măriţi, nu vrei şi pace!…

Aci Elena Mihalcea se înfurie:

— …dar cum vrei să se mărite fata asta? O aduci aici în odaie la tine, o încui şi gata! O să se supere mă-sa, că doară nu toate femeile trebuie să rămână nemăritate ca tine. N-o fi de lemn ca tine toată lumea! O să spună mă-sa că, din pricina noastră, şi-a ratat viaţa, sau îţi închipui că dacă ai tuns-o scurt, modern, ajunge ca să fie fericită? Citiţi, citiţi… Mă mir că nu vă doare capul… Treaba voastră. Merg să văd dacă nu au nevoie de mine mititeii… abia sosiţi, frumuşeii. Cine ştie? Cine ştie?! Parlez-vous française? Oui, monsieur… Vorba vine că vorbesc… Bien, bien. Bonjour, madame… Moscu, Moscu, Revolution… Maximalisme… bien, bien… nihilisme.

Plecă fredonând.

Dar Zoe părea schimbată în ziua aceea. Din timp în timp, Ana o privea. Deodată Zoe aşeză pe masă cartea din care citea. Nu vorbi imediat. Îşi întoarse faţa către Ana. Ochii îi erau înecaţi într-o lumină verde strălucitoare.

— Tu l-ai văzut pe ofiţerul francez care a venit aseară la noi?

— Nu.

Zoe tăcu, adâncită în ameţeala unor gânduri care păreau în clipa asta să nu cunoască limite.

— Credeam că l-ai văzut jos când ai venit. E foarte frumos.

— Frumos.

— Da, extraordinar.

— Ai vorbit cu el?

— Da, ieri seară când a sosit. Părea un erou din legende. Un tip galic, blond. Şi cu toată înălţimea şi puterea, de o desăvârşită eleganţă. Extraordinară apariţie.

— Inteligent?

— Nu ştiu. Probabil da. O astfel de frumuseţe trebuie să aibă toate perfecţiunile. E ceva unic.

— Stă la voi?

— Da. Până şi mama şi-a dat seama că este o apariţie rară.

— O să stea mult?

— Nu ştiu.

Zoe făcu un gest evaziv, care părea că vrea să contureze gânduri vagi. Apoi rămase nemişcată. Din întreaga ei făptură nu se mai vedeau decât ochii, care erau de un verde auriu, transparent. În lumina lor aluneca un joc intens de sentimente.

— Te-ai îndrăgostit, şopti Ana foarte încet.

Zoe tresări. Îşi trecu mâna prin faţa ochilor, ca vrând să se deştepte.

— Nu, spuse şi ea tot în şoaptă. Nu.

Părea împietrită în gânduri din care nu va putea niciodată ieşi. După o clipă întinse mâna şi luă de pe masă o carte. Începu să citească. Glasul ei, glas răsnit, se înălţă. Îl depăna cu răbdare în cuvinte, cu o răbdare dureroasă, o caznă dusă împotriva inutilităţii însăşi. Buzele rostind cuvintele, se mişcau ca într-o rugăciune monotonă, spusă fără credinţă.

Plină de elan, Ana dori ca Zoe să fie într-adevăr îndrăgostită de acel ofiţer francez şi el de ea, să o vadă plecând cu el cât de departe de casă, să nu mai fie acea nespusă melancolie aşezată ca un blestem pe faţa ei.

Şi lucrul îi păru posibil. Niciodată nu văzuse în ochii ei acea extraordinară lumină când vorbise despre cineva.

În ziua aceea Ana plecă fără niciun cuvânt. Zoe o privi cu aceeaşi ochi verzi până la imposibil, ochi lichizi, o iluzie. Când se despărţi de Zoe, Ana simţi o sfâşiere în suflet.

I se păru că Zoe, dusă de gânduri încâlcite, se va pierde în ele. Ar fi vrut să strige, s-o roage pe Zoe să se deştepte. A fost un moment de panică a nervilor, o înfricoşare mai adâncă decât înfricoşările materiale ale temerii precise. Totuşi, tot ce ştia şi tot ce nu ştia despre Zoe îndreptăţi această clipă de presimţire rea. Îi era frică, frică, aşa cum ţi-ar fi dacă deodată ţi-ai da seama că toţi oamenii din jurul tău sunt nebuni, manechine, ori morţi.

Ana făcu drumul spre casă încet. Se simţea obosită şi se bucura să se întoarcă acasă. Îi era dor de tatăl ei. Abia acum, după câteva zile de la sosirea lui acasă, îşi da seama cât îl aşteptase; cât dor îi fusese, câtă imensă nevoie avea de prezenţa lui în casă. Mama ei, Lucia Stavri,

recăpătase o veselie demult pierdută, o tinereţe nouă. Casa părintească i se păru Anei singurul loc pe pământ care o va primi oricând, în orice împrejurare.

Pe strada Carol Davila domnea o linişte încremenită. O stradă plină de pomi şi cu casele toate retrase, fiecare cu câte o grădină în faţă, ca un cuvânt politicos către trecători. O stradă bătrânească, demodată. Începuse să se întunece. Lumina serii plutea rară. Părea că la cea mai mică adiere, la cel mai umil glas ori mers grăbit, se va stinge deodată. Din pricina acestei lumini precare, totul părea încremenit într-un gest fără sens şi etern.

Ana se strecură uşoară. După câtva timp, auzi în urma ei un pas. Un pas rar şi catifelat, leneş… Se putea ghici că pasul purta un trup mai greu ca al Anei şi că pasul larg, bărbătesc, cu toate că rar, o va întrece pe Ana. Pasul, auzit aşa în înserare, cuprindea o nobleţe şi îi făcea plăcere Anei, ca o înţelegere între ea şi acel om, o înţelegere uimitor de simplă, dar binefăcătoare. Ana nu se mai simţea atât de singură. Înadins nu se întorcea. Căută să ghicească ce fel de om poartă acest pas, dar nu putea imagina decât tot o umbră. Lumina străzii era acum şubredă, făcută ca dintr-o cenuşă uşoară, pe care un suspin ar fi putut-o spulbera.

Cu precauţii mari, Ana îşi rări pasul, voia să dea timp celui din urma ei s-o ajungă, s-o întreacă. Pasul se apropia. Era lângă ea… Când trecu pe lângă Ana omul întoarse capul şi o privi. În clipa asta, în ochii întâlniţi se citi o caznă, cazna de a-şi aminti ceva… Brusc, Ana cea dintâi ştiu: era un vecin, Ştefan Banea, care sosea în timpul bombardamentelor de aeroplane şi ale ţepelinului german, noaptea târziu, cu pardesiul elegant azvârlit pe umeri, cu fularul alb fâlfâind la gât, ca la ieşirea dintr-un bal, să se ascundă la Stavri în pivniţă. Aceleaşi buze calde, aceiaşi ochi lipsiţi de voinţă ai omului bogat, răsfăţat, neînvăţat cu răspunderi. Ana surâse. Ştefan Banea ridică pălăria. În ochii lui, nedumerirea crescu. Se opri:

— Domnişoara…

— Stavri… Ana Stavri.

— A, da, da, desigur! Dar cum te-ai schimbat! Drept să-ţi spun, nu e de mirare că nu te-am recunoscut. Erai un copil bolnav. Te-ai făcut o domnişoară frumoasă! Îmi face plăcere că te-am întâlnit! Dar ce schimbată eşti!

Ana nu răspunse cu toate că şi ei îi făcea plăcere reîntâlnirea asta, mai ales că într-adevăr văzuse în ochii lui Ştefan Banea sinceritatea admiraţiei.

— Tot vecini suntem?

— Dacă nu te-ai mutat, da.

— Dar domnul Stavri?

Glasul lui avu o moliciune neaşteptată, temându-se să nu lovească.

— S-a întors şi tata.

Inima Anei se umplu de bucurie, ca şi cum ar fi aflat acum, prin înseşi cuvintele ei, că tatăl ei se reîntorsese. Tot atunci înţelese sfâşietor că s-ar fi putut să nu se întoarcă.

— De unde veneai atât de încet şi uşoară? întrebă Ştefan Banea, privind-o cu un surâs cald şi intim.

— De la o prietenă. Stă pe-aici. La Cotroceni. Învăţăm împreună. Cu toate că… spuse Ana şi se înroşi uşor, ea este mai mare ca mine.

— Mă mir că nu te-am recunoscut imediat, căci, în definitiv, dacă te-ai făcut frumoasă, totuşi ai aceeaşi privire de copil cuminte şi mirat, ca acum doi ani când ne întâlneam în pivniţă, noaptea, în timpul bombardamentelor. Erai răcită, tuşeai. Nu te superi: Câţi ani ai? întreb pentru că ai atât de puţini, încât trebuie să fie o plăcere să răspunzi: şaptesprezece, şaisprezece?

Ştefan Banea se apropie mai mult şi o privi pe Ana fără niciun fel de reticenţă. Ochii îi erau încărcaţi de slăbiciune şi bunătate.

— Optsprezece, surâse Ana.

— Şi prietena dumitale?

— Douăzeci şi trei.

— O, ce prietenă mare! Ana şi Ştefan reîncepură să umble încet. Şi cum o cheamă pe această prietenă?

— Zoe Mihalcea Vrânceanu.

— Mihalcea Vrânceanu… Dumitru Mihalcea Vrânceanu… Da, cum nu? Îl cunosc pe bătrân. Probabil tatăl ei. Ştiu. Ştiu… Are mania restaurantelor, a bufetelor, a staţiunilor balneare… Ce tip! La drept vorbind este mai mult dement decât original. Lucrul este incontestabil. Era celebru mai ales în partidul liberal pentru mesele pe care le da la el acasă sau prin restaurantele lui: lachei cu mănuşi albe, argintărie, aur, orhidee… A avut şi câteva procese infamante, din care nu se ştie cum a ieşit basma curată. Agent electoral, dar mai ales agent al prefecturii şi siguranţei… se zice…

— Tatăl ei!

— Da. Bineînţeles, nu de aceea spun că era nebun… Nebunia e un lucru atât de greu de delimitat! Dar văd că vorbesc de el ca şi când nu ar mai fi printre vii. Nu s-a întors?

Ana ascultase cu încordare.

— Nu. Nu încă. N-au avut nicio veste, spuse Ana. Apoi întrebă cu aviditate: Atunci… poate mania grandoarei? Nu?

Îşi amintise de odăile din faţă, spre stradă, mari, imense, cu coloane… arcade… oglinzi din tavan până în podea…

— Nu, nu. Altceva… În fine… Se spun atâtea! Destul de interesant. Dar pentru ce te duci mata acolo? Cum te-ai împrietenit tocmai dumneata cu această domnişoara Zoe Mihalcea? Şi ce înseamnă că învăţaţi împreună?

— Îşi termină liceul acum, cu mine.

— Şi cum se face că nu a terminat liceul dacă are douăzeci şi trei de ani?

— A învăţat întâi pianul, la Leipzig. Acum vrea să facă medicina. Dă două clase deodată.

— Am auzit că e excepţional de frumoasă.

— Foarte frumoasă. O cunoşti?

— Personal, nu.

— Vrei s-o cunoşti?

Ana se înroşi din nou.

— Da. Ai să mă duci şi pe mine acolo?

— Da. Desigur.

— Când?

— Eu merg şi mâine.

— Trec pe seară şi te iau de acolo. Vrei?

— Da? Adevărat?

— Da.

— Bine.

Ştefan Banea ceru adresa. Ana i-o dădu, gândindu-se că Elena Mihalcea va fi încântată. „Ce, eu sunt de lemn? Ce, eu nu trebuie să mă distrez?" îi auzea glasul. Era sigură că Ştefan Banea îi va place.

În timp ce-i explica cum să găsească mai uşor casa şi intrarea, bărbatul o privea cu atenţie. O întrerupse:

— …şi… dacă vrei, îi spuse, eu pot să-ţi fiu prieten. Nici nu ştii cât de dulce eşti!

Ceva nedesluşit trecu prin sufletul Anei, o nelinişte, o tulburare.

— O, când ai s-o vezi pe Zoe, ai să te îndrăgosteşti de ea imediat.

— Nu, eu am să mă îndrăgostesc de dumneata. Îmi placi mai mult ca ea.

— De unde ştii? N-ai văzut-o.

— Da, dar pe dumneata te-am văzut.

— Dar eu nu vreau să te îndrăgosteşti de mine!

— Bine, atunci n-am să mă îndrăgostesc nici de dumneata.

— E atât de uşor să faci cum vrei?

— Copilării!… Te conduc până acasă?

— Am ajuns.

Ana arătă cu mâna poarta.

— Da, aşa-i. Transmite, te rog, părinţilor dumitale salutările mele. Sărut mâinile, duduie Ana. Prieteni?

— Prieteni.

— Promis?

— Da.

— Pe mâine-seară la Mihalcea Vrânceanu.

— Te aştept.

Se despărţiră imediat. Intrând în curte, Ana observă că se făcuse într-adevăr întuneric deodată, ca şi cum lumina, la pândă, ar fi profitat de un moment de neatenţie din partea Anei, ca să se abată deodată asupra oraşului.

Capitolul X

A doua zi, Ana îl cunoscu şi ea pe ofiţerul francez. Urcase încet scara care ducea în pod, spre odaia Zoei. Se gândea că în ultimele zile, multe lucruri se schimbaseră. Se gândea şi la întâlnirea ei cu Ştefan Banea. El făgăduise că va veni pe seară, făgăduise că vor fi prieteni şi lucrul îi părea Anei natural. Se simţise lângă el liniştită, adevărată, simplă. Îi va povesti şi Zoei întâlnirea cu Ştefan Banea. Poate vor fi prieteni toţi trei. Ana îşi aminti iar faţa plină de intensitate a Zoei, când vorbise de ofiţerul francez. „Cu toată puterea şi înălţimea, de o eleganţă imaterială…", spusese Zoe. Ah, omul acesta nu pecetluise clipa apariţiei lui cu indiferenţă!

Sus, când Ana ajunse la capătul scării, neaşteptat o întâlni pe Zoe. În momentul când se apropie să-i dea bună ziua, Zoe o prinse în braţe cu sălbăticie, cu o disperare de nebănuit.

— Zoe! ce faci?

— Taci!

Şi Ana înţelese că îmbrăţişarea nu fusese pentru ea. Zoe părea cuprinsă de o beţie ameţitoare, arzătoare, care ar fi putut omorî o fiinţă obişnuită. Ochii îi erau flăcări.

— L-ai văzut – nu ştiam că un om poate revărsa atâta lumină! Când apare, se face lumină! Ana, l-ai văzut? E înalt. Trebuie să înalţi faţa ca spre soare ca să-l vezi. I-ai văzut mâinile? Nu ştiam că pot fi oameni atât de prezenţi… Ce victorie!… Mergem, vino… E soare… Vino!

Coborâră scara. Paşii păreau purtaţi de vânt. Paşii nu atingeau treptele.

Jos, în salonul cel mare şi rece l-au găsit pe el.

— André de Bozas, Ana Stavri.

Şi, întâlnind mâna lui, Ana avu impresia că o emoţie, o căldură nestăpânită se răspândeşte din mâna aceasta. Era parcă un ecou îndepărtat, reţinut, bărbătesc al îmbrăţişării cu care Zoe o întâmpinase în capul scării.

Într-adevăr, Zoe avusese dreptate: omul era neobişnuit de frumos: înalt, blond, fin, puternic, cu o privire de erou de legendă.

Au plecat imediat. Afară, toamna exaltase întreaga natură. Aerul avea legănări imense, moi. El era înalt, Zoe de o supleţe de vis. Umblau toţi trei repede, tăcuţi. Lăsară în urma lor oraşul. Trecură pe sub un pod. Ajunseră la un deal. Ana o văzu pe Zoe alergând. Ea cea

dintâi, cu mult, a fost întâi sus. Pe corpul subţire, o rochie de tafta brumărie fâlfâia ca o flacără vie, ca aripi aprinse. Frunzele pomilor erau de aur, de aramă, de argint. El se oprise. O privea, în ochii lui un sentiment de voinţă, de hotărâre sălbatică îşi făcuse loc. Zoe era acolo sus, desluşit profilată pe cerul vast, clar, albastru pal al toamnei însorite.

Apoi au mers toţi trei mai departe. Au coborât pe partea cealaltă a dealului. Au ajuns în satul Militari. Obosiţi, au intrat într-o cârciumă umilă. Cârciuma avea şi o sală largă, decorată pe sus cu ghirlande de flori de hârtie rămase de la ultimul bal. Erau numai ei trei, singuri. Au cerut ţuică fiartă. O aduse un băiat mic, cu ochii mari, negri. Ţuica aburea parfum de scorţişoară. Imediat ce bău din ea, Ana simţi că se abate asupra ei o plăcută toropeală, dar nu-şi mai da seama dacă şi ceilalţi sunt sau nu ameţiţi. Cuvintele lor erau cu totul oarecari, spuse numai ca să umple golul prea intens, prea încărcat de gânduri şi sentimente exaltate. Glasul lui avea accente metalice, tăioase, de om care, la un moment dat, poate hotărî orice şi apoi înfăptui orice ca să împlinească hotărârea luată.

Zoe şi Bozas se priveau câteodată, iar Anei i se păru că din intensităţile privirilor lor dezlănţuite vine puterea care o ameţea, şi nu din băutură, dar nu înţelegea pentru ce Zoe o luase cu ei. Ce căuta un al treilea între aceşti doi oameni? Ei singuri erau o lume. Ei singuri puteau să nu mai aibă nevoie de absolut nimic altceva. Totul era nemărginit ca lumina. Ana ameţită de ţuică nu avea în minte niciun cuvânt, pentru că niciun cuvânt nu ar fi avut puterea să spună ceea ce voia. Senzaţiile erau directe, ca atingeri.

Într-un colţ al odăii, un pian cu coadă vechi, fără un picior, sta părăsit. Zoe se scula şi se apropie de el. Îl deschise şi-l privi cu uimire, ca pe un animal ciudat, nemaivăzut. Atinse clapele atât de uşor, de niciun sunet nu se auzi. A închis apoi capacul încet, cum ai închide sicriul deschis o clipă, o ultimă dată…

Ana ar fi vrut să-şi sfâşie, să-şi rupă tot ce-i apăsa sufletul, cu mâinile, ca pe ceva fizic, să sfarme limita trupului.

Când au plecat spre casă, începuse să se întunece. Ana era îngrijorată. Ştefan Banea făgăduise că va veni. Cum îl va primi Elena Mihalcea? Cu părul vâlvoi, cu ochii plini de cărbuni aprinşi? Îl va da afară sau îl va săruta imediat, luându-l de gât şi va dansa cu el prin odaie?

Ana cu Zoe şi André de Bozas au plecat toţi trei spre casă, fără niciun cuvânt, ca şi cum ar fi plecat spre marginile pământului, acolo unde nu vor mai întâlni niciodată oameni.

Era răcoare. Blândeţea aerului cenuşiu îşi legăna domol miresmele. Pământul, cerul, aerul, erau pline de o nostalgie constantă, necesară. Ana, în întuneric lângă Zoe, lipită de ea, ar fi vrut să plângă. Ar fi vrut

să-i întrebe pe aceşti doi oameni ce hotărâseră şi când vor pleca, şi de ce o luaseră acum cu ei, şi pentru ce, când sparg tăcerea, nu găsesc decât cuvinte indiferente, ca şi cum dintr-un blestem uitat de ei nu şi-ar putea aduce aminte nici ceea ce ar trebui într-adevăr să spună, nici ce ar trebui într-adevăr să facă.

Toţi trei în întuneric alunecau ca nişte umbre. Pe drum, câini îi lătrau. Ana vedea profilul lui pur, nobil, îndepărtat, încăpăţânat, şi o vedea şi pe Zoe alături de el, umblând uşor…

Apoi în depărtări se văzură lumini. Acolo era oraşul.

Când au ajuns acasă la Zoe, din stradă zăriră ferestrele salonului bogat luminate, iar în salon au găsit-o pe Elena Mihalcea gătită, stând cu Botti pe genunchi, în faţa unei mescioare şi jucând cărţi cu Ştefan Banea, cu care părea în cea mai perfectă, caldă şi veche prietenie. În odaie mai erau câţiva ofiţeri francezi, tineri, veseli. Căutau la pian, fumau, dansau, răsfoiau reviste şi beau cu Elena Mihalcea Vrânceanu şi Ştefan Banea cafele turceşti şi lichioruri. Traian era şi el acolo, aşezat într-un colţ şi moţăia somnoros, abia putând să mai ţină ochii deschişi şi trupul drept.

Elena Mihalcea părea încântată. Făcu o primire zgomotoasă Zoei, Anei şi căpitanului Bozas. Începu să facă prezentări în dreapta şi în stânga, neamintindu-şi numele nimănui, vorbind volubil şi amuzându-se de zăpăceala ei.

— Aţi venit, frate? Credeam că v-aţi pierdut pe drumuri! Bonne promenade? Fiica mea, domnul Ştefan Banea. Îl cunoaşte pe tat-tu de când lumea şi pământul. Ana i-a spus să vină. Se cunosc de pe când sosea ţepelinul. Sunt vecini. E, ce zici, domnule Ştefan, nu ţi-am spus eu? O prinţesă căzută la noi în casă. Asta e Zoe de care ţi-am vorbit. Ia zi, Ana, dar dacă domnul Ştefan s-ar fi supărat că nu te-a găsit aici? Las', las', că am avut eu grijă de el! I-am spus că nu sunteţi normale. A înţeles imediat situaţia.

Ştefan Banea râdea.

Şi Elena Mihalcea îl luă de braţ.

— Bine că o văzui şi pe Ana cu un logodnic!

— Nu suntem logodiţi, spuse Ana cu bruscheţe.

Se simţea ameţită.

— Ei, logodiţi! Vorba vine! Aşa se spune când nu ştii ce este între un băiat şi o fată.

Ştefan Banea râdea cu poftă. Ana îl văzu cum priveşte cu uimire spre Zoe şi André de Bozas. Spuse Elenei Mihalcea Vrânceanu:

— Oi fi ştiind dumneata ceva mai mult ca noi, scumpă doamnă.

— Aşa spun şi eu! Şi acum nu vă jenaţi, vorbiţi franţuzeşte, că aşa câte niţel mai înţeleg şi eu.

Elena Mihalcea o privi o clipă pe Zoe şi apoi o scuipă.

— Ptiu, să nu-i fie de deochi, că frumoasă mai e! Dama cu camelii

amorezată, salvată de la moarte şi declin! Elle est très belle!

Unul din ofiţeri începu din nou să cânte la pian. Un altul o invită pe Ana să danseze. Ana refuză. Elena Mihalcea o împinse.

— Haide, frate, nu mai face mofturi! E tânăr, e frumos! îi şopti Elena Mihalcea cu necaz. Iar când văzu că Ana vrea să plece imediat cu Ştefan Banea, Elena Mihalcea aproape plânse. Ochii îi erau într-adevăr plini de lacrimi. Ana se simţi datoare să mai rămână, cu toate că se simţea obosită, ameţită şi ştia că acasă părinţii o aşteaptă.

Elena Mihalcea sună pe Gheorghe şi comandă aperitive, ţuică şi vermut.

Ştefan Banea şi Ana mai rămaseră acolo încă aproape un ceas, în care timp toată lumea bău şi mâncă. Ana mai bău şi ea câteva pahare de vermut.

Când plecă cu Ştefan Banea, ceilalţi rămaseră în odaia plină de fum de tutun, în atmosfera de veselie a încăperii.

Pe drum, Ştefan îşi dădu imediat seama că Ana băuse prea mult. O luă de braţ şi-i vorbea în şoaptă, răsfăţând-o ca pe un copil. O tutuia.

— Nu trebuie să observe ai tăi că ai băut.

— Desigur.

De altfel, mintea Anei era perfect limpede, numai că i se părea acordată cu un ton mai sus decât obişnuit. Totul, restul lumii suna fals. Glasul lui Ştefan Banea, aproape de urechea ei, tutuind-o, era parcă dovada acestui fel curios de-a fi a lumii.

— Să spui că te doare capul şi să mergi imediat să te culci.

— Da.

O luă de braţ strâns. O duse cu grijă, ca pe ceva fragil.

— Ce copil scump! M-am bucurat aşa cum nu-ţi pot spune că suntem prieteni, că mi-ai dat voie să vin să te iau…

— Îţi place Zoe?

— Nu.

— De ce? Nu e frumoasă?

— Frumoasă? Extraordinară, îţi spun drept. Dar ofiţerul acela, André de Bozas, ce e cu el? Ce apariţie! E îndrăgostit de ea, nu?

— Da.

— Ce pereche! Trebuie s-o răpească şi să fugă cu ea. Nu?

Sufletul Anei se strânse.

— E inevitabil, nu? Aşa ar trebui…

— Cred că da. Dar ce ai? Eşti geloasă?

— O, nu. Dar o să-mi lipsească… e drept, dar… m-aş bucura…

— Dar în definitiv, ce cauţi tu în casa aceea?

— A, te rog, să nu începi şi dumneata.

— Şi eu? Deci s-au mai găsit oameni normali care…

— Da, da… Azi însă…

— Azi?

— Aş vrea să strig… să strig. Înăbuş.

— Elena Mihalcea ţi-ar spune că trebuie să te măriţi.

Ana râse încet.

— Eu nu vreau să mă mărit… încă…

— Nici cu mine?

Ana râse iar.

— De altfel, ştii – şi aici glasul Anei se făcu deodată grav şi tremurat – eu niciodată nu pot să-mi închipui nimic din viitorul meu, din viaţa mea. Şi nici dorinţe… simple nu am. Nu… cred că am să mor poate curând sau că are să se întâmple ceva… ceva…

— Ce?

— Nu ştiu. Ceva ce nu există… pe lume.

— În tot cazul să te culci imediat. Să nu stai de vorbă cu părinţii tăi.

— Bine, bine.

Îl vedea pe Ştefan Banea alături de ea. Profilul proeminent, cald, leneş. O lavalieră neagră şi o pălărie cu marginile mai largi ca de obicei îi dau omului o ţinută oarecum de artist, fantezistă, de boemă, o eleganţă demodată…

— Să porţi odată un fular de mătase albă la gât, îi spuse Ana. Aşa soseai în pivniţă când venea ţepelinul… Când te-am cunoscut…

Ana îşi aminti nopţile reci cu coborârile dibuinde pe scări până în pivniţă, cu tusea pe care nu o putea opri, cu frica din suflet care suna cu bătăi grăbite în inimă. Îşi amintea groaza din ochii oamenilor care stau ascunşi ca să se apere de bombe. Acum era pace. Ana voia să priceapă mai bine cuvântul cu făgăduinţele lui, dar ameţeala din trup o ducea fără rost în crâmpeie de amintiri disparate. Şi peste toate persistau ochii Zoei, mari, verzi. Zoe iubea, îl iubea pe omul acela sosit neaşteptat în viaţa ei. Va pleca cu el departe… Pe ea o va lăsa singură… pentru totdeauna… şi care pe ea, Ana, o va cuprinde iar plictiseala pe care o trăise înainte de a o cunoaşte pe Zoe?

Ajunsă acasă se despărţi de Ştefan Banea.

— Sărut mâinile. Şi nu uita: spui că te doare capul… Te culci apoi… imediat.

Râdea.

— Da, da.

— Eşti tristă?

— Nu ştiu.

Într-adevăr, ajunsă acasă, Ana se culcă imediat. Odaia se clătina. Geamul era larg deschis. Acelaşi aer rar de toamnă, ameţit de prea mult spaţiu, intra în odaie. Sus pe cer, stelele sclipeau şi-i păreau Anei tot atât de aproape ca orice obiect din odaie. Uşor le-ar fi putut atinge cu mâna. În tot cazul, privindu-le, le atingea totuşi. Erau făcute din fericire şi foc. Până acolo se urcase toamna ameţitoare. Stelele se

clătinau, sclipeau, purtate de adierile cerului. Ce plimbări imense pe infinitul negru!

Din nou Ana ar fi vrut să se sfâşie, să rupă cu mâinile ceva ce limita sufletul. Un geamăt dureros i se înălţă din piept. „Pentru ce le este oamenilor frică de moarte, pentru ce… când moartea nu există!…”

Capitolul XI

Şi Ana aştepta. În fiecare zi aştepta ca Zoe să spună desluşit că a hotărât, că a ales. Îi vedea împreună, Zoe alături de André de Bozas, enigmatică, frământată, dar tăcută. El, înalt, cu o linişte încăpăţânată în privire, ca şi cum ar fi putut mai uşor muri decât să treacă peste ce a hotărât.

Dar ce hotărâse? Sau hotărârile lui depindeau de Zoe şi Zoe nu voia să hotărască? Încăpăţânarea lui era numai a aşteptării? Şi dacă Zoe nu-i iubea, atunci pentru ce acea risipă de lumină în privirea ei când era alături de el, când îl vedea intrând în odaie?

Singură cu Ana, Zoe avea pe faţă ceva tragic, prinsă de fapte fatale care nu depindeau de ea. Ana o simţea pe Zoe cu nervii încordaţi până la nebunie, până la izbucnire. Dar ce voia, sau ce aştepta?

Cu uimire, Ana îşi dădu seama că Zoe caută să nu rămână niciodată singură cu André de Bozas. Niciodată nu-l găsea la Zoe în odaie, aşa cum îl găsise atâta timp pe Dorin Iuga.

Mereu, toţi trei, vorbeau puţin şi întotdeauna altceva decât de ce, obsedant, gândeau. Şi veşnic plimbări pe jos, departe, în vântul de toamnă din ce în ce mai rece şi care începuse să poarte sălbatic pe sus frunze veştede.

Ana se simţea peste măsură de tristă. Totul i se părea periculos suspendat în necunoaşterea a ce va fi, ca o respiraţie nedescătuşată. Îşi da seama că dacă vreodată Zoe va pleca cu André de Bozas, pentru ea, Ana, Zoe va fi pierdută. Ştia că o astfel de hotărâre îi va aduce un gol pe care nu va avea cum să-l umple. Totuşi, dorea plecarea Zoei, fericirea ei. Gândul acestui sacrificiu o umplea în aceeaşi măsură de tristeţe şi bucurie. Aştepta.

Elena Mihalcea însă îşi petrecea zilele într-o continuă veselie. În bucătărie mirosea permanent a spirt denaturat şi lămpi de gaz, la care Gheorghe fierbea nesfârşitele cafele turceşti, făcute acum numai cu cafea veritabilă, nu ersatz. Elena Mihalcea reparase soneria intrării principale şi se circula prin somptuoasa marchiză. Salonul cel mare cu colonade şi arcade era mereu plin de ofiţeri francezi de toate vârstele şi toate gradele şi de ofiţeri români prieteni cu aceştia din urmă.

Favoritul Elenei Mihalcea era însă Ştefan Banea. Îl adoptase. Pentru el avea o slăbiciune deosebită, pe care o manifesta fără

reticenţe, ascunzându-se numai de domnul Sică Constantinescu Invalidul care, împreună cu ceilalţi vechi cunoscuţi, făceau o bandă aparte. Cu ei se lăsa întotdeauna cu chef şi băutură multă, cântece şi pupături.

Pentru Ştefan Banea însă se găseau bomboane, prăjituri, neaşteptate ţigări surpriză, vin bun. Şi, de când venea Ştefan Banea, Elena Mihalcea începuse să se poarte şi cu Ana mai blând şi s-o răsfeţe. Credea că dacă Ana s-ar supăra, nici Ştefan n-ar mai veni. Faptul că Ana fusese în stare să aibă un „logodnic", cum se încăpăţâna Elena Mihalcea să-i spună, o făcuse să crească în ochii Elenei Mihalcea enorm.

Pe Zoe însă, de la o vreme, Elena Mihalcea o privea cu sfială şi nu îndrăznea să-i spună nimic. Parcă-i era teamă de ea. Iar cu André de Bozas, neştiind franţuzeşte, era pusă în imposibilitate de a comunica. Ana o surprinsese de câteva ori privindu-l pe André de Bozas fix, cu o curiozitate uluită, fără niciun fel de simpatie. Ana îşi dădea seama că Elena Mihalcea aştepta şi ea ca Zoe să hotărască.

În întreaga casă era o aşteptare încordată. Ceva trebuia să se întâmple. Totul era prea intens ca să poată dura astfel multă vreme. Zoe însă tăcea.

Capitolul XII

Ana mergea încet spre Zoe ca pe un drum în care, din pricina stării ei de suflet, s-ar fi putut pierde.

În aerul molcom al oraşului pândea o demenţă. Pacea nu adusese liniştea. În aer era vuiet de dorinţe nesatisfăcute. Oamenii pe pământul întreg căutau să petreacă. O beţie a nervilor surexcitaţi. Fiecare gest era de suprafaţă, dar violent prin apetit. Totul strident, anarhic, făcut în frenetică grabă. Câteodată Anei i se părea că graba asta pluteşte pretutindeni, vine din soare, din stele, din spaţii cosmice. O negare în bloc a tot ce fusese bun sau rău până acum. O căutare a ceva nou.

Ana însă mergea încet. Îi era teamă, ca şi cum drumul i s-ar fi înfundat în întuneric.

Ana ştia că prietenia ei pentru Zoe se schimbase cu ceva. Peste aceeaşi prosternare în faţa sentimentului răsărit clar, fără pată, trecuse un fior.

Ceea ce era între Zoe şi André de Bozas o făcuse pe Ana să-şi piardă încrederea în Zoe. O crezuse capabilă de gesturi hotărâte şi acum o vedea căzută într-o totală apatie. De când apăruse André de Bozas, Zoe era ca bolnavă, o boală a voinţei… Intensitatea primelor zile ale întâlnirii ei cu André de Bozas nu putea fi susţinută decât numai printr-un gest egal sentimentului; tărăgănările acestea, orele

petrecute în salonul Elenei Mihalcea Vrânceanu nu puteau sfârşi decât printr-o dramă, fie chiar drama inutilităţii. Ana era înspăimântată. El, André de Bozas, avea privirea din ce în ce mai întunecată. Dacă omul brusc va dispărea şi dacă abia atunci Zoe va înţelege că ar fi trebuit să aibă puterea să hotărască?

Ana umbla încet. Era acelaşi drum ca de obicei, făcut spre Zoe, dar parcă azi Ana îşi umbla pe suflet. Fiecare pas făcut cotidian pe trotuarul acesta se însemnase adânc în nervii ei, atât de adânc, încât poate încă în clipa morţii îşi va da seama că purtase toată viaţa amintirea drumului spre Zoe în ea. Drumul se făcuse una cu ea. Drumul îl va putea face şi noaptea în vis. Îl va recunoaşte după o singură piatră, după mirosul prafului ridicat de pasul ei, după tresărirea sufletului ei plin de aşteptare.

Ana înainta. Câţiva paşi îi făcu cu ochii închişi. Drumul era atât de-al ei, încât privirea îi era inutilă. Dar cu ochii închişi neliniştea crescu. Senzaţia că îşi calcă pe suflet cu fiecare pas, că va trebui să se oprească şi să fugă, să evadeze din acel drum, drumul spre Zoe, o făcu să se oprească. Şi i se păru că orice pas este inutil şi că într-o bună zi va înţelege că a întârziat dureros pe toate drumurile, pe gesturi inutile… pe aşteptări inutile…

Un geamăt slab de copil lovit i se urcă în gât. Şi totuşi trebuia să înainteze! Drumul era la fel ca în fiecare zi… fiecare piatră la fel, şi acum, la fel şi revărsarea aceea miraculoasă a soarelui care apunea acolo în dosul Facultăţii de Medicină. Un pas şi apoi încă unul înainte sau înapoi, dar de evadat nu se putea evada. Goana înapoi sau înainte era tot o stare pe loc, legată de ceva necunoscut, tot atât de necunoscut oriunde. În viaţă sau în moarte. Era legată nu de Zoe, ci de ea, de însăşi ea, Ana. Ea era drumul.

De altfel, nu avea importanţă ce va fi. Totul putea să se sfârşească acum. Nu avea importanţă că ar fi murit, acum ori altă dată, şi poate Zoe gândeşte şi ea la fel… Poate de aceea nu are puterea să se despartă de o viaţă care a fost, pentru a începe una nouă.

Ce o putea reţine în mediocritatea omorâtoare în care trăia? Pentru ce nu pleca departe printre lucruri, oameni şi ţări noi? Vraja necunoscutului nu avea putere asupra ei? Aştepta şi ea totul numai şi numai dinăuntrul ei? Sau se omorâse în ea elanul necesar pentru a crede şi a voi?

Ana umbla încet.

Cine îi va putea spune la ce serveşte tot ce se întâmplă şi unde va găsi răspunsul care va deschide alt sens vieţii decât acesta al întrebărilor, al bâjbâielilor în nedumerire?

Şi totuşi îşi da seama că totul este important şi etern. Îşi amintea clipa şi nu putea desluşi pentru ce acele clipe, precare şi ele, fuseseră atât de violent pecetluite în suflet de-i dăduse senzaţia eternităţii.

Şi apoi şi alte clipe, astea uitate complet, goluri în amintire, dar care totuşi existaseră şi legaseră într-o implacabilă înlănţuire viaţa. Îţi porţi eternitatea chiar în clipele pe care le uiţi, chiar în clipele când negi eternitatea, îţi porţi eternitatea implacabilă… eternitatea… care se desfăşoară zi de zi…

„Zoe". Zoe era prietena ei. O va iubi mereu, chiar dacă niciodată nu va înţelege pentru ce a iubit-o. Totul se însemna în viaţă cu aceeaşi răbdare ca şi clipele…

Totuşi, se mai putea să uite ce gândeşte acum, să uite că „totul era etern", să uite şi, într-o zi, revoltată, să strige, să strige, înspăimântată când moartea s-ar apropia liniştită, crezând că e demult acceptată, ca ceva natural. Da, vor fi clipe de revoltă, de durere încă… Şi Zoe va muri o dată, şi va mai trece apoi atâta timp, încât acest lucru va deveni şi el fără importanţă…

„Ce simt acum nu se poate explica nimănui. Fiecare poate înţelege numai pentru el. Atât".

Ana ajunse în faţa porţii casei lui Zoe. Atunci, ca deşteptându-se din somn, totul se schimbă şi imediat Ana grăbi pasul. Acum poate va afla ce a hotărât Zoe cu André de Bozas.

Ana nu merse la intrarea principală să sune, ci trecu mai departe prin curte ca să intre prin uşa din dos. Intrarea somptuoasă din faţă, pe care Elena Mihalcea o deschisese şi prin care acum toată lumea circula, îi părea Anei ceva nesigur, un capriciu al Elenei Vrânceanu, şi mai ales făcută pentru oameni străini. Intrând ca întotdeauna prin bucătărie, se simţea mai la ea acasă şi mai ales la adăpost de eventualele mofturi ale Elenei Mihalcea Vrânceanu.

Trecu repede prin curte şi înainte de a merge în casă se îndreptă spre grădină să vadă dacă, din întâmplare, Zoe nu e acolo. Pentru toamna târzie, soarele era încă destul de cald.

În grădină, masa pe care de obicei învăţau lipsea, dar îl zări pe Traian stând nemişcat în mijlocul buruienilor îngălbenite de toamnă, aiurit şi parcă mai înalt şi mai adus din spate ca de obicei. Când o văzu pe Ana, râse zgomotos dar stingherit.

— O cauţi pe Zoica, hi, hi, hi… dar degeaba o cauţi, cucu!

— Zoe e la ea în odaie, Traiane?

— S-a ascuns la ea în pod, hi, hi, hi… S-au schimbat lucrurile, pe-aici! Nu mai este omul liber să facă ce vrea. Hi, hi, hi. Aşa este când se face pace: mâncare mai multă dar adio libertate!

— Zoe e la ea în odaie?

— Las' că ştiu eu! N-o să mai iasă niciodată!… Ştiu eu multe. Nici pe tine n-o să te mai lase să vii. O să stai acasă că te bate.

Se auzi din grădină un glas bărbătesc necunoscut şi care totuşi semăna cu al lui Traian, un ecou răguşit, îmbătrânit, stors de vlagă.

— Traiane, cu cine vorbeşti?

— E! cu cine? Cu o fată frumoasă. Hi, hi, hi…

Traian încercă să râdă, dar pe faţa lui trecu o teamă, o intimidare.

De după frunziş apăru un bărbat. Omul răsărit misterios semăna cu Traian. Mult mai mărunt pe lângă statura uriaşă a lui Traian, dar având aceleaşi braţe mai lungi decât trebuia, aceeaşi aplecare rotundă a spatelui, o îmbătrânire precoce… În tot cazul, aplecarea asta a spatelui da ceva viclean omului. Capul părea că vrea să se ascundă între umeri, ea se codeşte să iasă drept la iveală, la lumina zilei… Şi apoi aceiaşi ochi ca ai lui Traian, prea mari şi rotunzi, cu privirea verde mucegăită. Ochii luceau straniu, şi parcă nu din curiozitate ori inteligenţă, ci din concentrarea asupra unei idei absurde. Privire de maniac.

— Pe cine cauţi dumneata? întrebă omul cu glasul moale ca zborul liliecilor în noapte. Bărbatul se apropie un pas şi o privi pe Ana cu o uimire bolnăvicioasă.

— Pe domnişoara Mihalcea, spuse Ana, simţind că ceva rece i se prelinse pe spate.

— Şi ce vrei cu ea?

— Am venit… la ea.

— Dar ce doreşti dumneata cu ea?

Uimirea pe faţa lui trăda acuta curiozitate de a şti ce vrea Ana de la Zoe, ca şi cum o vizită la Zoe ar putea fi ceva cu totul extravagant. Omul se mai apropie un pas de Ana cu o privire fixă, de miop sau nebun. Privirea omului era îmbâcsită de contraziceri şi greutăţi insuportabile. Gândurile îi păreau încercuite, cuibărite în sânge murdar, violent, fierbinte, obraznic, impudic. Deodată buza de jos a gurii lui alunecă grea şi dezveli dinţii prea mici, galbeni şi stricaţi. Cu o plescăitură imperceptibilă, vâscoasă, îşi trecu limba pe buze, o limbă grea care păru că nu are loc în gură, şi închise din nou gura.

Ana simţi că nu se poate mişca din loc. Privirea aceea aşezată asupra ei o împietrise, îşi simţea sângele răcindu-i-se în vine. Îl privea şi ea pe om cu aceeaşi curiozitate.

— O fi la ea în odaie, spuse omul târziu, dus pe gânduri.

— Mulţumesc.

— Dumneata cunoşti drumul, îngână omul şi făcu încă un pas spre Ana.

Erau acum aproape unul de altul. Omul părea că se mişcă spre Ana, împins de o forţă inconştientă, că e gata să închidă ochii şi să înainteze orbeşte ca să aşeze mâna pe Ana.

Ana făcu un pas înapoi, speriată.

— Mulţumesc… ştiu… singură…

— Ştie, rânji Traian, vine în fiecare zi.

Traian vorbea mai încet ca de obicei, cu sfială. Mâinile lui mari îl plictiseau. Le purta cu greutate, atârnate inutil şi incomod de umeri.

Râse un râs servil de bufon speriat, isterizat, gata să facă o glumă sau s-o ia la fugă.

— Sunt prietene, continuă, văzând privirea cercetătoare a omului aşezată asupra lui.

Şi Ana, plecând, îl mai auzi desluşind:

— Au şi un profesor cu ţigări. Se fac toţi doctori, şi mama se face doctor şi pe urmă mă însor şi eu, hi, hi, hi… Trăim şi noi cum putem… ca la război de! Hi, hi, hi!

Glasul se stinse într-un râs cretin şi trist. Ana îl auzi sfârşindu-se în urma ei ca un ecou de demenţă şi desăvârşită tristeţe.

Ana alergă până la Zoe. O găsi într-adevăr la ea în odaie. Era întinsă pe pat, nemişcată, cu ochii mari deschişi. Părea mai diafană ca niciodată. Ceva transparent şi totuşi puternic, ceva uimitor, o înfăţişare de înger la capăt de mormânt.

Ana se azvârli spre Zoe. Se ascunse lângă ea. Zoe o cuprinse.

— Ce este?

— Nu ştiu. Stai puţin cu mine.

— Ce e?

— Cine era domnul din grădină?

— Tata, spuse Zoe şi se îndepărtă de ea.

Ana ar fi vrut să plângă, dar spaima reţinea lacrimile.

— Zoe, stai lângă mine. Nu ştiu ce am. Am să mai pot veni la tine?

Zoe nu răspunse. Era foarte palidă.

— Va fi nevoie… poate… de câteva zile… până voi vorbi cu el… să nu vii.

— Zoe!

— Provizoriu. Pe urmă trimit pe Gheorghe să te cheme.

Ana se revoltă.

— Şi dacă totuşi am să vin?

Zoe o privi fix.

— Cred că înţelegi că dacă spun că e mai bine să aştepţi câteva zile acasă… înseamnă că ştiu ce vorbesc.

— Îmi este teamă şi pentru tine, şopti Ana.

— Prostii! Eu sunt învăţată.

— Când a venit?

— Azi-noapte.

— Şi Traian mi-a spus că n-am să mai pot veni.

Paşi urcau scara. Ana şi Zoe ascultară.

— E Ştefan, spuse Ana.

Ştefan Banea bătu întâi încet la uşă, apoi intră.

— Sărut mâinile.

— Bună ziua.

Se opri în prag. O privi pe Zoe cu atenţie, apoi o întrebă:

— Domnul din… grădină… e tatăl tău… nu?

Şi continuă s-o privească cu aceeaşi privire fixă.

— Da, spuse Zoe şi imediat întoarse capul.

Ana asculta cu încordare.

— S-a întors?

— Da.

— Când?

— Azi-noapte.

Şi deodată Ana îşi dădu seama că Zoe şi Ştefan vorbeau în şoaptă.

— Unde e Elena Mihalcea, mama ta?

— La ea în odaie.

— Invizibilă?

— Probabil.

— Şi… ceilalţi… toţi? E în stare să-i fi dat pe toţi afară! Ce ochi!

Zoe îi făcu un gest enervat să tacă. Pe faţa ei trecu o umbră grea.

— Lasă-mă, spuse, şi-şi ascunse faţa în mâini.

În ziua aceea, Ana Stavri şi Ştefan Banea plecară foarte devreme. Umblau tăcuţi unul lângă altul. Totuşi Ştefan îi spuse Anei:

— Cred că acum… ar fi bine să mergi mai rar pe-acolo, iar câtva timp poate deloc.

— Pentru ce?

— Cum pentru ce? Nu vezi ce atmosferă de demenţă a adus bătrânul Mihalcea Vrânceanu cu el? Auzisem că-i nebun, dar e mai grav decât mi-am închipuit. Pur şi simplu ţi se face frică. Ai impresia că e capabil de orice…

— Dar ce-o să se facă Zoe? Singură n-o pot lăsa. La început când am mers acolo, Elena Vrânceanu a căutat să mă sperie… ca să nu mai merg pe-acolo… şi eu tot m-am dus.

— Bine, bine, n-am spus nimic. În definitiv, ce ţi se poate întâmpla rău? Cred că nimic. Dacă nu te sufocă atmosfera aceea de balamuc… poţi merge. Văd că rezişti.

Dar Ana nu răspunse nimic. Îşi da seama că lucrurile erau mai grave decât atât. Niciodată Zoe nu-i spusese să nu mai vină pe acolo, nici la început când Elena Mihalcea, mama ei, căutase s-o dea afară. Dimpotrivă… Acum însă… Pentru ce-i spusese să nu mai vină? Şi atunci, Zoe nu era şi ea în pericol?

— Ce s-au făcut ofiţerii francezi? întrebă Ştefan.

— Nu ştiu. N-am stat deloc cu Zoe. Când ai venit tu abia sosisem şi eu.

— André de Bozas! Unde este André de Bozas? Sau crezi că el va răbda atmosfera… De ce n-a plecat cu el la timp? Ce aştepta? Nu ţi-a spus Zoe nimic?

— Nu, nu. Nimic.

— Bine. Ca de obicei. Casa misterelor. Pentru ce nu a plecat cu el? Ce-au aşteptat? Şi ce aşteaptă acum? Da, da. În tot cazul, dacă ţii

neapărat să mai mergi pe-acolo, am să vin cu tine. Nu te pot lăsa singură.

— Şi Zoe mi-a spus să nu vin câteva zile, şopti Ana şi grija din suflet crescu brusc, dureros.

— A, da?

— Da.

— Ei vezi?

Şi Ana adăugase iar cu acelaşi glas speriat:

— Dar tu, nu-i aşa că tu ai să mai treci pe acolo… să-mi aduci ştiri?

Şi Ana îşi trecu braţul sub braţul lui Ştefan. Înduioşat, Ştefan răspunse:

— Bine, bine.

O strânse lângă el mai aproape, protector.

Seara era răcoroasă. În aer era miros de zăpadă, de iarnă. Vântul fluiera nestingherit pe splai. Pe jos, frunzele moarte sunau metalic, zdrobindu-se sub paşii lor.

Capitolul XIII

Două zile Ana aşteptă o veste de la Zoe. Îi era inima strânsă. Îi era teamă. Noaptea îl visă pe bătrânul Dimitrie Mihalcea Vrânceanu. N-ar fi putut desluşi de ce se teme, dar totul i se părea îngrozitor. În adâncul visului trecea umbra lui André de Bozas. Era înalt, grav. Zoe se zbătea…

Ana se deşteptă şi mai înfricoşată. În noapte i se păruse că Zoe suferă, că Zoe se chinuie, cere ajutor… o strigă… Apoi, că poate Zoe plecase, fugise, că niciodată nu o va mai vedea. Niciodată…

A treia zi, Ana nu mai putu răbda. Se hotărî să trimită pe Lina, fata din casă, până la Ştefan Banea, să-l roage să meargă la Zoe să-i aducă veşti. Ştia că dacă Ştefan nu ar putea să meargă la Zoe s-ar duce ea cu orice risc. Scrise câteva rânduri către Ştefan. În timpul când închidea plicul, auzi soneria intrării. Ana merse chiar ea să deschidă. Mereu credea că vine o veste de la Zoe, că i-o aduce Gheorghe sau altcineva.

Era Ştefan Banea. Plin de zăpadă, înfrigurat, prost dispus. Nu voi să dezbrace paltonul ca să intre în casă. Rămase în antreu în picioare, pe pragul de lângă uşă. Îi spuse Anei că Zoe e bolnavă şi că ar fi bine să meargă s-o vadă.

— Ce are? întrebă Ana cu glasul speriat, slăbit deodată. În gând i se iviră reminiscenţe încâlcite dar pregnante din visul nopţii: Zoe zbătându-se, bătrânul cu ochii demenţi… cu glasul moale…

— Nu ştiu, n-am văzut-o. Am vorbit cu mama ei, cu Elena Mihalcea.

— Dar dacă nu mă va lăsa s-o văd?

— Elena Mihalcea ţi-a trimis vorbă să vii. Nici lor nu le convine să creadă lumea că au sechestrat-o. Înţelegi? Şi preferă să mergi tu decât altcineva. E natural.

— Da…

— Am să vin de altfel să te iau. I-am spus şi Elenei Mihalcea că voi veni.

— Da?

— Da. Să nu ai nicio grijă.

— Eşti bun. Mulţumesc.

Erau unul lângă altul. Ana avea lacrimi în ochi.

Lucia Stavri, mama Anei, sosi în vestibul. Ştefan îi sărută mâna, scuzându-se că nu poate intra. Era încă alb de zăpadă. În câteva cuvinte îşi amintiră timpul în care Ştefan venea să se adăpostească de bombardamentele ţepelinului la ei în pivniţă. Apoi Lucia Stavri întrebă de Zoe.

Ştefan îşi da seama că Ana îi vorbise mamei ei şi de el şi de Zoe, dar totul atenuat, ascunzând cele mai multe lucruri. Răspunse foarte vag.

Se simţeau toţi trei stingheriţi. Îngrijorarea şi nerăbdarea Anei sporeau minut cu minut.

Ştefan Banea se înclină şi plecă în grabă.

După masă, Ana plecă imediat. Făcu drumul în goană. Ningea des, cu fulgi mari. Când ajunse la Zoe, se hotărî să meargă direct la ea în odaie. Îi era groază de o eventuală întâlnire cu bătrânul Mihalcea Vrânceanu. Urcă scara repede. La uşa Zoei bătu încet de tot, cu grijă. Nu primi niciun răspuns. Atunci deschise uşa şi intră în odaie. O izbi în faţă o căldură înăbuşitoare. Perdelele erau trase. Umbra odăii învăluia lucrurile. Apoi văzu faţa Zoei pe pat, în perne. Părul dat la o parte descoperea cu simplitate faţa, o faţă slăbită, mică şi palidă de om foarte bolnav. Ochii atât de mari ai Zoei abia se întredeschiseră. Printre gene se prelinse o privire umedă, lovită, sfârşită.

O emoţie violentă o stăpâni pe Ana. Ar fi dorit să înainteze şi s-o cuprindă pe Zoe în braţe. Nu putea înţelege cum putuse sta trei zile departe de Zoe fără să simtă că e bolnavă, că are nevoie de ea.

— Zoe, şopti, eu sunt…

Îngenunche la picioarele patului. Îşi rezemă fruntea de aşternut şi plânse. Zoe era tot atât de nemişcată. Ana căuta să-şi stăpânească hohotele care o înecau amarnic. Îi era milă de faţa aceea atât de palidă, venită dintr-altă lume, chemată de acolo înapoi… În odaie era linişte. Nu se auzea decât plânsul Anei.

— Te iubesc, Zoe, şopti, te iubesc.

Dar Zoe nu se mişca. Respiraţia îi era sacadată, imperceptibilă, prea uşoară.

— Nu ştiam că eşti bolnavă… Aş fi venit… Tu ştii… Aş fi venit…

oricum…

Îşi lăsă lacrimile să cadă, abundente. În aceste câteva zile Zoe ar fi putut muri. Faţa ei era îngrozitor de palidă, de străvezie.

— Nu.. Plân… ge. A… cum… e bi… ne.

Ana tresări cu groază. Se uită cu spaimă la Zoe, plânsul oprit în gât. Zoe vorbise bâlbâit, cu greutatea unui paralitic.

Ana îşi auzea inima bătând violent; nu îndrăznea însă să mai întrebe nimic. Dar glasul Zoei, acest glas greu, dibuind ca un trup care-şi caută drum în noapte, se înălţă din nou. Ana asculta cu aceeaşi spaimă.

— Vezi… nu… m… mai… pot… vor… bi. După… şoc…

— Care şoc?

— Am… căzut… am le… şinat…

— Pentru ce?

— M… m-am… cer… t… at, cu… ai mei.

— Tatăl tău?

— Da… El şi… ea.

Zoe tăcu. Tăcu şi Ana. Îi era frică. Îi era frică să întrebe, îşi aşeză din nou capul pe patul Zoei. Şi plânse iar. Îşi simţea corpul scuturat ritmic de plâns şi simţea şi patul legănat de hohotele ei.

Mai târziu, când deschise ochii, văzu şi faţa Zoei udă de lacrimi.

— Te iubesc, şopti iar Ana, te iubesc. Eşti tot ce am mai scump pe lume. Te iubesc.

Vârâse mâinile sub plapumă şi găsise picioarele Zoei reci ca marmura. Le încălzi cu mâinile ei.

Zoe plângea. Un plâns tăcut care se furişa pe faţa ei, izvora din ochii ei mari cu privire fără ţintă şi atât de obosită încât părea că se va stinge, se va topi odată cu lumina zilei.

— Altă dată să mă chemi, îi spuse Ana. Cum ai putut să nu trimiţi pe Gheorghe după mine imediat?

— Nu… a… am ştiut nimic.

— Suferi?

— Nu.

Faţa Zoei era nemişcată.

— N-a fost nimeni cu tine?

— Do… c… torul… Obre… ja… când au vă… zut că nu mor, l-au chemat.

Ana păstra lăuntrică zvârcolirea. Pe şira spinării curgea foc. Ar fi vrut s-o ia pe Zoe în braţe şi să fugă din casa asta în care simţea că mintea nu foloseşte, în care obosea orice elan. Ar fi vrut să cheme, să strige, să se ştie şi să existe cuvânt mai grav decât acel veşnic „te iubesc” care i se îneca în gât, fierbinte ca un val de sânge.

— Te iubesc, şopti iar.

Şi totuşi ştia că Zoe n-o iubeşte, că Zoe nu mai poate iubi, că Zoe

nu iubeşte pe nimeni, că Zoe trecuse în lumea celor care nu mai pot iubi. O linişte fără motiv îi potolise sufletul. O vedea pe pat întinsă, palidă, şi-şi da seama că Zoe era alta. Pentru ce André de Bozas nu însemnase destul ca Zoe să se fi putut decide? El era singurul om care înfăţişase perfecţiunea în ochii Zoei şi totuşi Zoe…

Clipele se pierdeau, socotite numai de căderea albă şi tăcută a fulgilor de zăpadă. Ana îi vedea lunecând. Cădeau încet, plutind albi, atât de încet, încât puteau fi urmăriţi câte unul în parte cu privirea.

De departe dinspre Cotroceni, plecat din spitale sărace, militare, din margine de oraş, sosea marşul funebru care ducea soldaţii morţi. Goarna se auzea la început atât de stinsă, din atât de largi depărtări, învăluită, împiedicată de perdeaua deasă de fulgi de zăpadă, încât cântecul putea fi confundat cu un gând. Putea să fie sau să nu fie. Putea să fi murit cineva sau să nu fi murit.

Totuşi, încet, notele goarnei se desluşeau. Mortuare, se desprindeau din aerul îngheţat din ce în ce mai desluşite.

Zoe tresărea. Ochii i se deschideau o clipă. Glasul ei, învăluit în oboseala gândului, sosea bâlbâit, surd:

— Î… în… că… unul.

Marşul mortuar se apropia, cuprindea tăcerea. Ritmic suna. Simţea cazna cailor care trăgeau trupul mort şi pasul sărac al celor care urmau pe jos, prin zăpadă, dricul. Ta-ta-ta…

Ana şi Zoe ascultau încordate, nemişcate, până se sfârşea marşul în aceeaşi topire, în tăcerea iernii. Mureau unul după altul, nenumăraţi. Mureau soldaţii în iarna aceea de după război, sute şi mii. Mureau acum în spitale, aşa cum muriseră pe front. Întâi de glonţ, acum de boală. Mureau cu uimirea aceea din ochii celor care mor la douăzeci de ani şi nu ştiu pentru ce.

În odaie era cald. Imediat ce se potolea focul, Zoe şoptea, cuprinsă de friguri:

— Foc…

Ana umplea din nou soba sărăcăcioasă.

La un moment dat, un val de viaţă revoltată cuprinse trupul atât de slab al Zoei. Îşi înălţă faţa străvezie, făcuta din lumină şi, luptându-se cu greutatea imensă a cuvintelor care i se încurcau în gât, începu să vorbească. Fiecare cuvânt era o caznă, un înec. În ochii ei se aprinsese un foc dogoritor.

— M-am… cer… tat… cu… ei…

Mâna ei slabă şi obosită şi-o trecu prin faţa ochilor.

— Era… u… atât… de… u… râţi! Au strigat… Am fugit. Am căzut… O noapte… am s… tat.. pe… jos. M-a… gă… sit.. Gheor… ghe. A venit… şi… ea. Au che… mat doctorul…

Ana asculta cu încordare dar îşi da seama că Zoe, cu toată boala, cu toată neobişnuita revoltă, nu povesteşte totuşi decât tot numai ce

vrea ea, lucrurile lămuritoare rămânând tot ascunse. Pentru ce se certase cu părinţii ei? Cu ce o putuseră supăra într-atât încât să cadă pe scară şi, după o noapte, să se deştepte bâlbâind atât de grozav?

Ana îşi îngropă faţa în mâini. Rămase nemişcată. Întrebă încet, cu grijă:

— André de Bozas n-a întrebat de tine?

Dar Zoe nu răspunse imediat. Părea străină oricărei preocupări sau că poate nu auzise întrebarea. Totuşi, târziu, se hotărî şi bâlbâi:

— Nu… mai… e… aci…

— A plecat?

Glasul Anei tresărise. I se părea că presimţirile i se împlinesc şi că de-acum totul va fi rău. În odaie se făcu din nou o linişte nemişcată. Apoi glasul Zoei sosi totuşi liniştit, îndepărtat:

— L-a dat… a… fără… tata.

— Afară? Pe el?

— Da.

— Dar…

— Era gelos.

— Cine?

— Tata.

Zoe spuse ultimele cuvinte desluşit, totuşi glasul ei părea că se retrage iute înapoi, cu scârbă, aşa cum faci când striveşti cu piciorul un gândac.

— Gelos! şopti Ana şi simţea cât e de dureroasă ameţeala gândurilor.

Şi după o altă pauză, Zoe adăugă:

— Fac… cu toată… lumea… a… şa… cum au… vrut… să facă cu tine. Nu… o… oricine… poa… te răbda. El… a plecat, a dispărut.

Nu-i spuse numele. Îl învăluise într-o umbră.

Afară ningea, aceeaşi ninsoare lentă din înalt de cer. Trecu mult timp, apoi, în aceeaşi linişte. Gândurile Anei erau ameţite. Ar fi vrut să întrebe, să ştie, dar nu îndrăznea. Îşi da seama că nu trebuie să întrebe, că ar fi fost inutil. Omul plecase. Se sfârşise şi cu el. Îl lăsase să plece, aşa cum îl lăsase şi pe Dorin. Înfăţişarea lui André atât de victorioasă, victoria luminii însăşi parcă, nu folosise, nu putuse să învingă piedicile? Zoe rămăsese aici… în vizuină, în întuneric.

Şi mai târziu Zoe vorbi din nou. Glasul îi era atât de slab încât Ana abia auzea cuvintele. Glas prins la întâmplare, misterios şi străin ei, un glas care se căuta pe sine. Spuse:

— Dorin a murit.

— Dorin? Dorin Iuga? A murit?

— Da.

— Cine ţi-a spus?

Dar Zoe închisese ochii. Sta împietrită. Ana nu îndrăzni s-o mai

întrebe nimic. Nu avea sens s-o mai chinuie cu întrebările. Zoe însăşi era între viaţă şi moarte. Ana o privea cu înfricoşare. Oare îşi da seama în ce stare se află? Din trupul ei nu mai rămăsese decât o impresie de ceva prea uşor, cu o urmă abia perceptibilă a respiraţiei insuficiente.

— Pent… pentru ce? pentru ce? îngână Zoe… A… spus… a spus…

Zoe se opri.

— Ce? întrebă Ana cu încordare.

Pe faţa Zoei trecu un fior de scârbă. Se crispă, se zvârcoli.

— Ce… grozav!… şopti încă şi tăcu apoi. O tăcere bruscă.

Ana întinse mâna şi o aşeză pe fruntea Zoei. O clipă, trupul Zoei cedă sub potolirea mâinii, se destinse, se încrezu, apoi, deodată, brusc, aşa cum se răsucesc înainte de a lua foc crengile aşezate pe jar, trupul Zoei se încordă. Un geamăt violent, ca o înjunghiere, un plâns, un hohot sfâşietor, se înălţă din trupul ei. Plânsul păru că o va zdrobi, că trupul prea slab nu avea putere să suporte violenţa durerii. Zvârcolirea era o caznă de a goli trupul de scârbă. Strigătele înăbuşite se amestecară cu hohotele.

Ana se înspăimântă. O cuprinse.

— Zoe! Zoe!

Dar Zoe nu auzea. Plângea cu o putere inexplicabilă, cu deznădejde, pe care Ana o simţea ecou în sufletul ei.

Dar Zoe se potoli repede.

— Iartă-mă, şopti.

Tresăriri lungi se prelingeau în lungul trupului ei: cele din urmă lumini ale fulgerelor de după furtună. Lacrimile curgeau mari şi calde. Ana era din nou îngenunchiată lângă pat şi plânsul ei se amesteca cu al Zoei.

— Te… r… rog… spune… mamii… să vină… aci…

— Mama ta? să vină aici?

— Da.

Ana se uită cu neîncredere la Zoe. Oare ştia ce spune?

— Tre… bu… ie.

— Nu pot eu?

— Nu. Du-te. Să vină.

Ana se ridică. Şi glasul bâlbâit mai îngână:

— Tre… buie.

Ana ieşi. Ochii îi erau roşii de lacrimi. Când fu afară, se opri o clipă în pod, la capul scării, acolo unde căzuse Zoe, acolo unde, acum câteva săptămâni, Zoe o întâmpinase, în ziua aceea a primei plimbări cu André de Bozas… Cât de îndepărtată părea ziua aceea plină de lumină şi fericirea iubirii!…

Ana îşi potoli ochii cu vârful degetelor. Îşi aşeză părul. Apoi coborî.

Merse până în antreiaşul cel mic şi plin de uşi. Se opri. Îi era teamă. Nu ştia dacă bătrânul Mihalcea Vrânceanu e acasă sau nu. Îi era teamă de el, îi era teamă de dementa aceea, aşezată blestem în ochii lui, în gesturile lui.

În casă era linişte. Nu se auzea nicio mişcare, niciun glas. Ana bătu încet la uşa odăii Elenei Mihalcea. Nu primi niciun răspuns. Îndrăzni şi încet încercă clanţa. Uşa se deschise. Odaia era goală. Somiera desfăcută, rezemată de perete. În bucătărie, de asemenea nu găsi pe nimeni. Ana trecu prin sufrageria minusculă în gangul care ducea la odaia lui Traian. Merse şi bătu la uşa odăii lui.

— Traiane!

Traian deschise imediat uşa. O deschise încet, vârî capul. Era murdar de barbă nerasă. Părea speriat. Vorbea în şoaptă.

— Ce vrei? întrebă.

— Unde e mama ta?

Traian, şi mai speriat, arătă spre odaia care de obicei era închiriată.

— Să nu te duci că te bate… spuse. Fiecare trebuie să stea la el în odaie nemişcat. Numai la closet poţi să mergi şi nu de atâtea ori de câte ori ai vrea. Trebuie să te ţii…

— Tatăl tău e acasă?

— Nu, e la Braşov. Cumpără Braşovul şi toate pădurile că e milionar. Las' că ştiu eu. Mi-a spus Gheorghe. Tu n-ai o ţigară?

— Nu.

— Zoe e bolnavă?

— Da.

— Las' că ştiu eu. O fi bătut-o şi pe ea. Eu fac economii aşa cum pot. Nu m-am ras de o săptămână. Şi săpunul costă bani. Las' că ştiu eu…

Traian plecă. Închise uşa încet. Ana rămase nemişcată. Apoi după un timp, se hotărî şi bătu la uşa odăii din fund pe care i-o arătase Traian. Bătu încet, cu grijă.

— Cine e?

Era într-adevăr glasul Elenei Mihalcea.

— Eu.

— Cine eu?

— Ana.

— Intră.

Ana intră. Elena Mihalcea era culcată în pat, învelită cu o broboadă mare de lână cenuşie. Din broboadă ieşeau picioarele încălţate cu ciorapi. Faţa îi era buhăită, ochii ei de foc erau imenşi şi congestionaţi, buzele arse, părul despletit.

— Ce vrei? întrebă cu glasul ei cel mai obraznic şi abia înălţând capul.

— Bună seara.

— Bună seara. Ce vrei?

— Zoei îi e rău, spuse Ana încet.

— Şi ce vrei să-i fac?

— M-a rugat să-ţi spun matale să vii puţin până la ea. Vrea să te roage ceva.

Elena Mihalcea se ridică alene şi se rezemă în cot.

— Ia ascultă, fetiţo, altă treabă n-ai decât să te amesteci în ce nu te priveşte?

— Zoei îi e rău.

— Las' că ştiu eu răul ei! N-o să mă-nveţi dumneata ce am de făcut, că doar mă-sa sunt. Ce vrea ea nu se poate. Ştiu eu mai bine ca dumneata. Ţi-am spus-o de la început: n-ai ce căuta la noi în casă! Să stai cuminte la mămica dumitale şi să te mai astâmperi cu venitul pe-aici, că de Zoe ştiu eu mai bine ca ea ce-i trebuieşte. De-aş asculta de ea, bine ne-ar merge, frumos am ajunge!

Ana simţea că nu mai are sânge în trup. Elena Mihalcea vorbea încă:

— Credeam că ai să fii destul de deşteaptă şi că ai să te lămureşti singură. Dar văd că merge greu. În definitiv, du-te şi stai cu ea până te-i sătura – că doar nu este spus că n-ai să te saturi niciodată – şi lasă pe ceilalţi în pace. Fiecare cu viaţa aşa cum o pricepe la el în casă. Acum a venit bătrânul şi ce era înainte nu se mai poate. Ce, parcă eu trăiesc ca mai înainte! M-ai înţeles? Nu-i nimic de făcut. Nimic. Hai pleacă! Ce vrea ea nu se poate. Las' că ştie ea.

Ana plecă. În gang se opri. Se rezemă de zid. Nu plângea. Ceva i se împietrise în trup. Poate sângele prea rece. Îi era frig.

Capul lui Traian, uriaş, cu ochii putrezi şi focul stins sub sprâncenele stufoase, apăru în uşa odăii lui.

— Te-a dat afară? Nu-i nimic. Bine că nu te-a bătut. Ştiu eu. Nu trebuie să plângi. Dacă vrei, vino la mine în odaie şi te iau de nevastă. Hai fetiţo, vino!

Căută s-o apuce de mână, râzând. Ana se trase.

— Nu te speria. Toată lumea crede că sunt prost, dar eu ştiu aproape toate literele.

Ana plecă. Traian îi şopti:

— Dacă te duci la Zoe, spune-i să-mi dea o ţigară, că ea – şi arătă spre odaia mamei lui – nu vrea să-mi dea. Facem cu toţii economii.

Ana se târî până în odaia Zoei. Urcă scările greu. Fiecare treaptă – o caznă. O găsi pe Zoe liniştită.

— Ce-a spus?… întrebă glasul ei poticnit penibil la fiecare silabă.

— Că nu poate veni.

— Bine.

Nu părea deloc mirată, nici supărată. Totul părea natural. Ana căzu

pe un scaun. Mintea îi era absolut fără niciun gând. Un ceas întreg trecu fără să vorbească nici ea, nici Zoe. Afară ningea mereu. Din depărtări, un trup de soldat, mort tânăr şi nemâncat, trecu din nou, dus de goarna mortuară. Ana simţea cum cântul i se întipăreşte adânc în nervi. I se părea că va regăsi notele astea ascunse în toate clipele de suferinţă.

Melodia se îndepărtă, liniştită, izolată, de sine stătătoare, pentru fiecare soldat, aceeaşi.

Mai târziu, Gheorghe veni în odaie. Ca de obicei aducea pe otavă două cafele turceşti şi dulceaţă. Ana nu se mai mira de nimic. Totul era natural. Astfel se petreceau lucrurile în casa asta. Şi mai ales nu trebuia să gândeşti nimic. Felul în care îi vorbea Elena Mihalcea nu erau decât încercări fără însemnătate.

Gheorghe o privea pe Zoe cu atenţie.

— Domnişoară, spuse, nici azi n-aţi mâncat nimic. Să gustaţi din dulceaţă.

— Puţin.

Gheorghe se apropie, o ajută să se ridice, să mănânce. Ana îl privea. Nu simţea puterea să se scoale şi să-i ajute.

I se părea natural să-l vadă cum o îngrijeşte pe Zoe ca pe un copil bolnav.

— Gheorghe… spuse Zoe, cu greu.

Gheorghe se aplecă mai aproape.

— Să mer… gi… la doctor. Să vină… ne… apă… rat…

— Merg.

— Nu pleci… până nu… vine… cu tine.

— Îl aduc. Vă este mai rău?

Se putea citi îngrijorarea pe faţa lui. Înainte de a pleca, Gheorghe netezi plapuma, pernele… Gesturile îi erau pline de milă şi atât de blânde, încât Ana rămase înmărmurită.

Un sentiment fratern pentru Gheorghe o făcu să-i surâdă blând când privirile li se întâlniră.

— Vin îndată, domnişoară.

Gheorghe plecă. Ana îi strecură în mână câteva ţigări.

— Îi dai şi lui Traian, şopti. Glasul şi-l auzi plin de lacrimi.

Timpul trecu din nou. Începuse să se întunece. Ana nu îndrăznea să aprindă lampa. Privea afară şi aştepta ca Ştefan să sosească. Făgăduise. O va duce acasă. Acasă putea găsi liniştea, puritatea gândurilor, o viaţă simplă, curată, şi totuşi simţea că această viaţă nu-i era suficientă, şi că azi, în casa Zoei, îi este sufletul prins, că va răbda orice numai să fie lângă ea. Totuşi, momentan se bucura să meargă acasă. I se părea că acolo va găsi poate mijlocul s-o poată ajuta pe Zoe mai efectiv…

Paşi urcară scara. Sosea doctorul cu Gheorghe.

Doctorul era înalt şi slab, osos, brun.

Se prezentă Anei:

— Corbeanu.

Îi sărută mâna. Gheorghe, o clipă se rezemă de uşă şi apoi plecă.

Doctorul nu părea mulţumit. O privea pe Zoe cu enervare.

— N-ar fi trebuit să mă chemi azi. Spusesem mâine.

— A… fost im… imposibil, şopti Zoe şi paloarea ei se intensifică. O transpiraţie uşoară îi umezi fruntea.

Doctorul, în faţa patului, în picioare, o privea supărat. Păreau, şi doctorul şi Zoe, foarte supăraţi. Ana nu înţelegea ce se petrece, dar se simţea de prisos.

— Trebuie să plec, spuse. S-a întunecat de tot.

— Da.

— Pot veni mâine?

— Da.

Ana plecă. Coborând scara, îl întâlni pe Ştefan Banea care venise s-o ia, după făgăduinţă. Plecară imediat împreună.

Afară, în stradă, frigul nopţii de iarnă, fulgii de zăpadă îi spălară faţa, lacrimile, plămânii, apăsarea, gândurile Anei. Suspină adânc:

— Ai plâns? întrebă Ştefan Banea.

— Da.

— Într-adevăr, ai şi de ce.

Mergeau tăcuţi. Anei îi era imposibil să vorbească. Se simţea ca o bolnavă. Ar fi dorit să fie îngrijită, mângâiată… Oare într-adevăr Dorin Iuga murise? Era oare adevărat?… „Şi în pământ te vei întoarce…”

— Ştefane, ai aflat că a murit Dorin Iuga?

— Nu ştiu nimic. Cine ţi-a spus?

— Aşa mi s-a părut că a spus Zoe… dar e atât de… îi e prea rău ca s-o mai chinui cu întrebări. Nu ţi-a spus Elena Mihalcea?

— Nu vorbeşte aproape nimic. Au înnebunit cu toţii. Urâtă casă!

— Crezi că-i este şi ei frică de bătrânul Mihalcea?

— Dumnezeu ştie…

— Dar André de Bozas… el… de ce a dispărut?!…

— André de Bozas!… Ei bine, el şi alţi câţiva ofiţeri francezi împreună cu el, se vorbeşte în oraş că ar fi fost expulzaţi din ţară disciplinar… S-ar fi amestecat în treburile politice ale ţării noastre… Ana, ţi-am mai spus eu ţie, odată, că bătrânul Dimitrie Mihalcea Vrânceanu – cum pompos îi place să i se spună – are reputaţia bine stabilită de agent al Siguranţei…

— Ştefan!

— Da, da şi nu striga aşa! Da, da, André de Bozas a plecat fără revenire, desigur pârât de bătrânul Mihalcea. Eu aşa cred.

Ana tăcu îngrozită. Ştefan mai spuse:

— În tot cazul, dacă nu te poate nimeni şi nimic opri de-a merge în casa aceea, fii prudentă, cu toate că, nu te supăra, de tine, „il s'en fiche"! Eu voi căuta să vin aşa ca întotdeauna să te iau şi să te duc acasă…

Ana îşi înălţă în noapte faţa. Deasupra, cerul era foarte aproape, dar negru. Simţi fulgii de zăpadă sosind încet din acest cer şi topindu-se ca imateriali, pe faţa ei. „Aşa se topesc şi zilele" îşi spuse.

Îşi trecu mâna sub braţul lui Ştefan Banea. Se sprijini de el. Respiră mai adânc aerul rece, tăios, de gheaţă, al nopţii.

Capitolul XIV

A doua zi dimineaţă, pe la 11, Gheorghe sosi la Ana cu o scrisoare din partea Zoei. Un bilet, un petec de hârtie ruptă dintr-un caiet şi îndoit în patru. Fără plic. Câteva cuvinte numai şi un scris abia vizibil, însemnat acolo de o mână bolnavă, prea uşoară.

„Să nu vii câteva zile. Plec din casă. Mă mut la o rudă. Te voi anunţa imediat ce se poate. Zoe".

Atât.

— Domnişoara Zoe a scris biletul acesta? întrebă cu neîncredere Ana, cu toate că îi recunoştea scrisul. În goană, fel de fel de gânduri îi trecură prin minte: poate fusese scris sub ameninţarea părinţilor ei… o vor trimite din Bucureşti… Vedea posibile orice monstruozităţi şi totuşi nimic precis.

— Da, chiar în faţa mea, răspunse Gheorghe.

— Se mută?

— Da.

— Azi?

— Dumneaei aşa vrea. Să vedem dacă o avea putere.

— Nu-i este mai rău?

— Nu, parcă ceva mai bine.

— Nu ştii la cine se mută?

— Pe la Expoziţie. În strada Lânăriei. Nu ştiu numărul, cunosc numai casa. Au o rudă dumnealor. Aţi văzut-o şi dumneavoastră odată în primăvară, într-o seară de ploaie când aţi dormit la domnişoara.

Vag, Ana îşi aminti de o femeie cu părul cărunt, slabă, înaltă. Dar Gheorghe deodată se opri şi spuse cu alt ton, de la egal la egal, de la om la om, diferenţa socială deodată ştearsă prin preocupare şi înţelegere comună:

— Să nu vă fie teamă. O să se facă bine. Eu stau mereu pe lângă dumneaei. Şi vă anunţ imediat dacă puteţi veni s-o vedeţi.

— Bine, Gheorghe, aştept.

Ana îi dădu o cutie de ţigări pentru Traian şi pentru el. Gheorghe mulţumi şi plecă.

Gândul că nu poate merge la Zoe ca de obicei, tocmai acum când o ştia bolnavă, o nelinişti şi mai rău. I se părea că se pot întâmpla, în lipsa ei de la căpătâiul Zoei, tot felul de lucruri rele, iar dacă se va vindeca Zoe, viaţa va fi tot atât de fără sens, căci va fi aceeaşi viaţă care o îmbolnăvise pe Zoe. Îi era groază de casa aceea plină de neobişnuit şi întuneric. Ar fi dorit să plângă, dar nu avea lacrimi, ar fi vrut să se poată bucura pentru un gând cât de îndepărtat, dar nu găsi nimic.

Totul i se părea searbăd, cu sonorităţi de ecou monoton. Cărţile, din care căuta să citească ca sa uite, erau şi ele inutile. Niciuna nu rezolva gândurile Anei. Goale şi ele ca şi viaţa, atunci când sufletul nu mai ştie primi. Mereu, obsedant, o vedea pe Zoe bolnavă, întinsă, îi auzea glasul bâlbâind cuvintele înfricoşătoare, auzea şi glasul lui Ştefan anunţând, abia sfârşit războiul, timpuri mai grele… şi auzea parcă şi goarna funebră după soldaţii morţi de tifos şi subalimentaţie… şi-şi da seama că totul era într-adevăr cât se poate de trist. Singurul fapt care o lega cu o speranţă că o va vedea pe Zoe era cuvântul lui Gheorghe. Totuşi îi era frică: dacă Elena Mihalcea şi bătrânul Mihalcea îl vor da şi pe el afară şi apoi o vor ascunde pe Zoe? Cu o precizie extraordinară Ana îşi aminti privirea Elenei Mihalcea, congestionată, duşmănoasă, strigându-i: „Auzi! să stai la mămica dumitale acasă, că n-ai ce căuta la noi!”

Ceea ce o durea însă pe Ana Stavri mai mult era că n-o putea ajuta pe Zoe. Ar fi vrut s-o ia de acolo, din casa aceea, s-o îngrijească. Tot felul de planuri inutile îi treceau prin minte şi totul gândit în grabă, simţind că fiecare minut putea fi fatal. Totul îi părea ameţitor de periculos.

La un moment dat i se păru că vede o posibilitate eficace de a acţiona… Un plan… Ştefan o va ajuta… Va înţelege şi o va ajuta… Atunci se hotărî să treacă pe la Ştefan Banea. Îl va căuta. Va vorbi cu el. Îi va destăinui planul ei. Da, poate el va accepta…

Ana se îmbrăcă repede. Se duse la mama ei în odaie şi-i spuse că merge după târguieli.

Ana ajunse la Ştefan Banea. Casa, aşezată în fundul unei grădini, avea o marchiză de fier la intrare. Ana intră în grădina mare. Apoi, ajunsă în faţa marchizei, sună. Aşteptă. Sună iar de câteva ori. Nimeni nu răspunse. Casa era adâncită în tăcere. Pomii grădinii erau trişti şi goi. Ana bătu la uşă destul de tare. La un geam, nişte perdele groase de catifea roşie se ridicară. Capul lui Ştefan Banea apăru. Părea somnoros, trezit chiar în clipa aceea.

Când o văzu pe Ana, o uimire intensă, amestecată cu teamă i se aşeză pe faţă. Ana, ca să nu-l sperie, căută să surâdă, dar îi erau buzele atât de crispate, că nu le putu destinde. Începu iar să tremure. Ştefan deschise repede geamul.

— Ce e? întrebă. Ce s-a întâmplat?

— Nu, nu te speria. Vreau să stau puţin cu tine. Vreau să intru.

Fără să răspundă, Ştefan închise cu grabă geamul. Perdeaua căzu cu o mişcare somptuoasă. După câteva secunde, Ştefan apăru la uşa marchizei. O deschise.

— Vino repede înăuntru. E frig.

Ana intră. Găsi o odaie supraîncălzită. Un miros dens de tutun umplea odaia.

— Nu ţi s-a întâmplat cu adevărat nimic? întrebă cu aceeaşi nelinişte Ştefan. Spune drept.

— O, Ştefane! eram tristă şi îngrijorată peste măsură. Zoe mi-a scris să nu merg azi la ea. Se mută cică la o rudă. Înţelegi! Eram atât de îngrijorată! Este atât de bolnavă! Atât de singură! Nu mai ştiam ce să fac ca să-mi treacă vremea… Am vrut să vin la tine să stăm de vorbă… să vedem ce e de făcut…

Ştefan îi surâse.

— Vrei un ceai?

— Nu.

— Nimic?

— Nimic.

— O picătură de vin roşu, poate?

— Da, poate.

Ana surâse. Tristeţea însă îi era nemişcată.

— Şezi aici, te rog. Dacă ai şti ce plăcere îmi face prezenţa ta, chiar aşa, cu toată tristeţea ta! Ana, nu mă aşteptam să te văd.

— Ce făceai?

— Dormisem. M-am deşteptat şi citeam… Fumam…

Ana privi în jurul ei.

— E frumoasă odaia ta, îi spuse.

— Plină de amintiri. Acum, din asta trăiesc. E aproape tot ce mi-a rămas. Câteodată mi se pare că am visat tot ce am trăit până acum. Aici, câteodată mi se pare că sunt la Paris.

Ştefan, înadins ca s-o liniştească, îi arătă fotografii în care el era cu alţi prieteni, colegi… Şi apoi alte fotografii mai târziu, tot el semănând cu cel de acum, mai gras, mai personal cu cât treceau anii.

Emoţionată de grija lui Ştefan, Ana îl întrebă totuşi, aşa, din politeţe:

— Nu mai pleci la Paris?

— Nu mai pot. O parte din avere am cheltuit-o, aşa cum vezi, prosteşte, în petreceri, iar o altă parte din avere a trecut în exproprieri. Sunt plin de datorii, procese, amintiri şi nicio speranţă. Uite, vezi, aici aveam douăzeci de ani…

Ana căută să fie atentă, dar era peste măsură de tulburată. Îl simţea şi pe Ştefan tulburat, dar altfel tulburat decât ea. Abia acum îşi

da seama că, venind la Ştefan, nu făcuse ceva obişnuit. Abia acum îşi da seama pentru ce căutase un alibi spunând că va merge după târguieli mamei ei. În odaie era foarte cald. Mirosul dens de tutun, patul nefăcut, tablourile, cărţile, covoarele erau toate aşezate aşa încât dădeau senzaţia de lux şi voluptate. Îl vedea pe Ştefan pregătind pahare pentru vin şi nişte prăjiturele uscate. Îl simţea, cu toate veştile ce i le adusese, bucuros. Ana îşi da seama că bucuria era că o vede acolo cu el, că viaţa acestui om e făcută acum din bucurii efemere.

Ana bău vinul cu plăcere.

— E bun, şopti gustând din vin şi surâse încet.

Ştefan, în picioare în faţa ei, o privea. Zise:

— Ştii, îmi pare bine că ai venit, că te văd aici.

Se apropie de Ana şi-i cuprinse umerii cu amândouă mâinile.

— M-am simţit la un moment dat atât de singură… apoi tu… ai spus că-mi eşti prieten.

— Sigur, sigur…

Ştefan părea însă că nu prea o ascultă pe Ana. O privea cu intensitate.

— Îţi stă bine căciuliţa asta de blană, Ana. Eşti ca un prinţ rus. Ce gât frumos ai! Eşti frumoasă, Ana.

Ana se înroşi.

— Da, dar sunt atât de tristă! Dacă ai şti, dacă ai şti ce…

— Uită o clipă! O să vorbim de asta mai târziu. Aş vrea ca acum, deodată, să ai peste douăzeci şi cinci de ani, treizeci de ani. Tinereţea asta a ta, privirea ta mă idiotizează. Nu ştiu ce să vorbesc cu tine, nu ştiu ce te interesează.

— O, acum nimic. Sunt prea îngrijorată.

Ştefan se apropie şi-i sărută fruntea, părul, tâmplele. Ana simţi un fior necunoscut ei. Tăcu. Nu făcu nicio mişcare. Simţi urcând din adâncul trupului o azvârlire caldă a sângelui.

„Şi totuşi, se gândi, nu-l iubesc şi nici nu doresc nimic cu el”.

Dar Ştefan se îndepărtă brusc cu o mişcare violentă.

— Hai să mergem, să plecăm, spuse cu grabă şi forţă.

— Da, sosi ecou glasul Anei şi, ascultătoare, se ridică de pe scaun.

— Să nu mă laşi să stau altă dată lângă tine, auzi?

— Bine, şopti Ana.

Înţelesese că ce simţise, ceea ce se poate simţi, sunt bucurii ale trupului şi numai ale trupului. Instincte ascunse în trup şi care pot fi deşteptate, care se pot repeta mecanic, după voie, oricând; dar fericirea, fericirea era cu totul altceva…

„Dacă fericirea ar fi acest lucru, toţi oamenii ar putea fi fericiţi”, îşi spuse. „Astea sunt numai senzaţii, iar nu sens de viaţă”.

O melancolie o cuprinse, pierduse în clipa asta din nou o posibilitatea de a înţelege ce e fericirea.

— Să mergem, şopti. Să nu mă aştepte mama… să nu fie îngrijorată.

Şi începu să-şi îmbrace repede paltonul.

Căută să se îmbărbăteze: „În definitiv, dacă Elena Mihalcea o insultase, nu avea nicio importanţă. Şi apoi, poate că, cu puţină răbdare, şi Zoe se va reînsănătoşi şi mai apoi… atâtea lucruri se vor putea întâmpla, neaşteptate, care vor schimba totul în bine… Întotdeauna trebuie lăsată o margine de aşteptări optimiste. Hazardul…”

Înainte de a pleca, Ana goli în grabă şi până în fund paharul cu vin.

— Ce beţivă!

Ana surâse. Ştefan părea tulburat încă, dar în privire i se aşezase o blândeţe, ceva ocrotitor, privirea luminată din ochii celor care ţin în pumn o pasăre cu inima vie. Înseninată, Ana îi surâse şi ea. De când era lângă el, se simţea ceva mai bine.

Afară, aerul era rece. Zăpada îngheţată scârţâia sub paşi. Cerul cenuşiu, căzut jos, nemişcat, plin de noroi, era greu. Ana şi Ştefan făcură câţiva paşi pe strada Carol Davila. Salcâmii tăiaţi rotunzi, dezgoliţi de frunze, păreau cuiburi uriaşe, părăsite.

— Vino, intrăm o clipă, te rog, în grădina asta, spuse Ştefan. O plimbare sentimentală printre arbori e de o actualitate absolut necesară.

Pomii imenşi de la poartă te puteau face să crezi că intri într-o adevărată pădure. Trunchiurile erau cojite alb şi negru. Sute de ciori aşezate pe crengi se înălţară, speriate. Un croncănit uriaş, un fâlfâit de aripi umplu cerul. Ana simţi deasupra capului ei, sus, vârtejul aripilor. Mai departe, un pom răsturnat era întins ca un trup mort, îngheţat şi părăsit. Ana şi Ştefan se aşezară pe el. După câteva clipe fâlfâirea aripilor ciorilor se potoli. Păsările se lăsau pe crengile uscate ale pomilor ca ciorchine negre, grele… Se făcu o tăcere minunată, de gheaţă.

Şi foarte departe, în tăcerea asta, învăluit în densitatea întregului cer înnourat, sosi ritmul marşului funebru care ducea din nou un trup tânăr spre groapă.

— Ascultă, şopti Ana, înfiorată şi violent îşi aminti de Zoe, de faţa ei bolnavă, chinuită, de glasul ei bolborosind cuvinte înspăimântătoare.

— Ce?

— Nu auzi?

— Nu.

— Ascultă. Trece un mort. Ce de morţi, Ştefane, în iarna asta, ce de morţi!

Ascultară. Goarna se apropia din ce în ce mai desluşit, cânta rar,

monoton.

— Da, şopti Ştefan şi aplecă fruntea. Ce de morţi! Ciudată pace! Iar cei ce n-au murit pe front, mor acum în spitale, de inaniţie şi lipsă de medicamente…

O nerăbdare o aprinse pe Ana ca un fulger. Nerăbdarea de a şti, de a înţelege. Întrebările se precipitau, se frământau în mintea şi inima ei. Dar cine ar fi putut răspunde? Cine ar fi putut răspunde la întrebări, aşa ca apoi viaţa să se desfăşoare clară, fără margini, până dincolo de moarte, până dincolo de întrebări?

Goarna se apropia. Speriate, ori ademenite, ciorile, sus în crengile moarte, croncăniră, fâlfâind iar sute şi sute de aripi.

— Tu crezi – întrebă Ana, – că există nemurirea sufletelor?

— Nu ştiu. Cum să ştiu?

— Dar alţi oameni ştiu?

— Cred că nu ştie nimeni. Până acum nu s-a ajuns la niciun fel de dovezi… Ştiinţa…

— Eşti sigur că nu ştie nimeni?

— Nu… nici asta nu ştiu… Totuşi dacă…

Ana rămase pe gânduri.

— Câţi ani ai tu? întrebă Ana mai târziu.

— Patruzeci şi cinci. De ce?

— Patruzeci şi cinci… Şi… până la vârsta asta n-ai aflat încă?

— Ce?

— Dacă nemurirea sufletului există sau nu şi, în fine, pentru ce trăim, murim, suferim, ne bucurăm… şi mai ales pentru ce răbdăm… pentru ce există oameni care-şi jertfesc viaţa pentru un ideal…

— Vorbeşti copilării, Ana dragă.

— Nu. Deloc. Eu până la patruzeci şi cinci de ani am să aflu.

— Copilării! Cum ai să afli?

— Nu ştiu cum, dar am să aflu. Am să mă gândesc mult. De pe acum citesc tot ce-mi cade în mâini… În fine, am să aflu. Odată am să cunosc sensul existenţei. Vreau să ştiu pentru ce trăiesc… ce rost am pe lume.

— Copilării!

— Copilării, copilării, uşor de zis, dar te asigur că ce simt acum nu este câtuşi de puţin copilărie. Eu simt în mine posibilitatea, nevoia mai ales de a înţelege tot. Sunt capabilă de sacrificii mari ca să ajung la înţelegerea asta.

— Probabil că nu e decât dorinţa de a trăi tot… O curiozitate naturală la vârsta ta…

— Crezi?

Glasul Anei era cuprins de spaimă.

— Desigur, grăi Ştefan. În copilărie vrem poveşti cu zâne. Adolescenţi, vrem alte lucruri imposibile… Pe urmă ne potolim.

Ana se gândi adânc, cu violenţă, cu violenţa pericolelor mari…

— Nu, nu, izbucni, nu se poate! Trebuie să existe oameni care nu obosesc cu anii şi care au căutat şi au înţeles adevăratul sens al vieţii. Pentru ce merg unii oameni la moarte dacă n-ar crede în nimic?

— Au mers oamenii la moarte de bună voie şi pentru idei false sau răufăcătoare.

— Da, dar eu vreau mai întâi să înţeleg şi pe urmă să acţionez. Eu nu sunt o fanatică… Eu vreau să pricep… ceva logic, nobil… Am nevoie de ceva care să fie valabil şi pentru viaţa cotidiană, practică şi să-mi mulţumească în acelaşi timp şi gândurile de sens al vieţii… şi al morţii şi al durerii…

— Ţi se pare. Aşa trăim toţi. Fatalişti într-un fel şi apărându-ne drepturile personale în acelaşi timp…

— Vă priveşte. Eu îmi dau seama că oamenii trăiesc încercând să se ameţească şi să-şi petreacă timpul cât mai uşor, agreabil, tocmai ca să nu gândească. Dar eu nu pot aşa. Oamenii care n-au rezolvat nimic sunt probabil oameni care nici nu s-au gândit că vor rezolva problemele vieţii. Dar eu m-am gândit. Pentru mine nu mai poate fi liniştire. Am să am răbdare să pun toate întrebările, fără prejudecăţi, fără teamă…

— Şi dacă ai să ajungi la răspunsul că viaţa n-are niciun sens şi că de aceea oamenii caută să se ameţească?

— Atunci… Ştiu eu? Probabil că până la sfârşitul vieţii am să caut, crezând mereu că eu sunt de vină că n-am găsit încă… Am să mor poate la adânci bătrâneţe, crezând încă în posibilitatea asta de a găsi un răspuns valabil… Nu pot tolera să văd atâta durere în jurul meu, să rabd dacă nu înţeleg pentru ce rabd. Eu văd că stelele nu se ciocnesc, că legi perfecte cârmuiesc natura şi că în acelaşi timp oamenii fac războaie şi se chinuiesc unul pe altul pentru cine ştie ce interese. Mă întreb: oare durerea nu este dovada libertăţii omului de a alege, libertatea omului de a greşi sau de a nu greşi?…

Faţa Anei se făcuse palidă. Ochii îi străluceau metalic, stranii, exaltaţi. Ştefan o privi cu uimire şi îngrijorare.

— Totuşi… spuse, tu eşti atât de blândă, atât de supusă, atât de slabă! Tu tolerezi de la oameni mai mult ca oricine.

— De la oameni… izbucni Ana, dar nu de la sensul vieţii, fie că unii îl numesc Dumnezeu sau sistem filosofic. Oamenii… ce gândeşte majoritatea oamenilor n-are importanţă. Ei sunt ca nişte copii. Şi, cu cât sunt mai greşiţi, mai răi, mai demenţi, cu atât importanţa lor scade. De aceea poţi întoarce obrazul celălalt: pentru că nu mai are importanţă, pentru că ţi-e milă de demenţa lor. Dar ceilalţi oameni, geniile ştiinţei, culmile, oamenii care îndrăznesc să vorbească despre bine şi rău… de la aceia cer mult, mult… iar de la Dumnezeu… tot.

O clipă îl privi pe Ştefan, fără însă să pară că-l vede. Continuă:

— Am să stau şi am să mă gândesc, am să am răbdare să îndur orice şi într-o zi am să ştiu desluşit dacă mai pot căuta sau dacă a început ameţirea, orbirea, cedarea, iresponsabilitatea în faţa eternităţii… în faţa inimii mele.

Ana îşi asculta cuvintele cu uimire, ca şi când n-ar fi fost ale ei. Nu ştia, nu ştiuse până acum cât era de adevărat, de autentic ceea ce spusese acum. Deodată înţelesese că toate gândurile astea făceau parte din ea, din tot ce era mai primordial. Ştia că nici în clipa morţii nu va uita aceste gânduri.

— Citind, trăind, ai să te potoleşti, tocmai văzând că nimeni n-a aflat. Vei toci curiozitatea…

— Nimeni n-a aflat?

— Eu aşa cred.

— Te-ai interesat cu de-amănuntul, special?

— A, nu.

— Atunci n-ai dreptul să vorbeşti. N-am nevoie de păreri. Credeam că ştii. Tu ai citit tot? Ai gândit tot?

— N-am această pretenţie, dar totuşi cred că dacă ar exista ceea ce spui tu, aş fi aflat şi eu… pe de lături.

— A, nu! Lucrul acesta nu e atât de ieftin! Trebuie să fie foarte simplu după ce ai aflat, dar până atunci, îngrozitor de ascuns.

— Ascuns… unde?

— Nu ştiu… Dar simt că e ceva… copleşitor de mare. Aşa ca facerea lumii. Ceva infinit. Ascuns în creierul, în inima unor oameni.

— Atunci de ce nu vorbesc acei oameni?

— Şi dacă au vorbit şi n-au fost înţeleşi?

Tăcură.

— Nu este suficient că trăim? întrebă mai târziu Ştefan.

— Nu. Pentru mine, nu. E abia începutul.

Departe, goarna mortuară se topise, învăluită în lumina cenuşie a iernii.

— Nu-ţi este frig? o întrebă Ştefan.

Îi strânse cu grijă haina, fularul. Ana se lăsă răsfăţată. O liniştea grija lui Ştefan.

— Dacă te-aş iubi, îi spuse Ana cu glas destrămat, poate – şi, uşor, îi atinse obrazul cu vârful degetelor – aş putea ca dovadă să-ţi povestesc tot ce-mi amintesc despre tine de când te cunosc. Îmi amintesc totul, cu toate amănuntele. Ţii minte când veneai noaptea la noi în pivniţă, în timpul bombardamentelor, al ţepelinului, al aeroplanelor? Atunci te-am cunoscut. Vrei să-ţi povestesc cum erai îmbrăcat? Ce-mi plăcea mai mult era fularul tău alb, azvârlit neglijent, ca la ieşirea dintr-un bal. Ceilalţi erau cenuşii, speriaţi; numai tu erai elegant, ostentativ liniştit. O dată am ieşit în timpul bombardamentelor afară ca să văd şi m-ai certat şi m-au adus înapoi.

Ţii minte? Eu ţin minte şi ghetele tale şi cravatele tale şi surâsul tău, dar nu te iubesc.

— Bag de seamă că e periculos ce vorbeşti tu. Vrei să trăieşti după capul tău şi are să treacă viaţa fără să fi trăit.

— La mine, capul şi inima sunt legate.

— Atunci pentru ce nu trăieşti liniştită?

— Dar cum trăiesc ceilalţi oameni e bine?

— Ştiu şi eu? Poate că da.

— Atunci de ce nu sunt fericiţi? Eu sunt convinsă că normalul trebuie să fie fericirea. Şi nu vezi ce nebunie e în lume? Ce aviditate! Ce frenetică exaltare pe lucruri de o materialitate atât de mediocră! Cotidianul a devenit ordinar! Prefer să stau în afara vieţii decât să mă amestec dansând, bând, chefuind, iubind în mod stupid pe primul venit… sau pe… al doilea, al treilea… în aceeaşi căutare ameţită… a simţurilor. Sigur că-mi dau seama că trăiesc periculos, dar cel puţin nu am gust de cenuşă în suflet. Pur şi simplu la mine e numai o imensă aşteptare a ceva miraculos… O! de când eram copil… aştept… din totdeauna aştept. Aştept… aştept… aştept o lume nouă. Aştept.

— Ce?

— Am zis: o lume nouă.

În aerul rece Ştefan simţea respiraţia Anei fierbinte, gura blândă, ascultătoare, pură. Instinctiv şi imperceptibil, Ştefan se aplecă. Dar Ana se trase, alunecă.

— Nu, spuse cu blândeţe, nu vreau.

Ştefan o împinse uşor de lângă el. Ana râse deodată, copilăreşte.

— Bine că nu-mi dai şi un brânci…

Ştefan râse şi el.

— Eşti de nesuferit.

— Bine, bine.

— Trebuie să plecăm. E frig.

Când se ridicară, ciorile speriate îşi reîncepură zborul ameţit, încurcat în crengi şi aripi, cu freamăt îngheţat, uscat.

După câţiva paşi făcuţi în tăcere, Ana se opri şi se întoarse către Ştefan, cu faţa înălţată spre el. Ştefan văzu ochii aceia fierbinţi.

— Ascultă, îi spuse Ana cu tulburare, vreau să-ţi spun ceva… să te întreb… sau mai bine zis să te rog… De când am venit la tine am vrut să-ţi spun… De aceea am venit la tine… şi nu m-ai lăsat.

— Da. Ce e?

— Tu să răspunzi numai da sau nu. Dar să ştii că este foarte, foarte grav şi că mă gândesc de mai multe zile, dar n-am îndrăznit… Te rog să nu râzi…

— Hai, Ana, vorbeşte.

— Ştiu că tu ţii puţin la mine.

Ştefan surâse.

— Exact.

— Dacă vreodată te-aş ruga, dacă te-aş ruga… să te căsătoreşti cu mine, dar… – aci o roşeaţă vie se urcă pe faţa Anei.

Ana se opri din nou. Ştefan o privea cu uimire şi intensitate. Părea că vrea să înţeleagă nu ce spune Ana, ci ce gândeşte Ana.

— Dar…

— Dar… ştii, eu nu te iubesc… Ţi-am spus…

— Nu te mai frământa. Înţeleg: vrei s-o ajuţi pe Zoe. O căsătorie cu mine de ochii lumii, ca să ai casa ta, banii tăi…

Ana îl privi pe Ştefan cu recunoştinţă.

— Da, spuse într-un suspin.

Apoi se făcu tăcere. Ana aştepta, încordată.

— Nu răspunzi nimic?

— Şi, când ai să găseşti pe unul pe care ai să-l iubeşti cu adevărat, atunci noi o să divorţăm?

— Eu n-am să iubesc niciodată pe nimeni.

Ştefan izbucni în râs. Nu se putea opri. Râsul acesta o cuprinse şi pe Ana, dar fără voia ei. I-era necaz că râde, se simţea tristă, singură, părăsită şi gata să izbucnească în plâns. Ştefan se potoli.

— Şi-aşa, spuse, tu n-ai să iubeşti niciodată?

— Nu aşa cum iubesc oamenii. Nu-mi ajunge. E moarte şi tristeţe în dragostea oamenilor. Dacă am să iubesc, am să iubesc altfel…

— Drept să-ţi spun, nu mai am nici poftă, nici putere de a mai râde, cu toate că e foarte comic tot ce spui. Dezolant! La optsprezece ani! Regret: pericol, pericol! Îţi confunzi viaţa cu experienţele Zoei.

— Atunci nu vrei să-mi răspunzi la întrebare?

— La cererea în căsătorie?

Dar glasul Anei se încălzi. Cu o notă mai jos, grav deodată, cuprinse o reală durere.

— Zoe poate muri, spuse. Credeam că tu ai să mă înţelegi. Suferă îngrozitor. Trebuie să plece din casa aceea. Acum mi-am dat seama. Nu văd altă scăpare. Poate muri. Trebuie să încercăm s-o scăpăm.

Ştefan păru mişcat. Faţa lui plină de bunătate şi lipsită de voinţă se frământă.

— Dar ce-mi ceri tu este o nebunie, Ana.

— Ştiu. Aşa pare. Totuşi eu cred că tu poţi înţelege.

— Trebuie să mă gândesc…

— De ce?

Dar Ştefan se revoltă.

— Nu, este o nebunie şi ridicol să mă mai gândesc. Nu, nu, e imposibil. Averea pe care vrei s-o cheltuieşti cu Zoe e muncită de părinţii tăi, pentru tine… Ai să rămâi fără nimic. Eu sunt sărac… Sunt un om sfârşit, lipsit de voinţă, de dorinţa de a mă schimba. Sunt un stricat… dar nu într-atât încât să nu-mi mai pot da seama că ce vrei tu

acum e un lucru periculos. Te asigur că nu face.

— Cum „nu face”? Dar ce, suntem în piaţă? Dacă aş putea s-o salvez pe Zoe socotim dacă „face”?

— Tu…

— La mine în casă ar putea avea o altă viaţă. Tu ai să fii liber ca acum. Absolut liber şi tot atât de prieteni, nu?

Ştefan râse din nou şi-şi apucă cu mâna fruntea.

— Extraordinar de simplu. Zoe, tu şi cu mine! Cu alte cuvinte vrei să deschizi o casă de nebuni. Frumoasă idee! Poate, afară de noi trei, să luăm şi pensionari străini?

Ana se simţi jignită.

— Eu cred că ce ţi-am spus nu este atât de imposibil şi de urât şi, în definitiv, te-am rugat să te gândeşti şi să-mi spui da sau nu, iar nu să-ţi baţi joc de mine.

— Urât? Dimpotrivă, frumos, recunosc, frumos ca idee dar imposibil. Trebuie să înţelegi bine: imposibil. Tu nu-ţi dai seama că Zoe nu este… normală, că eu… nu sunt ca toată lumea? Ştii ce viaţă duc? Credeam că cel puţin tu n-ai să pierzi instinctul de conservare.

— Zoe trebuie să plece din casa părinţilor ei. Altfel va muri.

— Probabil.

Ana îşi ascunse faţa în mâini. Ştefan căută să i le desfacă.

— Nu te supăra pe mine. Nu crede că sunt nesimţitor, dar dacă ai şti cum vei obosi cu toate lucrurile astea, cum îmi vei fi recunoscătoare… mai târziu că îţi vorbesc aşa acum! Crede-mă! Mai sunt o mulţime de lucruri pe care nu ţi le pot spune aşa deodată, n-ar avea niciun sens… Dar mai târziu vei înţelege că nu se poate face altfel. În locul Zoei orice femeie normală ar fi fugit acum din casă. N-ai văzut splendoarea aceea de bărbat aşteptând un cuvânt, un semn, ca să-şi dea şi viaţa pentru ea? Pentru ce l-a lăsat să plece?

— L-a gonit tatăl ei.

— Şi înainte de a veni tatăl ei? Dar să lăsăm astea, să revenim la propunerea în căsătorie. Îţi repet, în ce mă priveşte, sunt un om stricat, incapabil de a munci, un ratat. Uite, chiar şi acum aş trăi cu tine dacă ai vrea, cu toate că-mi dau perfect seama că ar fi o crimă din partea mea, monstruos. Sunt un destrăbălat, un bun de nimic. Ce să-ţi mai spun: aş fi fost în stare să mă culc şi cu Elena Mihalcea dacă s-ar fi nimerit vreo împrejurare mai… prielnică. Nu înţelegi? Sunt o cârpă. Faţă de tine am un sentiment curat, pur, neaşteptat de pur, şi totuşi n-ai văzut că, fără să vreau, imediat ce sunt lângă tine, am gânduri nepermise… A trebuit să te rog să plecăm imediat din odaia mea… cu toate că intrarea ta acolo pentru mine a fost la început o bucurie curată… Şi dacă ne-am căsători, de ochii lumii cum spui tu, s-ar putea ca într-o bună zi să te trezeşti căsătorită de-a binelea cu mine şi, fără voia ta, luată de împrejurări, de intimitatea promiscuă… Şi asta fără

să mă poţi suferi. Da, da, mă cunosc, sunt un senzual, un afemeiat, orice femeie îmi place. Şi, după căsătoria noastră „reală”, te voi înşela ordinar, voi toca şi din banii tăi. Eu pe de o parte, Zoe pe alta… Te vei trezi într-o bună zi, şi o foarte apropiată zi, fără niciun ban şi fără să fi putut salva pe nimeni.

— Eu totuşi cred că voi avea destulă putere ca să nu vă las să cheltuiţi… aşa repede.

— Tot e bine că numai crezi şi nu eşti sigură! Zoe însă ar fi în stare să cheltuiască o avere de o sută de ori mai mare decât cea pe care o ai tu şi măcar fără să-şi dea seama că o face; iar tu niciodată nu vei fi în stare să-i refuzi ceva… În faţa ei eşti anihilată.

— Trăieşte atât de modest!

— Cred şi eu. Cu păruiţii care-i are! Ei o cunosc mai bine ca tine.

Ana se aprinse.

— Ei? Părinţii ei o cunosc pe Zoe?

— Da, desigur. Şi mai ales ştiu să se opună.

— Ce pot ei înţelege?

— Au ei un instinct care nu dă greş. Un simţ practic. Ştiu, de exemplu, că pe mâna Zoei nu trebuiesc lăsaţi bani.

— Pe ce-ar putea cheltui? întrebă Ana cu mare nedumerire.

Ştefan o privi fix, cu atenţie. O pauză suspect de lungă. Apoi îngână încurcat:

— Pe… orice.

— Totuşi…

— Hai vino, îi spuse Ştefan şi o luă de braţ cu o bruscheţe mângâioasă. Vino. Mergem. Eşti imposibilă. Eşti un copil bun… Taci… vino!

Gâtul Anei se strânse de emoţie… îşi reţinu lacrimile cu greu.

Ştefan şi Ana plecară. Se făcuse un frig de cristal. Pomii păreau îngheţaţi şi ei, morţi. Aerul era dureros de rece. Umblară repede. Dar înainte de a ieşi din grădină, Ştefan se opri.

— Totuşi, spuse, ai dreptate, nu eşti ca toată lumea. E frumos cum gândeşti. E foarte frumos.

Glasul îi era emoţionat. Ana se azvârli spre el.

— Atunci vrei? Primeşti?

Ştefan îi mângâie obrazul cu delicateţe.

— Nu, câtuşi de puţin! Nu! E foarte frumos, recunosc, dar aşa… ca idee. Însă… în realitate impracticabil. Refuz categoric.

Capitolul XV

Lumina cenuşie a iernii prevestea o întunecare imediată. Ana se grăbi spre noua locuinţă a Zoei. Străzile erau triste, pustii. Zăpada, din pricina întunericului care se lăsa, părea murdară. Ana coti strada

Carol Davila spre Izvor, apoi urcă Dealul Spirei. Ajunse imediat în strada 13 Septembrie. Cazărmile liniştite, văruite cu alb, păreau imense spitale, cu mulţime de geamuri din care sute de speranţe căutau spre viitor.

Pentru că umblase repede şi urcase dealul, respiraţia Anei era adâncă. Aerul rece, curat, adusese o bucurie. Se grăbi spre Zoe. Tot ce simţea bun era pregătit să fie împărtăşit Zoei. Cu cât era mai aproape, cu fiecare pas, duioşia din suflet creştea. În aceste câteva zile în care nu o văzuse pe Zoe, îşi dăduse ca niciodată de bine seama cât îi era Zoe de necesară.

Ana ajunse în dreptul parcului Carol. Ca un bloc masiv de pomi, grădina era stăpânită de înălţarea crengilor care se împietriseră într-o inextricabilă ţesătură, bloc fatal al unei voinţe violente. Ana îşi aminti cum se plimbase cu Ştefan în cealaltă grădină, acum câteva zile. Ştefan nu putea prinde esenţa din care era făcută dragostea ei pentru Zoe. Elanul, puritatea, partea eternă, perfectă, îi scăpa complet. El înţelegea numai tot ce se baza pe slăbiciuni, senzualitate şi, în oarecare măsură, bunătate.

Cotind, de-a lungul uzinei de gaz, ajunse în strada Lânăriei. Acum într-adevăr, lumina zilei începuse să se sfârşească. Ana se grăbi iar. Obosise. Era îngrijorată. Nu ştia cum o va găsi pe Zoe, cu toate că Ştefan Banea, care o ajutase pe Zoe să se mute, îi spusese că e mult mai bine, neaşteptat de bine.

Strada sordidă era complet pustie. Lumini aprinse prin case sărace, la lămpi cu fitil şi gaz, se strecurau galbene şi triste. Din odăi soseau glasuri care cântau tărăgănat. Era ajunul Crăciunului. Dintr-o curte năvăliră o ceată de băieţi cu bâte în mâini. Purtau o stea mare de hârtie colorată cu o lumânare aprinsă în interiorul ei. Un câine îi urmărea lătrând furios. Câţiva dintre ei purtau pe obraz măşti de carton schimonosite, iar pe corp, rochii lungi. Mergeau repede şi se certau. Ana, înfricoşată, se furişă fără să îndrăznească să alerge. Dar băieţii dispărură într-altă curte. Li se auzeau glasurile cântând colinde. Ana se opri. Era în faţa casei cu numărul pe care-l căuta. De aci strada se deschidea pe un maidan. Zăpada neumblată lucea în feeria unei înserări, care pentru o clipă îşi schimbase veşmântul cenuşiu pentru unul violet. Ziua, într-un ultim gest de afirmare colorată, se topea încet în golul imens şi negru al nopţii care pândea de sus.

Ana privi încă o dată numărul casei şi apoi casa. Numărul era exact, casa însă o înfricoşa. Joasă, ordinară, lungă ca un tren, se pierdea în interiorul unei curţi. Era despărţită de maidan printr-un gard văruit. Scânduri rupte păreau lipsurile dinţilor dintr-o dantură uriaşă. Din toată casa numai două geamuri erau luminate, aceeaşi lumină ca în toată strada galbenă, săracă, de lămpi cu gaz, aceeaşi lumină pretutindeni ca un ecou trist al zilei sfârşite.

Ana intră în curte. Căută soneria şi pentru că nu o găsi, bătu la geamul cu lumină. După o clipă, cineva din interior deschise uşa şi o lăsă crăpată. Ana intră. O găsi în faţa ei, într-un antreiaş sărac, pe Zoe. Ea deschisese uşa. Paloarea feţei ei era izbitoare.

— Vino repede, şopti. E frig.

Intrară amândouă într-o odaie alăturată, în care căldura în schimb era înăbuşitoare. Mirosea a doctorii, a săpun parfumat, a tămâie, a mucegai.

Odaia era mizer mobilată, cu preşuri ţesute din zdrenţe, cu un lavoar din tinichea. În fundul unei găleţi, se vedea apa tulbure de săpun. Zoe reuşise şi aici să-şi creeze aceeaşi ambianţă ca în odaia ei din pod. În acest decor părea ireală, ca o floare tristă.

— Am venit, şopti Ana. Îi era gâtul strâns, nervii stingheriţi de emoţie. Elanul conţinut, înăbuşit, căuta să izbucnească.

Zoe îi întinse mâna. Ana se apropie, mângâie şi sărută mâna. Zoe îşi aşeză capul pe umărul Anei. Ana sărută fruntea ce-i sta aproape.

— Te simţi mai bine aci?… Ai putut să te scoli?

Zoe se îndepărtă, înălţând din umeri.

— Nu, spuse, e prost orişiunde.

Ana observă cu bucurie că Zoe nu mai bâlbâia. Ba chiar deodată, apucată de o volubilitate ciudată, neobişnuită ei, spuse:

— Ai văzut casa asta, odaia asta?

Arătă în jurul ei.

— E absurdă, ridicolă, îmi rupe nervii. Azi-noapte n-am putut dormi. Mobilele sunt atât de urâte încât am impresia că se strâmbă la mine. Vezi picioarele scaunului ăsta rahitic? Vezi dulapul ăsta buhăit ca un înecat? Vezi scrinul ăsta, ca bătrânii aceia fantomatici care circulă în toate oraşele mari, care par că se culcă şi se scoală aşa îmbrăcaţi cu pălării cu pene pe cap şi se hrănesc cu firimituri furate de la păsări din grădinile publice? Ăsta e ligheanul în care mă spăl şi vino să-ţi arăt scaunul ăstălalt. L-am găsit aci în colţ ascuns de după dulap, ca un duh rău.

Zoe luă cu scârbă un scăunaş bun pentru un copil de trei sau patru ani. Era de trestie, vopsit bleu-pâle. Îi lipsea un picior.

Zoe îl azvârli ca pe o cârpă murdară. Scaunul căzu în mijlocul odăii cu picioarele în sus. Zoe se culcă iar pe pat.

— Ridică perdeaua şi te uită afară. Curtea seamănă cu un cimitir în miniatură. Te rog să te uiţi. Să nu crezi că mi se pare. Să-mi spui: sunt sau nu nebună, seamănă sau nu cu un cimitir? Te rog.

Ana merse la geam. Afară se întunecase brusc şi tristeţea era fără leac.

— Da, este adevărat, seamănă cu un colţ de cimitir.

— Ai văzut muşuroiul acolo unde au îngropat viţă sau trandafiri? E ca un mormânt proaspăt.

— Tu ştii că nu este un mormânt.

— Uşor de zis. Nu este suficient să ştii. Noaptea nu mai ştii. Totul depinde de ce simţi, nu de ce ştii; iar eu simt că este un mormânt. Văd mortul. Îl cunosc. Ana, îl cunosc.

— Vine doctorul aci la tine?

— Da, vine.

— Corbeanu?

— Nu, el nu mai vine. E inutil. Celălalt, Grosu. L-ai văzut? Un idiot. Face însă ce vreau eu.

— Şi ce vrei tu e bine?

— În tot cazul ştiu mai bine ce am nevoie decât ceilalţi. Proba e că totuşi sunt mai bine.

— Ce medicamente iei?

— Nişte injecţii.

Zoe răspunse repede, ca un om care vrea să ocolească ceva dezagreabil.

— Îţi spun, sunt toţi nişte laşi şi înspăimântător de mărginiţi. Altfel aş putea fi mult mai repede bine de tot. Aş putea poate din nou învăţa şi să nu pierd anul.

— Pentru ce ai venit aci?

— Trebuia, zise Zoe scurt.

Se sculă de pe pat şi făcu câţiva paşi prin odaie. Întâlni scaunul albastru. Îl împinse cu piciorul. Scaunul se rostogoli. Zoe începu să râdă crispat. Anei îi era acum frică de râsul ei care putea prevesti orice, numai veselie nu.

— Lasă scaunul, nu ţi-a făcut niciun rău.

— Cum nu mi-a făcut niciun rău? Cum poate exista ceva aşa de urât şi să nu-ţi facă niciun rău? Asta dovedeşte la ce nivel josnic e mintea omenească. E monstruos să poţi face lucruri atât de urâte cu mâinile tale de om şi să găseşti alţii care să le cumpere. Numai mintea omenească poate concepe astfel de monstruozităţi inutile. Natura nu. Îi urăsc. Înţelegi, îi urăsc pe toţi, pe toţi. Când li se întâmplă lucruri rele, catastrofe, înţeleg că le merită. Ei le creează, ei pun la cale. Şi drumul nu s-a sfârşit încă… ai să vezi… ce de sânge încă, ce de neînţeles, ce de dureri. Oamenii născocesc răul şi urâtul.

Ana înălţă privirea asupra Zoei, dar întâlni, aşezată în faţa ei ca un zid clădit dintr-o exaltare rece, privirea lui Zoe. Glasul urmă cu o răutate bruscă, ivită cu violenţa unui strigăt:

— …să nu-ţi închipui că tu eşti altfel decât toţi ceilalţi. Ai în tine toate slăbiciunile lor, cu altă orânduire, dar toate cuvintele şi toate sentimentele în dosul cărora îşi ascund adevăratele lor motive care îi fac să trăiască. Pentru ce mă priveşti aşa speriată dacă nu este adevărat? Nu te-ai despărţit de oameni încă. Şi ştiu, o dată ai să te revolţi împotriva mea ca şi cum eu aş fi de vină că tu ţii la mine. E

inutil să negi. Eşti de bună credinţă acum, ştiu, dar ceea ce îţi spun… se va întâmpla… mai târziu… Şi nu va trebui să cânte cocoşul de trei ori…

Ana ar fi vrut s-o întrebe dacă ea, Zoe, se simte fără pată, dar se stăpâni. O milă acută înlocui orice judecată.

— Cred că nu ştii… şopti.

— Cred că ştiu mai bine ca tine.

— Bine, vom vedea.

— Vom vedea.

Se făcu tăcere. Păruse că vorbesc rece ca la un rămăşag.

— Dar tu… nu eşti ca ceilalţi… toţi? întrebă totuşi Ana, dar absolut fără niciun gând ostentativ. Dimpotrivă, întrebând, un fior o cutremură. Dacă din întâmplare Zoe era tocmai din acei oameni care avuseseră puterea să gândească „tot”? Şi dacă până acum îi ascunsese acest lucru şi acum deodată îi va mărturisi… Dacă înţelesul vieţii se va dezlega deodată… fie el cât de rău?…

— Nu. Nu sunt.

Şi Zoe făcu o pauză, mai mult o respiraţie decât o gândire, ca şi cum ar fi durut-o cuvântul.

— Nu sunt ca ceilalţi… oameni. Dar să ferească Dumnezeu să fie şi altcineva ca mine.

Zoe se cutremură. Încet Ana înălţă privirea către ea. O văzu aşezată pe marginea patului şi cufundată în gânduri care păreau că-şi au rădăcinile într-altă lume. Toată fiinţa ei părea înger trist pe lespede de mormânt. Dar alături de Zoe pe o mescioară, Ana zări cărţile de şcoală aşezate frumos, aşa cum le aşeza Zoe când învăţa. Un semn bun, un semn de vindecare, totuşi.

— Ai putut citi? întrebă.

Zoe, fără să clipească, întinse o mână şi o aşeză pe cărţi.

— Da, spuse.

Glasul i se potolise.

— Trebuie să învăţ. Se apropie examenele. Acum asta e singura mea scăpare, singurul lucru care mă leagă de viaţă. Dacă voi avea puterea să devin doctor, acest lucru îmi poate da libertatea. Să începi şi tu să înveţi şi să nu-ţi închipui că ai să poţi găsi altceva în viaţă decât ceea ce vei fi în stare să faci tu singură, să înţelegi tu singură, prin tine. Dar e inutil tot ce-ţi spun. Ai o căldură sufletească înăbuşitoare, care are să-ţi irosească o mare parte din viaţă. Tu trăieşti în altitudinile astea ca la tine acasă. De aceea ţi se pare câteodată că eşti altfel decât ceilalţi oameni, dar nu este adevărat. Tu trăieşti cu mai multă intensitate fleacurile, ai să-ţi strici viaţa, ai să pierzi enorm din timp dând importanţă nimicurilor, crezând că astfel te îndrepţi spre important, primordial. Dar nu trebuie confundată intensitatea cu importanţa lucrurilor. Mă înţelegi? Adevărata valoare a cuiva începe

cu posibilităţile lui de alegere între important şi neimportant.

Zoe continuă:

— E rău să-ţi vorbesc aşa. Ar trebui ca până acum să tac, să te las. Tu ai început viaţa din altă parte decât mine. De obicei nu i se spune unui copil totul dintr-odată. Încet, încet, toate valorile vieţii. Mie mi s-a arătat totul chiar înainte de a începe să gândesc, chiar înainte de a putea înţelege ceea ce văd. Înţelegi ce monstruozitate? Nu e de mirare că-mi vine acum greu să trăiesc… atât de greu să trăiesc. Totuşi, m-am gândit şi trebuie să ştii şi tu, că oamenii care se sinucid au încă multă putere în ei. Nu aceştia sunt cei mai nenorociţi. Vine o clipă în disperare când nici să te omori nu mai poţi. Eu de exemplu acum n-aş mai avea puterea să mă omor. Ar trebui ca lucrul să se facă din întâmplare şi fără caznă. Să adorm conştientă că niciodată nu mă voi mai deştepta. Atunci aş accepta, nu m-aş mai mişca; dar ca să te spânzuri sau să te împuşti, îţi trebuie o putere fizică enormă. Pentru un om obosit e îngrozitor acest efort, altfel s-ar omorî mult mai multă lume… Oftica, înecul, morfina sunt de obicei morţile oamenilor obosiţi. Să te duci la gară să te azvârli în faţa trenului, să încarci revolverul, sau să ungi frânghia cu săpun, morţile disperaţilor plini încă de temperament nesatisfăcut… a freneticilor… în fine! Altă dată am să-ţi vorbesc mai cu de-amănuntul despre aceste lucruri. Dacă vrei, un studiu asupra sinuciderilor… dacă te interesează.

Zoe se opri. Acum o privea pe Ana cu fixitate. Când începu să vorbească din nou, glasul îi era şoaptă:

— Ştii ce se spune? Că moartea lui Dorin nu a fost o moarte… naturală… că s-ar fi sinucis.

— Cine-a spus? tresări Ana.

— Familia lui, fratele lui Adrian Iuga.

— A murit dintr-o infecţie… la autopsie… Ai spus tu…

— Ei spun că s-ar fi infectat voit, a ascuns, nu s-a lăsat îngrijit… în fine o sinucidere simulată.

După o pauză, Zoe adăugă, fără s-o privească pe Ana.

— Au mai spus că din pricina mea.

Şoapta glasului se făcuse mai adâncă.

— Şi… tu crezi că este adevărat? întrebă Ana.

— Da, cred. De altfel, ştiam demult… Ştiam chiar înainte de a-mi spune el. Pentru ce să mint? Ştiam că se va omorî.

— Atunci pentru ce l-ai lăsat… să plece?

Ana simţea cum îi bate inima tare de tot.

— Mă plictisea.

— Atunci pentru ce l-ai lăsat să se îndrăgostească?

— …mă plictiseam. De altfel, la drept vorbind, când mi-am dat seama că s-a îndrăgostit era prea târziu. Iar acum e inutil să mai discutăm. Tu nu înţelegi toate lucrurile astea şi fără să ţi le mai

explic? Întrebi ca şi cum fiecare gest al nostru ar avea un sens precis, o voinţă conştientă, clară. Dar cele mai multe lucruri se întâmplă de la sine. Într-o înjghebare stupidă, şi în afara voinţei noastre. Aceasta e singura noastră scuză. Acum mi se pare că ştiam că se va omorî, însă de fapt nu ştiam, sau mai bine zis nu aveam puterea să ştiu… căci atunci ar trebui imediat să renunţăm la absolut tot ce facem. Niciun gest nu este necesar. Ar trebui să trăim în afara gesturilor, chiar dacă ar părea bune… Oricare ar fi ele, tot încurcă, tot murdăresc… Dincolo de gesturi, dincolo de voinţă… De aceea nici nu au importanţă faptele, întâmplările…

Ana se simţea uluită. Întrebase cu groază despre moartea lui Dorin, dar nu aflase nimic decât o întorsătură neaşteptată şi înspăimântătoare a gândurilor Zoei. Asta ascundea tăcerea Zoei de luni şi luni de zile? Sau vorbea încă sub influenţa bolii de nervi de care suferea? Zoe răspunsese cu bruscheţe, o apărare parcă înainte de a fi învinuită. Totul fusese spus cu o voită indiferenţă, ca pentru un simplu fapt divers, dar o tremurare a cuvintelor trăda scârba, teama şi înfrigurarea. Apoi revărsarea asta neobişnuită de cuvinte nu era oare provocată tot de neliniştea Zoei? Dar boala aceasta ciudată…

Îl revăzu pe Dorin, tinereţe brună, îmblânzită de privirea catifelată a ochilor negri. Supunerea animalului mângâiat. Ana îi revedea mâinile, întinse parcă pentru a chema: Zoe, oprită în faţa lui, întrebase cu glasul rece, străin; „Ce vrei?” El o privise adânc, lung, răspunzând apoi cu violenţa unei hotărâri definitive: „nimic”.

Dar Zoe vorbi din nou:

— Îmi spusese de altfel chiar el că se va omorî. Dar spusese lucrul râzând. Când a plecat la Cluj, mi-a cerut să merg la gară cu el. Ţi-am spus. Mi-a cerut să-i duc flori. Să mă îmbrac foarte frumos, să fiu foarte frumoasă. „Să ne jucăm de-a îndrăgostiţii”. Am fost, era vesel. Când a plecat trenul însă, în clipa când a pornit, am înţeles că într-adevăr se va omorî.

— De ce?

— În ochi… se putea vedea în ochi… Pe urmă a trecut multă vreme. Am aflat că începuse din nou să înveţe… L-am uitat. Apoi am socotit: ştii, noaptea în care am căzut leşinată, noaptea în care m-am îmbolnăvit, e exact noaptea în care el a murit.

— Atunci din pricina lui…

— Nu. Câtuşi de puţin. Simplă coincidenţă. Nu ştiam nimic despre el. Dar când m-am deşteptat din leşin, singură la mine în odaie, el sta nemişcat, rezemat de uşă. Mă privea. Atunci am ştiut că a murit. Am leşinat din nou.

Ce vorbea Zoe nu erau halucinaţii aduse de boală? Sau totul era adevăr şi fusese chiar pricina bolii în care Zoe căzuse? Acum prezenţa lui Dorin era parcă din nou în odaie. O atmosferă densă, irespirabilă,

„Îmi este frică, de aceea mi se pare că îl simt”, se gândi Ana. Ochii Zoei, foarte mari, luceau decoloraţi cu transparenţa verde a apelor. Îşi răsturnase capul pe speteaza patului de fier. Părul bogat şi viu se revărsase, descoperind urechile mici, dezgolind gâtul flexibil. Zoe vorbi din nou:

— De atunci e mereu cu mine. Tu nu simţi? Pentru ce misteriosul ia forme atât de stupide, de necrezut mai ales? Îţi dai seama că totul e fără sens?

— E stupid pentru că nu înţelegem, încercă Ana să lămurească, dar întrebă imediat cu înfrigurare: E adevărat că l-ai văzut pe Dorin în noaptea aceea?

— Da. Era oprit în faţa uşii, în picioare. Mă privea. Lucrurile astea le ştiu, cu toate că nu-mi aduc aminte decât de privirea lui. Îţi spun că era în picioare pentru că faţa lui era la înălţimea la care trebuia să fie dacă ar fi stat în picioare. Părea foarte sever, aşa cum nu ar fi putut fi vreodată în viaţă şi totuşi, sau poate de aceea, am înţeles că nu e chiar el şi că el, cel adevărat, a murit. De altfel, am leşinat din nou… Nu de frică, ci pentru că era ceva insuportabil. Îţi spun că nu mi-a fost frică, dar aerul odăii era irespirabil, strigă Zoe ca şi cum ar fi fost contrazisă. De lucrurile supranaturale niciodată nu te sperii, pentru că în clipa când se întâmplă, eşti şi tu supranatural, altfel nu le-ai putea vedea, dar aerul, aerul e irespirabil sau corpul nu mai ştie să trăiască în supranatural, nu mai ştie respira… în fine… am leşinat.

— De ce te-ai îmbolnăvit? întrebă Ana. Căută să n-o privească pe Zoe, ca să nu-i atragă atenţia asupra nimic să-i lase aceeaşi linişte în care Zoe ar putea crede că este singură în odaie, că nimeni nu-i aude glasul. Dar Zoe ridică greutatea capului de pe speteaza patului, privind deodată fix pe Ana ca pe un om care nu are ce căuta acolo unde se află.

După o clipă faţa Zoei se strânse ca sub o durere imensă.

— Ce privire îngrozitoare are! şopti Zoe.

Ana simţi un fior rece trecându-i prin trup. Zoe privea în gol, fix.

— Cine? întrebă Ana, nemaiputând suporta tăcerea şi neîndrăznind să privească în spatele ei.

— Tatăl meu. Dar pentru ce mă întrebi toate astea? Nu vezi că nu trebuie să vorbesc, nu vezi că sunt bolnavă şi că nu trebuie să vorbesc?

— Dacă nu vorbeşti e şi mai rău. Mă pot gândi la orice.

— Niciodată nu te vei putea gândi mai urât decât ceea ce este în realitate. Nimeni niciodată nu va putea imagina ce a fost.

— Nu ţi-ar fi mai bine totuşi dacă ai vorbi?… Într-o zi totuşi vei vorbi. De când te cunosc ştiu că într-o zi vei vorbi. Şi tu ştii că într-o zi vei vorbi…

— Nu, niciodată. Au avut grijă să mă înveţe să nu vorbesc.

— Cine?

— Ai mei. Mama şi tata.

Ana ascultă cu uimire.

— …o dată, demult, am vrut să vorbesc… am îndrăznit să mă apăr. Ştii ce-au făcut?

Aci Zoe făcu o pauză extraordinar de lungă, ca şi cum ar fi uitat despre ce e vorba, dar totuşi, brusc reîncepu cu acelaşi glas febril:

— M-au închis la balamuc. Auzi? Ana, auzi? Am stat doi ani închisă. Acum, dacă aş vorbi, orice-aş spune s-ar crede că sunt nebună, într-adevăr nebună. Înţelegi? Îţi dai seama ce-au făcut aceşti oameni? Tu înţelegi că asupra mea apasă acest lucru, că oricând, oricând, dacă aş încerca să povestesc se va putea spune „a fost la balamuc”. Pentru ce m-au învăţat aceşti oameni să le spun „mamă” şi „tată”? Pentru ce? Pentru ce a trebuit să le spun aşa? O perversitate în plus?

Ana se uită cu groază la Zoe. Se îndoia că Zoe ştie ce vorbeşte şi i se părea şi necinstit să o lase să vorbească. Dar Zoe părea că nu mai poate fi oprită.

— Da, ascultă. Lucrul acesta trebuie să ţi-l povestesc. Te priveşte şi ce vei putea desluşi apoi din el şi la ce-ţi va folosi. Poate vei crede şi tu că sunt nebună. Te priveşte şi ce vei crede, te priveşte curiozitatea pe care ai avut-o de a intra în viaţa mea. Tu ai vrut. Nimeni n-a stat lângă mine aşa ca tine, nimeni. Şi pe tine te-au dat afară şi te-ai întors cu încăpăţânare. Eu nu ţi-am dat nimic şi tot n-ai plecat. Tu ai vrut. Tu ai ales. Îţi spusesem că am fost la Leipzig şi am învăţat pianul acolo; mai spusesem apoi că acolo am fost bolnavă şi că de aceea am întrerupt conservatorul. Te-am minţit. La Leipzig am fost, pianul am învăţat, dar nu de aceea am întrerupt. Acum am să-ţi spun aşa cum stau lucrurile. La un moment dat, aci la Bucureşti, aveam şaisprezece ani atunci, am simţit că dacă nu plec de acasă, am să mor. Se petreceau lucruri… în fine… cert era că dacă nu plecam, mă omoram. Stăm toată ziua încuiată în odaie, nu voiam să văd pe nimeni, mâncarea o ascundeam în pământul ghivecelor florilor din salon… La urmă – asta a fost într-o noapte – am hotărât că voi lupta ca să scap din casa asta şi să încep o altă viaţă. Pianul, muzica, este singurul lucru care-mi făcea plăcere, de foarte mică avusesem posibilităţi incontestabile. Îmi simţeam puteri deosebite de muncă şi răbdare. Deodată am crezut în reuşită, în victorie, în libertate. Gândul că aş putea pleca în străinătate să învăţ a fost de o violenţă uimitoare. Puterea din mine era atât de mare, încât în graba mea, aveam impresia că în noaptea aceea, dimineaţa va sosi mai curând, adusă mai devreme de voinţa mea… Credeam într-adevăr că începe o viaţă nouă. Ştiam că va fi foarte greu să plec, că tatăl meu nu mă va lăsa cu niciun chip, dar eu cunoşteam mijlocul de a-l forţa. Credeam în victorie. Exersam acum toată ziua şi am început să mănânc şi să ies şi

puţin din casă. Mă îngrijea un doctor, pe care l-am rugat să vorbească tatălui meu, dar totul era zadarnic. El era neînduplecat. Atunci am întrebuinţat mijloacele cele mari: într-o zi l-am chemat pe tatăl meu şi i-am spus că dacă nu mă lasă să plec, sunt hotărâtă la orice. Cum să-ţi explic ce s-a petrecut atunci? În fine… Eu cunoşteam un secret al tatălui meu… ceva… I-am spus că am depus la procuror o scrisoare şi că mă voi omorî şi că totul se va afla. El a îngălbenit. Am crezut că-l voi vedea căzând în faţa mea. L-am văzut stăpânindu-se, dar privirea lui… atunci… Da, ar fi trebuit să înţeleg că se va răzbuna. Trebuia să ştiu că se va răzbuna, poate chiar că am înţeles că se va răzbuna, dar am alungat gândul şi orice teamă. Trebuia să plec. A doua zi, tata a venit la mine împreună cu mama şi mi-a spus că s-au gândit că am dreptate şi că într-adevăr pentru sănătatea mea ar fi bine să plec. Mama mă privea cu o răceală sfidătoare. Peste o săptămână eram în tren. La Leipzig a început o viaţă pe care nimeni nu ar fi putut-o bănui şi la care nici chiar eu nu mă aşteptam. Adesea ţi-am povestit lucruri din Leipzig, dar de fapt nu-ţi povesteam decât fleacuri ca să te distrez, însă realitatea a fost alta. La un moment dat tata îmi trimitea atât de puţini bani, iar eu eram învăţată de acasă cu atâta lux – pe vremea aceea tata nu-mi refuza nimic – încât nu-mi ajungeau banii. Plăteam întâi odaia şi pianul, conservatorul, apoi restul – crezând întotdeauna că-mi vor trimite bani ca să completez celelalte nevoi – îmi ajungea abia câteva zile. Exersam de dimineaţă până în noapte, şi părea că ce lucram nu era inutil. Învăţam şi compoziţia şi dirijatul. Totul mi se părea perfect şi numai lipsa de bani, surprinzătoare, mă neliniştea, pentru că nu înţelegeam ce înseamnă. Am scris acasă. Am insistat. Nu primeam niciun fel de răspuns decât aceleaşi sume absolut ridicole de bani. Slăbeam grozav. Dar eram atât de obsedată că trebuie să rămân acolo, că trebuie să isprăvesc cât de repede, încât nici nu-mi dam seama bine de lipsa în care trăiam. Totodată mi se păru natural să împrumut bani. După şase luni, începusem să nu mai ştiu cum să mă descurc. Apoi au mai trecut trei luni, în care timp n-am mai primit aproape nimic, cu toate cererile mele, rugăminţile mele. Apoi n-am mai găsit nici de împrumutat. Nu pot să-ţi spun ce gândeam. De fapt, nu gândeam nimic, aşa cum nu gândeşti nimic când, eşti îngrozit. Nu voiam să ştiu. Mi se părea că trăiesc ceva imposibil. De altfel, cred că niciodată n-am cântat la pian mai frumos. Era singurul lucru ce-mi mai rămăsese. Prieteni, cunoscuţi, speriaţi de lipsa în care trăiam, nu mai veneau. Fugeau de mine şi de tăcerea mea, de îndârjirea mea încăpăţânată. Îmi vândusem lucrurile unul câte unul. Au fost şi câteva scene în care a trebuit să dau afară pe câţiva adoratori care, văzând lipsa în care mă zbăteam, au voit să se transforme în profitori… La urmă, muream literalmente de foame. Eram ameţită de foame, mă mutasem într-o odaie mizeră, exersând până noaptea târziu. O dată, la

un restaurant unde m-am prefăcut că aştept pe cineva, am furat de pe masă pâine. Atunci m-am hotărât şi am scris acasă, ameninţându-l pe tatăl meu din nou. Au urmat apoi câteva zile de febră. Aşteptam răspunsul. Bineînţeles mă gândeam din nou la moarte decât să primesc să mă reîntorc acasă în Bucureşti… Aveam şi un revolver cu mine… întotdeauna mi-au plăcut revolverele… Şase zile mai târziu, tata sosi. Mă târâsem tocmai până la pian şi exersam, când am auzit o bătaie în uşă. Îmi amintesc că am tresărit violent.

— „Cine e?" am strigat.

Şi am recunoscut glasul tatălui meu, o şoaptă:

— „Eu."

Am deschis uşa. A intrat în odaie. În mâini avea un pachet cu prăjituri. I-am făcut loc să se aşeze. Respira greu. Tăcea.

— „Ştii că nu mai merge aşa", i-am spus.

— „Da, da, o să vedem."

— „Acasă cheltuim mai mult numai pentru rochii. Aici îmi trebuie mâncare."

Nu părea preocupat să se dezvinovăţească.

— „Am şi datorii, am mai spus."

— „Da, probabil. Ai scris. O să se aranjeze totul…"

Avea însă în el ceva mai grozav ca de obicei…

Aci, pe faţa Zoei se strecură un fior de scârbă şi groază. Şi deodată Ana îşi aminti viu pe omul acela, Dumitru Mihalcea-Vrânceanu, tatăl Zoei. Îi revăzu ochii, aceiaşi ca ai lui Traian, verzi, şi în ceaţa lor luciri de lumină acoperită, obscenă, suspectă.

Da, Ana ştia că omul acesta era capabil de orice monstruozitate, simţise lucrul acesta.

— …dar părea supus şi învins, continuă Zoe. Îmi lăsă şi bani. După ce a plecat el, ţin minte că am umblat prin odaie ca o jumătate de ceas. Nu mă puteam linişti. Aveam febră şi mi se părea că ceva îngrozitor mă pândeşte. Am vrut să mănânc o prăjitură adusă de el, dar mi-a fost atât de scârbă încât am deschis geamul şi am azvârlit pachetul de la etaj în stradă. L-am văzut căzând vertiginos, turtindu-se, împroşcând în toate părţile cremă şi ceva roşu, fragi probabil. Ţin minte că aceeaşi scârbă am avut la gândul că astfel mi s-ar sfărâma capul dacă m-aş azvârli în stradă ca să termin odată cu toate. Am căutat după aceea să cânt din nou la pian, dar eram cuprinsă de o nelinişte din ce în ce mai mare. Îi vedeam mereu privirea, privirea aceea pe care numai eu o cunosc, numai eu… Am sunat servitorul, am trimis vorbă proprietarului să vină să ia chiria neplătită. Seara m-am culcat. Îmi era rău. Aveam febră. Am adormit. Nu ştiu cât timp a trecut din noapte, dar am fost deşteptată de zgomot şi paşi care soseau din gang şi odaia de alături. Am crezut întâi că e tot vis, apoi că sunt hoţii în casă. Speriată, m-am ridicat de pe pernă şi am ascultat. Într-

adevăr, se umbla la uşa mea. N-am avut timp nici să sun, nici să strig şi uşa s-a deschis în mod natural fără să fie forţată. În prag erau câţiva oameni cu haine albe, lungi până jos. Printre ei am recunoscut pe servitorul casei, care mă servea zilnic. N-am avut timp să înţeleg nimic; nici să sar din pat, nici să fac lumină. Au venit la mine şi mi-au pus o cămaşă de forţă şi un căluş în gură. În clipa asta am văzut pe servitor care mă privea îngrozit. Când i-am întâlnit privirea, el a întors capul. Am leşinat. M-am deşteptat într-o trăsură de ambulanţă. Eram culcată şi tot legată, în imposibilitatea de a striga. Nu înţelegeam nimic. Sau ce mă gândeam era peste puterile omeneşti de suportat. Caii mergeau repede. Le auzeam paşii pe caldarâm şi lângă mine pe banchetă erau aceiaşi oameni în şorţuri albe care pătrunseseră la mine în odaie. Nu vorbeau, păreau liniştiţi. La un moment dat, trăsura s-a oprit. După o clipă trăsura a pornit din nou, de data asta alunecând pe pietriş. Apoi trăsura s-a oprit din nou şi oamenii m-au dat jos, aşa culcată şi fără să mă dezlege de pe targă. Eram într-un parc. Vedeam lumina zilei care se ivea sosind albicioasă de sus printre ramurile pomilor. Aerul era extraordinar de curat. O pasăre a cântat. Am fost dusă într-o odaie. Aci bărbaţii fură înlocuiţi cu femei îmbrăcate în şorţuri. Hotărâsem să fiu foarte calmă. Mi se părea că ar fi încă singurul mijloc de a găsi o scăpare. Trebuia să pot fi lăsată să vorbesc cu cineva, să ştiu. Mi-au scos căluşul din gură fără să-mi dea drumul din cămaşa de forţă.

— „Unde sunt?” am întrebat.

N-am primit niciun răspuns. Femeile vorbeau între ele foarte liniştite. Era una mai în vârstă, grasă, cu părul cenuşiu, şi alta, tânără, extrem de slabă, cu părul rar şi dinţii stricaţi. M-au dus din nou pe sus într-o sală de baie imensă. M-au dezbrăcat şi s-au apropiat să mă tundă. În clipa asta însă m-a apucat o revoltă atât de nestăpânită încât, cu toate că-mi dam seama că este foarte rău ce fac, am început să strig îngrozitor, să urlu de spaimă şi revoltă. Însă ele nu păreau câtuşi de puţin să se sinchisească de mine, dimpotrivă păreau mai mult să se distreze. Pur şi simplu mâinile şi gura mi-au fost legate din nou, şi mi-au tuns părul. Îl simţeam cum cade greu la pământ, şi cum rămase capul dezgolit, rece. Femeile râdeau. Apoi, brutal, m-au îmbăiat şi m-au dus într-o odaie mică şi m-au băgat într-un pat.

— „Să te mai crezi frumoasă!” spuse cea slabă.

Eram tot legată dar criza de nervi nu înceta. Treceam din leşin şi inconştienţă din nou la viaţă şi apoi iarăşi la leşin. În odaie era o lumină orbitoare. La un moment dat, am văzut în faţa mea o figură bărbătească. Avea ochi albaştri şi o barbă mică foarte îngrijită, blondă. Atunci deodată m-am liniştit şi l-am putut privi bine. Era aplecat asupra mea. Privirile ni s-au întâlnit. A fost o clipă pe care nu o voi uita niciodată. În odaie era linişte şi în jurul lui mai erau câţiva

bărbaţi şi femei care ascultau foarte respectuos ce spunea el. Am înţeles că de el depindea soarta mea. Am hotărât că va trebui să-i vorbesc, că nu se pot petrece astfel de lucruri fără să te poţi apăra… dar o senzaţie de frig în cap îmi aminti că sunt tunsă mărunt, ca un ocnaş. Am încercat să vorbesc dar mi se încurcau în gură cuvintele: bâlbâiam. Omul acela se întoarse brusc după ce mă privise şi, după ce spuse câteva cuvinte femeii grase care mă îmbăiase plecă din odaie, urmat de tot grupul care venise cu el. O clipă după aceea, femeia grasă mormăind îmi făcu o injecţie, după care am adormit greu. M-am deşteptat noaptea. Deasupra capului meu ardea un bec violent, orbitor, atât de orbitor încât îl vedeam şi cu pleoapele închise. M-am mişcat în pat: nu mai eram legată. Eram singură în odaie. Mi-am amintit totul şi din nou m-am gândit că mai ales nu trebuie să-mi pierd capul şi să nu joc rolul pe care mi-l dăduse tatăl meu. Faţa aceea a bărbatului de care toată lumea asculta îmi apăru din nou în amintire. Mi se păru că el va înţelege, mă va ajuta. Totul nu era decât în funcţie de răbdare, de timp. Eram singură în odaie. Încet am coborât din pat. Aşa, în picioarele goale am mers până la uşă şi am deschis-o. Eram într-un culoar lung plin de uşi, luminat slab în câteva locuri. Un ceas începu să bată grav. Era douăsprezece. Deodată un strigăt umplu liniştea. Un strigăt imens, îngrozitor. Am înaintat.

— „Ce cauţi aici?” mă întrebă răstit glasul unei femei.

Se ridicase de pe o canapea îngustă ascunsă într-un colţ întunecos, înfundat. Veni la mine şi mă îmbrânci în odaie.

— „Să stai cuminte că iar te legăm.”

— „Vreau să vorbesc cu doctorul care a fost azi aci.”

— „Acum noaptea?”

Femeia râse. Îmi dădui seama că are dreptate şi mi-era teamă pentru că înţelegeam că, de spaimă şi supraenervare, tot ce făceam nu avea rost şi totul era altfel decât hotărâsem.

— „Bineînţeles că nu acum. Dar te-aş ruga pe dumneata ca mâine să-i spui că vreau să-i vorbesc. Dacă îmi faci serviciul ăsta, când n-am să mai fiu aici, am să te răsplătesc. Te rog. Te rog din tot sufletul. Dumneata nu poţi să ştii cum am ajuns eu aci, dar te rog spune-i doctorului că trebuie să vorbesc cu el şi te voi răsplăti.”

Îmi era faţa înecată în lacrimi.

— „Ia să mă laşi pe mine cu poveştile astea! Că vă cunosc eu! Că nu oi fi prima care crede că nu e nebună! Bineînţeles că ai să vorbeşti cu doctorul. El vorbeşte cu toţi bolnavii.”

— „Aş vrea să fiu numai eu cu el. Am să-i spun ceva numai lui… Am să te răsplătesc aşa cum nici nu gândeşti.”

— „Ia să te astâmperi şi să te culci.”

Afară, ţipătul acela omenesc şi totuşi inuman răsuna din timp în timp ca sub o înjunghiere.

— „Cine strigă aşa? Ce-i fac?

— „O fi vrând şi ea să vorbească cu doctorul.”

Femeia înălţă din umeri şi mă vârî cu forţa în pat.

— „Să ştii că dacă nu eşti cuminte n-o să-ţi meargă bine.”

Am rămas iar singură. Câteodată mi se părea că eu strig aşa. Mă căzneam să nu strig. Şi la fiecare ţipăt, mă căzneam să păstrez strigătul meu lăuntric. Mi se părea că este un animal ori un om înjunghiat şi înţelegeam că animalele şi oamenii îşi strigă durerea la fel… Trebuie să ştii că glasul acela striga aşa în fiecare noapte. L-am auzit doi ani de zile. Începea după miezul nopţii şi dura până se lumina de ziuă. Se învăţase tot balamucul cu el şi nimeni nu se mai gândea să-i pună căluş în gură. Apoi era şi lumina aceea deasupra patului meu care mă orbea, mă ameţea ca o poruncă obositoare cu care luptam, mă forţa să închid ochii, să dorm. A doua zi, a fost vizita multor doctori. El însă nu a venit. Am rugat pe câţiva dintre ei să-l cheme că vreau să-i vorbesc. Ca să mă liniştesc, îmi făgăduiau orice. De-aş fi cerut luna mi-ar fi făgăduit-o cu aceeaşi nepăsare. În timpul zilei eram îmbăiată, târâtă, îmbrăcată, hrănită ca un manechin. Îl aşteptam pe el, pe doctorul acela. Era ultima mea nădejde. El ar fi înţeles. Noaptea mai ales credeam în posibilitatea asta. Îl aşteptam. Tot timpul mi se părea că va sosi. El ştia că-l aştept… De altfel el ştia, el ştia tot… el ştia adevărul… îl acceptase. După câteva zile, îngrijitoarele din jurul meu nu-mi mai spuneau, vorbindu-mi de el, „domnul doctor” ci „Iubitul”. Acum începură să se distreze pe socoteala încăpăţânării mele de a-l vedea, de a-i vorbi. Îşi povesteau în faţa mea şi râzând cu poftă cum din prima noapte cerusem să rămân numai cu el singură. Mă întrebau mereu în batjocură dacă vreau să-l văd, dacă vreau să rămân singură cu el. Atunci am hotărât să nu mai mănânc, şi i-am trimis şi lui vorbă că nu voi mai mânca până ce nu va veni la mine. După zece zile a venit, dar nu singur, ci la fel ca la prima dată, parcă din întâmplare, pentru că aşa era obiceiul spitalului, cu mulţime de alţi doctori. Eu eram ca în vis.

— „Trebuie să începi să mănânci, mi-a spus.”

Era prima dată că-mi vorbea. Eu i-am răspuns cu un ton desluşit:

— „Nu voi mânca până când nu vom sta de vorbă. Nu poate să-ţi facă niciun rău să vorbeşti cu mine, pe când dacă voi muri aci în spital cred că nu-ţi va fi tocmai plăcut.”

A făcut un semn plictisit celorlalţi care erau cu el şi am rămas singuri amândoi.

— „Cine a pus să fiu aci închisă? Tata. Ştiu.”

Înălţă din umeri, enervat.

— „Domnule doctor, nu vreau să cred că n-ai fost de bună credinţă când m-ai primit aci. Ar fi prea grozav. Dar te rog să judecăm amândoi: ce dovadă ai avut că el spune adevărul încât să îndrăzneşti

să mă închizi aci? De unde ştii că nu este el nebun? Că ce ţi-a povestit nu este nebunia lui, nu a mea?”

— „E tatăl dumitale, domnişoară. Şi apoi nu este vorba de nebunie, ci…”

— „De unde ştii că nu este el nebun?”

— „Dumneata mi-ai fost dată în grijă, nu el.”

— „Nu ţi se pare că este monstruos ce vorbeşti?”

— „Vei fi bine îngrijită. După aceea vei fi liberă.”

— „După aceea voi cădea din nou în mâinile lui.”

— „Este tatăl dumitale.”

— „Domnule doctor, de dumneata depinde toată soarta mea, întreaga mea viaţă. Ştiu că mă înţelegi. Nu vreau să te jignesc, dar ştiu cât de bine ne înţelegem. Din prima clipă când te-am văzut, nu ai putut să-mi ascunzi nimic. Ştiu tot, tot atât de bine cât şi dumneata tot ce simţi. De aceea am vrut să-ţi vorbesc. Am vrut să te înduplec, am vrut să încerc această din urmă şi unică şansă. Degeaba te ascunzi. Există în dumneata ceva care totuşi poate fi înduplecat. Ştii. De aceea n-ai venit până acum la mine. Şi că-ţi vorbesc aşa, ar trebui să-ţi fie şi o dovadă că sunt absolut în minţile mele. Acum eu sunt în faţa dumitale, eu, nu el, tatăl meu. Despre el să nu vorbim. Ar fi prea multe de spus şi de necrezut, atât de necrezut încât nu mi-aş ajuta povestindu-le. De aceea m-a închis aci, căci astfel nimeni nu va mai crede că spun adevărul dacă vreodată aş îndrăzni să povestesc… Înţelegi. Îi este frică. Pe când dacă am fost la balamuc, are dovadă că este nevinovat… el, între toţi vinovaţii…”

Ana, care asculta într-o tăcere de mormânt, strigă:

— Dar pentru Dumnezeu, ce a fost?

Zoe, după un gest evaziv al mâinii, povesti mai departe, fără să pară că auzise întrebarea Anei:

— „…iar dumneata, domnule doctor, eşti complicele lui atunci? Te rog să te gândeşti. Voi avea răbdarea să te gândeşti. Acum că ţi-am spus ce cred, e imposibil să nu-ţi pui această problemă de conştiinţă. Dacă nu sunt nebună şi dacă este adevărat ce afirm eu şi dacă dumneata din… superficialitatea te faci complicele unei astfel de… monstruoase drame? Dumneata ştii că din aşa ceva se poate într-adevăr înnebuni. Înţelegi? Mă poţi salva pentru toată viaţa. Am optsprezece ani, el e bătrân. Pe el îl voi ierta, îţi făgăduiesc, îţi dau cuvântul meu de onoare. Nu va şti niciodată nimeni ce s-a petrecut. Atât: să nu aibă împotriva mea faptul că am fost închisă, recunoscută nebună. Nu mai cer nimic apoi de la ei. Liberă, de data asta mă voi descurca singură. El şi eu ne despărţim pentru totdeauna. Acum poţi pleca. Ce-am avut de spus, ţi-am spus. Oricând poţi veni, dacă ţi se va părea ceva neînţeles, să mă întrebi tot ce doreşti. Te aştept.”

A ascultat fără să pară că mă aude, aşa cum asculţi pe un nebun, ca

să nu-l contrazici, cu răbdare şi plictiseală. A plecat din odaie fără să-mi răspundă. A plecat. Eu eram mai liniştită, cu mereu aceeaşi impresie că acest om are şi ceva în el care totuşi putea fi mişcat, că nu este făcut dintr-o totală întunecare. Trebuia acum să am răbdarea să aştept. Mi se părea că voi fi liberă în curând. Chiar câteva luni de absenţă, departe de oameni şi de Conservator nu vor însemna nimic, nu voi pierde anul, iar libertatea căpătată de data asta va fi definitivă. Dacă omul acesta va face aceasta pentru mine… Pentru că mă liniştisem, şi ceilalţi îmi dădeau pace, zilele se perindau mecanic, în aşteptare. Mi se păruse că voi avea răbdarea să aştept timp mai îndelungat răspunsul lui, de fapt însă nu a fost aşa, căci numai după câteva zile mi-am dat brusc şi desluşit seama că dacă el ar fi avut posibilitatea să recunoască adevărul celor spuse de mine, nu avea însă motive să întârzie cu răspunsul lui. Acum ştiam că niciun moment el nu crezuse că sunt nebună, ştia, pentru că primise bani, pentru că mă închisese pentru aceşti bani, conştient de ce înfăptuieşte. El era acela care primise. Pentru ce îmi închipuiam că tot el va recunoaşte? Un om care e în stare să facă ceva, e în stare să şi rabde ce-a făcut. Nu oameni dintre aceştia au remuşcări. Totuşi, primise să-i vorbesc. De ce? Căci nimeni şi nimic nu l-ar fi supărat dacă eu aş fi murit în sanatoriul lui. Deci… Voiam să cred, trebuia să cred! Ce s-ar fi întâmplat dacă n-aş fi crezut? Credeam cu încăpăţânare, aşa cum numai demenţii pot crede într-un lucru pe care-l ştiu neadevărat, căci nebunia este o posibilitate a minţii de a evada în ceva inexistent atunci când existentul devine intolerabil. E o sinucidere parţială, o sinucidere a raţiunii comune. Înnebuneşti pentru că altfel n-ai mai putea răbda viaţa. Voind să cred în omul acela, simţeam că pot înnebuni, şi-mi era groază de nebunia aceasta sosită din pricina acestui om. Îl simţeam cum a alunecat din realitate, din posibil şi cum, în aşteptările mele, lua proporţii dumnezeieşti, îl aşteptam. Gândul că ar putea înţelege, că ar putea, la un moment dat, vorbi simplu, aşa cum doream eu, îmi da emoţii atât de intense încât în câteva clipe îmi era faţa inundată de lacrimi. Efortul de a mi-l închipui vorbind, aşa cum doream, era egal cu acel pe care-l poate avea cineva în faţa unui mort pe care-l iubeşte şi aşteaptă o miraculoasă reînviere… De altfel, e poate singurul om pe care l-am aşteptat în viaţa mea, mai bine zis în visurile mele. El singur, atunci, ar fi putut şterge tot ce fusese stricat dintru început… Aşteptarea asta devenise atât de intensă încât pierdusem noţiunea timpului. Fiecare clipă era atât de lungă, de importantă, încât mi se părea că alunec pe marginea eternităţii. Lipsa de oricare altă preocupare îmi golise mintea într-atât încât, trează, prinsesem starea aceea fără timp a omului care visează. Aceeaşi acuitate a senzaţiilor în care noţiunea timpului s-a pierdut, ceva pe care nu l-aş putea descrie decât spunând că trăiam un vis, aşa cum îl poate visa numai un orb.

Nimic nu avea formă nici contur. O înecare într-o lume conturată numai prin senzaţii. Da, înnebuneam. Câteodată mi se părea natural ca doctorul să nu vină, îl înţelegeam atât de bine! Eu însă îl aşteptam mereu… Câteodată mi se părea că am murit demult şi că am fost uitată, azvârlită în afara oricărei schimbări. Mă întreb acum dacă atunci am cunoscut gustul eternităţii sau dacă eternitatea e totuşi cu totul altceva. Câteodată confundam plăcerea cu sensul unei senzaţii. Totuşi mă întreb dacă atunci nu am cunoscut, prin violenţă, senzaţia cea mai mare, şi dacă mai am ceva de dorit sau nu?…

Zoe se întrerupse o clipă. Fiinţa-i fragilă, aşezată pe marginea patului, părea fantomatică. Nu ar fi părut mai absurd faptul că exista aievea, decât dacă, simplu, ar fi dispărut. Ana o privea şi-şi simţea sufletul uscat de lacrimi până la sterilitate. Inima i se închina în faţa durerii.

— L-am aşteptat… un an de zile.

Ana tresări.

— Nu am murit, vezi bine, cu toate că, la drept vorbind, a lipsit foarte puţin. Pe el îl vedeam o dată pe săptămână. Sosea la fel ca întotdeauna, cu toţi ceilalţi doctori, cu studenţii în jurul lui. Eu căutam să văd în faţa lui, faţa aceea care semăna dezolant cu Cristos, hotărârea. El, evitând să mă privească, părea foarte sever şi foarte aferat. După un an de zile însă, m-am trezit într-o noapte la o realitate construită într-o logică de fapte. Am perceput un fel de rezumat al situaţiei care mi se destăinui deodată ca o socoteală netă. Ceva clar şi simplu ca un zori de zi la ţară. Se face lumină. Când răsare soarele e simplu. Îmi amintesc cum m-am ridicat şi cum m-am aşezat în mijlocul patului. Am rămas nemişcată câteva minute. Era limpede: nu aveam scăpare. Atunci un dor imens de moarte mi se înălţă în suflet. Un dor intens, cald, plin de emoţie, un dor nemărginit. Moartea mi se părea ceva atât de perfect, încât, de câte ori mă gândeam că se poate muri, simţeam o îmbătare. Vedeam înaintea mea întinsuri de apă limpede şi lipsite de temperatură, totul blând, nemişcat. Un decor de aur al nisipului din fundul apei, luminat de bogăţia soarelui. Simţeam blândeţea adierilor care legănau apa, simţeam liniştea pomilor oglindiţi în apă, simţeam aerul aburit în oglinda limpede a lacului care m-ar fi adormit fără vise. Vezi, şi acum cred că moartea pentru cei ce ştiu a muri este cea mai perfectă senzaţie, că nu se poate trăi ceva mai perfect pentru o viaţă umană. Moartea poate fi o victorie. Atunci probabil ţi se dă dezlegarea atâtor lucruri aşteptate, dezlegarea eternităţii… poate a dreptăţii. Moartea era acum o realitate de care nu mă puteam apropia destul de repede după voia mea, cu toate că înţelesesem şi implacabilitatea ei. Aşteptam moartea, o simţeam ca pe o mână care s-ar fi aşezat blândă asupra feţei mele şi ar fi oprit aerul de a mai pătrunde în corp; o mână blândă. Ştiu că aş fi murit fără să

mă zbat, cu bucurie deplină, în dorinţa împlinită a morţii. Şi mi-am adus aminte că există totuşi o moarte posibilă, mai grea, mai lentă, totuşi posibilă. Aşa credeam atunci. Ştiam din timpul celor zece zile în care rămăsesem acasă în Bucureşti nemâncată, că lucrul este posibil. Din ziua aceea, am refuzat să mai mănânc. Aş putea spune că după hotărârea luată, m-am simţit fericită. Deodată se potoli toată revolta împotriva tuturor. Tot ce se petrecea în lumea asta a viilor îmi deveni indiferent. Nu aveam multe gânduri. Totul se petrecea foarte simplu. După câteva zile, mi se părea foarte natural să nu mănânc, pentru că nu mai aveam putere să mănânc. Durerile, schimbările din corp nu mă făceau deloc să mă gândesc la mâncare. După câteva zile, începu să-mi fie foarte bine. Îmi era uşor să stau nemişcată. Gândurile îmi soseau în minte cu o vuire lentă, nu se năşteau parcă în capul meu, ci păreau sosite din afara mea şi doar auzite de mintea mea prin care treceau la întâmplare. De aceea niciun gând nu avea însemnătate. Totuşi, mintea, creierul fiind acordate la un diapazon de intensitate anormală, prindeau lucruri noi. Mi se lămureau spontan gândurile la care până atunci niciodată nu gândisem. Le înţelegeam foarte simplu, fără efort, ecouri a ceva ştiut, a ceva mai dinainte trăit sau care face parte din ceva mai vast şi cu care brusc luasem contact. Viaţa din mine părea că nu mai este suficientă ca să am o voinţă a mea, proprie, dar suficientă ca să mă facă să vibrez şi să interpreteze o altă viaţă, o viaţă care mă înconjura şi se reflecta în trupul meu. Şi ce era bine, peste măsură de plăcut era că scăpasem de ură. Nimeni nu mai avea absolut nicio însemnătate. Fără iertare – ce cuvânt omenesc – îi uitasem pe toţi. Mi se părea că totul ia sfârşit. Eu însămi luam sfârşit, dispăream. În mine erau toate sfârşite. Halucinaţia muzicală umpluse lumea. Nopţi întregi auzeam melodii triumfale ale unei victorii incomprehensibile, ale unor chemări din altă lume. Pluteau asupra mea, iar înălţarea lor din ce în ce mai îndepărtată se topea, potolindu-se. Armoniile acelea care plecau mi se păreau ultimul contact cu viaţa şi conştiinţa, şi în acelaşi timp şi legătura cu ce va fi. Melodia, îndepărtându-se, se rupea din nervii mei, din pământul vieţii mele. Sonorităţi armonice care plecau cu deplasări imense de spaţiu. De altfel, ceea ce auzeam ar fi fost imposibil de redat, de conturat în instrumente şi legi armonice. Ar fi fost tot atât de imposibil ca Dumnezeu să fie cuprins în cuvinte. Ceva luase sfârşit şi altceva începuse. Moartea? Altă viaţă? Dar aceste lucruri noi erau sigur venite ca să-mi dovedească material că ceea ce crezusem că voi simţi mereu luase sfârşit. Moartea care se apropia îmi era parcă mai mult o dovadă că ceea ce fusese până în prezent putea pieri, decât o dovadă că începusem să mor, aşa cum un om îşi vede în oglindă părul albit, îşi dă seama nu că îmbătrâneşte, ci că tinereţea a trecut. Nu făceam din moartea mea o răzbunare, o eventuală pedeapsă pentru cei care mă împinseseră la moarte, şi nici nu simţeam vreo

milă ori înduioşare faţă de nereuşita vieţii mele, căci totul acum era prea liniştit, prea natural, prea aşteptat, prea acaparant. Şi totul concorda ca moartea să-mi fie blândă. Ori că femeile din spital se plictisiseră de mine şi nu mai incitam cu nimic apatia lor, ori că moartea care se apropia îmi dăduse ceva ce le înfricoşa. Fapt este că acum în fiecare zi, pe fiecare ceas ce trecea, totul se potolea şi paşii şi buzele lor se catifelau în şoapte misterioase. Peste zece zile a venit el. Aceeaşi roire de şorţuri albe, acelaşi alai, dar de data asta eram sufleteşte atât de perfect liniştită, încât, cu toate că eram cu ochii deschişi, nu l-am văzut. Ştiam că a intrat în odaie, dar nu-i simţeam prezenţa. I-am auzit şi glasul. A vorbit mai mult ca de obicei. Şi… dar să trecem mai repede peste poveste: ceea ce s-a întâmplat pe urmă, ceea ce a hotărât acest om… În fine, pe scurt, ca să cunoşti faptele, ca să le înţelegi vreodată, trebuie să ştii că văzând că am hotărât să mor prin nemâncare, a dat ordin să fiu hrănită artificial. Zilnic au vărsat în corpul meu, pe nas, cu tuburi, un lichid, mâncare. Mi-au legat mâinile şi nu m-au lăsat să mor. A durat luni de zile. Ne încăpăţânam fiecare: el şi eu. El, ca de obicei, sosea cam la opt zile o dată. Când l-am văzut prima dată de când mă hrănea aşa, ştiu că am găsit puterea să mă ridic de pe pat şi să-l privesc în faţă. A fost prima dată când am văzut bine de tot, cu adevărat „văzut” un om. Pe faţa aceea se aşezase o pătură de murdărie sufletească, ceva opac, greoi, îmbâcsit şi speriat. Şi tot atunci am văzut că era mai mic de statură decât cerea faţa lui, ca şi cum elanul vital fusese oprit dintr-o meschinărie interioară, o greşeală iniţială şi misterioasă. L-aş fi insultat dacă ar fi existat un cuvânt care s-o apropie cât de puţin de ceea ce simţeam. Iar el a înţeles totul şi fără cuvinte. I-am văzut privirea acoperindu-i-se de ceaţă, de îndoială, de spaimă. Îi era frică, începuse să-i fie frică fără să ştie de ce. A plecat. Pasul îi era îndesat, ceafa grea, încordată în încăpăţânare. Totuşi, foarte repede mi-am dat seama că voi muri: am văzut sânge în scuipătoare. Primul gând a fost pentru el, ştiam că am câştigat, că nu mă va mai putea opri încă multă vreme în spital. Cu grijă, am turnat apă în scuipătoare. Slăbisem atât de mult încât devenisem scheletică. Da, îmi închipui ce înfăţişare trebuie să fi avut! Era tocmai ziua când trebuia să vină el. În ziua aceea l-am aşteptat. Când l-am văzut intrând pe uşă mi-a părut atât de ridicol în cazna lui de a mă ţine în viaţă că am izbucnit în râs. Îl vedeam parcă din ce în ce mai scurt, mai îndesat, cu ceafa mai groasă, cu privirea mai speriată. S-a înroşit violent în faţa râsului meu. Eu ştiam că voi ieşi învingătoare, că voi muri. A înţeles şi el. Au mai trecut zile. A, ce zile din altă lume! O febră intensă mă ţinea trează zi şi noapte. Scuipam mereu sânge, pe care reuşisem să-l ascund, diluându-l în scuipătoare cu apă. El sosea la câteva zile interval, acum din ce în ce mai des. Eu îi căutam privirea, privirea aceea care acum, înspăimântată, se ascundea de mine. Ştiam, ştiam

acum că nu trec clipe multe în care să nu-i fiu prezentă zi şi noapte, noaptea mai ales, eu lui, mereu. De câte ori venea, mi se părea că va izbucni, că va vorbi… Pleca mereu cu aceeaşi apăsare ipocrită a umerilor, a încăpăţânării. Dar într-o zi sângele a izvorât abundent. A pornit brusc şi nu l-am putut ascunde. A pătat perne, cearşafurile. L-au chemat în grabă. Peste câteva minute a venit. A rămas singur cu mine. S-a aşezat pe un scaun lângă patul meu. Mă privea fără să vorbească. Eu îi răbdam prezenţa, aşteptând să plece. Îmi era grea respiraţia lui pe care o auzeam în odaie ca o insultă. L-aş fi rugat să mă lase să mor liniştită, să termine cu hrana cleioasă vârâtă pe nas. L-aş fi rugat în genunchi. Îl vedeam în faţa mea. Mă privea. Deodată ochii i s-au umplut de o spaimă de nedescris. O tulburare imensă care-i întrecea puterea lui de nesimţire. Şi-a ascuns faţa în mâini. După câteva minute, când a desfăcut mâinile, l-am văzut palid. O privire rătăcită.

— „Am să scriu acasă la dumneata… că eşti bolnavă… că trebuie să… nu mai stai aici," a şoptit.

Îl vedeam în faţa mea. Se împlinea acum, când era prea târziu, ceea ce aşteptasem atâta. Faţa aceea absurdă, imitaţie de Crist, aşezată pe un trup prea scurt, cerea iertare. Totul era ridicol. Şi el şi întâmplarea, ridicol de inutile. Am închis ochii. Se sculă de pe scaun, se apropie un pas de mine. Vocea îi tremura:

— „Voi face tot ce doreşti, cum doreşti. Îi voi obliga să primească tot ce doreşti dumneata, tot ce doreşti… am posibilitatea."

A făcut o pauză. Respiraţia i se oprise. Puteam crede că nu mai este în odaie. Apoi a şoptit, furişat, ca o lacrimă de foc:

— „Regret ce-a fost."

Mă obosea glasul lui. Am întors faţa către perete. Era atât de aproape de mine încât cu genunchii atingea marginea patului meu care se mişca. Îmi era scârbă de el. Şoaptele lui de pace îmi soseau veninoase.

— „Crezi că vreodată ai putea să mă ierţi?" şopti.

Am rămas nemişcată. Într-adevăr, totul era peste măsură de ridicol. Acest om se simţea îndreptăţit să se creadă acum martir. Sunt într-adevăr oameni care îşi închipuie că dacă cer iertare, păcatul se şterge! Ce ridicol! Câtă laşitate! Nici Dumnezeu nu poate nici ierta şi nici fi iertat! strigă deodată Zoe, dar trecu brusc iar în glasul povestirii:

— „Am să mai vin, a spus el. O să vedem ce se poate face… orice."

Şi a mai rămas câteva secunde în odaie, pierdut, umil. Apoi s-a închis uşa în urma lui. Noaptea i-am auzit glasul din nou, dar nu era el: visam. „Crezi că vreodată ai putea să mă ierţi?" M-am deşteptat şi mi s-a părut vis şi tot ce fusese. Probabil trecuseră doi ani. De două ori văzusem cum se desfrunzesc pomii şi cum înverzesc. Dincolo de pereţii care mă încercuiau, viaţa urmase să existe ca mai înainte. Oamenii trăind alături de durerile altor oameni şi nimic împiedicând

pofta de a trăi. Lumea întreagă mi se părea o cloacă leneşă, şi mi se mai părea că o mare primejdie, o primejdie cum nu a mai fost, pândeşte ca o pedeapsă fără iertare, fără odihnă, până ce se va schimba faţa lumii. Vedeam foc, foc mult, şi mii de oameni cu mâinile întinse strigând. Eram în primăvara anului 1914. Şi, voi spuneţi că acum s-a făcut pace dar eu nu cred… Auzi, Ana, pace nu e pe pământ. Şi multă vreme nu va fi pace… În fine… Dar glasul lui plutea peste groaza omenirii şi părea că vorbeşte pentru toţi în noapte:

— „Regret ce a fost."

Abia acum îmi dau seama de realitatea cuvintelor lui care soseau ca o spaimă. În mine era totul mort. Acum nu mai aveam ce face cu libertatea pe care voia să mi-o dea, nu mai voiam să mă întorc printre oameni, dar îmi dam seama că el nu mă va înţelege, că el, cuprins de spaimă şi remuşcări, va înfăptui ceea ce i se părea lui că poate răscumpăra greşeala fără să mă întrebe pe mine ce doresc. Credea că astfel îşi va recăpăta liniştea. Eram şi acum tot în mâinile lui. Cuprins de spaima remuşcărilor, mă va da afară ca să mor departe, nu la el în casă. Ştiam că acum va fi tot atât de fără milă şi fără înţelegere. Şi totuşi, dacă m-ar fi lăsat acum să mor liniştită, nimeni nu i-ar fi cerut socoteală: era doctor, eu bolnavă. Ceea ce îndrăznise să facă acum doi ani pentru bani, ar fi trebuit să facă acum din milă. Dacă ar fi mărit doza acelei injecţii cu care de atâtea ori mă adormise femeia de serviciu când o plictiseam cu insomniile mele, moartea mea ar fi sosit fără absolut niciun fel de surpriză ori supărare pentru nimeni. O clipă mi-am oprit respiraţia: o atenţie întoarsă asupra mea şi am adâncit câtă viaţă a rămas în mine legată de trup. Şi am simţit desluşit că moartea va sosi prea încet. O vitalitate încăpăţânată ca un gând mediocru mă lega încă de trup. Mi-ar trebui poate câteva luni încă, poate mai mult… în tot cazul suficient ca el să nu aibă puterea să rabde să mă vadă zi de zi… acum când panica îl cuprinsese. Mi se părea că sunt târâtă într-o îmbulzeală de corpuri care se străduiesc să înainteze. Îmi era scârbă. O clipă după aceea, m-am simţit atât de singură, despărţită de absolut restul lumii printr-un atât de total dispreţ, încât o spaimă rece îmi cuprinse trupul. Îl simţeam parcă gol pe înălţimile ameţitoare ale unui spaţiu infinit. Îmi simţeam fiinţa fluturând în tremurarea acelui aer prea rar, ca un strigăt de disperare şi căruia îi cunoşti inutilitatea, într-o imensitate încremenită a unei lumi fără Dumnezeu. Mi-am dat seama atunci că moartea acceptată este una, iar cea provocată altceva şi că între ele diferenţa şi efectele sunt exact opuse. Acum ştiam că nici de data asta nu voi scăpa, că mi se va îndeplini soarta aşa cum era ea scrisă: că va trebui să trăiesc. Atunci am plâns. În aceşti doi ani nu plânsesem niciodată. Suferisem, dar nu plânsesem. Plânsul mă coborî pe pământ. Din clipa aceea nu am mai fost o minte dezlegată de trup, ci un corp plăpând, bolnav,

ceva ce cere şi aşteaptă de la oamenii pe care-i dispreţuieşte, ajutor. El a venit şi a doua zi. A rămas din nou singur cu mine. Părea mai liniştit. Probabil că hotărârile, chiar când sunt greşite, aduc linişte.

— „Aş vrea să-mi spui ce doreşti să faci când vei pleca de-aici. Trebuie să le scriu alor dumitale."

Pe mine mă enervau până la durere cuvintele pe care le întrebuinţa. Din glasul lui şovăitor înţelegeam că înadins, din pudoare, căuta să găsească părinţilor mei un nume mai potrivit decât tată şi mamă, dar găsise ceva mai ridicol: „alor dumitale". Cu ce erau ei „ai mei"? Ce ne lega decât cea mai deplină dorinţă de eternă despărţire? Mi-era scârbă de el, de doctor, şi mai ales scârbă de faptul că totuşi într-adevăr, aşa cum spune el, ei erau „ai mei". Eram legaţi, iremediabil legaţi. Ai mei. Aşa ne născusem legaţi, implacabil… M-am înălţat:

— „Eşti laş peste ce-şi poate închipui o minte omenească… După ce ai făcut ceea ce ai făcut, găseşti puterea să-ţi închipui că mai poţi îndrepta ceva, că mă poţi salva? De fapt, pe dumneata vrei să te salvezi, nu pe mine. Ţi-este frică să mă vezi moartă aci, moartă în casa asta, omorâtă de dumneata. Ţi-este frică de nopţile care ar urma, de întuneric. N-ai avut nici măcar puterea de a merge până la capăt şi acum ţi se pare că dacă-mi dai drumul, dacă nu voi muri aici şi că voi muri departe, nu vei mai fi vinovat de moartea mea, că vei putea uita ce-ai făcut, că vei putea dormi liniştit fără să tresari la orice zgomot neaşteptat. Dar ştii bine că eu nu mai pot trăi, că sunt moartă, auzi, moartă, m-ai omorât, m-ai schilodit şi acum nu mai ai curajul să termini gestul, cel din urmă, mă trimiţi înapoi la complici să termine ei ce nu ai curajul să termini dumneata. Atât măcar! Atât să fi făcut: gestul cel din urmă. Lovitura de graţie… să se termine…

— „Ai să te vindeci, ai să uiţi…"

Ne-am privit. Ştia că minte. Ştia că am dreptate. I-am văzut privirea aceea şovăitoare, înspăimântată, slabă în orgoliul ei puternic, în dorinţa ei de comod, de călduţ. Şi totuşi am găsit forţa pentru o ultimă încercare, pe care o ştiam de altfel inutilă. Am şoptit, mai blând, o ispitire:

— „S-ar uita totul dacă m-ai lăsa aci… să mor… dacă m-ai ajuta aci… te-aş ierta…"

Se zbătu.

— „Nu, nu pentru nimic în lume. Acum… nu mai pot."

— „E singurul lucru curat pe care l-ai mai putea face vreodată."

— „Nu, nu. E tocmai ceea ce nu mai pot."

— „N-ar şti niciodată nimeni… E singurul lucru pe care ţi-l cer să-l faci: ceea ce ai vrut împotriva mea acum doi ani, fă-l pentru mine acum. Te voi ierta."

Îşi ascunse ca în ajun faţa în mâini. Gest feminin la bărbatul ăsta

care avusese îndrăzneala să încerce o crimă înfăptuită zi de zi, ceas cu ceas, timp de doi ani de zile şi care acum dorea să îndrepte răul tot în felul lui, pentru el, ca să-şi recapete liniştea sufletească, nu ca să facă un bine. Sub remuşcări se pot ascunde egoisme tot atât de virulente ca sub păcat. Îmi reda viaţa după ce o schimonosise în mâinile lui murdare. Atunci au fost zile când mi-am închipuit că-mi mai lipseşte foarte puţin ca să cuprind un adevăr care se petrece dincolo de posibilitatea umană de a înţelege, atunci am priceput că există adevăruri mai mari şi de altă esenţă decât cele pe care le poate înţelege mintea noastră, căci altfel cum am putea trăi de îndată ce am înţelege că viaţa aşa cum ni se pare că este, nu are sens? Cum am mai putea trăi? Bâjbâim. Lumea asta nouă îmi era aproape. Gândurile mele o pipăiau fără s-o poată contura. Înţelegeam că trăim într-un întuneric din care s-ar putea poate ieşi şi că acolo, dincolo, ceva amplificat până la miraculos, desfăcut de strâmtoarea păcatelor, a fricii, a ipocriziilor, ne aşteaptă. O aşteptare veşnică, totală, imuabilă… Pentru ce n-am avut atunci puterea să rămân în viaţa aceea care se deschidea în faţa mea, în inconştienţa demenţei, acolo unde nu mai este nevoie absolut de nimic? Ah, ce păcate mă legau încă de viaţă de a trebuit totuşi să mă întorc, după ce întrezărisem unica şi totala posibilitate de libertate? Ce demon, ce pedeapsă! Şi nici acum nu s-a împlinit totul. Da, au fost clipe când această lume de miracol al unei înţelegeri absolute mi-a fost atât de aproape încât un simplu fior mă despărţea de ea. Să fi fost numai aripa morţii? A demenţei? Eu totuşi aş crede că altceva. Am trăit apoi şi cu dorul acelei lumi, mereu… Viaţa însă, cea în care trebuia din nou să intru, îşi pierduse sensul şi mă înspăimânta. Eram străină printre oameni. Nu puteam participa la niciun râs, la nicio lacrimă. Ceva foarte curios: mi-era frică până şi de obiectele din jurul meu. Nu le înţelegeam rostul şi nici esenţa. Mi se păreau înfricoşătoare şi că ascund în nemişcarea lor ceva foarte straniu, o forţă care într-o zi ar putea izbucni, şi să-şi dezvăluie misterul din care sunt făcute… Între mine şi viaţă se aşezase o experienţă, experienţa inutilităţii faptelor şi a timpului, aş putea spune… În fine, recunosc, suntem orbi în întuneric. Mâinile nu sunt suficiente ca să înţeleagă contururi imponderabile. Pentru că nu putusem muri, nu-mi mai rămânea decât să am răbdare, să treacă viaţa. Am început din nou să mănânc. A fost greu. Mă învăţasem cu acea hrană vârâtă în corp în afara voinţei mele ori dorinţelor mele, cu acele injecţii… El venea destul de des să mă vadă. Sta câteva minute aşezat la mine în odaie. Nu vorbeam niciunul. Cât timp sta la mine în odaie mă privea nemişcat. Înainte de a pleca, mă întreba dacă nu doresc nimic. Niciodată n-am vorbit niciun cuvânt cu el. Scârba îmi era mereu aceeaşi. El ştia. Într-o zi a venit urmat de o femeie de serviciu care ducea în braţe o cutie mare, aproape un coşciug. Femeia a plecat, iar

el a rămas. Stângaci, mi-a spus:

— „Sunt aci hainele dumitale. Trebuie să începi să te îmbraci, să ieşi în grădină… la aer.”

Se opri şi se uită la mine cu aceeaşi privire speriată. Şi, cu toate că mă învăţasem cu gândul că va trebui să trăiesc, totuşi, gândul că va trebui să mă îmbrac, să socotesc dacă îmi place sau dacă e la modă sau nu, deştepta în mine o revoltă, un simţ al ridicolului atât de chinuitor încât hohote de râs nervoase mi se năpustiră în gât cu muşcături insuportabile. El mă privea şi – foarte curios – se înspăimântă, se sperie, el, doctor, el care vedea zilnic zeci de nebuni cu tot felul de crize. Aveam impresia că fiecare hohot îl doare ca palme trase peste obraz. A rămas nemişcat locului, neîndrăznind să se apropie ori să mă atingă. Îi auzeam glasul care mă ruga, mă implora să mă liniştesc… Şi totuşi nu au trecut după aceea nici două săptămâni şi eram îmbrăcată cu hainele aduse de el. Îmi amintesc perfect lărgimea lor, fluturând pe corpul meu slăbit. Eram în grădina sanatoriului, unde coborâsem şi unde mă plimbam. Şi apoi a sosit mama, din Bucureşti, ca să mă ducă acasă. Da, mama a sosit. Lucrul acesta s-a împlinit şi el şi, ca de obicei, nimeni pe lume n-ar fi putut afla ce ştie această femeie din tot ce se întâmplase. Niciodată n-am putut hotărî care dintre ei doi, tatăl meu sau ea, a fost mai vinovat. Se poate oare ca ea să nu fi ştiut nimic, niciodată nimic, niciodată nimic? Mi-o aduc aminte perfect. Se îngrăşase mult, era prea roşie la obraz şi purta o „şemizetă” bărbătească albă, cu guler, cravată şi buzunăraş. O batistă, tivită cu danteluţă, ieşea din acel buzunar. Cred că nu se aştepta să mă găsească chiar atât de scheletică. Speriată, a început să-şi şteargă o lacrimă inexistentă. Probabil că i-a fost teamă să nu-i mor pe drum. Doctorul era de faţă. Era o scenă teatrală, falsă, prost jucată, o scenă parcă în parloar la pension în ajun de vacanţă.

— „E foarte slăbită domnişoara, spunea el şi cuvintele îi şovăiau. O să trebuiască mult timp îngrijită… cu răbdare. De altfel, v-am scris aceste lucruri…”

— „Poate mai este nevoie să rămână aci sub îngrijirea dumitale părintească, domnule doctor, se văita mama şi părea pătrunsă de datoria ei de mamă.”

— „Nu, nu, îngână doctorul şi privi pe fereastră cu spaimă.”

Era palid, crispat. Eu stăm de-o parte. Abia mă ţineam pe picioare, dar mi-am dat seama că se petrece ceva foarte curios, îmi dam seama că de-acum înainte – iremediabil – voi şti întotdeauna tot ce gândesc oamenii când tac, când mint sau când se căznesc să spună adevărul şi nu-l găsesc. În clipa când a fost să plec – mama ieşise lăsând uşa deschisă în urma ei – deodată doctorul m-a întrebat brusc cu glasul strangulat:

— „Nu… vrei să-mi dai mâna?”

Sângele mi-a părăsit faţa şi m-am simţit gata de leşin. Îmi sta mâna lui întinsă în faţa mea ca mâna unui cerşetor. Dar n-am putut să mişc mâna mea, s-o aşez într-a lui. Mi-a fost imposibil.

— „…să mă ierţi totuşi…" a îngânat şi un geamăt, un hohot i s-a oprit în gât. Ştia că ce cere nu se poate şi că nu va găsi linişte, cu toate că nu ne vom mai vedea niciodată. Am plecat fără să-l pot privi.

Zoe se opri o clipă, apoi adăugă:

— De altfel, n-am dat mâna cu nimeni… multă vreme… Ce gest orb, de oameni care bâjbâie în întuneric, ca să se caute… Pe el nu l-am mai văzut niciodată şi n-am mai auzit niciodată nimic şi n-ar fi imposibil să fie mort acum… O fi luptat şi el pentru vreun ideal sfânt ca toţi oamenii când merg la război!

Zoe tăcu. Ana o vedea aşezată pe pat în acelaşi loc. O durere intolerabilă i se urcase Anei în suflet. N-ar fi vrut să plângă, ci lumea să se sfârşească. Şi parcă Zoe cu durerea ei nu mai era Zoe, ci oricine, orice durere care venise în faţa Anei şi-şi strigase chinul. Ana simţea nevoia să îngenuncheze, astfel ar fi uşurat imensa povară a responsabilităţilor căzute deodată în viaţa ei. Clar îşi da seama că pentru cel ce simte milă pentru toţi oamenii deodată, cu toate durerile lor, nu mai poate fi odihnă şi nici reîntoarcere în indiferenţă.

— Poate că am făcut rău că ţi-am povestit toate astea. De atâtea ori am evitat, spuse Zoe şi privi faţa Anei fix şi cercetător, aşa cum ai privi o faţă pe care ai lovit-o şi cauţi urmele rămase.

Ana făcu un semn negativ fără să poată vorbi.

— …ţi-am povestit pentru că trebuia. Aşteptai… m-ai forţat… tu.

Zoe vorbi aspru, cu enervarea stranie, neliniştită, a oamenilor neurastenici.

— De altfel, toate lucrurile astea au trecut… E inutil să ne mai emoţionăm… ştii prea bine.

Şi glasul cuprinse brusc ură, ca şi cum Ana ar fi adăugat prin prezenţa ei o inutilitate, de nesuferit.

Ana reuşi să spună:

— Atunci… te-ai întors acasă?

— Nu. Am rămas la Predeal. Mi-a închiriat mama o odaie. La început, am fost rău bolnavă. Asta mi-a fost de mare folos. Ce-aş fi putut face altceva? Eram singură, atât de singură! Luni de zile n-am vorbit şi liniştea din jurul meu era atât de mare, încât îmi era faţa ca de piatră, numai ochii şi pleoapele le mai simţeam vii. Uneori mi se părea că am asurzit… Ţin minte, prima carte pe care am citit-o, pe care am putut-o citi a fost „Portretul lui Dorian Gray". Cartea a avut asupra mea un efect neaşteptat: m-a despărţit de mine brusc. Am reînceput să trăiesc: eu, cea de până acum, eram parcă portretul azvârlit în pod, eu, astălaltă, reintram printre oameni. Nimeni n-ar fi putut citi pe faţa mea, viaţa mea. Eram o mască, o minciună.

Dar Ana, brusc, cu spaimă îşi dădu seama că realitatea era şi mai înspăimântătoare ca acea mască de care vorbea Zoe: de fapt, Zoe murise. Ceea ce vedea în faţa ei nu era viaţă, ci gesturi mecanizate, care căutau să scape de plictiseală şi să macine zilele pe care Zoe le mai avea de trăit. Nimeni şi nimic n-o putea reînvia… Ceilalţi, toţi, ea, Dorin, André de Bozas.. Totul inutil.

— Totuşi, te-ai reîntors acasă, şopti Ana, încercând să-şi ascundă spaima.

— Da, spuse Zoe, m-am întors totuşi. A, nici nu-ţi poţi închipui câte lucruri imposibile se întâmplă. Monstruosul fascinează în aceeaşi măsură ca sublimul. Da, m-am întors acasă, aici. Pe tata l-am găsit vârât în pat pentru această ocazie. Voiau să mă facă să cred că este pe moarte: avea probabil un guturai…

— Nu ţi-a spus nimic… n-a căutat nicio explicaţie?…

— Niciodată, spuse Zoe cu violenţă şi imperceptibil se înroşi. Niciodată n-am mai vorbit cu el de-atunci.

— Niciodată?

Zoe o privi din nou pe Ana fix.

— Nu, niciodată. Nici măcar bună ziua…

Ana nu îndrăzni s-o privească pe Zoe. Înţelesese că se poate trăi o viaţă întreagă fără să vorbeşti. Ochii i se aprinseră de lacrimi. Îi era spaimă de ce întrezărise posibil.

Zoe continuă:

— Am rămas acasă. Izbucnise războiul. Pe urmă el a plecat în Moldova Pe urmă… ştii tot, tăie Zoe brusc povestirea. Adăugă mai târziu cu un râs amar: am avut naivitatea să cred că pot reîncepe să trăiesc.

Se mai auzi o bătaie în uşă.

— Intră, spuse Zoe ridicând privirea. Dumneata eşti, doctore? Credeam că nu mai vii. Te aşteptam cu nerăbdare şi ceartă. Spuneai că vii devreme de tot. Ai întârziat.

— Puţin.

— Suficient.

— Nu vă este… mai bine?

— Nu.

Privirea Zoei cercetă mâinile doctorului, care purta o servietă galbenă.

— Ai adus ce trebuia? Ai găsit?

— Da, răspunse doctorul, şi nu se putea şti dacă glasul cuprinde timiditate ori plictiseală.

— Ai găsit repede casa?

— Potrivit.

Ana văzuse cum enervarea Zoei crescuse din nou odată cu sosirea doctorului. Părea nestăpânită, febrilă, că îi este teamă că pierde trenul

şi nu îndrăzneşte totuşi din politeţe să întrerupă conversaţia unui indiscret.

— Am fost şi la dumneavoastră acasă. Am vorbit cu doamna Mihalcea-Vrânceanu. A spus că bine, că da. Era şi tatăl dumneavoastră de faţă.

— Ce-a spus?

— Nimic. Asculta.

— Da, bine, mulţumesc. Ana, tu ai să treci în odaia de-alături câteva minute, spuse Zoe brusc. E o lampă mică acolo şi sper că nu-ţi va fi frig. În tot cazul, îţi iei haina pe umeri. Câteva minute, te rog.

Ana trecu în antret. Se aşeză pe un scaun lângă bufet, într-un colţ, ascunsă. Lumina lămpii de petrol se răsfrângea plăpândă în oglinjoara mică şi apoi în restul odăii. În sală era frig, umed. Mobilele erau şi aici mizere şi de cel mai prost gust. În minte îi vuia ca un ecou glasul Zoei, povestea sanatoriului şi simţea atâta tristeţe încât i se părea că ea, chiar ea fusese acolo şi că brusc îşi reamintise întâmplarea. Şi totuşi, goluri imense erau în faţa Anei. Povestea nu lămurise nimic, dimpotrivă.

Din odaia de alături se auzeau zgomote metalice şi de sticle. Apoi un chibrit luă foc. Ana înţelese că doctorul făcea o injecţie Zoei. Glasurile erau şoaptă acolo. La un moment dat păreau că nu se înţeleg. Apoi glasurile se potoliră iar. Pentru Ana, timpul trecea greu. Nu mai gândea nimic, dar ştia că i se întâmplase Zoei ceva rău. Gust amar i se urca în suflet. Îi era frig.

Dar cineva, din curte, cerceta casa şi uşile. Ana recunoscu silueta lui Ştefan Banea. Se grăbi să-i deschidă. Ştefan intră.

— Ce faci tu aici, pe întuneric, în frig, singură? Unde e Zoe?

— Alături, cu doctorul. Sunt numai de câteva clipe aici.

— Ai îngheţat. Dar ce ai? Ce ţi s-a întâmplat? Eşti palidă sau mi se pare mie?

— Nu, nimic.

— Îi este Zoei rău?

— Nu.

— Te-a supărat? Ce ţi-a făcut?

— Nu, nu, nimic… Mă simt puţin obosită… deprimată, îmi pare bine că ai venit.

Şi Ana îşi aşeză brusc – o cădere – capul pe umărul lui.

— Ai să răceşti aici.

Îi strânse cu grijă haina la piept. În glas fusese emoţie. O strânse lângă el. Vorbeau în şoaptă.

Uşa se deschise. Se despărţiră brusc. Silueta înaltă a doctorului apăru în uşă. Plecă grăbit, dând mâna şi un bună seara mohorât, supărat aproape.

— Ana, vino, strigă Zoe din odaia de alături.

— Pot intra şi eu? întrebă Ştefan.

— Da.

O găsiră pe Zoe întinsă pe pat. Faţa ei, cu câteva clipe în urmă atât de neliniştită, era acum clară, limpede. Ana se uită cu uimire la ea.

— Ce spune doctorul? o întrebă Ştefan. Arăţi bine.

— Atâta mediocritate! spuse Zoe cu linişte şi bunăvoinţă faţă parcă de orice defect.

— Ce ai cu ăst biet om?

— Om? Bine, să-i spunem cum vrei.

— Altă victimă?

— Poate, spuse Zoe cu aceeaşi detaşare.

— Bineînţeles. Nenorocit?

— Da.

— Face tot ce vrei?

— Da, cu mediocritatea care îl caracterizează.

Anei îi displăcea felul acesta al Zoei de a vorbi. O văzuse acum câteva clipe tremurând de prea multă sensibilitate, îi văzuse ochii în ceaţa umedă a lacrimilor reţinute, cu spaimă în glas vorbind de Dorin şi de moartea lui, iar acum glumea cu Ştefan asupra victimelor posibile.

În odaie era înăbuşitor de cald, iar mirosul de petrol al lămpii, sufocant. Pentru ce acest lux de priviri luminoase, pentru ce această destindere a feţei, acea miraculoasă înflorire a întregii ei fiinţe? Şi nu vedea că Ana suferă? Credea oare că putuse auzi povestea aceea monstruoasă şi acum să se distreze, să glumească?

Şi Ana dori cu însetare liniştea străzii neutre, puritatea aerului rece.

— Trebuie să plec, spuse, e târziu.

— Da, imediat, răspunse Ştefan.

— Plecaţi? întrebă Zoe şi o privi pe Ana fix, cu o desăvârşită atenţie. Era ordin în privire. Ana se simţi cuprinsă până în adâncul fiinţei ei. Înţelese imediat. Înţelesese că nu trebuia să vorbească. Aplecă uşor capul în semn de înţelegere.

— Pot veni mâine să te văd? întrebă şi i se păru deodată că totul s-a sfârşit între ea şi Zoe.

— Nu, mâine nu, spuse într-adevăr Zoe.

— De ce? întrebă Ana, tresărind.

— O să-ţi facă bine.

— Zoe!

Şi Ana simţi că i se sfâşie sufletul sub o învinuire nedreaptă şi imposibil de lămurit. Oare Zoe bănuise vreodată cât o iubeşte? Şi dacă da, lucrul nu o mişca nici cu cea mai mică emoţie?

— Bine, bine, te aştept.

Ana se aplecă, luă mâna Zoei şi o sărută. O atingere.

Când Ana se îndreptă, îl văzu pe Ştefan care le privea fix. Zoe îi spuse:

— Hai, mergeţi. E târziu. E frig afară. Ia copilul şi du-l acasă. Pentru azi îi ajunge.

Capitolul XVI

Ana umbla repede şi tăcută. Ştefan o luase de braţ şi-i ajuta să urce un trotuar, să ocolească grămezile de zăpadă, sau să nu alunece pe câte o piatră sărită din pavaj. În gest punea o căldură protectoare. Anei îi făceau bine prezenţa şi grija lui Ştefan. Umblând alături de el, i se părea că coborâse dintr-o lume de oroare într-o lume de realităţi mai blânde. Grija toată rămăsese pentru Zoe, dar Anei, obosită peste măsură, îi făcea un bine infinit mersul ei pe străzi pustii. Pasul legănat adormea durerea gândurilor. Ana însă ştia că deşteptarea durerii era aproape. Ceea ce îi povestise Zoe putuse fi. Viaţa îi părea Anei periculoasă în violenţa ei perfidă. Din orice colţ al vieţii putea izbucni răul.

— Dar ce ai azi în definitiv? Nu te-nţeleg! Nu eşti ca de obicei. Eşti tristă? o întrebă Ştefan.

— Da.

— De ce?

— O, nimic.

— Eşti încă îngrijorată pentru sănătatea Zoei?

— Da, poate… şi asta… da, foarte îngrijorată. Nu se poate vindeca în condiţiile în care trăieşte. Tu ce spui?

— Eu cred că nici n-a fost vreodată sănătoasă. Aşa e felul ei, felul lor ai casei Vrânceni.

— Ştefan, tu n-o iubeşti!

— Nu, nu prea.

— De ce?

— Nu ştiu. N-o iubesc. Mi-e destul de milă… îmi dau seama…

— Totuşi…

— Niciun totuşi. N-o iubesc. Lucrurile astea nu se comandă.

Şi Ştefan vorbi mai departe Anei, aşa cum se vorbeşte copiilor mici ca să-i potolească.

— Eu… pe tine te iubesc… ştii…

Dar Ana se revoltă.

— Parcă v-aţi înţeles cu toţii ca să-mi vorbiţi ca unui copil imbecil. Vi se pare că îndepliniţi o sfântă datorie ca să nu mă lăsaţi să văd decât atât cât vi se pare nimerit. Sunt ca copiii care aud în salon conversaţii care nu sunt pentru vârsta lor şi apoi la mijloc îi gonesc părinţii afară. Dar cu imaginaţia şi curiozitatea ce facem? Aţi controlat voi, binefăcătorii educatori ai inocenţei mele, ce gândesc când rămân

singură?

— Ana, niciodată n-ai vorbit aşa. Nu trebuie să vorbeşti aşa.

— Un copil ca mine, nu? Dar nu mai sunt un copil, înţelegi. Acum câtva timp ai îndrăznit să mă săruţi ca pe o femeie şi acum îţi iei aere de protector, de tutore. Sentimente incestuoase poate…

Dar Ştefan surâse, acelaşi surâs blând, protector.

— Ai putea să-mi spui ce eşti, dacă nu un copil?

— Sunt tristă, auzi, tristă…

Ana se opri din mers, se întoarse către Ştefan şi începu deodată să plângă în hohote. El îi auzi suspinul, care sparse tristeţea trupului, izbucnind în lacrimi. Mâinile Anei, ca aripi lovite, căutară sprijin. Ştefan o cuprinse în braţe, o adăposti.

— Ce-i asta… ce-i asta? spuse speriat.

— Nu-i adevărat că mă iubeşti, nu mă iubeşte nimeni… Aş vrea să mor. Nu mai pot trăi. Nu mai înţeleg nimic…

— Vai de mine, vai de mine! spuse Ştefan, dar de data asta atât de speriat, încât gestul lui de a ocroti pe Ana avu o violenţă hotărâtă, parcă o afirmare a forţei lui, care putea apăra.

— Să nu vorbeşti aşa! Toată lumea te iubeşte. Întotdeauna o să te iubească pe tine toată lumea, auzi, toată lumea, toată viaţa. Tu eşti un înger. Ce-ar spune mamă-ta să te-audă, şi tatăl tău, dar eu, dar chiar Zoe!

— Chiar Zoe!

— A, deci tot de aci porneşte supărarea! Ce ţi-a făcut? Nu trebuie să te mai duci pe la ea. Cine ştie ce ţi-a spus! Te va distruge. Viaţa ei nu este potrivită cu a ta.

Ana plânse mai tare. Plângea într-adevăr ca un copil, cu toate că durerea ei nu mai era a unui copil. Îşi da seama că va trebui să sufere multă vreme până va şti să exprime durerea ca un om matur. Limpezimea ochilor şi frăgezimea feţei nu lăsau să se vadă maturitatea durerii…

— O iubesc.

— Dar nu vezi că este o nebunie să stai lângă ea? întrebă Ştefan, cu revoltă.

— Totul pare nebunie, hohoti Ana.

— Tu eşti făcută pentru lucruri normale, frumoase. Fugi de acolo!

— Dacă ai şti ce milă-mi este de ea! Cum să fie anormal să-ţi fie milă şi să vrei să ajuţi. E anormal să iubeşti?

— O femeie pe altă femeie?

— Gândeşti greşit. Eşti prea stricat, prea senzual, prea greoi, pentru a înţelege. Ce importanţă are dacă este femeie, ori bărbat, când eu o iubesc ca pe o prietenă, mai mult, aş putea spune că tocmai pentru că este femeie ca mine, prietenia mea, mila mea pentru ea are o mai mare valoare. Bărbat să fi fost, probabil că m-aş fi îndrăgostit,

dar aşa sunt conştientă de totala puritate a simţămintelor mele. Mai mult, te asigur că dacă ea ar fi născut cât de cât simţăminte dubioase în inima mea, nu aş fi rămas acolo, asta ar fi fost singurul lucru ce m-ar fi îndepărtat, dar nu, nu, o iubesc, în desăvârşită puritate. Ea a fost prima fiinţă în viaţa mea, pe ea am întâlnit-o altfel decât pe ceilalţi oameni. Parcă o aşteptam… până la ea parcă nici nu ştiam că exist… Şi nici n-am gândit nimic… mi-a deschis o lume nebănuită mie, m-a făcut conştientă de însăşi existenţa mea…

— O să-ţi treacă, o să întâlneşti alţi oameni.

— Da, dar pe ea am s-o iubesc mereu.

— Aşa spune fiecare când iubeşte şi apoi tot îi trece.

— Asta când eşti îndrăgostit, nu când iubeşti. Eu o iubesc, nu sunt îndrăgostită şi te asigur că n-o să-mi treacă niciodată… Iubirea nu trece niciodată… orice lucru adevărat care a existat e veşnic… Eu aşa simt… chiar dacă vine altceva… altceva nu şterge niciodată ce-a fost… Tu crezi că eu vorbesc nebunii… poate că într-adevăr sunt nebunii, poate că totul e nebunie, dar eu aşa simt… Nimic nu se şterge, totul se adaugă şi mie… mi-e prea greu… Ţi-am mai spus că nu pot trăi fără să înţeleg… Şi voi mă încurcaţi mai rău căutând să mă feriţi acum, la mijlocul drumului… Sunteţi proşti… nu mă înţelegeţi…

Ana plângea cu hohote. Ştefan Banea ascultă cuvintele care se desprindeau din plâns. I se părea că prinde o ameţeală – ameţeala ochilor care au privit cerul înstelat – şi nu ştia dacă este mai uşor sau mai greu după ce ai cunoscut nemărginirea care pluteşte asupra pământului. Şi apoi îi era şi milă de Ana. Nu cunoştea ce-i povestise, ce îndrăznise Zoe să-i povestească şi ce nu. Ce auzise el ici şi colo era atât de exagerat, încât nu ştia câtă crezare să dea lucrurilor. Îi era silă şi teamă de lumea aceea blestemată şi impudică până la crimă. În tot cazul nu trebuia, prin întrebări neîndemânatice, s-o facă pe Ana să bănuiască ce se petrece acolo, în casa aceea.

Cu toată inexperienţa Anei, lui Ştefan i se părea că în cuvintele Anei trec zvonurile unei lumi în care el nu va putea pătrunde niciodată. Se simţea greoi, purtat de un trup care-l ţinea locului în pofte, dorinţe, care se mărgineau tot la conturul trupului. Ana îi părea făcută dintr-o fluiditate mlădioasă, mersul trupului adiere, glasul supraterestru, mâinile ei uşoare, privirea ei fără margini şi gânduri dintr-o lume vastă într-adevăr ca cerul înstelat. Sentimentul curios care-l lega de Ana era fascinaţia, presimţirea şi năzuinţa de a se apropia de lumea asta curată, nouă.

Bineînţeles, nu se va putea opri lângă Ana. Totul era prea târziu. Va rămâne singur, mereu singur… Cu dimineaţa, deşteptările din somn, triste…

O luase pe Ana de braţ şi o ducea acum mai repede, părea că ar fi vrut s-o îndepărteze de un loc periculos. Ana închisese ochii, se

rezemase cu încredere şi se lăsa dusă. Pentru o clipă, gândurile Anei amorţiseră iară. Era brusc liniştită, ca şi cum viaţa n-ar fi avut probleme, ca şi cum conştiinţa ei nu s-ar fi născut încă. O alunecare prin aer, o alunecare vegetală, cu senzaţii de odihnă nemărginită. I se părea că uitase cuvintele, că nu mai există decât acea alunecare prin noapte… Dar piciorul ei se împiedică de trotuarul inegal. Corpul întreg se zdruncină şi gândurile îşi începură din nou desfăşurarea dureroasă:

„…nimic nu se şterge, totul se adaugă. Fiecare clipă o înfierare. Totul însemnat pretutindeni. În clipe mărunte era implacabil prinsă viaţa. Nu exista nimic decât clipe. Şi clipele uitate nu erau mai puţin reale ca orice clipă din cele mai violent însemnate…”

Plânsul i se potolise. Umbla cu capul plecat dusă de acelaşi pas, rezemată de braţul bărbătesc ce-i sta alături. Se strânse mai tare de Ştefan. El îi răspunse. Era o înţelegere tăcută în noaptea oarbă, o înţelegere, o acceptare a soartei fiecăruia din ei, a singurătăţii. Umblau în tăcere. Ajunseseră în calea Plevnei. Oameni răzleţi, săraci, umblau îmbrăcaţi cu grijă în hainele lor de sărbătoare, ducând în braţe copii somnoroşi, obosiţi, adormiţi pe umărul lor.

Ştefan Banea se opri în faţa unei barăci de lemn minusculă, o dugheană, cumpără mandarine şi castane. Îşi umplu buzunarele.

— Ţine şi tu câteva şi-ţi încălzeşte mâinile, spuse Anei.

Ana primi castanele calde în mâini, păsări mici, vii.

Ştefan desfăcu coaja unei mandarine. Parfumul violent în aerul rece sosi până la Ana.

— Vrei? o întrebă Ştefan.

Ana surâse.

— N-am mâini, spuse, arătând mâinile pline de castane.

Simţi pe buze gustul rece şi parfumat al mandarinei pe care Ştefan i-o strecura ca unui copil. Ana surâse din nou.

Plecară mai departe pe străzi sărace şi pustii. Se auzeau cântece de Crăciun, cântate de glasuri de copii. De prin curţi şi din depărtare apăreau stele mari de hârtie colorată şi luminate în interior de lumânări aprinse şi mereu aceiaşi oameni cenuşii, îmbrăcaţi în haine de duminică, purtând aceiaşi copii adormiţi pe umăr, treceau agale, ca oameni care au împlinit ceva demult aşteptat.

Ana simţea că se potolise, că durerea cedase. I se părea acum monstruos că pot exista pe lume asemenea lucruri ca povestea Zoei. Fusese închisă acolo, pe nedrept, în casa de nebuni, de chiar tatăl ei…

Pentru ce, nu putea înţelege. Pricepea însă că motivul – pe care Zoe avusese grijă să-l ascundă – trebuia să fie cel puţin tot atât de monstruos ca gestul dement de a-şi închide copilul pe nedrept în casa de nebuni. Şi nu putea fi vorba de bani… ci altceva. Lucrul acesta i se întâmplase Zoei, era cert. Dar oare era cert? Zoe nu minţise? Nu

inventase?

Aci Ana se opri din mers. Uimirea o ţintui pe loc. Sângele îi fugi din obraz.

— Ce ai iar? o întrebă Ştefan.

— Nimic.

Dar Ana se dezmorţi din uimire. Un val de sânge i se urcă în obraz.

Începu să umble mai repede.

„Nu, este imposibil, îşi spuse, e imposibil ca cineva să mintă aşa. E inutil să minţi aşa!"

Dar ce putea ascunde Zoe cu atâta înverşunare? Cum se născuse ura dintre Zoe şi tatăl ei? Omul acela era dement. O singură privire de-a lui era suficientă ca să recunoşti demenţa. Traian moştenise sângele putred. Dar Zoe? Cum ar fi putut Zoe, atât de fină în sensibilitatea ei, ascunde ceva urât? Şi ce-ar fi putut ascunde?

— De unde-l cunoşti pe tatăl Zoei? întrebă Ana pe Ştefan cu greutate, cu teamă, ca şi cum ar fi comis o indiscreţie necinstită. Întrebarea ei era a omului care, simţind că şi-ar putea pierde credinţa în Dumnezeu, se teme să întrebe.

— O, demult!

— Da?

— Desigur.

— De ce ţi-ai permis să-mi spui că nu trebuie să fiu prietenă cu Zoe?

— Ceea ce mă întrebi e o copilărie. Nu, e inutil. Tu ştii prea bine pentru ce. Nu este o fiinţă care să-ţi poată fi de folos. E un om care distruge. Oricine ţi-ar spune la fel şi tot aşa fără explicaţii ori lucruri precise, ca mine.

— De ce n-a isprăvit Zoe pianul la Leipzig? întrebă Ana, după câţiva paşi şi inima îi bătu iar repede şi dureros.

— A… fost bolnavă… cred… a spus…

— Ce-a avut?

— Păi… un şoc nervos… cred.

— Eşti sigur?

Ştefan o privi pieziş pe Ana.

— De ce mă întrebi pe mine şi nu pe ea?

— Ca să ştiu ce ştii tu.

— Aşa am auzit.

Şi deodată Ana se ruşină. Atingerile astea cu neîncrederea o îmbolnăveau. Ştia că de o mie de ori preferă să fie minţită decât să se îndoiască. Şi apoi – gândi – faptele nici nu au atâta importanţă. Într-altă parte şi dincolo de fapte trebuiau căutate adevărul şi încrederea. Şi Ştefan putea cunoaşte o minciună care nu ar fi făcut decât să adauge haosului. Nu astfel te poţi apropia de sufletul unui om, iscodind pe vecini şi cunoscuţi. Dacă Zoe într-adevăr minţise, şi ea,

Ana, ar afla acest lucru, n-ar fi fost nici cu cea mai umilă fărâmă mai aproape de Zoe ca acum. Ca să te apropii de cineva, ca să nu te mai îndoieşti de spusele cuiva, trebuie să ai puterea să te aşezi dincolo de minciună, adevăr, neîncredere şi curiozitate. Dincolo. În iubire, milă. Atunci poate, desfăcut de interese imediate, să ai puterea să înţelegi lucrurile aşa cum sunt…

Şi fără legătură aparentă cu gândurile avute până acum, Ana îşi aminti scena când ofiţerii germani voiseră s-o ia pe Elena Mihalcea-Vrânceanu, pentru că ascunsese revolverele în soba din salon, la ea în casă. De ce Zoe luase asupra ei acea greşeală care trebuia pedepsită cu moartea? De unde acel elan de eroică abnegaţie pentru o fiinţă de care nu avea decât dispreţ şi scârbă? Şi cum se face că Elena Vrânceanu era sigură că Zoe va lua asupra ei toată responsabilitatea?

Ana se întoarse către Ştefan şi-i spuse cu forţă:

— Nu, nu, n-ai dreptate. N-ai deloc dreptate. N-o cunoşti. E mai generoasă, mai adevărată, mai eroică decât tine, decât mine, decât toată lumea, cu mult. Da, este altfel decât ce ne putem noi închipui, de aceea n-o putem înţelege. Ea, bineînţeles, niciodată nu va explica. Ar fi prea mărunt. Admit însă că e greu să trăieşti lângă ea, tocmai pentru că lângă ea, prin comparaţie, îţi dai seama de toate slăbiciunile, goliciunea oamenilor. Asta e distrugător, nu ea. E aşezată dincolo de un comod obişnuit. Trăim în ameţeala slăbiciunilor noastre şi ea nu. Cu ea orice este posibil.

— …Poate că ai dreptate… cu toate că exagerezi… totuşi e greu să trăieşti lângă ea, spuse Ştefan după o pauză.

— Da. E irespirabil. Totul e prea violent.

Ana însă respiră adânc, desfăcând din plămâni aerul ce se adunase şi mocnise.

Ajunseseră în faţa casei Anei.

— Te las acum?

— Da.

— Ce-ai să faci?

— Am să încerc să citesc. Dar tu?

— Puţin prin oraş, poate.

— Şi apoi?

— Vrei să viu dacă nu este prea târziu?

— Cât de târziu. Să vii, te rog. Să ştii că te-aştept.

Se despărţiră. Ana intră în casă. Ştefan rămase locului, o privi până o văzu dispărând. La urmă, un oftat uşor îi înălţă umerii. Se întoarse. Îşi înfundă pălăria mai adânc pe frunte şi plecă. Întunericul străzii îl primi, îl topi.

În singurătatea camerei, Ana scrise:

Am cunoscut cenuşa topită în sânge,
Pustiul până la cer,

Iar mâinile întinse
Au implorat eternitatea, zadarnic.

Îngenuncherea până la sânge,
Până la leşin,
A rămas piatră de mormânt
Pe rugăciunea tristă ca moartea.

În noapte geamătul n-avea ecou,
Gândul n-a prins viaţă,
Lacrimile s-au întors în inimă,
Plumb topit,
Pecetluind păcatul.

Doamne, vreau mângâierea stelelor,
Înfiorarea dezlegărilor,
Vreau răsăritul soarelui,
Vreau viaţă din viaţa ta.

Capitolul XVII

După plecarea Anei, Zoe Mihalcea Vrânceanu rămăsese singură în odaie, întinsă pe pat, cu mâinile încrucişate pe piept, ca la morţi. În odaie era o nemişcare deplină, afară o tăcere desăvârşită. Zăpada învăluise orice zgomot.

Lumina mică a lămpii de petrol, galbenă, se revărsa, în lumina asta, uşile dulapului păreau oglinzi de bronz, scoase din pământ. Zoe se simţea prezentă şi totuşi străină de ea însăşi. Ceea ce fusese, tot ce i se întâmplase în viaţă, zi de zi, clipă cu clipă, îi era parcă acum o poveste auzită din gări străine.

În odaie era mereu aceeaşi linişte ca de dincolo de mormânt, o linişte materializată numai de căderea fulgilor de zăpadă, o linişte atât de perfectă încât sufletului i-ar fi fost permis să bănuie că poate trăi fără trup…

Într-un vârtej, joc nebun, în mintea Zoei treceau oameni şi priviri: a tatălui ei, putredă, a lui Dorin, funebră şi liniştită, privirea Anei verde-cenuşie, îndepărtată în ceaţă şi gânduri, o altă privire apoi albastră, orbitoare, clară… André de Bozas…

Nu, nu, nimeni nu putea nimic pentru ea. Totul i se păru atât de trist şi fără sens, tristeţea atât de adâncă, încât în clipa asta de aplecare asupra tristeţii, Zoe ameţi, înfricoşată. I se păru că moare, că se înăbuşe în atâta infinit şi molcomă tristeţe. Tot ce a fost, fusese – şi nimic nu mai putea fi altfel. De ce trebuise să-i povestească Anei lucruri îndepărtate, să răscolească, să aţâţe, să învie amărăciuni

inutile! Şi mâine ce va fi? Ce va veni? Cum se putea trăi viaţa când nu aştepţi nimic? Plictiseala devenise finalul. De altfel, se gândi, va trebui îndepărtată şi Ana. Trebuia să se despartă şi de Ana. Era singurul gest bun pe care-l mai putea face şi… apoi…

Cu uimire simţi că-i va fi greu totuşi să se despartă de Ana. Un sentiment uman şi prima dată simţit, o duioşie o cuprinse. Niciodată nimeni pe lume nu-i lipsise, de nimeni niciodată nu-i fusese dor, nimeni niciodată nu-i fusese cât de puţin aproape. Totul nu fusese decât cazna de a ieşi din această plictiseală, din această îngrozitoare melancolie în care se îneca. Ea, Ana, ea singură ştiuse să se apropie. O atingere aproape imaterială, cu aripi de înger luminos, şi totuşi acum când trebuia să hotărască despărţirea – pentru binele Anei, numai pentru Ana – înţelese că fiinţa aceasta îi fusese totuşi aproape. Şi Zoe ştiu încă o dată – ca şi când desluşirile repetate ar fi necesare – că viaţa ei e absolut inumană, că a fost şi va fi mereu astfel. Revoltele, spaima, cazna, geloziile, dorinţele fuseseră demult întrecute dar, cu nimic înlocuite. Se simţea ca un om rămas între două lumi, între viaţă şi moarte. La nimic nu putea participa. „O pedeapsă cum nimeni nu şi-o poate închipui”. Şi nu-şi putea aduce aminte când păcătuise într-atât încât să fie necesară atâta suferinţă. „Şi totuşi, asta nu înseamnă, îşi spuse, pentru că nu ştiu eu, pentru că eu nu-mi amintesc, nu înseamnă că păcatul nu există. Uităm până seara ce-am mâncat la dejun. Cine ştie de unde mi se trage blestemul acesta, al vieţii mele iniţiale”.

Se sculă înspăimântată şi, cu faţa inundată de lacrimi, bâjbâind, luă o seringă dintr-o cutie, o fiolă, şi cu grabă, cu hotărâre, îşi făcu o injecţie.

Se întinse din nou pe pat.

Auzi uşa antreului deschizându-se încet. Se desluşiră paşi. Se auzi apoi sunetul cristalin al unor farfurii. După o clipă, câteva ciocănituri uşoare la uşa odăii ei alungară cu totul liniştea care fusese.

— Cine e? întrebă Zoe.

— Eu. Vrei o cafea?

— Intră.

În odaie apăru doamna Ionescu, ruda la care sta Zoe. O femeie mai în vârstă, înaltă, slabă, cu părul cenuşiu. Ochii îi erau plini de o copilărească curiozitate şi umezi, ca la oamenii care plâng uşor.

— Ce ai? Ce, iar nu-ţi este bine?

— Tot aşa.

— Te-au obosit musafirii?

— Nu.

— N-a venit doctorul?

— Ba da.

— Ce-ai aici?

— Lasă…

— Ce-a spus? Nu ţi-a dat medicamente?

— Ba da.

— Le-ai luat?

— Da.

— Ţi-am adus cafea, dar nu ţi-o dau dacă nu mănânci ceva înainte.

Vorbea aşezând lucrurile prin odaie. Ridică scaunul mic albastru, care sta răsturnat cu picioarele în sus, în colţul unde fusese azvârlit şi-l aşeză cu grijă la loc. Vărsă apă în lighean şi începu să adune firimituri imaginare de pe masă.

— Să mai pun şi un lemn pe foc?

— Da.

— Uite, mănâncă. Nu vrei o felie de piept de curcan? E Crăciunul. Ţi-au trimis bunătăţi şi ai tăi de-acasă.

— A fost Gheorghe aici?

— Da.

— De ce nu l-ai trimis aici?

— Aveai musafiri. A plecat imediat. A spus că vine mâine de dimineaţă din nou.

— Ce ţi-a spus?

— Spunea că a spoit odăile alea din curte pe care le-ai cerut. Nu ştiu zău ce gând o fi şi ăsta pe tine să te muţi în chioşc în toiul iernii. Tat-tu a spus că face o sobă mică de teracotă. Nu ştiu zău ce ţi-a venit să te muţi acolo pe moviliţă! Au chemat şi un dulgher de pune geamuri duble, dar de frig tot frig o să fie, asta ţi-o spun eu. Pereţi subţiri, fără pod. Bate vântul din toate părţile.

Zoe înălţă din umeri.

— Dă-mi cafeaua, că se răceşte.

— E pe sobă. Ibricul e plin, dar să mănânci întâi ceva.

— Nu pot. Nu-mi este foame.

— Ai ajuns de nu te mai ţii pe picioare. N-ai să poţi merge la examene. Ce fel de doctor oi mai fi vrând să te faci! Tu doctor, tu bolnav!

— A început să spoiască odăile?

— Odăile! Vorba vine! Chichineţele, coteţul! De ce nu ceruşi măcar o odaie din cele mari de jos de lângă salon? E una lângă odaia părinţilor. Nu vrei să merg la naşu şi să vorbesc eu cu el mai serios?

— Nu, nu. E mai linişte în curte.

— Linişte? Da' de unde! Se aude tot zgomotul, zi şi noapte, de la chiriaşii din curte.

— Nu face nimic. Mie-mi place.

— Ce-ai aici?

— Lasă.

— Gheorghe o să trebuiască să alerge toată ziua prin curte ca să-ţi aducă lemne, apă de spălat, o cafea, un ceai, mâncare… Zău dacă nu

era mai bine, totuşi, în pod unde ai stat până acum. Da aşa casă, aş putea zice somptuoasă, şi tu prin toate colţurile cu calabalâcul, ca ţiganii. Ba în pod, ba în chioşc pe moviliţă! Zău, nu vrei să vorbesc cu naşu şi naşa?

— Dacă spui un cuvânt, să ştii că mă supăr.

— Bine, bine, credeam că vrei.

— Nu. Mi-au propus şi ei dar nu vreau eu.

— Lasă-mă, frate, să văd ce ai în cutia asta.

Zoe luă cutioara cu medicamente şi o ascunse sub pernă.

— Se strică dacă umblăm la ele, şopti.

— Bine, credeam măcar că-mi spui.

— Un întăritor.

— Bine, bine. Dar ce-o să spună lumea, chiriaşii, când or vedea pe fata proprietarului că stă singură în chioşc?

— Prostii! îngână Zoe. Lumea se învaţă cu orice şi de vorbit în tot cazul tot vorbeşte… Şi nu mai deretica atâta prin odaie. Stai. Am ameţit.

— Stau dacă mănânci ceva.

— O bucăţică de cozonac poate.

Doamna Ionescu îi aşează tava cu mâncare pe pat, lângă ea. Zoe se aşează mai comod pe perne. Gesturile îi erau bolnave dar elegante. Doamna Ionescu o privea cu atenţie.

— Stau şi mă uit la tine şi nu mă pot dumiri.

— Pentru ce?

— Cu cine Dumnezeu oi fi semănând şi cum Dumnezeu de te făcură aşa tat-tu şi mă-ta, atât de străină lor!

— Se întâmplă, şopti Zoe, căutând să-şi domine enervarea.

— Se întâmplă, se întâmplă, nu zic, dar prea se întâmplă de data asta ca niciodată! Te-ai uitat vreodată la tine în oglindă?

În odaie se făcu tăcere. O tăcere care cuprinse odaia ca o apă tăcută. Dar doamna Ionescu vorbi iar.

— Lumea vorbeşte, dar adevărul nu-l ştie decât Dumnezeu.

— Sigur, spuse Zoe.

Cuvântul ei rece căzu parcă din înalt de cer senin.

— Şi nu poţi opri lumea de a vorbi, vorba ta.

— Sigur, repetă Zoe.

Doamna Ionescu privi faţa Zoei cu aceiaşi ochi plini de o bolnăvicioasă curiozitate, avidă, şi văzând privirea Zoei aţintită fix asupra ei, urmă:

— Eu sunt din Brăila ca şi mamă-ta. Tatăl tău mare era preot acolo. În fine, ne cunoaştem neamurile demult şi încă şi acum când merg la Brăila, mai văd bruma de rude ce mai aveţi pe acolo. Mă-ta deci a fost crescută în frica lui Dumnezeu, dar poţi şti pe cine împinge diavolul la păcat? Pentru ce s-a căsătorit mă-ta cu tat-tu nu a priceput

nimeni, dar nici pentru ce să fi păcătuit cu un altul nu este de priceput… dar aşa spune lumea… a iubit pe un altul… apoi s-a căsătorit cu tat-tu… aşa că nu ai fi a lui tat-tu… nu eşti a lui…

O respiraţie care a fost parcă prima respiraţie când viaţa pătrunse în plămâni, aducând totodată şi conştiinţa existenţei, îşi făcu loc în trupul Zoei.

— Şi cine ar fi fost… tatăl meu?

— Nu ştiu… Vreun străin în trecere prin Brăila. E port acolo, trec mulţi străini. Prostii! Că nu semeni cu tatăl tău este adevărat, da nici cu mamă-ta nu semeni. Cu toate că dacă s-ar uita cineva bine la voi, ar vedea că ochii tăi au ceva… forma lor aş spune că e a mă-tii, culoarea însă… Dar ce te uiţi aşa la mine? Aşa am auzit. Ce sunt eu de vină că vorbeşte lumea?

— Cine ţi-a spus?

— La Brăila… mai demult… vorbea lumea…

— Şi… fără dovadă… precizii?

Doamna Ionescu tresări.

— Eşti naivă! Astea-s lucruri cu dovadă? Aşa se vorbeşte! Şi mi-am adus şi eu aminte văzând cum de nu poţi să te învoieşti cu ei. Drept să-ţi spun… credeam că-ţi fac un serviciu.

— Şi el… tatăl meu… ştie?

— Şi dacă ştie, crezi că o să vină să-mi spună mie sau ţie? Ăştia-s oameni care pleacă şi în mormânt cu buzele închise. Vorbeşte omul şi tu mă iei de scurt ca la judecată. Mai mult decât ţi-am spus eu n-o să-ţi spună nimeni pe lume. Numai eu am fost aşa, o proastă, să vorbesc desluşit ce ştiu. Credeam că eşti fată destul de deşteaptă, în fine, modernă şi umblată în lume ca să putem vorbi împreună despre lucrurile astea… Credeam că-ţi fac chiar un bine…

Doamna Ionescu, roşie la faţă, se sculă de pe pat, merse la sobă şi luă ibricul cu cafea. Turnă cu băgare de seamă lichidul negru şi parfumat într-o ceaşcă.

— Na, spuse, bea şi mănâncă niţel.

Zoe luă tava, sorbi din cafea şi ceru un pahar cu apă. Îi era sete, foarte sete.

— Să mănânci că mă supăr, spuse doamna Ionescu cu supărare în glas.

Mecanic, Zoe, ascultând porunca, puse mâna pe o felie de cozonac. Rupse o bucată, o duse la gură, dar faţa i se crispă.

— Nu pot, gemu. Nu pot… acum. Lasă.

Glasul îi era de copil bolnav.

— Cum vrei! Dar ai să vezi că aşa n-o să meargă multă vreme. Te suflă vântul.

— Mâine, şopti Zoe. Am să încerc.

Doamna Ionescu în picioare în faţa ei o privea cu o atenţie

susţinută. Zoe înălţă privirea către doamna Ionescu. Lumina ochilor lor se întâlniră. O clipă, dar a fost suficient. Doamna Ionescu începu să plângă.

— Nu ştiu, spuse, mi se rupe inima şi nu înţeleg! Vorbeşte lumea atâtea că te zăpăceşte. Când îţi văd faţa ta de sfânt chinuit… nu ştiu ce să zic! Cu ce te-o fi blestemat Dumnezeu ca să nu fii ca toată lumea, ca să nu trăieşti şi tu ca toată lumea… Am crezut că-ţi fac un bine să-ţi povestesc ce-am auzit… Nu te supăra.

Zoe o privea cu aceeaşi intensitate. În faţa lacrimilor ăstora, a cuvintelor femeii, se simţi deodată liniştită, spălată de orice gând şi într-adevăr atât de pură, atât de supraînălţată în puritatea asta, încât orice greutate se topi.

— Da, spuse, ai făcut bine că mi-ai spus. Ai făcut bine. Îţi mulţumesc.

Femeia plânse mai tare şi apoi ieşi brusc din odaie, alergând. Lacrimile o înecau.

Capitolul XVIII

Ana găsi casa deplin luminată, toate odăile încălzite, flori pretutindeni şi musafiri. Era Crăciunul. În sufragerie, masa era pusă. Totul strălucea. În mijloc se afla un pom mic de brad cu lumânările aprinse. Îl împodobise mama ei în ajun. Toată lumea era veselă şi toţi o primiră pe Ana cu bucurie.

— Cum îi merge Zoiei? o întrebă Lucia Stavri.

— Parcă ceva mai bine.

— Probabil i-a folosit acea mică schimbare.

— Da, desigur.

Şi Ana adăugă cu timiditate:

— Erau şi cărţile de şcoală pe masă, pregătite. Cred că o să reînceapă să înveţe.

Îşi simţea plânsul aproape şi spaima tot atât de vie. Dar ştia că sub niciun motiv la ea în casă nu trebuie să vorbească. Ana respecta liniştea casei părinteşti. Aci era pentru Ana locul pe pământ unde frământările se potolesc. Minciunile care la început i se păruseră atât de grele să le spună le considera acum o datorie. Pentru ce ar fi povestit mamei ei frământările Zoei? Chiar dacă ar fi înţeles-o, n-ar fi putut-o ajuta cu nimic, ci pur şi simplu ar fi suferit şi ea zadarnic. Atât.

Acum, sosind încasa luminată, caldă, plină de oameni veseli, nu ştia care lucru îi părea mai ireal: povestea Zoei, sanatoriul sau atmosfera aceasta de sărbătoare. În definitiv totul era extraordinar, totul, totul… De la cel mai mic grăunte de nisip şi până la infinitul cerului – tot.

Ana merse la ea în odaie să-şi schimbe rochia. Focul din sobă se răsfrângea în jocuri fantastice pe albul pereţilor, ecou prietenesc al gândurilor ei tot atât de ameţite.

Ana rămase câtva timp nemişcată pe pat, legănată de vârtejul flăcărilor. Se simţea foarte obosită. N-avea să gândească. La urmă hotărî că lucrurile pe care nu le înţelege trebuie puse de-o parte şi că timpul îi va aduce o uşurare.

Ceva mai târziu, fără să aprindă lampa, Ana se îmbrăcă pentru masă. O rochie lungă până la pământ, albă. Coborî.

Jos, printre musafiri, lângă părinţi, Ana căută să trăiască fără gânduri. Să uite. Totuşi tristeţea nu se îndepărtă nicio clipă. Gust de lacrimi plânse, un gust de foc consumat, de cenuşă…

În seara aceea se culcă foarte târziu. În odaie, în pat, totul se clătina, se legăna. Era Crăciunul. Oraşul întreg fusese în sărbătoare. O revedea pe Zoe singură la ea în odaie cu ochii atât de intenşi şi totuşi atât de străini de tot ce era pământesc. Atât de străini…

Ana adormi.

Ca zgomotul grindinei pe geam, pietricele mărunte azvârlite de afară pe fereastra odăii o deşteptară pe Ana. Imediat, abia trezită din somn, Ana aprinse şi stinse repede de două ori lampa mică de lângă pat. Apoi, grăbindu-se, îşi încălţă nişte pantofi groşi de pâslă, îmbrăcă un halat cald, merse la geam şi-l deschise. Aerul era de gheaţă: curat, tăios, aproape irespirabil.

— Bună seara, şopti Ana.

Din grădină glasul lui Ştefan Banea îi răspunse ca un ecou:

— Bună seara.

În întuneric, jos, Ştefan părea o umbră mai densă ca noaptea.

— Cât e ceasul? întrebă Ana.

— Aproape trei. Te-am deranjat?

— Nu, nu.

— Mi-ai spus să vin la orice oră m-aş întoarce. Te-am ascultat. Am venit. Ţi-ai luat ceva destul de gros pe tine? Să nu răceşti.

— Nu, nu. De unde vii?

Ştefan Banea tăcu. Lumina unui chibrit se aprinse. Ana văzu desluşit faţa lui Ştefan luminată de flacăra galbenă, îl privi atentă. Îi văzu şi mâinile apropiate ca să ferească flacăra de vânt, ca o scoică mare, transparentă. Apoi totul dispăru din nou în întuneric. Punctul roşu al ţigării se aprinse de câteva ori, des, ca un ochi nedumerit, ca un semn în noapte.

— Dormea domniţa pură a nopţilor de iarnă?

— Da.

— Vezi! Te-am trezit. Altă dată nu mai vin la ore nebuneşti!

— Deloc. Ştii că adorm oricând, repede.

— Ca un copil.

Şi Ştefan râse. Râsul Anei îi răspunse ecou.

— Nu te mai superi când îţi spun că eşti copil? Erai atât de nervoasă azi! Te-ai culcat demult?

— Nu. Am stat până târziu. Am avut musafiri. Au plecat pe la două. Abia aţipisem.

— N-aş fi venit atât de târziu, dar drept să-ţi spun, îţi duceam de grijă!

Ana râse iar încet.

— La amante?

— Da, şi acolo.

— Ce te-ai face dacă m-aş apuca să te iubesc?

— E… aş vedea eu…

— Ai continua să-mi povesteşti, ca acum, tot ce faci sau ai începe să mă minţi?

— Nu ştiu, dar să nu vorbim aşa. Nu-mi plac glumele astea.

— Mă gândeam numai ce grozav te poate încurca un sentiment… frumos. Câteodată mi se pare atât de curios cum te porţi cu mine… Tocmai tu…

— Orice om, fie chiar un stricat ca mine… tot caută şi ceva curat în viaţă. Criminalii care-şi iubesc câinii…

— Mersi!

— Nu, tu pentru mine eşti o… posibilitate pierdută… Gândeşte-te că m-ai fi putut într-adevăr iubi, că te-aş fi putut iubi… o mică diferenţă de vârstă, de obiceiuri… O dragoste curată, ideală, eu! Toţi căutăm asta.

— …şi nimeni nu găseşte, îi şopti Ana.

— Asta e altceva, îi răspunse Ştefan, care primise şoapta venită de sus, clară, în aerul nopţii şi al iernii. Eu îţi vorbesc de ce caută oamenii, nu de ce găsesc. Şi apoi sunt unii care găsesc astfel de dragoste şi nu o păstrează… Sunt atâtea slăbiciuni ascunse în om.

— Am auzit că toţi bărbaţii înşală, că nu se poate altfel. Asta înseamnă că toţi oamenii trăiesc în minciună.

Ştefan râse.

— Vorbeşti ca din carte. Nu trebuie exagerat. Există şi altfel.

— Eşti sigur?

Ştefan se gândi o clipă, apoi răspunse cu glasul mai atenuat, ca pentru el.

— Da, probabil… există. Trebuie să existe oameni care nu mint, care nu înşală. Aşa cred!

— Dar cum poţi şti acest lucru? Cum poţi avea certitudinea aceasta? Cum poţi şti că un om nu te minte, că sinceritatea lui este deplină?

Amintirea ochilor Zoei îi apăru în faţă.

— Certitudinea nu există pentru nimeni. De aceea contează mai mult ceea ce crezi, nu ceea ce este, spuse Ştefan.

— A, nu – strigă Ana – nu! Eu vreau sinceritatea deplină. Pe minciună nu vreau să trăiesc, nici să clădesc nimic. Şi vreau să ştiu că sinceritatea există. Vreau certitudinea aceasta.

Glasul Anei fusese aproape strigăt.

— Atunci rămâi singură.

— Prefer.

— De altfel, spuse Ştefan, pentru cel ce minte, efortul de a minţi e destulă pedeapsă.

Ţigara, jos, în întuneric, punctă cu roş cuvintele.

— Crezi?

— Da.

— Bine, dar o minciună totuşi, la urmă, cât de târziu, tot se dovedeşte, nu crezi?

— Nu ştiu. Posibil că da.

— O, şi apoi, exclamă Ana şi simţi un fior, tu ştii că cel ce minte nu mai are absolut niciun motiv să mai creadă în posibilitatea adevărului? Că nu minţi tu, fiecare pentru sine, e singura dovadă că sinceritatea există. Odată cu minciuna ta, secătuieşti orice posibilitate de a mai şti că adevărul există.

De sus, glasul sosise fierbinte, contrastând cu glasul domol, blazat, al lui Ştefan.

— Câteodată întrebi ca un copil şi câteodată ştii mai mult ca mine.

— Nu ştiu, simt.

Dar Ştefan îşi reluă firul gândului.

— În definitiv, totul nu este decât o imensă căutare. Oricât ai iubi, oricât de perfectă ai vrea să-ţi fie dragostea, cred că totuşi poţi avea dorinţe, tentaţii mai bine zis, şi faţă de altcineva. Un nestăpânit, un slab îşi dă drumul şi strică ce are; un om puternic şi conştient e fericit şi de efortul pe care-l face pentru a se stăpâni ca să păstreze curat ceea ce are.

— Atunci, după tine, o dragoste, o dragoste în care să nu mai încapă niciun gând, absolut niciun gând pentru nimeni, să fii una cu omul pe care-l iubeşti, să menţii exaltarea pură pentru totdeauna nu se poate?

Ana întrebă încet, rar, cu atenţie, cum ar fi desfăcut o rană.

— Nu, nu se poate. Aş dori să uiţi ceea ce-ţi spun eu acum, totuşi este aşa.

— Cred că nu voi uita niciodată ce mi-ai spus acum.

— Da, o alegere voită a omului care-ţi poate da cea mai mare fericire şi o voită excludere a celorlalţi pe care i-ai putea dori, atât. Altceva nu se poate între oameni.

Ştefan făcu o pauză şi adăugă cu glasul nesigur:

— Şi poate mai există o posibilitate aparte, dar e dintr-un domeniu în care nu mă pricep.

— Care?

— Dumnezeu.

— A, da, da.

— Da, da. Ce liniştit răspunzi! Tu eşti o fetiţă cuminte şi puţin speriată de tot ce aude şi vede. M-am gândit bine: tu trebuie să scapi şi de Zoe şi de mine.

— Nu o amesteca iar pe Zoe.

— Vrei să scapi numai de mine?

— Nu, nu, nici de tine.

— La ordinele matale, duduie. Slugă supusă. Totuşi te sfătuiesc să cauţi să afli singură ce este viaţa şi dragostea. Pentru ce să iei de-a gata o experienţă străină care nu poate fi decât relativă! Nimeni nu ştie ceva precis. Poate că tot ce spun eu e complet greşit; iar în ceea ce priveşte pe Zoe… mai…

— Mai bine dă-mi şi mie o ţigară.

— Tot Zoe e de vină şi de prostia asta a ţigărilor!

— Dă-mi, te rog.

— Bine, bine, trimite cutia.

Ana dispăru o clipă. Ştefan privi fereastra goală cu duioşie.

Dar Ana apăru imediat. Desfăşură o sfoară de pe un mosor. Da capătul aţei, o cutie era legată. Când cutia ajunse jos, Ştefan aşeză câteva ţigări în ea.

— Chibrituri ai?

— Nu.

Ştefan rupse jumătate din cutia lui. Împărţi şi chibriturile, apoi din fundul buzunarului de la palton scoase şi un buchet de violete. Le aşeză tot în cutie.

— Gata! spuse.

Cutia porni trasă de aţă, sus, spre Ana.

— O, mersi, exclamă. Apoi râse ştrengăreşte. Cine ţi-a dat florile, o blondă sau o brună?

— Nu, le-am cumpărat eu pentru tine.

— Înainte sau după?

— Înainte.

— Şi te-ai dus cu ele la amantă?

— Da.

— Foarte frumos!

Glasurile lor sunau clare în aerul îngheţat. Distanţa care-i despărţea aducea numai gânduri dezbrăcate de orice artificiu.

— Nu înţeleg – spuse Ana acum, cu aceeaşi linişte obosită în glas ca şi Ştefan – nu înţeleg de ce te arăţi mai urât decât eşti.

— Pentru că-mi dau seama că altfel te-ai fi legat, m-aş fi legat prea

mult de tine şi ar fi fost tot ce se putea mai rău pentru tine şi te iubesc destul ca să te feresc de lucrul acesta. Mă arăt aşa cum sunt, asta este suficient ca să ştii să te aperi. Sunt un om obosit… murdărit… minat… incapabil de ceva nou. E prea mult că o ai pe Zoe. Nu aveai nevoie să mă cramponez şi eu de tine.

— Zoe nu se cramponează, dimpotrivă!

— Asta nu se ştie… o să vedem…

Dar Ana nu avu timp să răspundă. Ştefan vorbea din nou:

— …şi probabil că-mi place lângă tine tocmai pentru că eşti atât de copil. Tocmai ceea ce ne desparte mă atrage, tocmai ceea ce e mai frumos în tine, acea puritate, acea fervoare pe care o ai în ochi. Privirea ta e veşnic în rugăciune, privirea ta face sfinţi din oameni, icoane din lucruri. Pe cel mai încărcat de păcate îl odihneşti. Câteodată te doresc. E prima dată când îţi spun lucrul acesta şi e probabil prima dată că ţi se spune lucrul acesta. Probabil nici nu înţelegi ce înseamnă, totuşi trebuie să ştii. Îmi face plăcere să stau lângă tine dar nu-mi pot lua nicio responsabilitate, nici măcar aceea a prieteniei. Nu sunt demn. Sunt un om sfârşit.

„Alt om sfârşit" – gândi Ana şi revăzu faţa Zoei cu ochii mari şi trişti ca un pustiu după asfinţit.

Jos, în întuneric, lumina unui chibrit se aprinse din nou şi faţa lui Ştefan Banea se apropie de flacără. Ana îi văzu bine trăsăturile cu contururi leneşe, senzuale. Fiinţa lui degaja o eleganţă blazată, uşor demodată. Fumul ţigării scump parfumate sosi până la Ana.

— Ana, vorbesc aşa azi, mult, pentru că am băut exagerat. De altfel e Crăciunul azi. Te rog să mă ierţi. Mâine, poimâine se sfârşeşte şi procesul acela din care probabil am să aflu că am rămas pe drumuri, că nu mai am nimic din averea pe care o aveam. Şi nu ştiu munci. N-am făcut niciodată absolut nimic. Şi mă simt incapabil să încep acum. Peste câteva luni îmi caut un loc de copist într-un minister sau societate forestieră pe acţiuni. Ştefan Banea zis şi „contele", devenit „conţopistul". *Et ce sera bien mérité*. Nu simt nicio revoltă. Nu ştiu însă dacă am să pot răbda. Înţelegi tu, să nu mai am cămăşi suple de mătase, acea perfectă mângâiere a corpului. Pălării cu boruri largi, lavaliere. Tu, până una alta, ia de la mine ce poţi… experienţa mea, florile pe care ţi le aduc noaptea, sinceritatea mea. Toate astea la un loc îţi pot fi de folos. Aş fi vrut ca întâlnirea noastră să-ţi fi fost de folos. Câteodată îmi este teamă de tot ce nu ştii din viaţă. Aş dori să te respecte toată lumea aşa cum o fac eu. Câteodată mi se pare că prin blazare am trecut la simplitate, că aş putea fi fratele tău şi al Zoei; dar nu este adevărat. Sunt un viţios, un stricat, un leneş. Îmi plac toate femeile, Ana. Să nu-ţi închipui că nu-mi face plăcere când merg aşa ca azi, la femei, cu toate că mă dezgustă lucrul şi-mi dau seama că-mi doresc altceva. E o plăcere stupidă. Mi-aş putea plânge de milă…

totuşi, este o plăcere la care nu voi renunţa. Tot ce fac e atât de trist… de inutil! Dacă ai şti cât de nouă eşti! Tot ce este în tine pare nou, viu. Tu nu ştii… nu semeni cu ceilalţi oameni… Nu ştii nimic şi totuşi ţi-aş putea povesti orice, căci tu înţelegi orice. Şi Zoe este inteligentă, dar nu ca tine. Ea are limite, tu nu… Când te-am întâlnit atunci seara pe stradă, am avut, văzându-te atât de firavă şi pură pe stradă, o emoţie bruscă, inexplicabilă, de care nici nu credeam că sunt capabil…

Sus, cu faţa în aerul rece, ascultând glasul ce sosea din adânc, din întuneric, Ana avea impresia că este la o ghicitoare care-i dezvăluie misterios viitorul. I se părea că asistă la o desfăşurare a vieţii ei. Acel glas bărbătesc, îndepărtat, îi spunea că o doreşte cu imaterialitatea glasului sosit rece prin frigul nopţii, rece ca o veste ce nu se va împlini niciodată…

Îşi simţea faţa de piatră, curăţată de frigul nopţii în care sta. Totul îi părea îndepărtat şi aproape totodată, covârşitor şi fără importanţă.

Capitolul XIX

Câtva timp, Ana se duse s-o vadă pe Zoe în locuinţa ei pierdută, în acea stradă întunecoasă şi tristă.

Dar Zoe era vădit schimbată. O primea pe Ana cu greu şi căuta să amâne sau să scurteze întrevederile. Invoca într-una scuze noi, care i se păreau Anei foarte puţin verosimile.

N-ar fi putut spune în ce consta schimbarea Zoei. Dar pe Zoe aceea pe care o cunoscuse la început n-o mai găsea.

Zoe părea poate mai liniştită ca niciodată, dar o tristeţe adâncă se confunda cu acea linişte. Cuvântul ei, gesturile ei, mai lente ca înainte, privirile mai pierdute, îi dădeau ceva absent, o plecare într-o lume în care nimeni n-ar putea-o urma. Şi, odată cu schimbarea asta acum nu mai aveau nici ce vorbi, ca şi cum totul fusese spus: liniştea oamenilor care nu au decât gânduri puţine şi niciunul care să-i lege de lume.

Ana se frământa. Nu găsea niciun fel de explicaţie acestei linişti neaşteptate. Nu era oare viaţa Zoei tot atât de fără posibilităţi? Cărţile aşezate pe masă, nemişcate, neatinse, păreau că vor să arate şi ele că totul e inutil. Apatia Zoei era atât de mare încât nu era cu putinţă să nu aibă o înrâurire adâncă asupra sufletului. I se părea Anei că asistă la acele schimbări grandioase de decor, realizate prin plecarea sau ivirea în bloc şi brusc a unor nori întunecaţi, purtaţi de o furtună nebănuită de jos de pe pământ.

Cert era că Zoe era atât de slabă, atât de tristă, atât de pierdută, încât Ana nu îndrăznea s-o întrebe nimic. Poate că suferea de plecarea lui André de Bozas şi nu voia să recunoască?

Când Zoe îi da voie, Ana sosea la ea ca de obicei după-masă

devreme şi, ca de obicei, Ştefan Banea venea pe seară de o lua. Dar timpul acesta de două, trei ceasuri petrecute cu Zoe era chinuitor, orele treceau greu şi cea mai mare parte din timp era în odaie o linişte deplină.

Ana încercă de mai multe ori să-i vorbească de cărţi, de examene, dar Zoe nerăbdătoare o întrerupea enervată. Pretexta aproape în fiecare zi o durere de cap, iar doctorul acela înalt şi slab venea mereu. Zoe părea că-l rabdă şi pe el cu greu dar, lucru ciudat, când nu venea la timp enervarea ei creştea până la deznădejde.

Pentru Ana însă, zilele în care Zoe îi interzicea să vină erau şi mai grele. Pur şi simplu nu ştia trăi. Departe de ea, suferea ca de o micşorare a tuturor facultăţilor ei. Îndepărtarea asta îi părea atât de chinuitoare încât simţea că se îmbolnăveşte. Singura potolire îi erau cărţile. Citea ceasuri şi ceasuri cu înfrigurare, cu ameţire tot ce-i cădea în mână, la întâmplare până noaptea târziu. Ştefan îi aducea teancuri întregi de cărţi. Apoi scria, scria la infinit, poezii, fără să-şi dea seama sau să se întrebe dacă are sau nu talent.

Într-una din acele după-mese mai mult decât triste, în care Zoe îi spusese să nu vină, o nelinişte, o presimţire rea o cuprinsese pe Ana şi o făcu să nu mai fie stăpână pe nervii şi gândurile ei. Nemaiputând răbda despărţirea, cu toate că niciodată nu mersese la Zoe fără voia ei sau fără să se fi înţeles dinainte, şi cu toate că-i era teamă s-o supere, totuşi se hotărî s-o caute.

Se îmbrăcă în grabă. Voia să vorbească desluşit cu Zoe, s-o forţeze să spargă tăcerea în care se încercuise. Oare trăia încă sub teroarea tatălui ei? Nu mai dorea nimic? Nu mai aştepta nimic? Sau numai lipsa de sănătate o făcea să fie atât de fără vlagă?

Ana se grăbi. Era târziu şi nu avea vreme de pierdut şi nici să-l anunţe pe Ştefan să vină s-o ia de acolo. Anei îi era groază de întunericul şi pustiul străzilor prin care ar fi fost nevoită să se întoarcă. Se grăbi.

Pe măsură ce se apropia de Zoe sporea teama c-o va supăra. Credea totuşi că este datoria ei să treacă peste orice, peste orice teamă. Era mânată de o forţă neîndurată.

Când bătu la uşa odăii Zoei, glasul ei dinăuntru îi răspunse foarte rece şi uşor enervat, un glas pe care pentru prima oară Ana îl auzea.

— Cine e?

— Eu, Ana.

Un lătrat de câine, necunoscut şi el, izbucni în odaie. Dar Zoe nu deschise imediat. Se făcuse tăcere acolo în odaie şi apoi Ana desluşi şoapta unui glas bărbătesc. După câteva clipe, uşa se deschise. Un bărbat foarte slab, foarte negru, urât şi înalt, stătea lângă uşă, cu mâna pe clanţă.

Zoe era ca de obicei întinsă pe pat. Faţa ei avea paloarea florilor

străvezii, ţinute fără lumină în închisori întunecate.

— Tu eşti? Intră.

Un câine lup tânăr veni lângă Ana şi o mirosi. Îi simţi botul rece pe mână.

— Am venit pentru că… am crezut că nu te vei supăra. Eram îngrijorată cum îţi mai este…

Zoe îi prezentă pe bărbatul care-i deschisese uşa.

— Adrian Iuga.

Imperceptibil, Ana tresări şi nu se putu împiedica de a-l privi brusc. Acest om era oare fratele lui Dorin Iuga? Într-adevăr, omul acesta urât semăna cu Dorin, dar o asemănare caricaturală, monstruoasă. Tot ce fusese în Dorin frumos, armonios, tânăr, era acum, în replica asta, schimonosit, antipatic, servil şi suspect.

Omul părea trecut de patruzeci de ani. Avea un gât subţire, cu mărul lui Adam pronunţat şi care – ca o suveică – juca la fiecare cuvânt. Faţa extrem de slabă, cenuşie pe alocuri, părea lipsită de elasticitate. Bărbatul purta pe braţ o bandă neagră de doliu.

Apoi Ana auzi glasul Zoei, voit frivol, într-o frază veche, repetată inutil acum, cea dintâi sosită la îndemână, probabil prin repetare:

— E frumoasă, nu?

Era vorba despre ea, Ana.

— Da, desigur, răspunse glasul bărbătesc. Este foarte drăguţă.

Ana înălţă ochii şi-i privi pe amândoi cu disperare. Simţi dureros că prezenţa ei e de prisos, însă-i era imposibil să plece imediat.

Omul acesta, fratele lui Dorin, îi era peste măsură de antipatic. Oare pentru omul acesta Zoe o chema acum rar? Voia să stea singură cu acest om! Era oare posibil? Fratele lui Dorin…

Ana simţi un fior involuntar.

— E frig afară?

— Da, răspunse maşinal Ana.

Ar fi dorit să găsească o frază cât de banală, dar nu făcu niciun efort. Se simţea fără putere. În odaie la Zoe, ca de obicei, era copleşitor de cald. Căută să facă un efort ca să înţeleagă ce se petrece aci în odaia asta, unde oamenii aceştia atât de nepotriviţi stau împreună.

Zoe se sculase de pe pat şi în faţa oglinzii îşi pieptăna părul. Ana o privea, dar i se părea că vede ceva foarte depărtat şi deformat. Asemănarea lui Adrian Iuga cu fratele mort adăuga senzaţiei de coşmar în care Ana se zbătea.

— Eu am să cam plec… şopti Adrian Iuga.

— Nu, să nu pleci, îi porunci Zoe.

Omul râse, un râs gutural, vanitos.

— Vine Ştefan să te ia? o întrebă Zoe pe Ana.

— Nu. Nu i-am spus. Eu am… trecut numai aşa… o clipă, să ştiu ce

faci… M-aş grăbi să nu se întunece. Trebuie să plec.

— Lasă, duduie, că de s-o întuneca, te conduc eu până acasă.

— Puteţi sta deci amândoi. Nu este nicio grabă, spuse Zoe, dar părea nemulţumită.

Acesta era probabil fratele care o învinuise pe Zoe de moartea lui Dorin şi Zoe nu se dezvinovăţise. Ce puteau vorbi aceşti doi oameni, închişi în odaia asta izolată, singuri? Se împlinise abia o lună de zile de când Dorin murise.

Şi Ana, care venise să ceară Zoei desluşiri care să-i dea linişte şi încredere, se văzu în faţa unui fapt incomprehensibil şi în care, de data asta, nu mai erau părinţii sau străinii de vină, ci chiar ea.

De ce nu-i mai vorbise niciodată nimic de Dorin? Ana evitase să-i ceară desluşiri, crezând-o prea slabă, bolnavă, şi iată că o găseşte bine dispusă, stând în odaie cu fratele celui mort, cel care o învinuise de moartea fratelui său.

— Duduia e din Bucureşti?

— Da, răspunse Ana ca un copil. Şi o cuprinse o oboseală atât de mare încât, brusc, întreaga ei fiinţă se goli de orice voinţă.

„În clipa asta, se gândi Ana, înţeleg cum au putut adormi apostolii atunci când Iisus era în pericol. Oricât ai iubi pe cineva, sunt momente probabil când oboseala te poate doborî".

Gândurile fluturau. Şi simţi cum se înroşeşte. Gândise că cel puţin apostolii erau absolut încredinţaţi că Iisus nu minte.

O mare căldură îi aprinse sângele. Foc. Ceva miraculos prin intensitatea neaşteptată.

„A da, să poţi crede, să poţi crede în ceva absolut, sigur, şi cu sens".

Şi Ştefan Banea îi spusese acum câtva timp, noaptea, atunci în aerul rece şi curat: „poate numai Dumnezeu".

Căldura odăii o învăluise, i se părea natural că nu vorbeşte şi că aude murmurul cuvintelor banale ce-şi şopteau Zoe şi Adrian Iuga. Îi părea totul natural, aşa cum niciodată în vis nu te miră nimic. Surâsul vâscos al omului plutea. Şi din departe, din depărtări de zile adunate, Ana îşi aminti tot ce nu înţelesese stând lângă Zoe şi acum i se părea că la fel aceleaşi lucruri tot atât de neînţelese se vor aduna şi vor apăsa şi ea va rămâne tot atât de nemişcată.

Afară se întunecase de tot. O clipă Zoe ieşi din odaie. Ana rămase singură cu Adrian Iuga. El o întrebă, aşa cum întrebi pe un copil de trei ani care te plictiseşte:

— Duduia este din Bucureşti?

Nu trecuse niciun sfert de oră de când o întrebase acelaşi lucru.

— Da, răspunse din nou Ana cu blândeţe şi ridică privirea. Adrian Iuga avea ochii extraordinar de negri, de un negru de antracit, şi cu toată urâţenia lui, totuşi Ana avu impresia că în faţa ei se află Dorin,

care înadins s-a schimonosit aşa, ca s-o sperie.

Cu o linişte suspectă, a nervilor obosiţi, Ana aştepta să se sfârşească farsa şi Dorin, frumos, cu toată catifelarea lui tânără şi armonioasă, să apară în odaie.

— Semeni totuşi cu Dorin, şopti Ana.

Omul tresări. O umbră trecu pe faţa lui.

— Totuşi, îngână, apăsând pe cuvânt.

Nervos, vru să se plimbe prin odaie, dar câinele, care se ascunsese sub pat, ieşi mârâind la el.

Ce voia omul acesta? O răzbunare şi Zoe nu bănuia nimic? Îl primea din teamă?

— L-ai cunoscut şi dumneata deci… şopti omul.

Ana nu răspunse nimic.

Zoe reintră în odaie şi parcă niciodată nu fusese mai frumoasă ca în clipa asta, inutil de frumoasă. Pasul ei uşor ca o plutire o aduse în odaie aşa cum, primăvara, vântul aduce aplecarea pomilor.

— Am spus să ne dea cafea.

Ana, la intrarea Zoei în odaie, simţise din nou izbucnind violent nevoia de a iubi pe Zoe împotriva oricărei greutăţi, oricărei îndoieli. I se părea că o astfel de privire, o astfel de faţă, un astfel de mers nu putea ascunde nimic urât.

Zoe se opri şi mâna ei mângâie câinele.

— Da, nişte cafele! Nu este o idee proastă, spune Adrian Iuga şi o privi pe Zoe, care mângâia câinele, cu o privire fixă, obraznică. Pe gâtul lui, mărul lui Adam juca nervos.

— Hotărât, câinele nu mă suferă.

— O să se înveţe, răspunse Zoe cu calm.

Privirea Zoei era caldă când se aşeză asupra câinelui, aşa cum n-o avea pentru nimeni.

— Ţie-ţi place? o întrebă pe Ana.

— Da, mult. E al tău?

— Da. Mi l-a adus Gheorghe azi. Spune că dacă am să stau singură în chioşc, o să am nevoie de un câine.

Pe Ana o îngrozea gândul că Zoe se va muta acolo în odăiţele acelea minuscule, construite de un nebun, pe o movilită înconjurată de brazi, ca un cavou…

Adrian Iuga avu în clipa asta un surâs şi o astfel de lumină în pupile încât Ana întoarse ea ochii ca să nu mai vadă privirea lui rea, batjocoritoare…

„Da, îşi spuse Ana, se va răzbuna” şi un fior o cuprinse.

Dar Zoe părea că nu observă nimic. Dimpotrivă, o bună dispoziţie voită, totuşi prezentă, a întregii ei făpturi, un aer de gazdă care vrea să primească bine. Povesti câteva lucruri neaşteptat de hazlii.

Adrian Iuga părea că se bucură, nu de cele auzite şi nici de

prezenţa Zoei în odaie, ci pur şi simplu de cazna vădită a Zoei ca să-i placă, ca să-l reţină. Orgoliul îi era flatat, gâdilat, victorios. Reîncercă chiar de câteva ori scena plecării şi reţinut de Zoe, părea că rămâne fără mare plăcere, ci numai pur şi simplu ca să nu fie prea mojic.

Ca o umbră funerară plutea în odaie amintirea fratelui mort din dragoste pentru Zoe. Dorin cu tinereţea aceea care nu voia să cunoască nici lupta, nici înfrângerea, Dorin cel care nu înţelesese pentru ce nu poate fi iubit… Dorin mort… Dorin… „Şi-i era privirea atât de severă, aşa cum el n-o avusese niciodată în viaţă, încât am înţeles că este mort", spusese Zoe şi păruse înspăimântată, conştientă că de acum înainte va purta în viaţă o povară.

…Şi apoi celălalt bărbat, ofiţerul francez, André de Bozas, omul acela frumos ca un zeu coborât pe pământ, fugise şi el din casă, de la Vrânceanu. Or, un om ca el nu pleacă de teama bătrânului Vrânceanu. Şi pe ea, Ana, Elena Mihalcea o dăduse afară, şi nu plecase. Un bărbat de forţa şi cutezanţa lui André de Bozas nu pleacă, nu cedează când iubeşte… Iar acum omul acesta vâscos, făcut ca paiaţele din tendoane care păreau sfori de tras din interior şi dezlănţuind acele grimase monstruoase, surâsuri abjecte, mişcări, priviri demente, cum de el rezistase şi nu pleca, ce-l reţinea, ce putere?

— Ascultă, ţie nu-ţi este bine azi? o întrebă brusc Zoe.

— Nu… tocmai.

— Ai febră?

— Poate.

— Ai răcit?

— Nu ştiu. Nu-mi dau seama.

Zoe îi dădu termometrul. O forţă să-l primească. Ana ar fi dorit să aibă febră. Ar fi fost mai uşor… purtarea ei mai explicabilă, gândurile ei mai fără valoare…

Câteva minute după, termometrul arăta 38 cu 9.

— Vezi, se vede că nu-ţi este bine. Ar fi totuşi poate bine să mergi acasă.

— Bine, plecăm, spuse Adrian Iuga. Poate găsim o maşină închisă.

Câinele ieşi de sub pat.

— Uite, a înţeles că plecaţi. E deştept, spuse Zoe şi o mulţumire curată îi apăru pe faţă.

Ana îl mângâie.

— Pe dumneata nu te mârâie, îi spuse Adrian Iuga.

— Văd că nu, şi Ana îi râse în faţă cu satisfacţie.

— Să te îngrijeşti, îi spuse Zoe. Până sâmbătă cred că-ţi este bine şi atunci vii la mine.

— Şi dacă-mi este bine mai repede?

— Atunci… azi e marţi… tot sâmbătă… N-ar fi prudent…

— Dar eu? întrebă Adrian Iuga, rânjind cu ipocrizie.

— A… vii mâine, ştii prea bine… trebuie să-mi dai răspunsul… acela. Mâine te aştept… neapărat.

Adrian Iuga se socoti de va putea sau nu veni. Tărăgăni cuvintele a îndoială:

— M… m… mâine?

— Neapărat, repetă Zoe cu vivacitate şi uşoară enervare.

Era oare şi rugăminte în glas?

— Să vedem… voi face tot posibilul.

Zoe privi fix faţa aceea atât de urâtă… O clipă. Păru că se zbate sub o imensă greutate, într-un imens efort de a ieşi la lumină. O revoltă, o furie reţinută.

— Bine, bine, repetă bărbatul sub privirea Zoiei.

Şi râsul gutural de vanitate mulţumită se auzi iar. Tâmplele Anei băteau dureros. Deci fără înconjur Zoe îi spusese ei să nu vină şi insistase umilitor ca bărbatul acesta să vină. Aproape îl rugase şi, pe de altă parte, Ana nu se înşela: văzuse efortul pe care Zoe îl făcuse ca să roage. Oare ea, Ana, trebuia să nu mai vină, sau tocmai acum trebuia să vină, să n-o lase pe Zoe singură?

Ca un răspuns, mâna Zoei i se strecură într-a ei. Un gest făcut în taină, în mare pericol, un gest de frate care va muri lângă tine. Ana înălţă ochii şi întâlni imensa privire verde şi clară a Zoei. Niciodată n-au fost mai aproape una de alta.

— Mângâie şi câinele, spuse Zoe Anei.

Ana se aplecă şi sărută câinele.

— Cum îl cheamă? întrebă, reţinându-şi lacrimile adunate în gât.

— Flik.

Şi Zoe râse uşor, ca un suspin în somn.

Adrian Iuga şi Ana erau acum pe stradă, unul lângă altul, umblând tăcuţi.

— O cunoşti demult pe duduia Zoe? întrebă bărbatul.

Ana avu presimţirea a ceea ce va urma. Astfel începuseră toţi care o văzuseră la Zoe în casa.

— Potrivit. Dar dumneata?

— O! eu foarte demult… dar n-am mai văzut-o de atunci…

— A fost foarte rău bolnavă. Era să moară.

— O… cred că exagerezi. Aşa sunteţi dumneavoastră, femeile. Şi apoi, sunt fiinţe care nu mor niciodată.

— Ce vrei să spui? întrebă Ana mai mult cu uimire decât cu revoltă.

Adrian Iuga râse, dar nu dădu nicio explicaţie. Ana hotărî să nu mai vorbească. Îi era peste măsură silă de acest om. Avea febră şi-i era un gust de boală în gură şi în tot corpul.

— Curios, spuse Adrian Iuga, niciodată nu mi-a vorbit de

dumneata. Mă sortise să nu te întâlnesc… şi când colo…

Dar Ana nu-i răspunse.

— Faci foarte bine că nu vorbeşti. Aerul ăsta rece e periculos.

— Da. Aşa am gândit şi eu. Aş fi bucuroasă de am întâlni un taxi. Nu mă simt deloc bine.

Şi într-adevăr, destul de repede pentru străzile acelea pustii, un taxi apăru.

— Te conduc, îi spuse Iuga, şi o ajută să se urce. Se aşeză lângă ea.

— E, acum nu mai e chiar aşa de frig. O cunoşti demult pe duduia Zoe?

— Peste doi ani.

— O, o, o, ce constanţă!

— Din partea cui?

— …A amândurora. Aş paria că nimeni n-a rămas atâta timp. Eşti un fenomen. Felicitările mele.

Ana se înroşi şi-i spuse brusc:

— Ei bine, drept să-ţi spun, eu nu te felicit.

— Că merg la ea? Da?

— Da.

Adrian Iuga râse satisfăcut.

— Ia te uită, ia te uită! Şi totuşi eu ţi-aş da un sfat. Mergi mai rar pe-acolo şi, dacă se poate, deloc.

— Dar dacă dumneata n-ai mai merge, nu crezi că ar fi şi mai bine?

Iuga râse din nou.

— E, ce nostimă eşti! Ei bine, să-ţi spun un secret: dacă n-aş mai merge acolo, ar veni ea după mine.

Ana se înroşi.

— Să vedem cât o să dureze, spuse.

Iuga râdea. Părea mulţumit, excesiv de mulţumit.

— Mult, foarte mult: atât cât am să vreau eu.

O privi în ochi cu sfidare, o răutate diabolică. Îi şopti:

— Şi dacă i-aş spune să nu te mai primească pe matale, nu te-ar mai primi.

De înjosire, Ana simţi o furie dezlănţuită într-un paroxism. Ar fi putut da cu ceva în capul acelui om, să-l vadă mort. Mâinile îi îngheţară şi se făcu palidă. Adrian Iuga lângă ea, în intimitatea automobilului, avu un râs gâlgâit. Mărul lui Adam juca nervos. Cu o plăcere sadică zise:

— Dar n-am să-i spun nimic. Te priveşte că mergi acolo. E chiar interesant şi distractiv pentru mine. Am să asist.

Şi sub aceeaşi revoltă, Ana hotărî că, cu preţul oricărei consecinţe, va vorbi cu Zoe, îi va cere explicaţii. Zoe îi datora acest lucru: să-i vorbească desluşit. Ea, Ana, avusese puterea să stea lângă Zoe, să

îndure înjosirile şi insultele din casa ei, avea dreptul, căpătase dreptul să cunoască adevărul, dreptul să ştie ce se petrece şi pentru ce trebuia acum să îndure şi batjocura acestui străin?

Hotărârea luată o linişti. Adrian Iuga nu îi mai păru decât o murdărie, un stârv, o putreziciune. Avea impresia că din greşeală, în întuneric, strivise un gândac mare plin de zeamă cleioasă.

Când au ajuns în faţa casei Anei, Adrian Iuga, cu toate gesturile unei politeţi ironice exagerate, coborî din maşină, o ajută să coboare, o conduse până la poartă, rămase cu ea până când Anei i se deschise uşa. Îi sărută mâna şi plecă. Nu mai schimbară niciun cuvânt.

Capitolul XX

O uşoară gripă o sili pe Ana să rămână câteva zile în liniştea şi căldura odăii. Mama ei sta pe lângă ea, mulţumită că o vede acasă, că o poate răsfăţa. I se părea că Ana e din nou copil, că din nou are nevoie de îngrijirile ei. Ana se odihnea ceasuri întregi cu ochii închişi.

„Câteodată e o fericire să fii puţin bolnav", îşi spunea Ana. Era pentru ea o nebănuită plăcere să-şi simtă corpul cald şi leneş în aşternutul alb. Îi era bine să se poată crede că totul e simplu. Auzea şi pasul mamei alunecând, catifelat, prin odaie. Recunoscătoare, la un moment dat luă mâinile mamei ei, le sărută, le mângâie. Ana văzu ochii mamei ei, umezindu-se.

Într-o după-masă, Ana primi un buchet imens de crizanteme albe. Parfumul lor rece şi sălbatic aduse în căldura odăii ceva din puritatea zăpezii.

O clipă, fulgerător, cu spaimă, Ana şi-a închipuit că sunt de la Adrian Iuga, dar o carte de vizită o linişti: „Ştefan Banea".

— E cumva îndrăgostit de tine, Ana? întrebă cu îngrijorare Lucia Stavri.

— O nu! Suntem prieteni.

Privirea plină de uimire a Luciei Stavri o făcu pe Ana să înţeleagă cât de puţin îi cunoştea mama ei viaţa, sufletul şi totodată îşi dădu seama cât de zadarnică ar fi fost o explicaţie. Prăpastia era prea adâncă. Singurul om cu care putea câteodată vorbi era Ştefan… Şi încă…

Alte câteva zile trecură. Odată cu vindecarea, imaginea Zoei care, de altfel, nu o părăsise pe Ana, se înălţa din nou cu o violenţă dureroasă. Abia vindecată, slăbită, Ana se duse din nou la Zoe. Era hotărâtă să aibă cu ea o explicaţie.

Zoe o primi cu mai multă voie bună decât ultima dată. Era parcă o rază luminoasă a unui trecut mai vesel, răsfrântă în actualitate prin cine ştie ce întâmplare.

— Mi-a fost teamă că n-ai să poţi veni nici azi, iar eu ştiu că nu ies din casă ca să fi venit să te văd! spuse Zoe.

Ca de obicei, Ana, abia intrată în camera prietenei sale, îşi pierdu ca prin farmec o parte din voinţă, din claritatea ei, pentru a simţi o milă acută, o duioşie plină de slăbiciune în faţa palorii sidefate a privirilor de apă, a gesturilor uşoare ale Zoei.

Dar Ana se trezi totuşi vorbind altfel decât de obicei. Hotărârea luată de a desluşi lucrurile cu Zoe sosi la suprafaţă neaşteptat.

— Eşti sigură că ţi-ar fi părut rău? În ultima vreme ai căutat să mă eviţi, Lucrurile astea nu se pot petrece fără să fie observate… nu-ţi dai seama?

Dar Zoe nu răspunse. Rămase nemişcată.

— Zoe, ai auzit?

— Da.

— Şi?

— N-am dat niciodată explicaţii nimănui. Credeam că mai ales tu nu vei cere niciodată explicaţii.

— Ce vrei să spui?

— Uite ce este. Adrian Iuga a fost aci zilele astea. Am văzut, după faţa lui că este „ceva" cu tine. Drept să-ţi spun, poate au fost chiar clipe, în zilele astea când ai lipsit, când mi-am închipuit că nu eşti bolnavă, că vrei să-mi arăţi că nu mai vrei să vii la mine. Adrian Iuga m-a ajutat să cred… Credeam că a reuşit el ce n-a reuşit mama…

— Crezi că aş fi capabilă să nu mai viu la tine aşa… pentru că Adrian Iuga…

— Nu, răspunse Zoe, şi faţa ei avu o lumină neaşteptată. Nu eşti capabilă.

— Zoe, dar cum eşti în stare să stai în aceeaşi încăpere cu el ceasuri întregi… căci… din pricina lui ai căutat totuşi să vin mai rar… ştiu… este clar…

— Nu, nu, e altceva… Şi apoi, în definitiv, este suficient că-l suport eu. Am vrut să-ţi evit ţie cel puţin…

Ana se sperie. Îşi aminti râsul batjocoritor al omului, glasul lui: „dacă nu m-aş duce, ar veni ea după mine."

— Zoe, pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi, te rog, că între omul acesta şi tine… nu e nimic.

Dar Zoe tresări.

— Ascultă, nu-ţi dau voie să gândeşti nimic murdar despre mine. Ce-ai putut imagina prin „ceva" între el şi mine?

Şi Zoe se cutremură.

— Auzi… niciodată cu nimeni, niciodată… niciodată.

O mare bucurie lumină fiinţa Anei. Totuşi şopti:

— Pentru ce mă laşi să gândesc ce nu trebuie… pentru ce nu vorbeşti? Nu merit încrederea ta?

— Nu este vorba de încredere. Credeam că tu, măcar tu, nu vei căuta să răscoleşti în fapte şi că vei şti să te menţii în sentimente… hai să le spunem… gratuite. Bănuiam că tu ai încredere în mine dincolo de orice speranţe, de fapte chiar. Eşti singurul om de la care aş fi cerut acest lucru. Credeam că din instinct ai să ştii să păstrezi între noi… o înţelegere aşezată dincolo de fapte.

— Zoe!

— De altfel trebuie să ştii că prefer să te pierd decât să ajungem la explicaţii. Acesta este adevăratul motiv pentru care am căutat să vii mai rar acum la mine: am simţit că începi să răscoleşti şi tu, ca oricine, în fapte. Şi, ca să vorbesc cu tine desluşit, cred că trebuie într-adevăr o mare încredere în cineva ca să-i povesteşti totul fără

reticenţe, dar trebuie totuşi o mai mare încredere ca să fii liniştit fără să ştii nimic… fără să ţi se explice nimic, dincolo de fapte.

Ana ar fi îngenunchiat. Acesta era felul în care simţea că vrea să trăiască: dincolo de neîncrederi.

— Eşti singurul om, singura fiinţă care a rămas lângă mine fără să ceară nimic. Nu strica.

— Zoe, tu ştii că pot orice.

— Am crezut.

— Te rog să crezi.

— Da.

Se făcu o mare destindere, ca de aripi care-şi iau zborul.

Ca o dezvinovăţire, Ana spuse:

— Mi-a spus că dacă ar vrea el, tu nu m-ai mai primi.

— E un ticălos! Ana, dacă ai şti tot, ai înţelege că şi tu ai face la fel în locul meu şi nu te-ai supăra pe mine. Auzi, când ţii la cineva, nici moartea nu te poate despărţi. Tu ai să trăieşti mai mult ca mine… ai să vezi… şi atunci ai să înţelegi că nici moartea nu te desparte. Dar el n-o să ceară aşa ceva. Cine ştie… poate totuşi… Ana, ar trebui să te pregăteşti pentru orice eventualitate. Adineauri mi-ai cerut să-ţi vorbesc. Mi se pare inutil, totuşi concluzia ar fi asta: să te pregăteşti pentru orice eventualitate.

— Cred că sunt pregătită, totuşi asta nu înseamnă că nu trebuie să lupţi… sau că nu te doare… Nu?

Zoe o privi cu atenţie.

— Câteodată mă înspăimântă când văd la ce-ai ajuns în timp atât de scurt de când ne cunoaştem. Din pricina mea n-ai ştiut ce este adevărata adolescenţă… libertate…

— Inconştienţă?

— Da, poate. Erai atât de copil…

— Nu regret nimic.

— Acum…

— Nu, niciodată.. Nu voi regreta niciodată!

— Mi-e teamă că vreau să te cred ca să n-am remuşcări… Erai liniştită… Ah, de altfel ceea ce ţi-am povestit de la Leipzig a fost începutul tulburărilor tale. Dar ţi-am povestit nu pentru acum, ci pentru mult mai târziu. Voiam ca lucrul acesta să-l ştii de la mine, nu de la străini. A, şi încă ceva. Te rog să nu mai aştepţi de la mine nimic. Să nu mai aştepţi să redevin cum m-ai cunoscut tu la început. S-a sfârşit. Am încercat ceva ce nu s-a putut. De aceea voiam… m-am gândit… am crezut că ar fi bine… să vii mai rar… Pentru ce a trebuit…

Ana îşi aşeză mâna pe a Zoei.

— Nu te mai frământa. Linişteşte-te. Eu sunt liniştită acum.

Se auzi un pas, cineva bătu la uşă.

— E Adrian Iuga, şopti Zoe şi se schimbă la faţă. Avea spaimă în ochi. Dar imediat se hotărî şi spuse cu glas tare, cu sfidare:

— Intră.

Adrian Iuga intră. Acelaşi aer ipocrit şi victorios. Acelaşi surâs cleios. Avea un pachet mic în mână, pe care-l puse ostentativ în mijlocul mesei, fără să dea vreo explicaţie. Apoi sărută mâinile, aplecându-se adânc, exagerat. Părea încântat că o găseşte pe Ana acolo, ca la un spectacol neaşteptat. Avea mutra unui om care, mergând la teatru, vede că în preţul biletului e cuprinsă şi o mică surpriză suplimentară: un bilet de loterie sau un evantai.

— A, a, te-ai făcut sănătoasă! Foarte bine, foarte bine. Erai palidă şi nervoasă. Şi văd că în adevăr avusese duduia Zoe dreptate spunându-mi că eşti o fată frumoasă, o duduie frumoasă, nostimă. Bravo! Să mai vii pe-aici.

Dar Anei îi era indiferent acum orice din partea acestui om şi, cu toate că scârba îi era aceeaşi, totuşi îl suporta mai uşor. I se părea că în tot cazul „trecând peste fapte” era ea, Ana, învingătoarea. Ceilalţi oameni i se păreau neînsemnaţi.

Şi Zoe într-adevăr, şi acum, făcea vădite eforturi pentru a place acestui om. Cu toată repulsia pe care o simţea Ana, în ziua aceea timpul trecu mai repede, mai uşor ca prima dată când Ana îl întâlnise acolo.

Mai târziu, spre seară sosi Ştefan Banea. Zoe îl primi şi pe el bine, totuşi căută cu ostentaţie să fie mai atentă, mai apropiată de Adrian, ca vrând să-i evite o posibilă gelozie. Se vedea clar cum încearcă să-i satisfacă orgoliul. O făcea fără reticenţă, aproape atingând batjocura prin exagerare, însă Iuga părea din ce în ce mai satisfăcut. Ana nu-şi putea da seama dacă Iuga e realmente satisfăcut sau pur şi simplu mulţumit că Zoe se înjoseşte.

În odaie sosi şi doamna Ionescu. Aducea o tavă mare, plină cu dulceţuri şi cafele turceşti.

Zoe, care fusese până acum neobişnuit de vioaie, căzu brusc într-o indiferenţă şi oboseală care o izola de toţi cei din odaie. Doamna Ionescu însă vorbea volubil cu toată lumea. Tema principală era Zoe. Nu se putea învăţa că Zoe mânca mai nimic, că nu iese la plimbare, la teatru, la cinematograf şi mai ales că vrea să locuiască în chioşcul din curte…

— Ar putea să stea aici cât ar voi. Cine o împiedică? Eu nu. Sunt singură şi-mi este mai puţin urât aşa cu ea în casă. Trăieşte ca o pasăre. Credeţi că mănâncă? Aşa la trei zile câte ceva ciuguleşte… Cafelele însă se ţin lanţ…

Ana observă că în timpul cât doamna Ionescu vorbea şi toţi erau atenţi la ce spune, Zoe, cu un gest ascuns, luase pacheţelul cel mic adus de Adrian Iuga şi, cu o mişcare îndemânatecă, îl strecurase în

sertarul noptierei de lângă pat. Ana căută să-şi explice gestul Zoiei, aducându-şi aminte că Zoe de câteva ori se plânsese că doamna Ionescu e de o curiozitate bolnăvicioasă. Dar de ce nu-i mulţumise şi nu spusese nimic lui Adrian Iuga atunci când îi dăduse pachetul, ea care căuta toate ocaziile potrivite şi nepotrivite ca să fie drăguţă cu acest om? Ana văzu cărţile de şcoală ale Zoei le masă. Văzându-le, trăi o clipă de speranţă. Îşi aminti zilele de vară, atât de fericite. Spuse:

— Zoe, ai pregătit cărţile? O să începem iar să învăţăm?

— Ar trebui în tot cazul să înceapă să mănânce întâi, spuse Adrian Iuga.

Ana asculta cu încordare. Lucrul de care se temea mai mult pe lume pentru Zoe – ca ea să renunţe la cărţi – se apropia oare?

După ce Adrian Iuga vorbise, toţi din odaie se întorseseră către Zoe, aşteptând răspunsul ei. Dar Zoe făcu un gest evaziv cu mâna, iar glasul ei sosi obosit şi dezgustat:

— În tot cazul, anul e pierdut… aşa că mare grabă… nu mai e.

Mâna ei se aşeză la loc pe genunchi. Şi Ana înţelese că într-adevăr totul e pierdut. Auzi râsul gutural şi satisfăcut al lui Iuga răsunând în odaie, dar Ana nu întoarse faţa către el. I se lămuri un alt gând: Adrian Iuga sta şi aştepta, se bucura şi ajuta ca Zoe să cadă. Asta era răzbunarea lui, răzbunarea morţii fratelui său?

Ana plecă ea cea dintâi cu Ştefan Banea. Nu-l mai văzuse din noaptea aceea în care stătuse în frig la geam de vorbă cu el. Imediat ce-au fost singuri în stradă, Ştefan o luă, ca de obicei, de braţ, strâns.

— Un veac de când nu te-am mai văzut. Eram îngrijorat şi mi-a fost dor. Credeam că din pricina mea ai răcit. De fapt, te poţi supăra, dar tot un copil eşti. Trebuie să dormi liniştită şi mult.

— Ba da. Să vii. Mă îmbrac mai bine. Şi apoi n-am răcit atunci. Să vii mereu. Promiţi?

— Nu mai pot promite nimic, nu mai am dreptul. Nu ştiu nici mâine ce-am să fac.

Ana îi mulţumi în şoaptă lui Ştefan Banea pentru florile pe care i le trimisese.

— Am aflat că nu-ţi este bine, nu puteam să vin să te văd şi am vrut să-ţi fac plăcere cu ceva.

— Aveam febră şi ele erau atât de reci şi proaspete, parcă erau făcute din zăpadă.

Ştefan surâse mulţumit.

— Îmi pare rău că nu te-am cunoscut atunci când eram încă bogat. Te-aş fi răsfăţat.

Şi brusc, Ştefan se aplecă mai tare către Ana şi-i şopti:

— Ce caută bestia asta cleioasă la Zoe?

Era vorba despre Adrian Iuga.

— Nu ştiu.

— Ultima nebunie a Zoei, probabil.

Dar Ana nu voia să se supere. Surâse.

— N-are importanţă.

Ştefan clătină din cap, îndoielnic.

— Ştiu şi eu! Întâi frate-su, acum el. Fascinaţie familială. Celălalt spuneai că era simpatic… nu? Cel puţin aşa mi-ai povestit. Nu? Frumos?

— Taci, te rog. Ştii că nu-mi place să vorbim aşa.

— Eşti un înger între demoni.

Ştefan spuse, cu glasul moale şi şoptit, mai mult pentru el:

— Zoe e din ce în ce mai stranie.

— Da, răspunse Ana.

Din nou câtva timp merseră tăcuţi. Apoi Ana întrebă cu sfială:

— Iartă-mă că te întreb: nu cumva ai câştigat procesul?

Ştefan începu să râdă:

— A, înţeleg! Ce copil dulce eşti! Florile de miliardar pe care ţi le-am trimis? Buchetul imens iarna?! Ei bine nu, încă nu s-a dat verdictul, nu s-a pronunţat, nu cunosc sfârşitul acestui proces, dar cunosc alte lucruri mai importante din viaţa mea. Ana, moşia, moara, pădurea, via – toate sunt ipotecate, grevate până peste poate. Chiar dacă aş câştiga procesul dus împotriva arendaşului, ticălosul ăla care şi-a bătut joc de mine şi de averea mea… bine, m-a furat, asta era natural, dar prea de tot… nu m-a furat: m-a jecmănit… şi-a bătut joc de mine…

— Nu te-ai ocupat de moşie niciodată?

— Nu, niciodată! Am petrecut. Aşa am vrut, aşa am făcut. Dar prea m-a furat bestia din cale afară. M-a ruinat! Dar, cum îţi spuneam, chiar de câştig acum procesul, acum odată cu exproprierea, nu voi putea acoperi nici măcar datoriile către stat darmite să-mi rămână şi mie! Ruinat! Acum ştiu că sunt ruinat. Nu mai am nimic. O să fii tu în curând nevoită să mă întreţii cu ţigări; iar de se face şi la noi revoluţie, nu mai am nimic de dat, nimic de pierdut. Şi simt tocmai acum o nebunească nevoie să cheltuiesc, să risipesc pe fleacuri tot ce mi-a mai rămas. Am fost întotdeauna un cheltuitor, dar acum aş împărţi aşa banii pe stradă, i-aş azvârli pe fereastră, mi-aş aprinde ţigările cu hârtii de o mie… Ana, îmi este scârbă de sărăcie. E ceva ce nu pot accepta. Oamenii care mor de subnutriţie, de frig… şi iată că acum voi fi ros în coate… iar ca distracţie am să-mi pot aminti trecutele somptuozităţi, recepţiile, moşia… viaţa la ţară… vara… căldura din câmp, răcoarea din odăile conacului… vastele odăi… apoi plimbările în străinătate… Ah, Parisul! Ana, pentru mine este o moarte să gândesc că nu-l voi mai vedea! Un început de coşciug. Parisul! Acum că ştiu că nu mă mai pot duce să-l văd, îmi pare că e situat pe altă planetă, şi că aici unde sunt, sunt un străin, un neavenit.

Vezi Ana, ar trebui să am curajul să-mi iau rămas bun de la tot, absolut de la tot, să mă afund în întuneric, necunoscut, neştiut de nimeni, într-o mansardă, un copist cu o leafă derizorie, apoi cu o pensie mizeră… sau… sau… în fine… oi vedea. Ana, să-ţi explic, în Rusia s-a făcut revoluţie. Foarte bine. Sunt de acord, ţi-am mai spus. Sunt de acord. O să se facă şi la noi. E inevitabil. Foarte bine. Sunt de acord, dar eu, eu nu mă pot adapta. Ştiu. Simt. Sunt sigur că nu mă pot. Şi nu intelectualmente sau sentimentalmente, ci mai adânc… visceral… aş zice. Şi atunci prefer să mor. Eu sunt al unei alte epoci decât cea care vine. Sunt al trecutului. Trăiesc numai în virtutea inerţiei. Dar în jurul meu viaţa este vie. Asist la viaţă ca la un spectacol şi… caut să-mi dau senzaţia că trăiesc. Simple senzaţii epidermice, senzaţii viscerale… în fine… prostii! Hai să cumpărăm castane şi mandarine de la acelaşi negustor tânăr, care-şi închipuie probabil că suntem doi îndrăgostiţi.

— Şi mama m-a întrebat dacă nu eşti îndrăgostit de mine…

Ştefan râse.

— Tot florile?

— Da.

— E foarte speriată, probabil.

— Da, spuse Ana şi râse şi ea uşor, ca o mângâiere.

O emoţiona grija mamei ei. Nu era îndrăgostită şi totuşi Ştefan îi era mai aproape decât ceilalţi oameni.

— Trebuiai să-i spui că da.

— De ce s-o speriem în plus?

— O, are să vadă ea din partea dumitale, duduie, şi alte lucruri mai năzdrăvane. Nici nu-şi închipuie ea ce zace în sânul familiei lor liniştite! Ce copil au făcut şi au crescut…

— Eu?

— Da' cine, eu?

— Eşti vesel!

— Lumea întreagă pare mai veselă ca oricând. S-a sălbăticit vrând să petreacă! Vor să profite că s-a făcut pace, dar eu cred că mai curând vor să nu gândească la ce vine. Aşa e când pericolul se apropie. Numai atunci îţi dai seama ce-ai pierdut. Vrei să profiţi pe cât se poate. Mâine… cine ştie?… Ascultă, întrebă brusc Ştefan Banea schimbând deodată tonul, Dorin, Dorin Iuga s-a omorât, nu-i aşa, din pricina Zoei. Nu? Moartea lui n-a fost naturală?

— Aşa am auzit.

— A fost ceva între ei, nu? Zoe şi cu el?...

— Nu ştiu.

— Cum nu ştii? Nu erai acolo?

— Ba da, dar n-am văzut nimic. Dimpotrivă aş crede…

— Dar pe ofiţerul francez, André de Bozas, Zoe l-a iubit, nu?

— Atunci aşa am crezut şi eu. Acum însă nu mai cred.

— De ce?

— Pentru că azi cred că Zoe nu poate iubi. Poate a încercat… a voit… s-a montat…

Din nou tăcură câtva timp, dar când Ştefan vorbi, păru că o face în continuare:

— Fratele lui Dorin…

— Adrian Iuga…

— Da, Adrian Iuga… omul ăsta… e suspect acolo.

— Da.

— I-ai spus lui Zoe?

— Da.

— Şi?

— Nimic. Ca de obicei: nu vorbeşte.

— A, da. Bine. O priveşte. În tot cazul tu să nu stai cu ei. Să nu pleci cu el de-acolo singură. E în stare…

— Ce?…

— Nu ştiu. Să-ţi spună poate lucruri foarte dezagreabile. Are o mutră!…

— Da, într-adevăr.

Şi din nou Ana simţi că-i este frică de acel om. Îl credea capabil de orice, fără însă să poată preciza de ce se teme. Dar mai ales îi era frică pentru Zoe.

Ana mergea alături de Ştefan. Îi vedea profilul cu buzele senzuale şi leneşe. „Nici unui astfel de om nu i se poate cere nimic", se gândi Ana şi nu înţelegea pentru ce viaţa ei luase o astfel de întorsătură, de ce nu era înconjurată decât de oameni care păreau fără rost. „Eu sunt de vină", îşi spuse. Îşi amintea cum încercase mama ei la început s-o reţină acasă, cum nu voise să asculte de nimeni, nici de cuvânt, nici de ameninţări, nici de insultele Elenei Mihalcea. Totul fusese inutil. Implacabil fusese chemată de un glas interior către viaţa aceasta, aceasta şi nu alta. Îşi da seama că la un moment dat, viaţa ei fusese la o răscruce, unde ar fi putut hotărî altfel, dar nu putea înţelege pentru ce fusese chemată către viaţa asta care-i părea fără sens. Prietenia ei pentru Zoe era suficientă explicaţie? Dar de ce o iubise cu atâta acuitate, din chiar prima clipă? A! îşi amintea! Fusese parcă o recunoaştere… Văzând-o, nu numai că o iubise, brusc, dar i se făcuse imediat dor de ea, ca şi cum n-ar mai fi văzut-o de veacuri, de mii de ani… Nu-şi mai amintea clipa când se despărţise vreodată de ea, dar ştia cu precizie că o recunoscuse văzând-o. Fusese ca un strigăt. O bucurie plină de durere, ca şi cum, odată cu întâlnirea, s-ar fi ivit conştientă şi toată durerea acelei lungi despărţiri, acelei lungi aşteptări. Zoe!… Zoe… Dar Ştefan Banea o luă de braţ, mai strâns.

— Ana!

Numele îi fusese şoptit.

— Ştefan…

Nu-i spunea niciodată aşa pe nume şi numele lui sună curios, ca şi cum n-ar fi cunoscut omul care-i sta alături.

— Nu mă lăsa singur… acum… Sunt ridicol de sentimental azi. Aş vrea să îngenunchez aci în stradă şi să-mi iau rămas bun de la tine, Ana, să-ţi mulţumesc pentru tot ce mi-ai dat, pentru toate privirile tale curate, pe care le-ai aşezat asupra mea, eu, un ticălos, o lichea. Lângă tine am simţit că sunt om.

Ana înţelese că bărbatul îşi stăpânea lacrimile. Glasul plin de emoţie îi şoptea încă:

— De altfel, e rămasul meu bun de la tot ce-a fost până acum.

Ştefan se întoarse şi o cuprinse pe Ana în braţe. Ana se strânse de el. Se simţi cuprinsă cu violenţă, cu disperare. I se păruse că se îneacă amândoi într-un abis de lucruri încă nelămurite.

— Ana!

Buzele lui se aşezară pe buzele ei cu violenţă, apoi Ana îşi simţi mâinile sărutate în aceeaşi vâltoare a unei clipe dezlănţuite, dezrobite din obişnuit.

O clipă după aceea, Ana era singură în mijlocul străzii. Ştefan plecase aproape fugind. Ana simţi o sfâşiere în suflet, îl strigă:

— Ştefan! Nu… nu! Ştefan!

Dar umbra lui era din ce în ce mai ştearsă.

Câţiva paşi până la casa ei, Ana îi făcu în goană, plângând cu hohote. Intră în casă prin intrarea din dos, se ascunse, urcă la ea în odaie şi închise uşa. Trebuia să fie singură, singură aşa cum de fapt simţea că este. I se părea că viaţa se rupe de lângă ea şi că o lasă fără apărare, în mijlocul a ceva absolut necunoscut.

Capitolul XXI

Zoe se mută într-adevăr în chioşc. Cele două odăi spoite alb erau atât de mici, încât după ce fusese făcută o sobă de teracotă şi un dulap, abia mai rămăsese loc pentru un pat, un scaun şi o mescioară.

Acum Ana mergea acolo s-o vadă pe Zoe aproape zilnic, şi zilnic îl întâlnea pe Adrian Iuga, care sosea şi el spre seară. Îi cunoştea pasul şi bătaia în uşă. Flik, câinele, îl primea cu acelaşi mârâit duşman.

Zoe, aci în odăi, părea din ce în ce mai chinuită; nu bolnavă, dar o melancolie copleşitoare îi da o paloare, o transparenţă înfricoşătoare. Îl primea pe Adrian Iuga cu răbdare nemărginită şi, pentru el, şi numai pentru el, găsea o misterioasă putere de a mai face efortul unei primiri mai vesele, unor gesturi mai atente şi ceea ce-i părea Anei total inexplicabil era că de multe ori i se părea totuşi că acea bună primire, uşoară mulţumire pe care o manifesta Zoe când sosea acest

om, nu părea prefăcută, ci reală. Lucrul acesta îl observase Ana de mai multe ori. Chiar Zoe îi surprinsese privirea uimită şi o uşoară umbră de roşeaţă trecuse pe faţa Zoei; iar Andrei Iuga, care surprinsese şi el privirea Anei, avusese veşnicul lui rânjet satisfăcut şi cinic.

Într-adevăr, Zoe îl aştepta pe Adrian Iuga cu nerăbdare.

Singură cu Ana, Zoe cădea într-un mutism care putea dura ceasuri întregi. Zoe părea pierdută într-altă lume, din care se desfăcea numai cu greu, cu ruperi. Anei îi era teamă să n-o vadă pe Zoe prăpădindu-se aşa încet, fără revoltă. Din când în când, rar, mai sosea acolo, în odăiţele mici, şi doctorul Soreanu. Vizite curioase, scurte. Totdeauna Zoe o ruga pe Ana să treacă în odaia de alături, întotdeauna îi auzea vorbind în şoaptă, parcă certuri aprinse. Doctorul pleca tăcut, repede, enervat.

Într-o zi când doctorul deschise uşa să plece, Ana îl întrebă în şoaptă, cu disperare:

— Doctore, ce are? De ce nu se vindecă?

Dar doctorul înălţă enervat din umeri.

— Ar depinde foarte mult de… o schimbare… puţină voinţă…

Şi doctorul plecase grăbit.

— Să nu vorbeşti cu doctorul, îi spuse Zoe cu placiditate. E inutil. Nu poate nimeni nimic.

Ana se înroşise.

— Aş vrea să te vindeci. Zoe, trebuie să încercăm să te vindeci.

— Lasă, lasă. Nu-mi este mai rău… O să treacă.

— Dar ce ai? Ce simţi?

— Nimic precis. Nu te frământa. O să vezi c-o să-mi treacă.

Dar Zoe era din ce în ce mai slabă. Hotărât, se prăpădea.

Şi într-o zi o găsi în pat din nou. Ochii ei imenşi, limpezi, cuprindeau atâta melancolie, încât Ana îşi simţi gâtul strâns de emoţie privindu-i.

— Ce rochie frumoasă ai! şi Zoe întinse mâna, cu gestul unui copil bolnav, dar niciun surâs nu-i alunecă pe faţă.

— Îţi place? Am pus-o, cu toate că este iarnă încă şi e nepotrivită. Dar afară miroase a primăvară aspră. Îmi place când vin la tine să fiu îmbrăcată în alb. Când te-oi scula din pat, ţi-o dau ţie.

— Vrei să mi-o dai mie? Adevărat?

O bucurie se ivi în ochii Zoei.

— Da. Tu-mi dai în schimb orice să pun pe mine. Vrei?

Zoe se sculă imediat. Părea subit înviorată de dorinţa aceasta copilărească. Abia se putea ţine pe picioare. Ana o ajută. Apoi se îmbrăcă ea, în schimb, cu o rochie de-a Zoei.

— Ai să şi mănânci ceva, Zoe?

— Da.

— Merg să-ţi aduc. Cer mamei tale. Da?

— Da. Şi cere-i şi broboada ei cea mare, albă, E nouă. Îmi este mereu frig.

Ana vru să plece. Se apropie de Zoe şi o sărută. Îi mângâie obrazul.

Ochii Zoei deodată se schimbară şi o mare slăbiciune, un gol îi învălui. Îşi aşeză capul neaşteptat, ca într-un leşin, pe umărul Anei.

— E casa plină de morţi, şopti.

Ana se înfioră.

— Cine?

— Nu ştiu! S-ar părea că-s eu şi totuşi nu sunt eu… acum. Nu e curios?

— Nu, nu e curios.

— Dar nici eu nu pot trăi mult, nu?

— Zoe!

— Câteodată mi se pare că moare el.

— Cine, Zoe?

— El, tatăl meu. Nu l-ai văzut? Îţi spun eu că-i casa plină de morţi. Cei care s-au dus ne cheamă acum pe noi, ăştilalţi care am rămas. Tu nu ştii ce se tot întâmplă. Zi şi noapte… A început sfârşitul. Am impresia că o să murim cu toţii. E casa blestemată.

— De ce nu pleci? Era mai bine la doamna Ionescu.

— Nu mă mai lasă.

— Cine?

Zoe îi azvârli Anei o privire cercetătoare şi de neîncredere, totuşi şopti;

— El, tata. Să nu spui nimănui.

Vorbise cu spaimă, ca un copil înfricoşat de ameninţări, ca Traian.

Ana se zvârcoli.

— Totul e fals, Ana, totul e fals.

— Taci, Zoe, te iubesc.

— Bine. Iartă-mă. Aş vrea să nu mai vii tu pe-aici. Cum am putut crede că am dreptul să te las să intri în viaţa mea? Înţelegi… tata era plecat… apoi s-a întors. Îmi este groază că te-am amestecat… Aş vrea să te văd departe, veselă; aşa cum sunt ceilalţi oameni. Am păcătuit şi faţă de tine… Şi totuşi, cine ştie, totul are să se schimbe. Tu, în tot cazul nu erai făcută pentru viaţa celorlalţi… mulţi. Ana, crezi că vreodată am să pot din nou începe să învăţ?…

— Da, desigur.

— Bine. Du-te şi adu broboada. Mi-este frig.

Ana plecă. Afară întâmpină aerul rece dar plin de miresme vitale. Pământul îngheţat aştepta dezmorţirea. Ana coborî scările, trecu prin curte, respirând adânc şi apoi intră repede în casă la Vrânceanu.

Când pătrunse în sufrageria mică, îl văzu pe Dumitru Vrânceanu, tatăl Zoei. Era aşezat la masă şi citea o gazetă. Auzi paşii şi lăsă jurnalul din faţa ochilor, dar când o zări pe Ana, avu deodată o privire

încremenită în spaimă, ochii măriţi, gura uşor căscată. Părea că n-ar fi putut vorbi. Ana îl văzu desluşit. Avea o cămaşă albă de mătase fină, deschisă la gât, fără guler. Pe piept se vedea păr abundent până sus lângă gâtul scurt. Era de o paloare neverosimilă, putredă, fantomatică.

— Bună ziua, şopti Ana, înspăimântată.

Dar el nu răspunse. Ochii verzi căpătaseră o aburealã de lac îngheţat. Îşi revenea încet din spaima care-l apucase când o zărise pe Ana; părea că se dumireşte.

— A, dumneata erai! spuse cu greu.

Privirea îi era absolut dementă, absolut dementă. Ana simţea că tremură şi ea fără să înţeleagă ce se întâmplase. Şi mereu aceeaşi impresie că omul acesta va întinde mâna spre ea, ca orbii în întuneric.

— Unde e doamna Mihalcea? îngână Ana, înfricoşată. E acasă?

Bătrânul mormăi vag ceva, arătând cu capul spre odăi şi se ascunse brusc din nou în dosul jurnalului pe care-l ridică ostentativ în faţa ochilor. A, ce paloare, ce cap descompus, ce privire fără iertare, pierdută! Ana înţelese că el era într-adevăr mai aproape ca Zoe de moarte!

Când Ana intră la Elena Mihalcea în odaie, ea pur şi simplu o primi cu un strigăt de spaimă.

— Vai cum m-am speriat! Bată-te norocul! Mi-a sărit inima din loc! Vedeam eu că nu e Zoe, dar cum semeni cu ea! Credeam că e o arătare a ei. Dar ce te-mbrăcaşi aşa în rochia ei? Ce te-ai pieptănat ca ea? Ce, e bal mascat la voi?

Ana abia acum înţelese şi spaima bătrânului Mihalcea… totuşi i se părea exagerată primirea pe care i-o făcuseră ei. Ana explică Elenei Mihalcea pentru ce venise la ea şi ce dorea şi pentru ce era îmbrăcată cu rochia Zoei. În timp ce vorbea, Elena Mihalcea o privea cu atenţie.

— Asta-mi mai lipsea acum, să te-apuci să semeni cu Zoe! Nu-mi ajunge una! M-am speriat, ce să-ţi spun! Bine, dă-i rochiile tale, că poate s-o fi săturat de ale ei! Nu mai vrea să se scoale din pat. N-a mâncat de trei zile. Să vedem cum o să sfârşească toată povestea asta, că eu m-am săturat între bolnavi. Mor şi eu cu zile, sănătoasă între nebuni! Înnebunesc. Parcă suntem în mormânt de vii. M-am săturat! Aş vrea şi eu să mai trăiesc niţeluş! Auzi, vreau să trăiesc – mor aşa!

— Tot mai bine era când sta Zoe la doamna Ionescu, în Lânăriei, încercă Ana. Ar fi bine să plece iar.

Elena Vrânceanu izbucni:

— Să se descurce ei! Ce crezi că am să mă amestec? Sau crezi că mă întreabă cineva ceva? Cât despre mine, să plece unde-or şti.

Ana ar fi vrut să ştie precis despre cine este vorba, cine sunt „ei” dar Elena Mihalcea o goni imediat ce-şi dădu seama că vrea s-o descoase.

— Hai, pleacă! Ţi-am spus eu de la început că nu este pentru

mătăluţă balamucul nostru. Ai vrut, ai vrut. Na, du-i şi ţigările astea… Na, du-i şi broboada asta, dacă o vrea, şi să mă lăsaţi în pace, că m-am săturat. Broboada i-o dau eu cadou dacă-i place. Să se îmbrace de pomană de la voi toţi dacă-i place şi dacă s-a săturat cu ce are. E ziua ei astăzi – 1 martie. Ce i-a dat tat-su, nu ştii?

— Nu ştiu. N-am văzut nimic.

— Ei nimic! Parcă nu l-aş cunoaşte! Vezi însă că Zoe să nu dea la vecini. Că nu ţine nimic de la el. Mai bine ia tu.

— Bine, dar n-am văzut nimic.

— Hai du-te şi taci. Caută la ea în dulap şi ia. Ştefan Banea de ce n-a venit? Mă distra.

— Nu l-am văzut nici eu. Nu ştiu ce e cu el.

— V-aţi supărat.?

— Nu. A pierdut procesul. S-a mutat.

— Credeam că numai pe mine m-a părăsit.

Ana plecă cu broboada în braţe. O găsi pe Zoe îmbrăcată cu rochia pe care i-o dăduse. Se pieptăna. Părea înviorată.

— Am impresia că dacă nu-mi dădeai rochia asta, nu mă mai sculam niciodată din pat. Tu nu ştii! Se petrec lucruri grozave, atât de stranii de-mi este frică să le şi povestesc! De altfel şi azi-noapte fără tine aş fi murit!

— Fără mine, Zoe?

Ana o privi speriată. I se păru că Zoe aiurează.

— Da. Am adormit aşa fără să-mi dau seama şi a rămas lampa mică aprinsă aci pe masă. Deodată mi-ai apărut în vis şi m-ai strigat: „Zoe”. Erai speriată şi strigai mereu. Ai strigat până m-am trezit. Lângă mine gazul din lampă luase foc şi ardea. Uite vezi, şi perdeaua a început să ardă şi cearşafurile.

Într-adevăr la perdele se vedea o bucată lipsă, arsă de foc. Zoe vorbea pieptănându-se. Părul avea mişcări suple, mângâioase.

— Îţi spun, şopti Zoe, e mereu aşa… mereu de când a murit el.

— Dorin?

— Da. Şi noaptea, tu nu ştii… se deschide uşa singură. Eu ştiu că este el… După aceea pleacă… Nu ştiu ce aşteaptă. Dar vrea ceva. Flik nu mai vrea să doarmă aici la mine. Se ascunde la Gheorghe în odaie. Nu îndrăzneam să-ţi spun… să nu bănuieşti că sunt nebună… dar nu cred că sunt nebună… şi nu mai pot. Şi Gheorghe a auzit bătăi în uşă şi nu era nimeni. Dimineaţa găseşte uşa descuiată cu toate că eu seara o încui.

Ana se frământa. Îi era ruşine să profite de starea asta a lui Zoe şi totuşi o făcu. Zise cu hotărâre:

— Totul se întâmplă pentru că vine fratele lui aici.

Vorbise aproape fără vrere. Ştia că trebuie să profite de spaima Zoei ca să-i spună să-l dea afară pe Adrian Iuga. Dar Zoe nu răspunse.

Îşi ascunse faţa în mâini. Gemete de deznădejde îi frământau fiinţa. Ana mai spuse:

— Trebuie să-i spui fratelui lui, Adrian, să nu mai vie la tine. Astea sunt semne să te fereşti de el. Dorin nu vrea ce vrea fratele lui cu tine.

Faţa palidă a Zoei se înălţă. Privirea îi era rătăcită. O imensă deznădejde, o imensă laşitate, o imensă oboseală îi erau răspândite pe faţă.

— E prea târziu, nu mai pot. Acum fără el nu se mai poate, dar e sfârşitul.

Ana nu înţelese dar un fior îi străbătu fiinţa. Îţi clipa asta simţi că dacă nu se depărtează de casa Zoei, se distruge fără a putea ajuta, şi totuşi ştiu că nu va putea pleca. Şi pentru ea era oare prea târziu?

Câteva clipe după aceea, paşii atât de bine cunoscuţi, atât de înfricoşători, urcară scara. Era Adrian Iuga. Bătu în uşă. Ana merse şi-i deschise.

Adrian Iuga intră în prima odaie.

— Ce mai faci? o întrebă.

Era peste măsură de slab, ca o paiaţă. Ochii aveau sclipiri neverosimile. Ana îl privea drept în faţă nu ca o sfidare, ci ca pe o arătare de groază. Dar Zoe apăru în uşă:

— Ai venit?

— Da.

— Intră.

Şi Ana, copleşită, intră şi ea în urma lor.

Capitolul XXII

Deodată Zoe se deşteptă din somn. Îşi desprinse capul de pe pernă şi aşa, fără să deschidă ochii, ascultă: din curte auzi un urlet lugubru. Era Flik. Un al doilea urlet se înălţă imediat jalnic, sfâşietor.

Zoe deschise ochii şi rămase nemişcată. Se luminase de zi, o lumină crudă, care prevestea o zi de început de primăvară. Flik urlă din nou. Zoe se aşeză în pat.

— Să tacă, şopti, să tacă.

Zoe ştia acum cine va muri. Îl văzuse topindu-se în fiecare zi, cu o repeziciune ucigătoare. Chipul atât de cunoscut murea. Chipul acela o înspăimântase din cea mai îndepărtată copilărie. Ochii lui verzi şi putrezi erau pretutindeni, în toate clipele, în toate amintirile. Părea că o pândise, o aşteptase să se nască. Zoe revedea şi gura neomenesc de senzuală, senzuală până la tragic, până la demenţă.

Dumitru Vrânceanu, tatăl Zoei, murea. Sângele se topea, se transforma într-un lichid albicios şi fără vlagă. Un fel de puroi leneş purtat prin tot corpul încet, de bătăile inimii. Tot ce încercaseră doctorii fusese inutil. Sângele putrezea. Câteva săptămâni se târâse

prin curte, prin soarele de primăvară, apoi îşi mărginise paşii numai la odăi. Zoe îl văzuse. Părea o umbră, slab, deodată micşorat şi cu părul albit. Aproape nu-l recunoscuse, dar ochii, ochii lui… ochii. A, ochii aveau acum şi spaimă în ei, o spaimă surdă, unică, tenace. Bătrânul nu mai vorbea cu nimeni. Ştia că va muri, ştia cât de socotite îi sunt zilele, zile puţine, şi apoi… îi era groază. Zoe văzuse groaza în ochii lui. Privirile lor se întâlniseră, fulgerător şi apoi fiecare plecase, tăcuţi, fiecare cu încăpăţânarea lui.

Afară câinele urlă din nou, cu disperare. Se auzi un glas huiduind. Era un chiriaş care gonea câinele.

— Huidiu, cobe!

Zoe îşi astupă urechile.

Se pândiseră unul pe altul. La un moment dat, nu se ştia cine va muri. Zoe simţise că poate chiar ea… poate el, dar că în orice caz, viaţa nu-i mai poate răbda pe amândoi. Furişaseră priviri în întâlnirile lor întâmplătoare, dar deodată adevărul se ivi într-o zi şi fiecare dintre ei doi ştia cine va muri.

Acum Flik, gonit de vecini, venise la uşa Zoei şi zgâria cu laba ca să fie lăsat înăuntru. Zoe se sculă şi-i deschise.

Câinele se lipi de ea.

— Flik…

Zoe îi înconjură gâtul cu braţele, îşi aşeză capul pe gâtul lui puternic de lup.

— Stai aci cu mine…

Flik o privi drept în ochi, cu ochii lui de chihlimbar.

— S-a sfârşit, îi şopti Zoe, dar nu ar fi putut spune ce simte, cu toate că totul era în paroxism.

Îşi îngropă faţa mai adânc în părul aspru şi roş al câinelui. Gândurile trebuiau îndepărtate, toate gândurile.

Zoe se culcă din nou. Flik se aşeză pe jos, pe covor, la picioarele patului.

Şi ce zi, ce zi minunată de început de primăvară de aur se lipise pe geamuri!

În somn, Flik gemu. Suferea. Părea că simte ce gândeşte Zoe, că visurile lui pline de realităţi viitoare îl înspăimântau.

Deodată tresări şi, deşteptându-se, ciuli urechile. Zoe tresări şi ea.

Cu toate că era atât de dimineaţă, auzi desluşit paşi grei care urcau scara de ciment ce ducea la odăile chioşcului. Cineva sosea. Un trup greu. Pasul era foarte cunoscut, dar Zoe nu ghici imediat cine este. O bătaie scurtă şi tare în uşă întrerupse tăcerea.

— Cine e? întrebă Zoe şi auzi spaima din glasul ei.

— Eu.

Era mama ei, Elena Mihalcea.

— Deschizi?

— Imediat.

Zoe sări din pat şi deschise uşa. Flik da din coadă alene, fără convingere, mai mult din obligaţie, din politeţe. Elena Mihalcea intră în odaie.

— Eu sunt.

Se aşeză imediat, gâfâind, pe taburetul de lângă pat.

— Şezi mai bine aci, îi spuse Zoe şi-i arătă un loc mai bun.

— Nu, nu. Am venit numai aşa o clipă. Nu te deranja. Fiecare cu viaţa lui.

Tăcură. Zoe aştepta dar nu întreba nimic. Ştia că, întrebată, mama ei niciodată nu vorbeşte. Totuşi îşi simţea inima bătând repede. N-ar fi venit Elena Mihalcea atât de devreme la ea dacă nu ar fi fost vorba de ceva foarte grav.

— E cald la tine în odaie.

— Da. Acum am pus un lemn pe foc.

— Ce făceai? Dormeai?

— Nu.

— Parcă poate cineva dormi! Citeai?

— Nu. Stam… cu Flik.

— Distracţie americană…

— Ar trebui să ieşi puţin. Să te plimbi, să faci mişcare. Eşti de câtăva vreme prea grasă şi ai faţa congestionată.

— Ce să ies! Parcă de plimbare îmi arde mie! Mă congestionez eu de alte alea, nu de plimbare.

— Îi este poate lui mai rău?

— Mai bine l-ar ierta Dumnezeu mai repede. I-am adus şi preot şi degeaba… Toţi avem păcate, dar parcă, ce să zic, el prea se chinuie mult. Mi s-a făcut şi frică cu el în casă. Ei, Doamne fereşte, să înnebuneşti nu altceva!

Zoe simţi un fior.

— Eu zic că este în ceasul morţii dar prea durează mult. Parcă ar fi altceva.

— Doctorii ce zic?

Elena Mihalcea înălţă din umeri cu dispreţ.

— Îţi convine. Stai aci liniştită…

Zoe tăcu, dar înţelese că de acum încolo trebuia să fie atentă, să ghicească ce vrea mama ei.

— …tot greul întotdeauna pe mine! Degeaba ai vrut să te faci doctor dacă nu poţi să-i ajuţi.

— Eu?

— Da păi cine? Eu?

— Să chemăm alţi doctori, un consult…

— Ţi-am spus că doctorii nu ştiu nimic şi că e prea târziu.

Zoe tăcu. Înţelesese.

— Ce ştiu eu ce mai cred! Vorbesc şi eu aşa… ca să nu tac. Vezi bine că nu am vrut să spun nimic. S-o fi mirând şi el la ce-o fi cheltuit cu tine ca să înveţi de toate şi apoi stai şi nu-l ajuţi cu nimic.

Elena Mihalcea se sculă.

— Plec, spuse cu furie, e prea cald la tine. Uite şi javra asta s-a tâmpit. Uite ce ochi face.

Flik privea departe cu spaimă.

— Nu vrei să-ţi fac o cafea?

— Nu mersi şi mulţumesc. Dar am să-ţi trimit eu una cu Gheorghe. O să-ţi facă bine. O să-ţi dea putere, că uite în ce hal eşti! În astfel de momente îi trebuie omului putere. Să-ţi mai ţie şi Gheorghe de urât că eu plec.

Elena Mihalcea plecă. Flik se furişă şi ieşi odată cu ea afară. Zoe rămase singură. Se aşeză din nou în pat. Era deci adevărat. Ceasul din urmă sosise şi va trebui să meargă acolo… să-l vadă…

Zoe se cutremură. Crezuse întotdeauna că va muri ea întâi… că va scăpa de groaza morţii lui… mai ales de groaza privirilor lui din urmă… că nu va trebui să păstreze şi amintirea acestei priviri…

Gheorghe sosi.

— Ce e în casă Gheorghe?

— Îi este domnului cum nu se poate mai rău. De trei zile trage să moară zadarnic… Se chinuie de ţi se face frică, domnişoară.

Gheorghe tăcu puţin apoi adăugă în şoaptă:

— A strigat numele dumneavoastră, domnişoară. L-am auzit eu. N-am vrut să vă spun, că vă face rău, dar de trei zile se chinuie, domnişoară! O fi având vreo socoteală cu dumneavoastră, trebuie să-l ajutaţi că aşa e creştineşte. Nu poate muri…

Zoe nu răspunse nimic şi Gheorghe plecă imediat.

Zoe rămase nemişcată timp îndelungat şi niciun gând precis nu-i trecu prin minte. Din timp în timp, fiori lungi o scuturau. Totul i se părea inutil, şi moartea inutilă şi iertarea la fel.

Apoi, deodată, se ridică în picioare. Faţa îi era palidă, ochii verzi nemişcaţi, ca la orbii care pot privi în soare. Fără să-şi dea seama exact ce a hotărât, îşi luă cu grabă broboada cea mare albă, se înfăşură strâns în ea şi porni pe trepte şi prin curte, alergând. O izbi în faţă aerul dimineţii de primăvară timpurie, aer curat ca un gând dumnezeiesc, transparent, nemărginit.

Când puse mâna pe clanţa uşii odăii în care ştia că zace tatăl ei, sub tremurul mâinii, clanţa tresări ca vie. Şi Zoe intră. O lampă ardea luminând încăperea; perdele groase despărţeau odaia de lumina de afară. Îl zări pe el în pat. Capul, pe pernă, era atât de slab, încât scheletul se vedea desluşit sub piele. Părul complet albit sta lipit de cap de sudoare.

Dumitru Mihalcea era nemişcat. Singure mâinile lui, păroase până

peste degete, erau lungite pe cearşaful alb. Aveau o mişcare crispată de gheare care zgârie, care sapă.

Mâinile acelea, mâinile acelea…

Un geamăt greu şi prelung ieşi din buzele vinete, uscate.

Deodată ochii se deschiseră. Ochii fără culoare şi fără privire. Întreaga fiinţă totuşi părea că vrea să vadă. Tot ce mai rămăsese viu în trup se adună deodată în ochi.

Niciodată Zoe nu-şi închipuise că-i poate fi cuiva atât de imensă spaimă de moarte. Dar deodată geamătul crescu şi printre caznă se desluşi un cuvânt, un singur cuvânt:

— Zoe!

Zoe se rezemă de uşă. Îi era teamă să nu leşine, să cadă jos. O strânsoare de fier îi încercuia fruntea. Tâmplele izbeau surd.

Şi geamătul lui chemă din nou:

— Zoe!

Cuvântul era încărcat cu dibuiri de dincolo de viaţă. Mâinile negre, vinete, strângeau, zgâriau, săpau, îşi căutau dezlegarea de pământ şi de trup.

— Iartă-mă! strigă apoi sfâşietor.

Cuvântul îşi făcu loc ca o flacără. Ochii înspăimântaţi păreau că se târăsc, că imploră, că se sting sub cea mai neomenească durere. Şi se întoarseră către Zoe, orbi.

Zoe îşi da seama cu groază că nu simte nicio milă decât obişnuita repulsie şi teamă. Nu găsea în ea niciun ecou. Făcu o sforţare imensă ca să răspundă, dar nu găsi nimic, absolut nimic. Era împietrită şi nu înţelegea ce se petrecea. Şi liniştea ei îi părea tot atât de monstruoasă şi i se mai părea că este ea cea care va muri, sau că poate este demult moartă, că totul nu este decât o amintire a ceva insuportabil, petrecut demult sau aşteptat demult.

Şi trupul din pat găsi din nou puterea să mai repete o dată înspăimântătorul cuvânt:

— Iartă…

Zoei i se păru în clipa asta că nu mai poate respira. I se păru că se îneacă în puroi. Mâinile lui scormoneau patul. Se crispau. Zoe le recunoştea. Le ştia. Mâinile acelea.

Şi brusc Zoe ieşi din odaie. Alergă în stradă, lângă ea îl simţi pe Flik care o urma în goană. O ploaie uşoară îi udă faţa. Zoe alergă. Nu mai putea respira. La un moment dat, întâlni o trăsură. Se azvârli în ea.

— Strada Lânăriei! strigă birjarului şi se ghemotoci tremurând în fundul trăsurii. Flik se aşeză la picioarele ei.

În clipa în care Zoe ieşise pe poarta casei, Dumitru Mihalcea Vrânceanu îşi dădu sufletul.

Capitolul XXIII

După moartea tatălui Zoei, casa Mihalcea a fost apucată de o dementă dezlănțuită.

Mai întâi, Elena Mihalcea își schimbă complet felul de viață. După ce plânse ostentativ, cu bocete și leșinuri, în brațele tuturora care voiau s-o primească, Elena Mihalcea se ocupă să-și cumpere un costum de doliu fantezist. Din sertare scoase tot felul de bijuterii, cu care se împodobi și angajă cu ziua o croitoreasă. După primele două săptămâni, își făcu o toaletă violetă care, pe corpul ei gras, era răscolitor de vizibilă. Pentru fiecare parastas dădu câte o masă care degenera în petreceri în toată legea, în timpul cărora repeta leșinurile, găsind puterea să-și azvârle brațele de după gâtul celor ce se aflau lângă ea. De obicei, finul Constantinescu Invalidul era cel cu norocul. Finul era nu numai răsfățatul Elenei Mihalcea dar totodată sfătuitorul ei și tutorele lui Traian.

Gheorghe nu mai prididea de mese, musafiri și rude de-ale Elenei Mihalcea, care soseau din Brăila.

Elena Mihalcea mai angajă o servitoare lângă Gheorghe, dar femeia fugi după câteva zile, îngrozită de Traian care, și noaptea, încerca la ușa ei să intre, căci Traian, lăsat în voia lui, se obrăznicea pe fiece zi ce trecea. Ochii lui, din ce în ce mai cretini, luceau fără sens, lubrici, triviali.

— A murit babaca, bolborosea tuturora. Sunt milionar.

Se ținea de Gheorghe.

— Du-mă la fetițe că te cinstesc. N-am bani la mine dar sunt milionar.

Anei îi era groază de el. Abia îndrăznea să intre în curte la Zoe. Alerga direct în chioșc, de unde ar fi vrut să nu se mai miște, dat Elena Mihalcea avea acum pretenția ca și Ana și Zoe să participe la toate petrecerile ei.

Se plângea mereu și ostentativ de Traian.

— Ia-i un servitor din banii lui, îi spunea Zoe, că – vorba lui – e milionar acum.

— Un servitor, sigur c-am să mai iau, dar pentru mine, nu pentru el. Vreau și eu să trăiesc, auzi? Vreau să trăiesc! striga cu furie.

— Ia-i și lui Traian unul să trăiască și el.

— Ți-ai găsit! Vorbește ca un copil. Se învoiește cu el și-și face de cap. Acum e plin de blenoragie.

— Traian?!

— Da' păi cine, eu? Ei, doamne ferește! sigur… Traian.

— Dar cum se poate mamă, una ca asta?

— Iacă-te, îl duc vecinii ca să-și facă de glumă. A murit tat-su și

am rămas o biată femeie fără protector. Ce să-i fac? Nu pot să mă ţin ziua întreagă de el, aşa cum ar trebui.

— Am stat doi ani de zile singure şi Traian asculta de mata.

Elena Mihalcea izbucni:

— Ei, şi ce, el nu e om?! Ce, el nu are nevoile lui? Fiecare dintre noi avem nevoile noastre. Şi cine nu are, treaba lui! Îl priveşte. Nu toată lumea este anormal şi se poate călugări. Eu sunt un om sănătos. Vreau să trăiesc. Auziţi? Vreau să trăiesc!…

Zoe nu răspunse. Elena Mihalcea ieşi furioasă din odaie, trântind uşa de clătină casa. În odaie, în salon, unde acum Elena Mihalcea primea musafiri de tot felul, Zoe văzu un vas mare nou şi în el un splendid buchet de garoafe roşii, legat cu o panglicuţă de aur. În vârful buchetului sta o carte de vizită albă ca o floare stranie. Zoe citi cu uimire: „Mircea Aurescu, tenor la Opera Romană”.

Zoe aşează cartea de vizită la loc. Era înmărmurită. Elena Mihalcea reveni în odaie fredonând. Un văl negru, lung, şi perle albe îi atârnau de gât. Părul îi era proaspăt ondulat şi obrajii fardaţi violent. Ochii ei mari, negri, luceau tainic.

— Ei, ai văzut?

— Cine e?

— Cine să fie? Nu citişi? Aşa-l cheamă. Fiecare cu admiratorii lui. Mâine-poimâine o să mă ceară în căsătorie. Un om vesel, nu un cioclu ca ăl de vine la tine.

— Un tenor…

Şi dacă n-o fi el o fi altul. O femeie, fără protector nu poate trăi. Şi, în definitiv, de ce n-ar fi el? Mă rog, e mai tânăr decât mine, recunosc, dar nici atât de bătrână nu sunt ca să nu se mai uite nimeni la mine! Să vreau numai să mă mărit… Şi finu Constantinescu m-a cerut. Eu îl prefer momentan pe cestălalt. E intelectual. Bani avem destui ca să ne mai gândim şi la artă. De Constantinescu ştiu că te-ai fi ruşinat. Nu e pentru tine. Cu ăstălantul te poţi învoi. E şi el cântăreţ. Mă gândesc şi la tine, nu numai la mine. Eşti atât de mofturoasă! Acu-acu o să pice… Îl aşteptăm. Stai, nu fugi! că n-o să te mănânce. Ce, vrei ca omul să creadă că familia mea nu este de acord cu planurile mele, că nu-şi dă consimţământul? Stai că-ţi dau şi îngheţată. Am comandat de la Nestor. Gheorghe a sosit chiar acum cu ea. Aşteptăm musafiri. În definitiv, ar putea să cânte ceva şi tu să-l acompaniezi la pian. Ţi-am spus, suntem destul de bogaţi ca să ne permitem orice.

— Am să mă întorc… mai târziu, spuse Zoe, epuizată.

— Stai, frate. O viaţă întreagă nu l-ai putut suferi şi acum că a murit faci o mutră de parcă ţi s-a pus cenuşă pe cap. Ce, eu să n-am parte de zilele care mi-au mai rămas? Vreau să trăiesc şi eu.

Elena Mihalcea Vrânceanu începu să plângă.

— Toţi credeţi c-aţi fost nenorociţi, dar nimeni nu-şi închipuie că

poate am suferit şi eu.

Plângea cu hohote.

— Mamă, te rog să nu plângi. Fac tot ce vrei, tot ce vrei, dar te rog să nu plângi. Uite stau.

Îi era groază de lacrimi dar nu desluşea de-i era milă sau scârbă. Se auzi soneria. Elena Mihalcea bătu zglobie din palme. Vorbi sâsâind:

— Ţe punctual e! Nu ţi-am spus eu: o bomboană! Vino, vino, intră, te aşteptam. Bun sosit. Bucuroşi.

Mircea Aurescu Milano, tenor, îşi făcu apariţia. Nu lipsea nimic. Nici părul ondulat, nici dunga de la pantalonii vărgaţi, nici batista de la haina neagră.

— Sărut mâinile.

— Şi dacă altă dată îţi mai permiţi să-mi trimiţi astfel de buchete şi vase de flori, să ştii că mă supăr. Mersi, mersi. Domnul Mircea Aurescu, tenor la Opera Română, fiica mea care a făcut conservatorul la Leipzig. Şezi. Ce mai faci? Probabil eşti surmenat. Viaţă de artist… Măi, măi, ce batistă!

Îi scoase batista din buzunar, o mirosi.

— „Quelques fleurs”?

— Da.

Zoe observă la mâna tenorului Aurescu un inel care, până acum câteva zile, fusese al Elenei Mihalcea. Un briliant mare.

— Ha, ha, ha, râdea Elena Mihalcea, ce timid este! Parcă ar fi o fată mare. Ia te uită ce tăcut, ce bine crescut! S-a intimidat…

Îi mângâie părul, îi aşeză din nou batista în buzunarul hainei.

— Aşa, frate, amuţirăţi de tot? Păi să vă tratez cu ceva, să vă mai veniţi în fire. Gheorghe, Gheorghe! Dar ce-oi fi strigând aşa de parcă n-aş avea sonerie în casă! M-aţi intimidat şi pe mine.

Se repezi la sonerie. Zoe văzu că gâfâie şi când se aşeză din nou observă vâna gâtului cum bătea repede. Ochii îi erau congestionaţi, buzele uscate, respira sacadat.

— Dumneavoastră, domnişoară, aţi fost la Leipzig… mi se pare… am auzit…

— Da.

— Eu în Germania n-am fost.

— Dar la Paris, în Italia şi la Milano a fost. Să-ţi cânte pe italieneşte şi nici că mai doreşti ceva. Adevărat tenor!

— Doamnă, sunteţi atât de amabilă cu mine că nici nu mai ştiu cum să vă mulţumesc. Ştiu că apreciaţi arta.

— Lasă, lasă, că ne învoim noi cu mulţumitu’!

Gheorghe sosi cu tava cu bunătăţi. În crăpătura uşii, rămasă deschisă, capul imens al lui Traian apăru. Surâdea satisfăcut.

— Zoe, Zoico… şopti.

Îi făcu semn că vrea să intre. Zoe îi făcu semn să plece, dar Traian

se încăpăţână să rămână. Tava plină de prăjituri şi îngheţată îl fascinau. Îşi vârî jumătate de corp în odaie.

— Cucu! strigă cu glasul lui care nu cunoştea măsura, sunt şi eu aici! Şi mie-mi plac prăjiturile!

Elena Mihalcea, care era ocupată cu împărţitul, se întoarse ca înţepată. Îl privi cu atâta ură, încât Traian dispăru. Din nou surâzătoare, Elena Mihalcea începu să împartă îngheţata. Gheorghe avea haine noi, şorţ şi mânuşi albe de cea mai bună calitate.

Dar deodată uşa se deschise furtunos şi Traian intră cu hotărâre în odaie. Părea furios. Închise zgomotos cu piciorul uşa în urma lui.

— Am venit, spuse apăsat şi tare, că vreau îngheţată. Afară nu stau. Şi eu sunt moştenitor. Şi eu sunt milionar.

Era atâta îndârjire în toată făptura lui şi violenţă, încât Elena Mihalcea amuţi, înfricoşată.

— Intră, îi spuse.

— Am intrat, vezi bine. Domnu' asta cine e? Pentru el ai făcut îngheţată?

— Scuzaţi, scuzaţi, bolborosea Elena Mihalcea. E cam bolnav, îi şopti lui Aurescu. Nenorociri familiare.

— Cum îl cheamă pe domnu'?

— Traiane, prezintă-te frumos, ce-i asta? Aşa te-am crescut?

Traian înaintă, se aplecă, întinse mâna.

— Traian Mihalcea Vrânceanu. Sunt milionar.

Râse.

— Ele cred că am să stau ca înainte în curte! Eu să nu mănânc prăjituri în salon! S-au isprăvit timpurile alea. Tăticu a murit, războiul s-a sfârşit, suntem bogaţi. Într-o petrecere o ducem acum!

Pocni cu pumnul în masă.

— Traiane, să taci!

— Bine tac. Gheorghe, dă-mi şi mie o porţie mare!

Gheorghe se apropie de Traian cu o farfurie cu îngheţată. Traian văzu mănuşile lui Gheorghe şi izbucni în hohote de râs zgomotoase.

— Ha, ha, ha! Şi-a pus mănuşi în casă, vara! Petrecem de minune! Ha, ha, ha!

— Gata, Traiane! acum potoleşte-te, îi şopti Zoe.

— Să tăceţi din gură, femeilor! urlă Traian.

Râzând cu hohote, îşi azvârli capul pe speteaza scaunului.

— Femeile întotdeauna sunt vorbăreţe, trebuie să le mai spui să tacă, aşa e un proverb românesc.

Râdea cu poftă şi niţel mai potolit. De gluma asta din urmă râse şi Elena Mihalcea şi apoi şi Mircea Aurescu.

— Ce să-i faci? ca un copil!

— Dacă vreau eu, toată lumea râde când vorbesc eu. Şi la Cişmigiu când mă duce Gheorghe se adună în jurul meu lumea şi eu îi fac să

râdă. Am succes.

— Bine, bine, dar acum să taci să mai vorbim şi noi. Mănâncă.

Se făcu linişte. Traian mânca plescăind.

Elena Mihalcea se aplecă spre Zoe şi-i şopti veninos:

— Cred că-ţi dai seama că am dreptate când spun că a devenit imposibil. Îmi strică toate planurile.

Zoe nu răspunse.

— Traiane, nu mai plescăi.

Traian plescăi mai departe.

— Să mă lăsaţi în pace v-am zis! Domnu' de la Operă, ţigări ai?

— Vai de mine, Traiane!

— Mă rog, mă rog, lăsaţi! Cu cea mai mare plăcere.

Oferi tabachera.

— El este bărbat, mă-nţelege. Poţi să mai vii pe-aici dacă e vorba că ne face îngheţată. Eu învăţ să citesc acum.

Elena Mihalcea azvârli o privire furioasă Zoei.

— Traiane dragă, acum ai mâncat, ţigări ai, poţi să te duci în curte. Şi mai târziu te mai chemăm o dată, îi spuse Zoe.

— Să taci şi tu că vă plesnesc! Să tăceţi amândouă, femei uşuratice!

Gheorghe se amestecă.

— Domnule Traian, veniţi să mergem la plimbare.

— Cin' te crede?…

— Zău, domnule Traian.

— Nu plec de la îngheţată nici dacă mă duci ştii tu unde.

Elena Mihalcea se sperie, se sculă în picioare.

— Traiane dragă, îţi dau douăzeci de lei dacă pleci, îţi mai dau o porţie chiar acum pentru în curte.

— Ce să plec! Pentru douăzeci de lei! Ei, da' nostimă eşti.

— Traiane, niciodată nu te-ai purtat aşa. Întotdeauna ai fost un copil ascultător. Ce-o să creadă domnul despre tine şi despre mine că te-am crescut aşa?

— Să creadă ce-o vrea! Fiecare face ce vrea. Ce, eu nu ştiu? Credeţi că sunt prost, dar eu toate le ştiu. Vrei să rămâi singură cu el ca alaltăieri când am vrut să intru şi era uşa încuiată.

Elena Mihalcea dădu un ţipăt. I se făcu rău.

— Dumnezeule, şi când te gândeşti că nu mai am pe nimeni pe lume ca să mă protejeze!…

Elena Mihalcea era căzută pe speteaza scaunului, cu ochii închişi. Mircea Aurescu era roşu şi transpirat şi nu ştia ce face.

— Las' că ştiu eu că nu trebuie să vorbesc porcării în faţa femeilor, îngână Traian intimidat.

— Doamnă, vă rog, vă rog să nu vă faceţi atâta sânge rău… o glumă… o simplă glumă…

— Fac ce vreau, spuse Traian, dar glasul îi era moale. Brusc i se făcuse frică. Înţelese că a mers prea departe.

— Dă-mi şmechere, dumneata polu', îi spuse lui Aurescu în şoaptă, privind în jurul lui ca şi când s-ar fi temut de bătaie. Dă-mi că plec.

Aurescu scoase imediat bani din buzunar. Traian îi luă şi plecă.

— Cât i-ai dat? întrebă Elena Vrânceanu, deschizând ochii din leşin.

— O, mă rog, mă rog…

— Da' deloc! Cum ai să-i dai dumneata? Gheorghe, mergi şi i-ai banii. Nu putem să-i lăsăm bani pe mână că-şi strică stomacul. Ce să facem, ce să facem? două femei singure fără protector…

Începu să plângă.

— Tocmai îi spuneam fiicei mele că ar trebui internat şi de… dumneaei nu este de părere, dar acum vede că nu putem răzbi noi, două femei, cu el, coşcogeamite om.

Zoe sări aprinsă.

— Internat?!! Când mi-ai spus? Nu mi-ai spus nimic. Nici nu poate fi vorba de internat. Exclus. Trebuie lăsat liniştit câtva timp. Şi ia-i imediat un servitor numai al lui.

— Ce servitor?! să ne facem de râs? Milionari şi să nu fim în stare să-l vindecăm? Eu nu mai am putere să văd de el. O viaţă întreagă am văzut de voi, copiii mei, am suferit destul de moartea bărbatului meu, acum vreau să mă recreez şi eu puţin. Am dus o viaţă întreagă de martiraj. Vreau să trăiesc!

— Oameni ca Traian nu pot fi vindecaţi, mamă. Ei servesc numai unor experienţe care-i omoară repede.

O cutremurătură involuntară crispă umerii Zoei.

— Eşti prea sensibilă. Prostii cu experienţele!…

— Nu sunt prostii. Ştii prea bine că nu sunt prostii şi că eu ştiu exact ce spun. Eu ştiu. Îl vor omorî ca pe un animal.

— Ce de fleacuri! Iacă-te acum asta-mi trebuia!… Şi eu care credeam că are să fie o după-masă agreabilă… puţină muzică…

Începu să plângă cu nevinovăţie.

— Vezi, domnule, câte nenorociri pot cădea pe capul unei femei dacă rămâne singură pe lume fără protector?! Ce să mă fac? Învaţă-mă dumneata.

— Poţi găsi alt mijloc, îngână Milano.

— Ce alt mijloc? Niciun mijloc. Ştiu. Parcă mie nu mi se rupe inima când mă gândesc că au să-l omoare?

Ochii Zoei deodată o priviră fix pe Elena Mihalcea, care începu să bolborosească, dându-şi imediat seama că-şi trădase speranţele.

— …vorba vine… aşa spui tu, că eu spun că abia o să se vindece, că d-aia se trimit bolnavii în sanatoriu să se vindece. Trebuie să-ncercăm. De s-ar face el sănătos, am avea şi noi un bărbat în casă… n-

ar mai fi nevoie…

— Te rog, mamă, încetează! Să nu mai discutăm acum acest lucru. Mai e timp.

— Exact. Eşti foarte inteligentă: mai avem timp. Ce, parcă n-o să putem hotărî mâine? E foarte uşor să hotărască omul, mai ales când ştie ce vrea şi – ca să zic aşa – a şi hotărât.

Zoe se sculă. Nu mai putea răbda. Simţea că strigă, că loveşte…

— Merg să văd dacă s-a potolit…

— Da, da, desigur. Mergi. Trebuie supravegheat. Na, du-i şi o prăjitură. Că doar copil îmi este. Când o să bem cafeaua, o să trimit să te cheme. Ai să vii şi tu aici. Ai auzit? O să-i dăm şi lui o cafea… că mai nervos decât e nu poate să devină. Mâine-poimâine ne dă una-n cap. O să ne vedem fotografiile la gazetă.

Zoe plecă. Auzea încă glasul mamei ei care nu contenea. Zoe trecu repede prin curte, intră la ea în chioşc. Se aşeză pe pat. Ştia că dacă mama ei hotărâse să-l trimită pe Traian la sanatoriu, nimic n-o va împiedica. Asta însemna moartea lui Traian. Ştia. Şi mai ştia că poate ar fi trebuit să se împotrivească din toate puterile ei, cu toată violenţa şi că n-o va face. Se simţea peste măsură de obosită. Într-atâta încât de s-ar fi răsturnat casa asupra ei, asupra lumii întregi şi nu s-ar fi mişcat. Prea târziu se schimbaseră lucrurile, prea târziu… ca de obicei… prea târziu. Avea avere acum, era liberă, ar fi putut fi liberă… dar prea târziu, acum…

Nu trecu multă vreme şi Ana intră la ea în odaie. Zoe era încă trântită pe pat, copleşită, cu capul înfundat în perne.

— Ce e, ce s-a întâmplat?

— Traian nu vrea să mai asculte. Mama a hotărât să-l închidă într-un sanatoriu. Înţelegi? Acolo va muri.

— De ce nu se astâmpără Traian?

— Toată casa a înnebunit de atâţia musafiri şi petreceri. Zi şi noapte. Gheorghe nu mai poate vedea de Traian. Traian s-ar potoli repede dacă ar fi lăsat să trăiască liniştit ca mai înainte. Acum bea vin, cafele toată ziua…

— N-ar fi bine să-i vorbim lui Traian?

— Am încercat. E inutil. Nu-nţelege. Râde. Îi place viaţa de-acum. De altfel, cred că ea îl aţâţă… O mulţime de mijloace de a-l exaspera. Vrea neapărat să scape de el.

Tăcură amândouă. Fiecare ştia ce gândeşte cealaltă.

— E îndrăgostită, şopti Zoe într-un târziu. Are nevoie să fie singură… şi are nevoie de bani. Înţelegi. Bani… cât mai mulţi.

— Cine? întrebă Ana cu aceeaşi şoaptă ascunsă.

— Mircea Aurescu Milano, tenor.

— Tenor?

— Da. Azi purta în deget, ştii briliantul cel mare al mamei. O avere

dintr-odată…

— Cine sunt tutorii lui Traian?

— Mama, finul Constantinescu şi un unchi bătrân de la Brăila. Înţelegi că nu este nimic de făcut. Un moment, am contat pe gelozia finului, dar îl văd foarte liniştit. Probabil că a întrevăzut alte interese. Oricine va găsi că este bine ca Traian să fie internat, orice doctor, orice străin. Mama a ţinut minte trucul cu sanatoriul. Acum îl aplică lui Traian. Va plânge şi va face ce vrea.

După aceea, liniştea din odaie se făcu iar adâncă. Ana nu mai găsea nicio putere. Îi era scârbă în suflet şi-şi spunea:

„Pentru ce Zoe, acum că este bogată, liberă, nu pleacă de-acasă şi de ce nu-l ia pe Traian cu ea?” De când murise tatăl ei, Zoe părea ceva mai sănătoasă, parcă revenită din pericolul de moarte care o pândise, însă tot îndepărtată de orice act de voinţă, de orice dorinţă. Ana o privea cu îngrijorare. Se simţea şi ea obosită şi ştia că ar fi dorit o mai accentuată schimbare la Zoe. Ar fi dorit ca acum totul să se lumineze cu un surâs, o destindere, o bucurie, un elan.

— Ce ai? o întrebă Zoe. Arăţi prost.

— Mă simt obosită.

— Să stai câteva zile pe-acasă. Trebuie să te odihneşti. Aci e prea trist pentru tine.

De câtăva vreme acesta era refrenul: „să stai acasă”.

Din toate mişcările, din toate privirile ei, Ana înţelegea că Zoe doreşte să fie singură, totuşi nu simţea în suflet nicio înjosire că venea în casă la Vrânceanu împotriva dorinţei Zoei. Nu simţea decât tristeţe şi nedumerire. Atât.

Acum erau amândouă aşezate în tăcere. Timpul părea nemişcat şi el.

Flik, întins pe covor, dormea.

Se auziră paşi pe scările de piatră ale chioşcului. Ana recunoscu pasul lui Adrian Iuga. Ca de obicei, sosea. Aceeaşi oră, aceeaşi răbdare, aceeaşi pândă. Flik mârâi nemulţumit.

Dar Ana văzu deodată cum Zoe se schimbă la faţă. Ochii căpătară ceva metalic şi inflexibil, încât pierdură orice urmă de uman. Ana se înfioră şi înţelese că ceva neobişnuit se petrece. Aşteptă şi ea cu încordare.

Şi auzi o bătaie în uşă.

— Intră, strigă Zoe mai tare decât obişnuit, mai hotărât decât necesar.

Era şi victorie în glas şi ură.

Uşa se deschise şi Adrian Iuga intră.

Parcă niciodată nu fusese atât de hidos, surâsul lui atât de cleios, privirea mai neagră şi fără luciu.

— Sărut mâinile.

Rămase lângă uşă. Intimidat de tăcerea odăii, o privi pe Zoe şi căută să accentueze surâsul. Înţelesese şi el imediat că ceva neobişnuit pluteşte în odaie. Un pericol.

Zoe se scula în picioare. Sta în faţa lui ca o sfidare.

— Ai să ieşi afară, îi spuse cu glasul calm şi grav. Ai să ieşi şi n-ai să mai vii niciodată. Auzi?

Adrian Iuga clipi din ochi ca un om care primeşte palme, dar brusc o expresie de ură şi de neînfrânat cinism îi apăru pe faţă.

— Ahaaa! Aşa! Vasăzică acum nu mai ai nevoie de mine, de banii mei?…

— Exact.

Surâsul lui se lărgi ca o rană putredă, o imagine de iad. O arătă pe Zoe cu degetul ameninţător şi strigă:

— Mă dai afară prea târziu, fetiţo!

Exasperat Iuga se întoarse către Ana. Strigă:

— Acum e prea târziu, să ştii. M-am răzbunat. E o nebună. Mi-a omorât fratele…

Ana îşi întoarse faţa de la el. Nu voia să audă.

— Ai să pleci imediat! porunci glasul Zoei, acelaşi glas stăpân pe el şi plin de scârbă.

— Da, da, imediat… Imediat şi satisfăcut… Ceea ce am vrut, s-a făcut. Ar fi şi inutil să mai vin. Ştii prea bine că mă dai afară prea târziu…

Degetul lui ameninţa încă. Gura căuta încă cuvinte cu care să lovească. O uşoară spumă la buze îi încurca cuvintele. Dar brusc, cu o mişcare aplecată a umerilor săraci, ieşi din odaie. Uşa se trânti cu violenţă de se cutremurară pereţii. Apoi se făcu linişte.

Zoe era încă în picioare în mijlocul odăii şi foarte palidă. Fusese atâta ură şi monstruos în odaie încât Ana simţea că nu mai poate respira. Avea impresia că intensităţile acestea le capătă în iad izbăvirea unui păcat.

Zoe se aşeză din nou pe pat. Căzu…

— Măcar atât, şopti, măcar atât… pentru mine. Şi acum, cum va vrea Dumnezeu…

Faţa îi era frumoasă ca niciodată. Atât de frumoasă, cu o lumină atât de intensă, ireală, încât ţi-era teamă să nu se stingă deodată consumată tocmai de intensitatea ei. Şi din nou, ca de câte ori Zoe împlinea în Ana nevoia ei de absolut, de puritate, de înălţare, Ana ar fi vrut să îngenuncheze.

Dar paşi urcau scara spre chioşc. Era Gheorghe. Bătu la uşă şi intră repede.

— Coniţa vă pofteşte la cafea.

Faţa îi era plină de o vitalitate simplă şi de veselie. O clipă şi ţi s-ar fi părut natural să facă cu ochiul. Evident, ultimul musafir al Elenei

Mihalcea, tenorul Aurescu, îl distra.

Plecă imediat, grăbit.

— Vino, îi şopti Zoe Anei, vino să-l vezi pe noul meu tată: tenorul Milano.

Plecară.

O găsiră pe Elena Mihalcea în culmea fericirii. Salonul era plin de lume care-i făcea complimente. Aurescu tocmai făgăduia că mai târziu va cânta. Elena Mihalcea aproape plângea de fericire.

În salon, atenţia Anei fu deşteptată de un tânăr pe care până acum nu-l văzuse, şi cu care Zoe părea prietenă. Vorbeau ca şi cum s-ar fi văzut destul de des. Ana înţelese că tânărul locuia chiar la Mihalcea în curte. Era student, îl chema Dinu Câmpeanu.

Zoe îi surâsese şi se aşezase imediat lângă el. Ana simţi o mare tristeţe. Dinu Câmpeanu îi aminti de Dorin Iuga. Aceeaşi supunere, aceeaşi uimire în faţa Zoei, aceeaşi tinereţe. Totul însă accentuat de o mare sănătate, o sănătate primitivă de ţăran. Când râdea, dinţii lui apăreau de un alb extraordinar.

Părea profund îndrăgostit de Zoe.

Seara, când Ana se întoarse acasă, intrând în odaia părinţilor ei văzu pe feţele lor că ceva neobişnuit se întâmplase. Cu o acuitate de ţipăt îşi aminti o scenă petrecută acum câţiva ani, când tatăl ei îi spusese că războiul mondial începuse. Ana îşi dădu seama în acelaşi timp prin excesul ei de sensibilitate că nervii îi sunt obosiţi şi că o să-i meargă rău dacă nu ia o hotărâre să se apere.

— Ce e? întrebă cu spaimă.

Mama ei surâse.

— Mai nimic. De ce te sperii? Ne-am gândit numai că ar fi bine să te întrebăm dacă nu vrei să pleci pentru câtva timp undeva în străinătate, la Paris de exemplu. Toată lumea pleacă acum. Tu nu te-ai mişcat deloc din ţară… Acolo ai să poţi să te ocupi mai serios de literatură, de studii, un an, doi, trei…

Ana începu să plângă. Da, da, o dureau nervii şi părinţii ei observaseră. Credeau că departe, o schimbare, ar putea-o vindeca.

— Nu ştiu… îngână.

I se păru că-i va fi imposibil să plece, să se rupă, să se despartă, şi totuşi lucrul i se părea în acelaşi timp inevitabil şi bun.

— …am să mă mai gândesc, şopti.

— Bine, desigur. Ai tot timpul să te hotărăşti. Nu este nicio grabă.

Capitolul XXIV

Lipsa lui Traian, care fusese dus la spital, lăsase în curte, unde obişnuia să stea el la soare, un gol, o tristeţe…

În casă însă, petrecerile, cântecele, vinul; mesele, chiotele se ţineau în şir. Nepăsătoare la toate, Zoe nu mai găsea nicio putere, niciun motiv să se smulgă din apatia în care trăia.

— Zoe, n-ai încercat să te opui? întrebase Ana cu durere.

— Nu.

Zoe părea că nu are decât un singur răspuns, cel adevărat şi inevitabil. Ochii îi erau imenşi şi supranaturali de clari, ochii plecaţi în altă lume.

— Nu era nimic de făcut, mai şoptise într-un târziu. N-am putere să lupt, vezi bine. Nu mi se poate cere nimic. Nici pentru mine nimic. Sunt incapabilă. Vezi bine. În fine… sunt… Nu, nu mai am putere.

Şi cu toate că Ana nu-i răspunsese, după câteva minute Zoe izbucnise din nou ca sub o învinuire:

— Ce-ai fi vrut să fac? Îţi repet: nu se putea face nimic şi ar trebui să terminăm odată cu lucrul acesta. De altfel a început sfârşitul pentru toate. Un sfârşit mai amplu decât îţi imaginezi tu. Poate am crezut cândva că moartea tatălui meu mi-ar putea lămuri viaţa, m-ar putea reda vieţii… dar nu… totul se va petrece altfel.

În curte era linişte. Elena Mihalcea Vrânceanu era plecată de câteva zile la Brăila. Plecase cu o mulţime de lume după ea, ca să se consoleze de dispariţia bruscă a tenorului Milano cu bijuteriile căpătate cu tot. Căci dispariţia lui Milano n-a fost pentru Elena Mihalcea decât motiv de desfătări mai dezmăţate.

Suspina, leşina, plângea şi petrecea. Trebuia neapărat să se consoleze şi cât de repede.

Foarte iute, tenorul fusese înlocuit, însă nimeni n-ar fi putut spune cu cine, căci de data asta roiau în jurul ei o mulţime de bărbaţi de toate vârstele, de toate condiţiile, de toate categoriile. Toţi erau favoriţii Elenei Mihalcea Vrânceanu, droaia întreagă… În jurul ei, în braţele ei, în patul ei, în saloanele ei, la mesele ei, pentru banii ei… I se dusese vestea şi fiecare venea cu câte altcineva, prezentat în grabă, cunoscut numai după numele lui de răsfăţ: Fifi, Ionel, Titi, Nelu. O defilare de nume şi amanţi.

Era vară, o vară somptuoasă, dogoritoare. Grădina Vrâncenilor, părăsită acum, era năpădită de plantaţia care se sălbăticise. Gheorghe plecase şi el la Brăila.

Zoe sta mai toată ziua în grădina plină de buruieni. Niciodată Ana n-ar fi putut spune cine o îngrijeşte, cine-i curăţă prin odăi, cine-i face de mâncare. Poate vecinii, poate femei cu ziua care veneau pe acolo. În tot cazul, cafelele negre, care erau din ce în ce mai des băute, soseau aduse întotdeauna de altcineva.

Totuşi, faţa Zoei, mai ales de când plecase mama ei la Brăila, căpătase o linişte imaterială. Sta ceasuri întregi pe o bancă, nemişcată.

— La ce te gândeşti, o întrebase Ana de câteva ori.

— La nimic. Mă odihneam.

Dar Ana nu înţelegea ce fel de odihnă poate fi aceasta, pe lungime de zile şi nopţi, de săptămâni şi de luni.

Zoe nu făcea niciun efort ca s-o reţină pe Ana. Când Ana nu venea câte patru-cinci zile pe la Zoe, o primea ca şi când nu observase lipsa ei, ca şi când ar fi văzut-o în ajun. S-ar fi putut crede că dacă Ana ar dispărea definitiv, Zoe n-ar observa nici atunci nimic.

— Mi-a spus mama că ar vrea să mă trimită pentru câtva timp la Paris.

— E frumos la Paris. Ţi-ar place. Poate ţi-ar face bine. Te-ar distra.

— Da, poate.

Nicio schimbare, nicio tresărire în privirea Zoei. Îi vorbise de distracţii ca şi când Ana asta ar fi căutat: distracţii. Pe Ana o podidi plânsul. Câtva timp Zoe rămase nemişcată, o lăsă să plângă, apoi îi spuse cu glasul rar şi fără să se apropie de ea.

— Mai ales te rog să nu interpretezi în niciun fel purtarea mea faţă de tine, faţă… de orice. Dacă ţi s-a părut că ţi-am dat vreodată mai mult ca acum, că am ţinut la tine mai mult, a fost un simplu… efect exterior. Sunt aceeaşi, am fost aceeaşi, rămân aceeaşi, adică un om inexistent, de la care nu se poate cere nimic. N-ai impresia când stai lângă mine că eşti de veghe lângă un mort? Într-adevăr, ar fi poate mai bine pentru tine să pleci câtva timp. Mai târziu o să fie poate mai uşor. Acum mi-e imposibil să fiu altfel. Chiar dacă aş vrea… Nu pot…

Şi pe chipul Zoei trecu o oboseală atât de dureroasă, încât Ana se sperie.

— Nici nu trebuie să încerci să fii altfel. Nu este nevoie. Ai dreptate, poate o să fie mai bine să plec… câtva timp.

— De altfel şi eu simt nevoia să plec din Bucureşti, spuse Zoe. Sunt aici călduri prea mari acum. Poate plec la Constanţa. Aci nu mai are nici cine mă îngriji. Acolo la un hotel… o să fie mai uşor.

Şi adăugase cu o umbră de surâs căznit:

— O să ne fie la amândouă mai uşor dacă plecăm deodată.

Şi Ana nu răspunse nimic: verdictul fusese dat.

Simţi întâi o sfâşiere şi-apoi o mare destindere. Plecarea i se păru naturală, necesară, folositoare, inevitabilă.

Şi Zoe căzu iar în lumea ei de nemişcare, lume din care Ana era exclusă.

Cândva Ana scrisese:

La colţul înserărilor
Vom sta alături amândoi.
Vom aştepta etern
Acelaşi răsărit de soare
Şi nimeni nu va bănui că suntem doi…

Dar Ana rămăsese singură.

Capitolul XXV

Câteva zile, Ana nu ieşi din casă. Avea nevoie să se lămurească. Nu-i venea să creadă că a hotărât despărţirea ei de Zoe. I-era teamă că se grăbise şi că nu va putea suporta acest gol. I se părea totodată şi că n-a insistat suficient ca s-o mai vadă şi că a plictisit-o cu veşnica ei nevoie de a fi împreună. Cu toate că Zoe nu-i spusese „pleacă", totuşi îşi da seama că ceea ce vorbiseră împreună arăta neta dorinţă a Zoei de despărţire.

Şi Ana suferea. Era sigură că va pleca, dar ceva o ţintuia încă locului în Bucureşti. Încă nu avusese puterea să spună părinţilor ei că şi-a hotărât plecarea, cu toate că-i lăsase să înţeleagă acest lucru. Părinţii ei, aşteptând răspunsul ei, o priveau cu ochi neliniştiţi.

Când se duse din nou la Zoe, găsi chioşcul încuiat, casa toată părăsită. Îl căută pe Gheorghe pretutindeni şi, negăsindu-l, îl căută şi la el în odaie. Şi aci era uşa încuiată. În curte, o femeie îi spuse:

— O căutaţi pe domnişoara Zoe? A plecat azi-noapte. A primit o telegramă din Brăila că doamna Mihalcea Vrânceanu, mama ei, a paralizat. A avut un atac. Duduia a plecat azi dimineaţă, cu noaptea-n cap.

— Singură?

— Nu. Cu domnu' Dinu Câmpeanu şi cu Gheorghe. Desigur s-au dus s-o aducă pe doamna Mihalcea acasă.

Ana îşi aminti cum striga Elena Mihalcea: „Vreau să trăiesc, vreau să trăiesc! Auziţi?", roşie la faţă, cu ochii congestionaţi de o violentă putere animalică.

— Mâine pleacă şi domnul Constantinescu Invalidul acolo. A venit şi pe-aici şi a strâns ceva din chirii. E tutorele domnului Traian. Are drepturi.

Femeia rămase o clipă pe gânduri, apoi îi spuse Anei:

— Nici lui Traian nu-i este bine! O mulţime de doctori acolo, dar îi e mai rău ca acasă. Am fost şi noi, nişte chiriaşi, duminică la el; i-am dus şi nişte prăjituri, dar n-a vrut să mănânce şi nici de recunoscut nu ne-a recunoscut. Poate c-ar fi mai bine să-l aducă şi pe el acasă. Se-nvăţase pe-aici prin curte cu noi şi nici rău nu făcuse nimănui. Ce să zic, pe noi chiar ne distra.

Ana plecă. Nu era nimic de făcut. Îi era dor de Zoe, un dor sfâşietor. I se părea că toată dragostea ei fusese inutilă, că nu ştiuse să-i arate Zoei cât o iubeşte, că nu ştiuse să se apropie de ea într-atât încât acum Zoe să-i simtă lipsa. Şi nici s-o ajute nu putuse.

O clipă se gândi să meargă să-l vadă pe Traian, dar nu avea putere, tocmai acum. Nici pe el nu l-ar fi putut ajuta.

Se pustiise totul. Nici Ştefan Banea nu mai dăduse niciun semn de viaţă…

Ana se simţea periculos de singură. Şi nici nu ştia ce să înceapă. „Într-adevăr, îşi zise, dacă Zoe nu mai vrea să stau lângă ea, nu-mi mai rămâne nimic de făcut decât să plec”.

După două zile de aşteptare, Ana citi în gazete anunţul mortuar al Elenei Mihalcea Vrânceanu.

A fost înmormântată acolo la Brăila, unde se născuse.

Capitolul XXVI

Şi totuşi Ana nu se putea încă hotărî să plece. Aştepta reîntoarcerea Zoei în Bucureşti, o eventuală reluare a prieteniei. Dar zilele treceau şi nu mai primea nicio veste de la ea. Câteodată ar fi vrut să meargă să vadă ce mai e pe-acolo, dar o reţinea un sentiment ciudat. Voia de fapt să vadă dacă Zoe o va chema sau va lăsa lucrurile să moară de la sine. Aştepta. O tristeţe mare, cu cât treceau zilele, o cuprinsese pe Ana. Nu făcea nimic, nu începea nimic, obosită de aşteptarea ei şi de căldurile înăbuşitoare care domneau în Bucureşti.

Într-o zi, merse până-n oraş să târguiască ceva. În Calea Victoriei, neaşteptat, o zări pe Zoe. Lucrul i se păru atât de imposibil încât rămase înmărmurită.

Zoe era foarte sobru îmbrăcată, în doliu, totuşi de o mare eleganţă. Lângă ea, un tânăr o ţinea de braţ. Privirile lui erau încărcate de o admiraţie neţărmurită. Ana îl recunoscu: era Dinu Câmpeanu, chiriaşul. Zoe părea liniştită. Foarte liniştită, desprinsă parcă de orice grijă. Pasul ei extraordinar plutea într-un mers armonios. Privirile oamenilor se întorceau în urma ei.

Zoe trecu pe lângă Ana fără s-o vadă.

Peste câteva zile Ana pleca din Bucureşti.

Orizontul mărilor, linie severă,
Aşteaptă etern
Împlinirea oricărei plecări.

E ora nemărginită, e ora hotărâtă.
Ţărmurile părăsite
Sunt mute în urma noastră.
Ca o durere stinsă.
Lumina albă a dimineţii
Tremură simbolic
Gestul van al despărţirii.
Cerul într-o vastă reculegere
Binecuvântează primul pas.

E ora nemărginită, e ora de foc,
E ora orizontului ideal,
E ora răsăritului etern aşteptat.

Capitolul XXVII

Cortina se ridică încet. De pe scenă se răspândi în sala Operei o răcoare umedă, prăfuită, mucegăită. Ana, instalată în fundul lojei, în fotoliu de catifea, se pregăti să stea cele câteva ceasuri cât va dura spectacolul, cât mai comod.

Pe scenă, lucrurile deveniră foarte repede sfâşietoare. Anei îi plăcea muzica esenţial de mult, dar desfăcută de cătuşele decorului şi ale acţiunii. Închise ochii. Legănată de muzică, pe care de altfel o cunoştea pe dinafară, se lăsa prinsă de gândurile ei. „În rezumat, se gândi Ana, aş putea spune că până acum şi viaţa mea a fost un fel de spectacol, întotdeauna am asistat la ce se petrece, fără să fi avut eu însămi viaţa mea personală".

Întâi războiul, cu faptele şi oamenii ei, alcătuise un spectacol de oroare pentru sufletul şi mintea ei de copil, iar întâlnirea ei cu Zoe pecetluise parcă iremediabil acest fel de viaţă de spectatoare.

„Şi totuşi, îşi spuse Ana, nu regret nimic. Spectacolul a întrecut obişnuitul şi apoi, mai gândi Ana cu o crudă limpezime, eu am ales, eu am voit, eu m-am încăpăţânat, căci nimeni şi nimic nu m-ar fi împiedicat să merg spre altă viaţă, dacă aş fi dorit. Desluşit, foarte desluşit trebuie să înţeleg aceasta. Eu nu sunt… nu sunt…" dar Ana nu-şi găsi calificativul şi bâjbâi printre cuvinte: „nu sunt coaptă… nu sunt demnă… nu am putere… n-am avut suficient interes…"

De fapt, pentru ea, Zoe rămăsese o enigmă. Care era mobilul Zoei de a trăi? Dar ea, Ana, pentru ce trăia? Dacă scria, o făcea de plăcerea ei, fără niciun gând de a publica, sau măcar de a continua să scrie. Da, ea era într-adevăr: „spectatoare".

Pe Zoe nu o mai văzuse de mai bine de un an de zile. Ana se întorsese în Bucureşti numai de câteva zile şi nu hotărâse încă nimic. Nu ştia dacă se va duce sau nu la Zoe, dacă o va căuta sau nu. Zoe voise despărţirea. Ea, Ana, nu avea niciun drept să calce peste această dorinţă, chiar dacă i-ar fi fost dor de Zoe. Mai târziu va face astfel încât Zoe să ştie că s-a întors în Bucureşti. Zoe va hotărî…

În timpul şederii la Paris, îi scrisese o dată Zoei, într-o clipă de dor intens. Scrisoarea rămăsese fără răspuns.

„Mai bine de un an fără Zoe, fără să mă interesez ce face!" Ana ştia însă că o iubeşte tot atât de profund şi că nimic nu o înlocuise.

La Paris totul nu i-a fost decât un du-te-vino între lucruri şi fapte, teatre şi expoziţii. Unele o uimiseră, altele îi plăcuseră, dar totul îi

rămăsese în afara unei integrări. Da, şi acolo: „spectatoare”.

Poate numai cunoaşterea lui Dumnezeu ar putea fi perfectă, îşi spuse, dar rămase înmărmurită de acest gând, căci nu înţelegea ce ar putea însemna această perfecţiune şi nici cum ar putea exista odată cu imperfecţiunea vieţii. Niciun fel de contur nu se ivea în mintea Anei.

Ana purta în inimă, un gol şi un gest de cenuşă.

Deodată tresări, speriată. Sala izbucnise în aplauze şi în jurul ei se făcuse o lumină orbitoare. Pe furiş, Ana îşi şterse repede ochii. Se pudră uşor. Tatăl ei îi oferi o bomboană.

Acum Ana se plimba în foaier. Oameni mulţi forfoteau. „Nu cunosc pe nimeni, sunt o străină pentru orişicine, oriunde pe suprafaţa pământului. Nimeni nu se bucură când mă vede, nimeni nu-şi aminteşte de mine, iar eu nu simt dorinţa să încep să trăiesc ca ceilalţi oameni şi să mă amestec între ei. E o stare monstruoasă. Nu fac nici bine, nici rău nimănui, nimeni nu are nevoie de mine”.

Singurele clipe în care Ana se liniştea erau cele în care scria. Clipele de lucru erau singurele clare, cu toate că, întocmai ca într-o melodie de Mozart, nici atunci tristeţea şi izolarea nu se depărtau. „Nimic nu arată că aş trăi o dramă, gândea Ana. Frământarea mea nu se vede. Pur şi simplu am suspendat viaţa fără să mă sinucid. Pentru cineva străin, pot părea o apatică, o indiferentă”.

Şi totuşi Ana îşi da seama că în ea există o forţa vie, o forţă hotărâtă, clară, care aştepta viaţa, voia viaţa, dorea viaţa, dar nu orice viaţă. Câteodată forţa asta izbucnea neaşteptat. O frază muzicală, un peisaj, un vers dintr-o poezie, o lumină, un gând nobil, erau suficiente ca să aducă la suprafaţă, cu violenţă, acea forţă. Se înălţa ca o flacără, albă, pură, absolută.

„Am să mă întorc o dată din izolarea mea spre oameni, dar numai atunci, probabil, când voi fi lămurit totul, când voi înţelege pentru ce trăiesc. O pot accepta pe Zoe ca pe un narcotic, dar nu viaţa. Nu mă pot întoarce spre viaţă ca spre un narcotic. Ar fi inutil. Ştiu”.

Şi vag i se părea că nici măcar o reîntâlnire cu Zoe nu ar mai însemna pentru ea o soluţie, cu toate că-şi da seama că viaţa lângă Zoe constituia, ca pe vremuri, încă o evaziune posibilă. Ştia.

„Totul n-a fost încă consumat”, îşi spuse încet, ca un murmur imperceptibil al buzelor.

Deodată atenţia i-a fost atrasă de ivirea unei figuri ce-i păru cunoscută. Nu-şi aminti imediat cine era, unde îl văzuse, şi nici numele. Era un bărbat tânăr, cu faţa foarte brună, destul de frumos şi suficient de înalt. Părea foarte sănătos. Şi în aceeaşi clipă Ana se lămuri: era Dinu Câmpeanu, tânărul student care locuia la Zoe, acel tânăr pe care Ana, în ajunul plecării ei la Paris, îl zărise pe stradă cu Zoe. Revăzu în gând scena. El o ţinea pe Zoe de braţ. Zoe era liniştită, foarte liniştită, desprinsă parcă de orice grijă. Pasul ei extraordinar o

ducea într-un mers armonios. Privirile oamenilor se întorceau după ea…

Printre toţi cei ce mişunau în foaier, Dinu Câmpeanu singur îi fu deodată aproape. Omul acesta şi cu ea erau poate mai apropiaţi ca doi fraţi, pecetluiţi identic de influenţa Zoei. Ar fi fost suficient o clipă ca ea, Ana, şi el să se recunoască unul într-altul ca într-o oglindă.

Ana se apropie, îi întinse mâna. Într-adevăr, Dinu Câmpeanu o recunoscu imediat. Îi sărută mâna, dar nu păru mulţumit de întâlnire.

— Nu v-am văzut de-un veac. Am auzit că aţi fost în străinătate. La Paris?

— Da.

— Şi eu am de gând să plec. Poate chiar foarte repede.

Dar Ana nu se putu reţine şi-l întrebă imediat:

— Dar Zoe? Ce face? Ai mai văzut-o?

Pe faţa lui Câmpeanu trecu o umbră, o oboseală. Mâna lui trădă o mişcare inconştientă de indiferenţă. Răspunse totuşi:

— E bine.

Pe Ana răspunsul nu o putu satisface. Umbra întrezărită în privirea lui o nelinişti brusc.

— Bine… bine de tot?

— Da… da. Destul de bine… Cred. Ne vedem mai rar.

— Dar tot acolo locuieşti? La ei în curte?

— Da.

— E în Bucureşti? N-a plecat nicăieri pe căldura asta?

— Văd că întârzie… Vorbea de Covasna, de Braşov, dar n-a plecat.

Glasul lui cuprindea aceeaşi moliciune, aceeaşi îndoială. Ana nu mai ştia ce să întrebe. Deodată gândul Anei se aprinsese, ar fi vrut să insiste, să afle. Întâlnirea asta cu Dinu Câmpeanu îi părea pe cât de neaşteptată, pe atât de însemnată. Întâlnirea tocmai în clipa când căuta să-şi dea seama dacă trebuie sau nu să meargă spre Zoe. Şi, ca şi cum s-ar fi arătat cu prilejul neaşteptat scos în cale-i, întrebă încă încet, într-un suflu:

— Dar Traian?

— A murit… foarte repede după plecarea dumitale din Bucureşti. Ştiu că Zoe a voit să-ţi spună. A trimis pe Gheorghe… dar erai plecată.

Traian murise. Şi el. Elena Mihalcea Vrânceanu, Dimitrie Mihalcea Vrânceanu, apoi Traian…

Pe obrazul brun, ars de soare, al lui Dinu Câmpeanu, Ana nu putu ghici nimic.

— Spune-mi, te rog, nu cumva Zoei îi este rău şi poate te temi să-mi spui…

— Nu… Nu. E destul de bine.

Şi tăcu din nou ostentativ.

— Spuneai că pleci la Paris?

Aci faţa tânărului se lumină. Dinţii extraordinari de albi şi sănătoşi apărură.

— Da, la Paris.

Spuse cuvântul ca o mângâiere. Pentru el acest cuvânt cuprindea ceva magic.

Se auzi soneria. Reprezentaţia reîncepea. Lumea se grăbea. Dinu Câmpeanu sărută mâna Anei. Îi spuse plecând:

— Doamna Margareta Stamidi a cântat foarte bine în actul acesta.

Dar Ana îi şopti brusc, reţinându-l:

— Te rog, dacă o vezi pe Zoe, spune-i că am să trec zilele astea s-o văd.

— Mă rog… cu plăcere… îi voi spune…

Se despărţiră. Fiecare plecă şi urcă o scară opusă.

Dacă până acum Ana fusese cu greu atentă la ce se petrecea pe scenă, acum nici nu se mai gândi să privească la actori. Închisese ochii. Auzea numai muzica. Îi era plăcut să stea în întunericul lojei. Un aer cald, molcom, umplea sala. „Deci, îşi spuse, poţi să nu vezi multă vreme pe cineva şi deodată să-ţi dai seama că nimic nu s-a schimbat”.

Ceea ce nu înţelegea însă erau toate reticenţele, toate şovăielile pe care le aflase în glasul şi în privirile lui Dinu Câmpeanu. Hotărî să meargă la Zoe cât de repede şi, odată cu gândul acesta, se simţi mai vioaie, lumea întreagă mai cu sens, totul mai limpezit. Pe scenă, spectacolul devenise sfâşietor. Unii mureau, cântând însă cu din ce în ce mai mult temperament, alţii, cei din cor, erau speriaţi de ce văd dar cântau şi ei. Toţi aveau hainele sfâşiate pe ei. Apoi spectacolul se sfârşi.

Actorii şi spectatorii păreau foarte mulţumiţi. Unii aplaudau, ceilalţi salutau. O ultimă dată cortina căzu peste tot ce fusese. Sala, încet, se goli. Înadins, Ana întârzia încă. Îi plăcea să asiste la plecarea în masă a sute de oameni satisfăcuţi. Sala goală păstra un ecou întârziat, ca într-o scoică, al glasurilor care cântaseră, al aplauzelor entuziaste.

Încet, imenşii ciorchini de lumini atârnate în tavan se stingeau. Sala rămase în întuneric, în linişte…

A doua zi, Ana se sculă mai târziu. Imediat îşi aminti cu grijă de Zoe. Acum că hotărâse să meargă s-o vadă, i se făcuse dor de ea. O simţea aproape, accesibilă. „Desigur, gândi Ana, Dinu Câmpeanu i-a spus că m-a văzut. Acum Zoe se gândeşte la mine”. Şi amintirea Zoei fu atât de pregnantă, încât Anei i se păru că trăieşte clipe de acum câţiva ani, atunci când o cunoscuse pe Zoe. Totul înviase; clipele, emoţiile atât de clare, pline de fericire, de aşteptare ale începutului. Anei i se păru că posedă miraculoasa putere de a iubi mereu la fel, cu aceeaşi intensitate, cu aceeaşi căldură şi simplitate, chiar în afara

legilor obişnuitului.

„Astfel l-aş putea iubi pe Dumnezeu”, îşi spuse, şi ceva cald, prima dată simţit, un gust de leşin, îi trecu prin inimă. Vag voi să-şi amintească ceva, şi lucrul i se păru de o importanţă covârşitoare, capitală, de [dar] totul lunecă, se deplasă şi-şi pierdu firul şi începutul.

Ana merse şi deschise larg geamurile odăii şi, în bătaia soarelui, rămase nemişcată, orbită de lumină. Căldura şi lumina o copleşiseră cu o fericire fără pată. O exaltare conştientă, reţinută, îi sta în corp ca ceva preţios.

Pentru ce această fericire deodată? Şi Ana bănui că fericirea ar putea exista în afara oricărei explicaţii, ceva de sine stătător, un punct echilibrat al unei stări miraculoase.

Cineva bătu în uşa odăii. Era Lina, servitoarea. Purta, în mână un plic:

— Domnişoară, o scrisoare.

Era scrisul Zoei. Ana deschise repede plicul. Inima îi bătu mai tare:

„Draga mea, am aflat că eşti aci. Sunt după masă acasă. Vino. Zoe.”

Ana înapoie imediat răspunsul. După masă o va vedea, pe Zoe! Zoe o chemase! Va fi din nou cu ea, lângă ea!

Ana închise geamul. Căldura devenise de nesuferit. Trase şi perdelele. În odaie, un semiîntuneric răcoros tăinuia o viaţă plină de mister, misterul aşteptării.

Capitolul XXVIII

În curtea şi grădina Zoei, o tristeţe grea apăsa. Câini necunoscuţi, mici, săraci şi prost hrăniţi, o lătrară pe Ana cu enervare, dar fără supărare. Ana vru să urce spre chioşc, dar, nedumerită, se opri după primele trepte. Odăile păreau nelocuite, geamurile erau golite de perdele, prăfuite. Deodată Ana tresări: glasul Zoei o chemase.

— Ana!

Ana se întoarse. O văzu pe Zoe înălţându-se dintr-un subsol ca dintr-o trapă. În prag, Zoe se opri şi întinse mâna. Ana se grăbi spre ea. Se îmbrăţişară. Ana întâlni un obraz ca de piatră, un corp fără bucurie. Mâna Zoei i se aşeză pe umăr.

— Ce frumoasă te-ai făcut, Ana!

La picioarele Zoei sta liniştit Flik.

— Pe Flik nu l-ai mângâiat.

Flik da din coadă fără elan. Părea posomorât, împovărat de gânduri care nu se potriveau unui câine…

— Unde stai? întrebă Ana. Mergem la tine.

— Intrăm aici.

Şi coborâră în subsol. Zoe o duse într-o odaie pe care Ana n-o cunoştea. O ţinea de mână. Un gest vechi redeşteptat, o licărire de mângâiere, de prietenie. Odaia în care intrară era încărcată de lucruri din acelea care umplu sufletul de tristeţe. Perne croşetate şi puse pe atlaz roz, păpuşi cu picioarele rupte şi surâsuri ordinare, o scrumieră „Souvenir din Azuga" plină de mucuri, un divan acoperit cu tul brodat în diferite culori, tablouri de cea mai grosolană calitate. Odaia era densă de fum de tutun, încremenit în răcoarea umedă, specifică subsolurilor.

— Stai jos.

Se aşezară faţă în faţă la masă. Scaunul Anei scârţâia uşor la fiecare mişcare. Flik se aşeză imediat la picioarele Zoei.

Ana căuta să-şi stăpânească aviditatea cu care ar fi dorit să privească faţa Zoei. Acolo întâlnise lucruri total necunoscute. Ana nu-şi da seama din ce era creat acest necunoscut, dacă ascundea ceva adânc, sau se mărginea la efecte exterioare. Părul Zoei, altădată vaporos, ondulat, cu reflexe roşii în el, era acum mai negru, tăiat drept, acoperind şi o parte din frunte, cu o linie pur geometrică, încadrând faţa cu o violenţă puţin obişnuită.

Ochii Zoei păreau mai verzi, mai imenşi, iar gura, în paloarea obrazului, era tăcută, fără cea mai umilă umbră de surâs, o rigiditate de piatră sculptată. Pe faţă trecuse însă o oboseală, o boare, o devitalizare a omului epuizat sau foarte sărac.

— Mi-a spus Dinu Câmpeanu… L-am întâlnit… abia venisem… în Bucureşti.

— Da.

— După ce am vorbit cu el, am fost îngrijorată. Nu ştiu de ce, mi se părea că vorbeşte de tine ca şi când nu ar fi sigur de ce spune. Mă îndoiam că te văzuse. Azi aş fi venit la tine chiar de nu mi-ai fi scris. Eram îngrijorată. Dinu Câmpeanu nu mai stă aici?

— Ba da… dar ne vedem rar.

— A, da…

— Da. Vrea să plece la Paris.

— Pleacă? Mi-a spus şi mie…

Pe faţa Zoei nu se putea citi nimic decât aceeaşi reticenţă în glas şi privire ca la Dinu.

— Dinu… e îndrăgostit de tine, Zoe? Nu?

— A fost, răspunse Zoe cu dispreţ şi, pentru că Ana tăcu multă vreme, Zoe îi mai spuse: A obosit. Evadează.

Şi dispreţul din glasul Zoei crescu. Ceva rece, tăios.

Ana nu mai ştia ce vorbi. Ar fi întrebat o mie de lucruri deodată, dar nu putea găsi un început.

— Pe Ştefan Banea l-ai mai văzut? întrebă totuşi.

— A, câteodată. Acum câtva timp din nou. Ştii că procesul acela al

lui s-a terminat, dar n-a avut de luat decât câteva zeci de mii… şaizeci… optzeci… Ştii ce-a făcut cu ei?

Şi Zoe surâse uşor, ironic, vrând să pară amuzată, apoi continuă:

— A chefuit cu foştii prieteni şi amante până la ultimul ban. „Ca să-mi restabilesc renumele de «conte», mi-a spus râzând cu hohote. A închiriat, pentru acele câteva zile de lux, un splendid automobil. Cobora, lăsând uşa deschisă în urma lui, ca s-o închidă şoferul, care cobora şi el, respectuos. A dat bacşişuri nebuneşti. Mi-a povestit totul bătându-şi joc de el, dar totuşi mulţumit că a putut petrece „ca pe vremuri".

Ana şi-l aminti. Fularul alb la gât fâlfâind. Elegant, senzual, bun, lipsit de voinţă…

— Şi acum?

— Mister. L-am mai văzut… câteodată. Poartă haine vechi. Are o slujbă: copist la un minister.

Zoe vorbea vesel, mai mult ca s-o distreze pe Ana.

— Mi-ar place să-l revăd, spuse Ana şi într-adevăr simţi că şi de el îi este dor. Îşi aminti de nesfârşitele lor plimbări seara şi apoi de romanticele convorbiri noaptea, în grădină şi la geam.

— Dacă mai vine pe-aici, am să-i spun, şopti Zoe fără vlagă.

— Da, da.

Apoi tăcură din nou. Ana se simţi stingherită, înstrăinată.

— Dar, Zoe, pentru ce nu mergem la tine în odaie? Nu stai tot în chioşc? Te-ai mutat sus?

Zoe îşi căută o ţigară, chibrituri, scrumiera, aprinse ţigara şi abia apoi răspunse:

— Nu, tot în chioşc… stau, dar e… dezordine. Aici o la o chiriaşă. De altfel, de când nu ne-am văzut, s-au schimbat multe lucruri pe care tu nu le ştii. Nu numai cu Ştefan Banea, dar şi cu mine… şi… tot atât de ridicole.

— Rău?

— Da. Destul. Nici nu ştiu cum o să pot ieşi din ele.

— Dar ce anume?

— Uite, tot cu banii. Am să-l rog pe Ştefan să-mi caute şi mie un loc de copistă.

Şi Zoe râse încet. Ana simţi tristeţea coborând în suflet.

— Dar tatăl tău… încercă să spună. Dar Zoe o întrerupse.

— Da, ştiu, cunosc povestea: se spune că mi-a lăsat mult. Aşa am crezut şi eu din păcate. Acum însă văd că acel „mult" nu prea a însemnat mare lucru. După moartea lui s-a cheltuit. Şi mama, Dumnezeu s-o ierte, a avut nevoie mare de bani… ştii…

Şi Zoe făcu un semn plictisit cu mâna. Ana însă întrebă totuşi:

— Dar Covasna? Dar Bufetul? Auzisem că aduceau un milion venit pe an.

— O, l-am pierdut, l-am pierdut la ultima licitaţie. N-am avut banii necesari la îndemână.

— Cât?

— Vreo două sute de mii mai trebuiau…

— Şi pentru două sute… n-ai găsit?

Ana simţea că ceea ce vorbea o plictiseşte, o enervează pe Zoe, dar voia să ştie. Totul îi părea foarte absurd, neverosimil.

— Aşa imediat… n-am găsit! De altfel, mai împrumutasem… eu… şi pentru alte lucruri…

Zoe se opri, se gândi o clipă, apoi, peste nehotărârea feţei, peste oboseală, peste indiferenţă, izbucni o voinţă. O privi deodată pe Ana în ochi, iscoditor.

— Stau materialmente foarte prost. Voiam să nu-ţi spun… imediat, dar uite, văd că e mai bine să ştii. La început… după moartea lor, nu mi-am dat seama şi am cheltuit fără să socotesc. Nici nu ştiam cât am şi ce am. Apoi au fost încurcături şi am împrumutat ca să acopăr. Credeam că este suficient… ca să trăiesc cum vreau, dar acum am aflat că sunt pe punctul de a pierde totul, adică ce a mai rămas, dacă…

— Dacă?

— Dacă nu voi face tot ce este necesar ca să salvez ce a rămas.

— Ce-a rămas?

— O, a mai rămas ceva… în fine, om vedea… nu ştiu nici acum exact… Avocatul…

— Zoe, n-ai putea să-mi spui cât ai aproximativ, adică ce ţi-a lăsat tatăl tău?…

— Se spune că zece milioane. Alţii au afirmat douăzeci. Dar o avere nu se poate evalua când e făcută din case, locuri, terenuri, restaurante…

— Dar venitul lor…

— Să nu-ţi închipui că este atât de uşor de… Dar cred că înţelegi că dacă s-a întâmplat aşa, e că nu se putea altfel… probabil! Trebuie să ştii, repet, că şi biata mama a cheltuit din bani fără socoteală. Finul Constantinescu Invalidul a făcut ce-a vrut. Era şi el tutorele lui Traian.

— Totuşi cred… că tu… încercă Ana să vorbească, dar Zoe o întrerupse. Glasul îi scăzu deodată ca ton, dar căpătă o intensitate neaşteptată.

— Poate, pentru altcineva, pentru oricine, dar nu pentru mine. Eu eram atât de obosită, atât de obosită… sunt atât de obosită! De când m-am născut sunt obosită. Niciodată n-am trăit. Recunosc: am încercat… acum… am vrut să-mi dau iluzia fericirii…

— Zoe!

Zoe întinse mâna şi cuprinse mâna Anei.

Cu elan, Ana îi spuse:

— Lasă, o să descurcăm noi… am să-ţi ajut!

— Nu ştiu dacă ai să poţi, dacă se mai poate. Ar trebui să am curajul să sfârşesc. Credeam că am să pot termina oricând… dar văd că nu pot…

— Zoe!

— Tu nu ştii în ce hal au ajuns toate şi mai ales eu!

— Zoe, pentru ce vorbeşti aşa? Ce înseamnă asta?

— Adevărul, şi când ai să-l cunoşti, ai să te înspăimânţi. Nu mai am aproape nimic şi sunt incapabilă, momentan, să încep ceva. Nu ştiu ce să încep.

— Lasă acum. Stai liniştită. Am să încerc eu să descurc, pe urmă hotărâm ce-i de făcut.

Zoe o privi.

— Când am auzit că eşti în Bucureşti, m-am gândit că într-adevăr poate tu…

Deodată Zoe izbucni într-un val de cuvinte, care căpătară rezonanţe patetice.

— După ce s-au prăpădit toţi, tata, mama, Traian, eram atât de obosită, încât orice îmi devenise indiferent, orice. Tot ce suferisem s-a acumulat deodată în oboseală. Mi-am dat seama că mai întâi şi cu orice preţ trebuia să mă odihnesc. Am lăsat totul pe mâna avocatului. Am plecat la Constanţa… asta când ai plecat tu… la Paris…

Aici Zoe făcu o pauză. În clipa asta Ana ridică privirea, o privire furişe, şi, deodată, ca prin indiscreţia unei perdele întâmplător dată la o parte, i se păru că întrezăreşte pe faţa Zoei un joc, o voinţă ascunsă, o premeditare. Ana aplecă repede privirea, întrebă totuşi:

— Să reîncepi să înveţi nu te-ai mai gândit deloc?

— Ba da. Am crezut că mă voi apuca imediat din nou, mi-am spus: „o vacanţă”, dar iată că acolo am stat destul de mult. Anul era în tot cazul pierdut. Când m-am întors, lucrurile erau atât de încurcate, încât ca să pot trăi am început împrumuturile, vânzările, grijile…

— Totuşi, nu prea înţeleg, îngână Ana.

Brusc Zoe o privi pe Ana cu atâta răceală, încât Ana îşi simţi sângele îngheţând.

— E destul de uşor de judecat pe un altul, dar altcineva în locul meu cred că ar fi murit! De altfel, nu trebuie să-ţi pară nici ţie nici mie rău de acest timp „pierdut”. Repet: e absolut singura dată în viaţa mea când am căutat să-mi procur iluzia că trăiesc. Cine ştie? Poate că au fost momente când am crezut că am reuşit… Ceea ce se va întâmpla de-acum înainte nu prea are mare importanţă. Într-adevăr, poate ar fi fost bine să termin repede, dar iată că n-am putut… încă… Mai târziu, oi vedea. În tot cazul, credeam că vrei să mă ajuţi, indiferent din ce motive am ajuns aşa.

Ana nu răspunse. Era inutil. Amândouă ştiau, şi Zoe mai bine decât

Ana, că va face ce i se va cere.

Totul era însă absolut nelămurit pentru Ana. Nu putea înţelege cum reuşise Zoe să încurce o avere de douăzeci de milioane, când banii fuseseră puşi în lucruri care aveau venit mare, foarte mare: moşie, Băile Covasna, restaurantul din gara Braşov, apoi case, prăvălii, prăvălii… pretutindeni…

— Cred într-adevăr, spuse Zoe, ca şi când i-ar fi ghicit gândurile, că cel mai greu pentru un om e de a înţelege pe un alt om. Cum vrei ca, în câteva cuvinte, să-ţi explic ce s-a petrecut cu încetul!

Tăcură amândouă. Vertiginos, prin mintea Anei reînviară crâmpeiele din viaţa Zoei, ale casei Mihalcea Vrânceanu. O revăzu şi pe Elena Mihalcea Vrânceanu, înconjurată de tenori, tineri, tot felul de bărbaţi, strigând cu ochii congestionaţi: „Vreau să trăiesc, auziţi, vreau să trăiesc!”

Dar glasul Zoei spuse deodată cu multă blândeţe Anei:

— Nu trebuie să te frămânţi… Om face ce s-o putea. Ce nu…

Şi Zoe râse uşor, râsul ei de copil bolnav, mai mult un suspin decât un râs. Ana îi surâse.

— Căutam să înţeleg, dar că înţeleg ori nu, aceasta e cu totul altceva decât că trebuie să începem să salvăm, cum putem, ce-a mai rămas.

Tăcură din nou. Apoi Zoe şopti ca o concluzie:

— Ar trebui să plec la Covasna.

— Şi?

— N-am cu ce pleca.

— Cum, chiar aşa au ajuns lucrurile?

Brusc Zoe râse, vechiul ei râs, scurt şi oprit, cum opreşti cu mâna vibraţiile unui metal, râs care fusese uitat şi care acum, după ani, răsărea ca o fantomă.

— Mai mult decât „aşa”!… Pentru ce crezi că nu te-am dus la mine în odaie? Am vândut totul. Înţelegi? Tot. Nu mai am nici pat. Ieri am vândut divanul… Azi-noapte, am dormit la o vecină, aci.

— Zoe!

Cuvântul fusese mai mult ţipat.

— Nu te speria. Astea sunt fleacuri, dar trebuie să ies din încurcături.

Ceva rece trecu prin trupul Anei.

— Ce trebuie făcut?

— Ţi-am spus: trebuie neapărat să merg la Covasna.

— Ce-ţi trebuie?

— Tu ai bani?

— Da, ceva. Nu mult, totuşi am ceva.

Fără explicaţii, brusc, inconştient, Ana minţise. Bani avea. Se întorsese de la Paris înainte de vreme cu bani rămaşi disponibili. Şi

Ana minţi cu uşurinţă, pentru că o făcu fără voia ei, nu din meschinărie, ci din motive neînţelese chiar de ea.

— Îmi dai o rochie de-a ta, mai puţin ridicolă pentru voiaj decât asta pe care o am, îmi dai bani de tren. Stau trei zile şi mă întorc. Nu vreau să plece avocatul acolo. Vreau să controlez chiar eu. Avocatul s-a îmbogăţit şi el de pe urma mea.

— Pentru ce nu-i ceri lui, avocatului, bani împrumut, până se descurcă lucrurile?

Zoe râse iar cu râsul ei batjocoritor.

— Nu-mi mai dă. Acum nu mi-ai mai rămas decât tu.

— Bine, mâine pleci la Covasna. Când te întorci?

— Azi e vineri, miercuri după masă vii tu aici.

Se făcu din nou tăcere. Ana se simţea stingherită.

— Zoe, te rog, – aci ochii Anei se umplură deodată de lacrimi – te rog din suflet să căutăm să fie iar totul bine. Cu ce ai tu şi cu ce am eu, o să descurcăm… apoi ai să începi iar să înveţi… pe urmă…

Dar Zoe o opri. O privi cu intensitate.

— Te rog să te linişteşti. Nu trebuie să plângi. E singurul lucru pe care într-adevăr ţi-l cer. Dacă ai să plângi, n-am să mai pot să-ţi cer nimic. Hotărât, n-aş mai putea.

Ana îşi şterse imediat ochii. Surâse.

— Bine. Nu plâng.

Ar fi vrut să-i spună că o iubeşte. Ar fi vrut s-o cuprindă în braţe, într-un gest de protejare, dar faţa Zoei era rece. Un surâs batjocoritor îi plutea în luminile ochilor. Buzele rămăseseră tot atât de trist închise.

Zoe o conduse pe Ana până la poartă. Îşi trecu braţul sub braţul ei cu aceeaşi mişcare ca de atâtea ori altădată.

Flik le urma încet, trist. Aci, în bătaia soarelui, în lumina lui orbitoare, Ana îşi putu mai bine da seama că, într-adevăr, mizeria îşi aşezase urma asupra Zoei. Fiinţa ei, faţa ei, hainele ei, păreau veştejite, ca şi cum ar fi fost îndelung purtate şi fără întrerupere. Ochii însă păstraseră miraculoasa lor claritate, contrastând dureros cu faţa. Păreau spălaţi de orice gând, orice îndoială, o privire înălţată într-o supranaturală sensibilitate, seninătate. Ana îi privi cu uimire şi uşoară spaimă, ca pe o icoană care deodată, în intensitatea unei clipe de reculegere, ar fi prins viaţă, şi ţi-ar fi dat semn că în ea există ceva dincolo de imaginea imediat ponderabilă.

Ana şi Zoe se despărţiră.

Mai întâi Ana merse în oraş. Se grăbi. Fără tocmeală cumpără un divan şi tot ce trebuia pentru dormit. Simplu, foarte simplu, dar totul curat. Le trimise la Zoe. Ana se simţi mai liniştită, „Nu se poate, îşi spuse, să nu reuşesc ca totul să fie bine”.

O vedea pe Zoe citind, învăţând, pregătind examene, o vedea apoi

cu halat alb ca doctor, o vedea sănătoasă, activă, iar pe ea, Ana, scriind, citind, învăţând… Imaginile astea o făceau fericită şi era grăbită, ca şi cum minutele ar fi avut importanţă de zile, ca şi cum pe loc toate s-ar fi putut lămuri.

Totuşi, în suflet purta o mare îndoială, fără să poată însă preciza ce simte şi din ce era făcută îndoiala. Pentru ce Zoe nu-i spusese măcar cât de vag ce-a mai rămas din avere şi cum se cheltuise atâta dintr-însa? Cum a fost cu putinţă ca în mai puţin de doi ani, averea toată să se fi pierdut?

Ajunsă acasă, Ana făcu un pachet mare, într-un cearşaf alb, cu tot ce crezu că-i este necesar Zoei: rufe, rochii, mănuşi…

Totul era aproape nou şi de cea mai bună calitate, cumpărat la Paris. Luă şi un pardesiu de voiaj şi-l adăugă celorlalte lucruri.

Într-un plic puse trei mii de lei. Chemă servitoarea şi o trimise cu toate cele pregătite la Zoe. Peste un ceas şi jumătate, servitoarea se întoarse. Aducea un răspuns:

„Am primit totul. Miercuri te aştept, dar în orice caz nu uita ce-ai făgăduit: pentru nimic în lume să nu plângi din pricina mea. E singurul lucru pe care într-adevăr ţi-l cer, orice s-ar întâmpla, şi pentru care îţi voi mulţumi. Zoe”.

Ana se linişti. Era acum încredinţată că totul se va lămuri.

Capitolul XXIX

A doua zi, pe la unsprezece dimineaţa, servitoarea Lina intră la Ana în odaie şi-i spuse că a venit un domn şi a lăsat o scrisoare. Ana crezu că e de la Zoe, dar scrisul îi era necunoscut.

Ana desfăcu plicul şi căută iscălitura. O găsi desluşit aşezată, aproape caligrafiată: Constantin Câmpeanu. Ana citi apoi repede şi cu uimire conţinutul scrisorii:

„Stimată domnişoară. Aţi fost azi la domnişoara Zoe Mihalcea Vrânceanu. Eu plec mâine la Paris. Vă rog să credeţi că dacă o fac e pentru că totul e inutil. Nu vreau să vă dau niciun sfat. Probabil că şi asta ar fi inutil, dar sper că mai târziu n-o să mă judecaţi atât de aspru ca acum. Totul este inutil. *N-am curajul să mă omor rămânând. Plec.*

Vă rog să credeţi în sentimentele mele respectuoase.

Constantin Câmpeanu”

Ana rămase înmărmurită şi mai ales nu înţelegea pentru ce Dinu Câmpeanu îi scrisese scrisoarea asta. Poate că avea dreptate, că nu se mai putea face nimic pentru Zoe, dar dacă el obosise şi părăsise lupta, nu avea dreptul să împiedice pe altul să continue să creadă în victorie, să lupte pentru victorie. Încercările întotdeauna cuprind şi o parte de fericire. Scrisoarea era scrisă cu laşitatea omului care simte nevoia mai

întâi să-şi explice lui, apoi altora, pentru ce e laş. „De altfel, oamenii întotdeauna caută să se dezvinovăţească, îşi spuse Ana, chiar atunci când îşi omoară copiii sau părinţii”.

Zoe îi vorbise cu dispreţ de Dinu Câmpeanu, dar Dinu Câmpeanu vorbea de moarte. Ana îşi dădu seama că te poţi despărţi plângând de cineva şi totuşi s-o faci de bună voie, că durerea nu dovedeşte întotdeauna că nu doreşti despărţirea.

Totuşi, scrisoarea o tulbură pe Ana. Chiar dacă Dinu Câmpeanu, scriind, făcuse o laşitate, totuşi era imposibil ca scrisoarea să nu ascundă şi un adevăr, o dramă.

Cele câteva zile care o despărţeau acum de Zoe, plecată la Covasna, trecură greu. În ceasurile astea ale despărţirii, căută să se încredinţeze că va avea putere să lămurească viaţa Zoei. Căldura din sufletul ei, dorinţa ei, îi erau un tonic.

Miercuri după masă, aşa cum rămăsese hotărât cu Zoe, Ana merse la ea. Voia să stea de vorbă mai pe faţă: numai cunoscând bine situaţia, se vor putea lua şi hotărâri eficace.

O găsi pe Zoe în curte. Purta aceeaşi rochie de proastă calitate ca acum câteva zile. Era aşezată pe un scaun de paie. Nu citea şi nu părea frământată. Dimpotrivă, o linişte făcută din totală indiferenţă îi sta pe faţă. Ana, văzând-o, simţi o tristeţe. Îşi aminti de Traian. El sta aşa în curte la soare, ceasuri întregi, mulţumit şi inconştient. Dar faţa Zoei, cu toată împietrirea şi indiferenţa, purta ceva nobil, avea ceva de idol exotic şi misterios, ceva statuar. La picioarele ei, Flik, cu urechile drepte, ochii lucioşi de chihlimbar, sta şi el tot atât de nemişcat.

„Niciodată n-o să reînceapă să înveţe să trăiască”, îşi spuse Ana repede şi regretă imediat gândul. Voia şi ştia că trebuie crezut, sperat cu orice preţ. Trebuia învins.

— Zoe!

Zoe întoarse încet capul către ea. Nu surâse. Faţa îi era tot atât de nemişcată, dar ochii, ca o apă tremurată de o adiere, îşi schimbară culoarea.

— Te aşteptam.

Mâinile Anei şi ale Zoei se întâlniră.

— Ai fost la Covasna?

— Nu.

— Cum… nu?…

Ana rămase înmărmurită.

— N-am fost.

Zoe răspunse cu simplitate.

— De ce n-ai fost?

— Ai obiceiul să întrebi aşa încât să nu ţi se poată răspunde. Judecătorii au cel puţin scuza că vor să surprindă. Dar tu?

Ana tăcu. Zoe urmă mai blând.

— Când mi-ai trimis lucrurile, când au sosit, ar fi trebuit să fii aici ca să mă înţelegi. Au tăbărât toţi vecinii. Au fost încredinţaţi că am dat de bani. Fiecare şi-a adus aminte că-i datorez ceva. N-am avut puterea să rabd…

— Ai dat tot?

— Destul ca să nu mai pot pleca. Apoi… mi-a trebuit şi mie câte ceva…

Ana nu mai spuse nimic. Îşi aminti de scrisoarea lui Dinu Câmpeanu. Oare nu se afla acum în faţa unei forme de demenţă? Nu despre asta vorbise Dinu Câmpeanu în scrisoare, spunând că „nu se poate nimic" sau ea, Ana, ca şi Dinu Câmpeanu, erau incapabili să înţeleagă situaţia, s-o înţeleagă pe Zoe şi deci incapabili s-o ajute? Ana rămase nemişcată. Zoe îi spuse (un surâs păru chiar că vrea să-i fluture pe buze):

— Nu trebuie să te deprimi. Ceea ce doreşti tu e să mă ajuţi, nu? E să-mi faci bine, nu?

Ana confirmă cu un gest obosit al capului.

— …pentru ce vrei atunci ca lucrurile să se petreacă aşa cum le doreşti tu şi nu cum le doresc eu, să se petreacă aşa cum îmi este mie bine?

— Pentru că aşa nu se poate ieşi din încurcătură. Aşa a fost până acum şi s-a risipit şi încurcat averea. Acum trebuie să încercăm altfel. Nu trebuie să mai dai nimic nimănui. Ce facem dacă puţinul pe care-l avem, se iroseşte?

— Mai am şi eu ceva.

— Am spus ce avem, nu ce am. N-am vorbit pentru că banii şi lucrurile erau de la mine…

— În fine… o să vedem noi…

— Zoe, dar nu vreau să fie prea târziu.

După o pauză, în care timp păru că Zoe se gândeşte, îi spuse:

— Ascultă, te-am regat să nu te frământi. Ţi-am scris. Ajută-mă aşa cum sunt, nu cum ai vrea să fiu.

— Dar cum eşti?

Zoe o privi pe Ana cu aceeaşi privire îndepărtată. Faţa ei cuprindea o linişte rece.

— Nu pot suporta să te văd frământându-te, suferind. E inutil. Mai bine renunţ la orice ajutor.

Brusc Ana se linişti. Îşi regăsi sufletul ei ascultător, tolerant până dincolo de posibil. Într-adevăr, suferind nu ajuta.

— Atunci ce hotărăşti să facem? întrebă.

— Cred că ar fi bine să mergi tu la avocatul meu şi să te ocupi tu direct, fără să mă mai amesteci pe mine.

— Şi tu?

— Eu am să-ţi explic… Câteodată poate am să am şi eu o părere.

— N-ar fi mai bine să-l rog pe tatăl meu să meargă el la avocat?

Zoe tresări.

— A nu, absolut nu! Numai tu, noi, şi niciodată nimeni altul. De altfel, aceasta e o condiţie absolută pe care ţi-o pun. Făgăduieşti?

— Bine, făgăduiesc.

— Crezi că dacă aş fi vrut ca altcineva decât tine să se amestece în toate lucrurile astea nu te-aş fi rugat chiar eu să-i spui tatălui tău?

Zoe păruse din cale-afară de surexcitată. Imediat ce Ana făgădui să nu vorbească nimic nimănui, se linişti, recăzu în indiferenţa ei îndepărtată. Ana nu mai ştiu ce vorbi. Întrebă cu blândeţe:

— Ţi-au luat vecinii şi divanul?

— Nu. E sus.

— Să nu-l dai.

— Nu, divanul n-am să-l dau. E într-adevăr prea greu fără el.

Zoe surâse. Nu părea câtuşi de puţin impresionată de cele ce se petreceau.

— Bani mai ai?

— Da. Cinci sute de lei.

Şi Zoe scoase dintr-un buzunar un portmoneu mic de piele roşie de marochin foarte elegant, o adevărată bijuterie. Arătă banii.

— Ai un portmoneu foarte frumos, spuse Ana.

— Îţi place? îl amanetasem la o vecină. Are şi monograma mea.

O mare amărăciune umpluse sufletul Anei. I se făcu frică de Zoe. Nu mai înţelegea nimic. Zoe se uita la portmoneu cu o privire de copil bolnav, resemnat în plăceri mărunte şi neînţelese de alţii.

— Avocatul, spuse Zoe, e un fost prieten al tatălui meu şi al finului Constantinescu Invalidul, îl ştii… Bănuiesc că au trăit bine de când am moştenit eu. Ei au învârtit, sucit totul, aşa cum le-a fost mai bine, dar acum, ce-a mai rămas, aş vrea să capăt înapoi şi cât de repede.

— Ce-a mai rămas, ştii?

— După socotelile mele, două case în Covasna şi o bună parte din casa asta.

— O parte!! E ipotecată şi ea?

— O, desigur!

— Asta ar face un milion, două, trei? întrebă Ana.

— Ştiu şi eu? Poate. Dar să vedem ce spune avocatul. E peste măsură de viclean.

Zoe dădu Anei numele şi adresa avocatului. Sta în apropiere, în cartierul Cotrocenilor.

— Bineînţeles, în timp ce tu ai să alergi în locul meu, eu am să încerc să încep din nou să învăţ… dar până una alta am vândut cărţile… înţelegi…

Glasul Zoei era gol de orice hotărâre. Ana înţelese că Zoe vorbeşte numai ca să-i facă ei plăcere.

— Câteodată mă gândesc că poate ar fi mai bine decât medicina să fac farmacia, mai adăugă Zoe.

— Farmacia?

— Da. Termin mai repede, înţelegi. Poate aş putea deschide o farmacie… ştii… cu banii rămaşi. Înţelegi?

Dar Ana nu înţelegea şi nici nu căuta să înţeleagă. Ştia că Zoe nu se va mai apuca niciodată de nimic.

— Să vii mâine la mine, spuse Zoe Anei la plecare, şi deodată în fraza asta puse o imensă blândeţe. Se apropie de Ana şi o sărută.

Ana plecă repede. Nu voia ca Zoe să vadă că ochii i se umpluseră de lacrimi.

Capitolul XXX

O sală foarte mare, cu scânduri de brad pe jos, iar de jur-împrejur, pereţi, bănci rudimentare, vopsite cenuşiu. Pe ele stăteau tot felul de oameni care aşteptau. În odaie mai era şi un birou. Aşezat în faţa lui scria un secretar al domnului avocat Benvenuto Ionescu.

Ana se aşează şi ea, după un moment de ezitare, pe bancă. Dar se scală imediat şi merse la secretar.

— Aş dori să vorbesc cu domnul avocat.

— Numele dumneavoastră?

— Ana Stavri, din partea domnişoarei Zoe Mihalcea Vrânceanu.

— Imediat.

Secretatul dispăru în odaia de alături.

Oamenii din odaie începură să vorbească între ei. Se auzea un murmur liniştit. Păreau să fie săraci, oameni de prin cartierul Cotrocenilor sau din imediata apropiere a Bucureştilor, ţărani care aprovizionau capitala: lăptari, cârciumari, măcelari. În odaie mirosea greu a ghete de proastă calitate. Secretarul se întoarse şi o pofti imediat pe Ana în biroul avocatului.

Benvenuto Ionescu era un om cu ochii foarte albaştri într-o faţă arsă de soare şi alcool. Părul pieptănat în perie, mustaţa şi sprâncenele albe şi stufoase. Nu era singur în odaie. Şi aici, pe scaun, aşteptau clienţii, mai de elită probabil. Benvenuto Ionescu, aşezat la un birou, asculta povestea unei femei care vorbea plângând. Când Ana intră, el se ridică teatral de la birou şi înaintă spre ea un pas. Era de statură mijlocie, foarte robust, cu picioarele uşor arcuite.

— Cu cine am onoarea?

— Vin din partea domnişoarei Zoe Mihalcea Vrânceanu, Ana Stavri.

Benvenuto Ionescu sărută Anei mâna.

— Mă rog, mă rog. E oare bolnavă?

— Nu, dar destul de obosită ca să mă fi rugat pe mine să mă ocup

mai departe cu dumneata de cele începute…

— Aha! Aşa! Păi nu e rău, ca să zic aşa. E chiar mai bine.

Ana nu putea înţelege pentru ce Zoe îl alesese pe acest om ca să-i încredinţeze averea. Omul nu părea rău, dar viclenia era ostentativă, imposibil de ascuns.

Benvenuto Ionescu tuşi.

— O cunoaşteţi demult pe domnişoara Zoe Mihalcea Vrânceanu?

— De… doi ani şi mai bine.

— Vă rog… dacă nu sunt indiscret, ca să zic aşa… o cunoaşteţi bine?

— Cred că da.

— Deci aţi cunoscut şi familia Mihalcea Vrânceanu, ca să zic aşa?

— Da.

— Eu am fost prieten cu tatăl ei. Am fost amândoi în partidul liberal. Era un om priceput. Dar ceilalţi membri ai familiei, doamna şi copiii, domnişoara Mihalcea Vrânceanu mai ales, nu au moştenit spiritul comercial al tatălui lor, ca să zic aşa…

— V-aţi ocupat de avere chiar de la început?

Ana îl simţea pe avocat prudent, hotărât să nu vorbească uşor.

— Hm, hm, nu tocmai. Când domnişoara a venit la mine, ca la un bun prieten al răposatului Dimitrie Mihalcea Vrânceanu, averea era… ca să zicem… foarte, foarte încurcată.

Mâna grea a lui Benvenuto Ionescu avu o mişcare aeriană.

— Dar acum? întrebă Ana.

— A mai rămas „ceva”. Da, „ceva” e bine zis. Un ceva foarte dubios, ca să zic aşa.

— Totuşi…

— Ei da, totuşi trebuie văzut ce este de făcut. Dar cu domnişoara Zoe e greu, e foarte greu.

Benvenuto Ionescu suspină cu tristeţe şi o privi fix pe Ana.

— Pentru ce e greu?

Avocatul începu să tuşească cu energie. O privea pe Ana cu nedumerire.

— E, e, e… Nu are răbdare… Bani, bani, vrea bani şi pace, mă înţelegi?

— Dar pentru ce atâţia bani? întrebă Ana şi auzindu-şi întrebarea atât de naiv pusă, i se păru că e mai bine astfel decât să lupte inutil şi inegal cu viclenia, hotărâta viclenie a avocatului. Benvenuto Ionescu se opri o clipă, o privi cu exagerată uimire, ochii i se măriră, vru să vorbească, să izbucnească parcă, dar continuă, ca şi cum n-ar fi fost întrerupt:

— Bani mulţi i-au trebuit, ce să-i faci? A ipotecat tot, a dat dobânzi. Cine ştie, poate că n-o cunoaşteţi aşa de bine pe cât credeţi. Când îi trebuie bani, e, e, e, nu se mai preocupă de consecinţe. A dat

400% la 100 de mii, aşa, pentru şase săptămâni.

Ana tresări.

— Cum?!

— Da, da, exact. Am hârtiile aci. Înţelegeţi că în astfel de condiţii era greu… Eu am făcut ce-am putut… Ca să dea banii înapoi, chiar eu i-am vândut un mic teren în condiţiuni avantajoase.

— Cui?

— Unui fin al dumnealor, tot pe-aici în cartier.

— Constantinescu Invalidul?

Benvenuto Ionescu îşi zbârli mustaţa cu iuţeală.

— Îl cunoaşteţi? Îl cunoaşteţi? Cunoaşteţi familia, văd!

— Şi de la cine a împrumutat bani? întrebă Ana repede.

Benvenuto Ionescu tuşi, se înecă dar nu răspunse.

— Tot Constantinescu? mai insistă Ana, dar nu primi răspuns. Benvenuto Ionescu tuşea, înecându-se.

— Bineînţeles… spuse omul, calmându-se, acum este totul foarte, foarte… În fine, trebuie să facem tot ce se poate ca să terminăm. Chiar eu, vă asigur, doresc aceasta.

— Dar ce-a mai rămas?

— Aceasta îmi este absolut imposibil să vă spun. Ca să zic aşa, nici eu nu ştiu. Dar puţin, puţin, foarte puţin… foarte puţin…

Şi omul clătină trist din cap.

Ana simţi că ameţeşte.

— Totuşi, aproximativ, ar trebui să ştiu ce-a mai rămas, spuse Ana, căutând să învingă apatia.

— În fine, am să mă uit, am să cercetez dosarele şi am să vă dau, cred, zilele astea, un răspuns.

Gestul evaziv al mâinii grele îşi făcu din nou loc şi flutură în spaţiul liniştit al odăii.

— Domnişoara Mihalcea Vrânceanu nu mai are cu ce trăi. Ar fi bine să lichidăm cât mai repede, şopti Ana.

— Ştiu, ştiu. Am făcut şi eu ce-am putut. I-am dat şi eu bani de la mine, în cont, fără dobândă.

Omul duse mâna la piept şi urmă, patetic:

— Dar acum nu se mai poate. A rămas foarte puţin. Mai sunt şi cheltuielile mele… una alta… ca să zic aşa… în fine, să treceţi zilele acestea. Eu am fost prieten cu bătrânul Dumitru Mihalcea Vrânceanu. Dacă mai trăia, în fine… ajungea şi deputat. Ştiu prea bine. Răbdarea şi cinstea, când ştii ce vrei, sunt întotdeauna încoronate de succes. Şi eu sunt o figură cunoscută în partid.

Repede, Benvenuto Ionescu îşi răsfiră cu mâna mustaţa albă şi stufoasă. Ochii, uimitor de albaştri, râdeau în faţa lui smeadă, cu licăriri şirete de vulpoi conştient. Ana îl privea cu intensitate. El suporta privirea cu satisfacţie, înfipt solid pe picioarele-i arcuite. O

conduse pe Ana până la uşă. Deschise uşa larg.

— Da, da, voi face tot ce s-o putea, în fine, ca să zic aşa, ca să terminăm, spuse avocatul şi, întorcându-se către Ana, se aplecă şi-i sărută mâna.

În stradă, Ana respiră adânc. Deci acesta era omul pe care Zoe îl alesese ca să-i descurce averea! Benvenuto Ionescu, domnu Benu.

Când Ana ajunse la Zoe şi-i povesti cele întâmplate la Benvenuto Ionescu, Zoe ascultă cu multă linişte. Nu părea câtuşi de puţin tulburată. Părea chiar mai liniştită ca în ajun. Părea că absolut nimic nu o preocupă pe lume, că toate problemele fuseseră rezolvate, iar că moartea ori mizeria nu însemnau nici ele nimic. Ana crezu că Zoe nu înţelege bine cât de prost stau lucrurile. Repetă unele fraze. Insistă. Dar Zoe o întrerupse.

— Mi-ai mai spus asta. Ştiu. De altfel, mă aşteptam din partea lui Benvenuto să nu se poată despărţi de ultimele resturi ale averii mele. Când îi vorbeşti de bani, îi lucesc ochii în cap.

Şi Zoe surâse, iertătoare.

— Totuşi, îi spuse Ana, ar fi bine să vii cu mine la el, să-i spui tu că trebuie să-ţi dea ce-a mai rămas. Pentru ce să ia el? Ce ne facem noi atunci?!

În glasul Anei se strecură spaimă. Dar Zoe surâse iar.

— Ce copil eşti! Şi, imitându-l pe Benvenuto Ionescu, adăugă „ca să zic aşa". Pentru ce să mă căznesc degeaba? Nici mort nu va mai da decât ce a hotărât el. Dimpotrivă, de tine poate să-i fie mai multă teamă decât de mine. Îl cunosc.

— Şi pe altcineva n-ai găsit decât pe Benvenuto ca avocat?

— Nu înţelegi, ar fi trebuit să caut. Era prea obositor. Totuşi, cred că au mai rămas destui bani ca să deschidem o farmacie… ţi-am mai spus.

— O farmacie, Zoe?

— Şi pentru ce nu?

— Nu pentru ce nu, dar pentru ce da? Cum ţi-a venit gândul ăsta?

— Ştiu şi eu… În fine, se câştigă mult… am auzit… E o foarte bună idee. Şi în definitiv, nu mă mai chinui cu întrebări… „ca să zic aşa", adăugase, căutând s-o înveselească pe Ana. Dar Ana simţi cât de fals era totul, şi privea cu atenţie faţa Zoei. Zoe însă, căutând să păstreze încă tonul uşor şi vesel, întrebă:

— N-ai putea să-mi dai nişte bani?

În ajun, Zoe avea încă în portmoneul cel mic cinci sute de lei.

— Nu mai ai bani?

— Nu. Mi-au trebuit… când n-ai nimic, cheltuieşti mult mai mult.

Glasul era acelaşi: fals şi voit. Ana îi dădu imediat cinci sute de lei. Zoe vârî hârtia în buzunarul rochiei. Stăpânindu-şi glasul, Ana întrebă:

— Portmoneul l-ai amanetat din nou?

— Da, spuse Zoe cu liniște.

Ana simți că mâinile i se răcesc. Se stăpâni și întrebă mai departe:

— Și ce-ai putut căpăta?

— O, știi… nimica toată, trei sute de lei. Eu l-am plătit două mii.

— Dacă dăm de bani, îl răscumperi, nu?

— Da, îmi place. E ca o bijuterie.

Neglijent, în timp ce vorbea, mâna Zoei, fină, mângâia capul și urechile lui Flik. Flik deschise ochii și o privi cu atâta dragoste pe Zoe, încât Ana simți o lovitură în piept. O desăvârșită dragoste. Astfel ar fi trebuit s-o iubească și ea pe Zoe și numai așa, altfel simțea că va înnebuni. Îi era scârbă de jocul ei, de glasul prefăcut pentru a afla. „Dincolo de fapte", îi spusese odată Zoe, și acum ea răscolea în detalii. „Și mai ales să nu te frământi! e tot ce te rog", îi scrisese Zoe acum câteva zile, și Ana se frământa neîncetat. Ca și Dinu Câmpeanu, e incapabilă să moară cu simplitate pentru o dragoste, așa cum ar face-o Flik. Ea, Ana, căuta să ajute, să descurce, să înțeleagă, să afle, să surprindă, acum, când poate nu mai era nimic de făcut, nimic de ajutat, nimic, decât a iubi dincolo de marginile posibilului, cu liniște.

Zoe privea și ea câinele. Spuse:

— Acum câteva luni am fost bolnavă, foarte bolnavă, animalul s-a suit, cât este de mare, pe pat, la picioarele mele și a fost imposibil să-l miște cineva de acolo. Trei zile n-a mâncat. El știe înaintea doctorului și când mă îmbolnăvesc și când mă fac bine. La Constanța a fost cu mine. Pas cu pas m-a urmat. În mare intra și ieșea odată cu mine. Mă păzea.

Despre nimeni și niciodată Zoe nu vorbise cu glas atât de cald, cu inflexiuni atât de umane și blânde.

Dar gândurile Anei avură deodată o tresărire: „Nu, nu așa, nu ca un câine. Nu trebuie iubit ca un câine, fără înțelegere. Contează și cine iubește și pentru ce iubește. Dragostea unui câine, oricât de desăvârșită ar fi ea, nu rezolvă nimic, nu aduce pe pământ nicio lămurire. De la oameni și luciditate trebuie să vie adevărata dragoste".

Capitolul XXXI

A doua zi de dimineață, Ana se îndreptă iar către casa avocatului Benvenuto Ionescu. Voia neapărat să accelereze toate demersurile și să capete ce mai avea de luat. Credea că va ști să organizeze apoi pentru Zoe o cât de modestă viață, să n-o mai lase să cheltuiască fără rost, așa cum o făcuse până acum.

Ana luă o trăsură și foarte repede ajunse la avocat. El o primi imediat cu aceeași exagerată și inutilă afabilitate.

— Mă rog, mă rog, oricând pentru dumneavoastră…

— Am fost și am vorbit cu domnișoara Zoe Mihalcea Vrânceanu…

Benvenuto Ionescu o întrerupse:

— A, da! tocmai azi-dimineaţă fuse şi dumneaei pe-aci.

— Domnişoara Mihalcea Vrânceanu? întrebă Ana, fără să-şi poată ascunde uimirea.

— Da, da, da. Chiar dumneaei. Vine des. Mi-a cerut nişte bani… În fine, câteva sute… M-am gândit: eh! în curând terminăm… I-am dat.

— Zoe Mihalcea Vrânceanu a fost azi-dimineaţă la dumneata şi a cerut câteva sute?

— Da, da.

Ana simţi că duce mâna la frunte. Şi-o opri din drum. Căută să fie degajată.

— Tocmai de aceea aş vrea să lămurim lucrurile cât de repede, ca să se isprăvească aceste mici împrumuturi.

Benvenuto Ionescu râse patern şi viclean.

— E! O să fie cam greu! S-a învăţat aşa… Ce să-i faci… Are nevoie de bani şi pace.

Ana se opri să întrebe pentru ce Zoe avea nevoie de atâţia bani. I se părea josnic să afle prin acest om. Îl simţea gata de batjocură, de intrigă. Ana se întristase din nou profund.

— În tot cazul, trebuie să ne facem datoria de a descurca ce-a mai rămas din avere.

— O, desigur, desigur. Vă puteţi bizui pe concursul meu. Am şi telefonat domnului Sică Constantinescu Invalidul ca să-l anunţ. Vreau să-l determin să cumpere el casa, adică ceea ce a mai rămas neipotecat, ca să zic aşa, şi să ne vedem odată cu banii în mână.

— Alt cumpărător nu s-ar găsi?

— Greu… imposibil aproape! Putem încerca… Întârzieri…

— Şi cu casele din Covasna?

— Ei! Cine cumpără case la Covasna? Totuşi, ne vom ocupa… Greu, foarte greu. Totuşi… totuşi…

— Când să mai trec?

— Oricând sunteţi binevenită. Mă simt onorat… dar nu pot da o dată fixă.

Ana vru să plece, dar Benvenuto Ionescu, după ce-i sărută mâna, o opri şi-i spuse:

— Sunteţi o fiinţă distinsă. Vă daţi multă osteneală, de aceea aş crede… în fine, un sfat ca să zic aşa… aş crede că, de îndată ce căpătăm banii, să nu-i daţi domnişoarei Mihalcea Vrânceanu în mână. Administraţi-i dumneavoastră. Poate aveţi părinţi, consultaţi-i. Şi, dacă aţi putea chiar pe dumneaei s-o îngrijiţi… un sanatoriu de exemplu…

— E bolnavă?

Benvenuto Ionescu o privi pe Ana cu insistenţă, într-atât încât Ana simţi că se înroşeşte. Îşi da seama din nou cât de absurd de naivă

părea în clipa asta. Benvenuto Ionescu se frământa.

— E, ca să zic aşa… eu cred că da. Altfel, înţelegeţi, nu se explică…

— A da… Voi căuta. Să vedem, poate aveţi dreptate.

Ana avu impresia că bâjbâie în întuneric, dar scârba era aceeaşi, nu voia să ştie, să întrebe, să afle prin omul acesta.

— Mă rog, fac şi eu ce pot. Oameni suntem şi fiecare din noi trebuie să înţelegem şi slăbiciunile celorlalţi, chiar dacă, Doamne fereşte… nu le împărtăşeşte… mă înţelegeţi…

Ana plecă ameţită. Câteodată i se părea că ştie tot, şi că ceea ce îi ascunde Zoe e copilăros de uşor de aflat, sau atât de logic şi inevitabil, încât nu va fi deloc uimită când va afla; dar imediat gândurile Anei cădeau în goluri atât de imense, încât reveneau de acolo ca din moarte. Îi era frică. Simţea că ceva nedesluşit, dar îngrozitor de aproape pândea.

Deci Zoe, în afara celor cinci sute de lei luaţi de la Ana, trei sute de la amanetarea portmoneului, mai ceruse câteva sute şi avocatului. Peste o mie de lei într-o singură zi.

Gândurile astea o obosiră. Nu mai avu putere să meargă imediat la Zoe. Lăsă totul pe a doua zi. Auzea mereu glasul Zoei: „Şi mai ales să nu te frământi. E tot ce-ţi cer. Ajută-mă aşa cum sunt…”

Ana se întoarse acasă. Avea nevoie de reculegere. Voia, printr-un act de voinţă, ca deodată şi pentru totdeauna, să primească de bună voie ceea ce primea cu atâtea reticenţe, dibuiri, reveniri, revolte şi îndoieli. Ştia că tristeţea simţită nu-i venea decât de la Zoe, totuşi, starea aceasta de tristeţe şi îngrijorare era infinit preferabilă sentimentului de pustie singurătate care o stăpânea când era departe de Zoe.

„Mă zbat, caut să aflu ce se petrece cu Zoe, felul ei de a fi îmi pare inexplicabil, mi-e teamă să nu-şi piardă minţile şi în acelaşi timp nu-mi dau seama că, pentru oameni, felul meu de viaţă e şi el inexplicabil. Nimic din ce fac eu, nici când mă plictisesc singură, neputând participa la viaţă aşa ca toată lumea, şi nici când stau lângă Zoe, nu are sens. De fapt, eu nu cunosc oameni, eu nu cunosc decât doi oameni: pe Zoe şi pe mine însămi. Căci toţi ceilalţi, toţi, părinţii mei, părinţii lui Zoe, Ştefan Banea, în fine toţi, toţi ceilalţi pe care i-am întâlnit, n-au avut nicio însemnătate. Iar Zoe, şi cu mine însămi, îmi sunt enigme. Dacă cel puţin aş şti ce se petrece cu Zoe, poate aş găsi o liniştire a mea, o luminare. Poate!”

O clipă, gândurile Anei rămaseră suspendate în acest „poate”, apoi brusc, deveniră acute. O voinţă nouă se aprinse. Fără voia ei, Ana ceru cu glas tare: „Vreau să ştiu”. Îşi auzi cu spaimă glasul care cere: „Vreau să ştiu”!

N-ar fi putut spune cui se adresase cerând, dar sângele i se urcă în

obraz. I se păru că cererea fusese ordin interior, ordin dat celei mai adânci şi sfinte puteri din adâncul fiinţei ei, era parcă ea însăşi o voinţă deşteptată şi pregătită pentru luptă, pentru victorie. Neaşteptat, o senzaţie necunoscută o cuprinse. O linişte subită puse stăpânire asupra ei, ca şi cum ar fi primit o făgăduinţă de răspuns.

O clipă după aceea, Ana, cuprinsă de un val de viaţă, luă din nou hârtia şi tocul şi de data asta, cu uşurinţă, după multă vreme de sterilitate, scrise. Nimic definitiv, dar note, însemnări, jaloane, pentru a se regăsi, ea pe ea, mai târziu.

N-ai auzit şoapta pădurii
Legănată sus de bolta sfântă,
N-ai auzit glasul pădurii
Înălţându-şi numele
Tainic şoptit
Tainic legat de tine
Comoară de veci adâncită
Sub mângâierea caldă a putreziciunii
Ca rădăcinile pădurii sub pământ?

N-ai simţit cazna pădurii de-a se mişca
Lupta pomilor de-a se desprinde
N-ai simţit vântul tremurând în pânza frunzelor
Vântul îndoind sălbatec
Trunchiul ancoratelor catarge?

N-ai simţit lunecarea norilor
Pe golful răsturnat al cerului
Furtună fără valuri furtuna plecării?

Capitolul XXXII

A doua zi, Ana merse la Zoe. Cu toate că timpul era frumos, n-o găsi în grădină. Nu îndrăzni să meargă în chioşc la Zoe. Un sentiment de discreţie o oprea. Rămase în mijlocul curţii, nehotărâtă. O vecină ieşi din una din odăi. Ana i se adresă ei:

— Domnişoara Zoe Mihalcea… e acasă?

— Nu ştiu. Azi n-am văzut-o prin curte.

O bănuială rea trecu prin sufletul Anei. Se hotărî imediat să suie la Zoe. Urcă scările chioşcului repede. Îi era teamă. Bătu la uşă încet. Nu primi niciun răspuns. Atunci bătu a doua oară tare şi strigă:

— Eu sunt, Ana. Zoe, deschide!

O voce slabă, abia perceptibilă, răspunse:

— Intră.

Ana puse mâna pe clanţă. Uşa era descuiată. Ana intră. Atunci o

mare durere o cuprinse.

Odăile erau goale, complet goale. Sobele erau şi ele scoase şi se vedea pe podea urma lor murdară de pământ galben. La geamuri, în loc de perdele, jurnale. Zoe zăcea pe divan. Nu avea aşternut. Era înfăşurată într-un pardesiu vechi. Sub cap avea o bucată de covor, împăturit. Flik era şi el culcat pe divan, la picioarele Zoei. Câinele nu se mişcă. Aruncă numai Anei o privire tristă. Zoe şopti cu aceeaşi voce stinsă:

— Iartă-mă că te primesc aşa… aici.

Ana era înmărmurită, împietrită.

— Ţi-e rău?

— Dacă nu-mi era atât de rău, nu te primeam aci!

— Ce ai?

Ana se apropie încet. Abia se putea mişca. Se aşeză pe divan. Fruntea Zoei ardea.

— Ar trebui chemat doctorul, nu?

— Nu, răspunse Zoe plictisită. Ştiu să mă îngrijesc şi… singură. Te aşteptam… Şi ieri te-am aşteptat. De ce n-ai venit? Să nu mă laşi mult singură. Şi apoi, ce să caute un doctor aci?… Nu vezi… Ai să-mi ajuţi tu…

Ana hotărî că, ceea ce vede, nu poate fi decât demenţă. Nu găsi altă explicaţie. Zoe era nebună. Ana îşi aminti sanatoriul din Leipzig. Tatăl ei o închisese acolo… Dar în clipa asta, Ana îşi aminti neaşteptat, cum, în ajun, împreunase mâinile ca pentru rugăciune, ceruse cu glas tare să cunoască adevărul, să ştie ce este cu Zoe. Şi acum brusc i se păru că va afla inevitabil. N-ar fi putut preciza ce anume, dar cunoaşterea plutea în odaie. Ana îşi da seama cu uimire şi aproape cu spaimă, că rugămintea ei fusese ascultată, auzită. Ştiu că, dacă imediat ar cere cu o egală insistenţă ca aceea din ajun, îndepărtarea cunoaşterii, totul ar fi căzut din nou în opacitate. „Bate şi ţi se va deschide, cere şi ţi se va da”. Se poate oare?… Oare voinţa omului are putere de miracol?!

Gândurile lunecară vertiginos. Ana, într-o disperată încercare, în bătăile iuţi ale inimii, ceru din nou să afle adevărul. Apoi ridică faţa şi o privi iar pe Zoe. Paloarea obrazului ei căpătase ceva veşted, cenuşiu. Ochii, mari şi verzi, îşi stinseseră privirile. Zoe ar fi putut muri aşa în odaie singură, ca un câine.

— Nu te speria, spuse Zoe. Ştiu ce trebuie făcut. Am o reţetă veche aci…

Scotoci sub covorul de la căpătâi şi scoase un petec de hârtie.

— Te duci în Calea Moşilor…

Îi dădu şi un număr de farmacie.

— …acolo să nu te adresezi oricui. E în farmacie un tânăr brun cu ochi albaştri. Îl cauţi pe el. El ştie mai bine. Să nu întrebi pe celălalt,

pe bătrân, că e cam zăpăcit…

Zoe vorbea rar, abia respirând. Ana luase reţeta, o deschisese. Hârtia părea veche, întrebuinţată de mai multe ori. Avea şi vreo două ştampile pe ea. Ana citi repede maşinal. În odaie era linişte. Zoe, palidă, zăcea cu ochii închişi.

— Zoe dragă… dar asta… reţeta, după câte mă pricep, este un calmant violent pentru tuse. E pe bază de morfină.

— E bună şi pentru ce am eu, spuse Zoe cu enervare. Calmează durerile de stomac. Asta şi dietă şi o să fie totul bine.

Ana era nemişcată, cu hârtia în mână. Şi deodată, vertiginos, înţelese totul. O răcoare mortală îi trecu prin sânge. Simţi cum devine şi ea palidă, cum îi fuge pământul de sub picioare. Nu putea mişca nici pleoapele măcar. Era împietrită, cu ochii aţintiţi asupra Zoei. I se părea că timpul trece greu şi că multă vreme încă nu se va putea mişca. Niciun gând nu mai avea – decât aceeaşi simţire de sfârşit… Acum ştia.

Deodată mâna Zoei, strecurându-se, se aşeză pe mâna ei – mâna Zoei atât de uşoară – şi Ana simţi cum Zoe plânge cu hohote mari, cu trupul slab zdruncinat…

Acum ştia… Dorinţa ei fusese ascultată… Ştia. Zoe lua morfină, şi lucrul o durea pe Ana, ca şi cum ar fi văzut-o pe Zoe moartă lângă ea. O dureau sufletul, gândurile, trupul…

— De când este aşa? întrebă Ana în şoaptă, abia găsind cuvintele.

— La Leipzig în sanatoriu… câteodată îi era femeii de serviciu milă de mine.

— Şi… apoi… mereu? Când te-am cunoscut…

— Nu. Când m-ai cunoscut, nu. Mult mai târziu. După ce-am fost bolnavă, în strada Lânăriei…

Zoe făcu o pauză, o privi pe Ana fix şi şopti cu greu, cu ură:

— Adrian… Iuga!

— Adrian Iuga?

— Da, el a început să-mi aducă.

— Asta i-a fost răzbunarea?!

— Da.

Glasul se amestecă cu hohote.

— Nu poţi să-ţi închipui cât m-a chinuit. Ce îngrozitor m-a chinuit. Ce diabolică plăcere avea chinuindu-mă. Îmi părea că ia lucrul în glumă, că nu ştie ce face. Mie-mi era atât de rău… pe urmă, când am depins de el, vedea bine că n-am bani, că nu mă pot mişca, a început jocul atroce. Niciodată nu ştiam dacă va mai veni sau dacă brusc mă va lăsa aşa, să mor. Mă ameninţa mereu. Nu vorbea decât de asta. Râdea. A doua zi îmi aducea mai multă morfină… pe urmă aproape deloc… Când a murit tatăl meu… când am avut bani, ştii, l-am dat afară… ţii minte… dar prea târziu. Înţelegi… nu mai puteam fără…

era prea târziu. Nu se mai putea altfel.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Zoe, pentru ce nu mi-ai spus atunci… totul?

Zoe tăcu. Faţa îi era mai cenuşie, periculos de palidă, dar ochii căpătaseră ceva isteric, disperat, ca privirea omului care simte că nu mai poate respira. Zoe făcu un imens efort, se înălţă de pe canapeaua mizeră, se înălţă spre Ana, care o privea cu teamă.

— Ana, mă iubeşti? E adevărat? întrebă Zoe cu glasul atât de grav, încât Ana simţi un fior.

— Da, şopti Ana şi închise ochii. Totul era insuportabil şi sosea cu întârzieri atât de mari, încât ajungea când totul era iremediabil.

— Am vrut să te feresc. Am vrut să nu afli niciodată. Am vrut să te îndepărtez, cu toate că tu ai fost singurul om pe lume care mi-a stat aproape, fără reticenţe, fără cereri, fără aşteptări, fără motive, decât numai că mă iubeai. Am vrut să te feresc. Îmi era teamă că afli şi că…

Zoe făcu o pauză şi izbucni din nou, cu mai multă violenţă, cu atâta violenţă încât efortul părea neverosimil la un corp atât de slab.

— …pentru numele Domnului, jură pe ce-ai mai sfânt. Ana, că tu niciodată… Ana, jură! E un lucru pe care nu mi l-aş putea ierta nici în mormânt. Tu trebuie să rămâi curată… tu ai puterea… tu ai să găseşti prin tine…

O mare destindere se făcu încet în sufletul Anei.

— …pentru numele Domnului, jură pe ce-ai mai scump!..

O bucurie se strecură în gânduri, şi se simţi curată, fără pată, ca o flacără.

— Nu-i nevoie să mă rogi. Îţi făgăduiesc. E uşor. Chiar dacă aş vrea, n-aş putea.

În clipa asta, Zoe se aplecă, luă mâna Anei şi o sărută.

— Nu, strigă Ana, înspăimântată şi umilită. Nu trebuie! Tu niciodată să nu faci gestul ăsta. Linişteşte-te…

Erau una în faţa celeilalte. Acum Ana înţelegea, cu ani în urmă, tot ce fusese întunecat. Gesturi, cuvinte, atitudini…

— Dar mai târziu… crezi că dacă ai încerca să te vindeci… ai putea?

Zoe o privi drept în ochi. Se părea că niciun gând între ele nu mai putea rămâne ascuns.

— Nu cred că se mai poate.

Şi întâlnind privirea Anei, Zoe adăugase:

— Voi încerca totuşi… pentru tine. Mă vei ajuta, dar nu cred. Doresc să nu mai mint.

— N-ar fi bine să stai într-un sanatoriu?

Trupul Zoei se zvârcoli, se strânse. Faţa i se ascunse în zdreanţa de la căpătâi. Rămase aşa, nemişcat. Apoi Zoe ridică faţa:

— Când te-am cunoscut, ştii, chiar din prima zi a prieteniei

noastre, mi s-a părut că tu pentru mine vei putea face orice… că vei înţelege orice, – fără graniţele şi prejudecăţile celorlalţi oameni…

— Da, spuse Ana cu simplitate şi aşteptă ca Zoe să vorbească iar.

— Nu ţi-am povestit că tata m-a închis într-un azil de nebuni, un sanatoriu, când i-a fost necesar ca lumea să creadă că sunt nebună? Înţelegi că nu se mai poate răbda sanatoriul sub niciun preţ când ai îndurat ce-am îndurat eu? De altfel, nu mă mai leagă absolut nimic de viaţă. Am trăit tot, am obosit. Sunt obosită de când aveam câţiva ani. De atunci îmi este groază de viaţă. Aveam abia cinci ani de când port aceeaşi groază, aceeaşi oboseală în suflet, în trup.

Umerii Zoei se strânseră ca umeri biciuiţi. Glasul ei slab continuă:

— Singurele momente tolerabile, singurele momente când devin „normală” sunt când iau morfină. N-am luat morfină ca să mă distrez, nici ca să caut senzaţii: am luat ca să pot trăi, ca să pot uita.

Ana privea cu uimire şi spaimă ochii Zoei, care se decoloraseră până la un albastru atât de pal ca al cerului aburit, al dimineţilor umede în câmp. Vocea era abia perceptibilă.

— Niciodată nu am fost fericită. Nu pot să-ţi spun tot… aşa deodată, dar cu timpul vei înţelege, vei ierta. Am crescut atât de schilodită, la trup, la suflet… Nu vreau să mă gândesc… au murit. Îmi este îngrozitor de amar în suflet. Tu trebuie să ştii că dacă nu luam morfină, mă sinucideam. Răzbunarea lui Adrian Iuga mi-a fost şi salvarea. O salvare atât de îngrozitoare… totuşi… câteva luni… după ce am moştenit au fost… tolerabile. Sunt un bolnav pe care-l îngrijeşti cu morfină. Canceroşilor li se dă până la urmă. Ce am eu în suflet, în nervi, e mai monstruos decât cancerul. De câteva ori în viaţă am crezut, am căutat să mă vindec la Leipzig, cu pianul… aci, când am vrut să învăţ, când te-am cunoscut… În fine, nu s-a putut! Nimic, absolut nimic nu m-a vindecat. Nu s-a putut. Câteodată stau aci în odaie, aşa cum mă vezi, singură, şi aud în curte câte o vecină cântând. Niciodată n-am putut înţelege că cineva poate cânta pentru că se simte satisfăcut, că e fericit că trăieşte. În nicio clipă n-am simţit că-mi este bine. Niciodată. Nu ştiu ce o fi însemnând pentru alţii morfina. Am auzit vorbindu-se de plăceri, visuri, exaltări. Nu cunosc nimic din aceste lucruri. Morfina pur şi simplu îmi potoleşte durerea din suflet.

— Şi dacă n-ai găsi? Când n-o să mai fie bani?

— Uite, spuse Zoe şi se aplecă şi trase de sub divan un lighean sărac de tablă, plin de mangal.

— Asta ar fi sfârşitul, pentru că, dacă te-ai învăţat odată cu morfina, lipsa ei e atât de chinuitoare, încât nimeni n-ar putea răbda moartea aceea lentă, abjectă. Fiecare minut îşi are chinul lui. Simţi cum inima bate din ce în ce mai rar, cum aerul pătrunde greu în plămâni, cum sângele se îngreuiază de o otravă pe care chiar el o face fără să se poată opri. O ameţeală dureroasă care clatină lumea

întreagă, o vuire în sânge care te asurzeşte, ochii ţi se împăienjenesc, nu mai văd. O transpiraţie cleioasă, o urină deasă… o durere intolerabilă în tot corpul… Uite, acum vezi pulsul?

Ana luă mâna Zoei. Inima abia se mişca. Într-adevăr, paloarea Zoei era îngrijorătoare.

— …şi acum nu ai? întrebă Ana.

Zoe surâse.

— Nu, nu mai am. Te aşteptam. N-am bani. De câteva ceasuri, chinul a început. Mă gândeam să mă scol, să merg la tine, sau poate să aprind ligheanul…

Zoe o privi pe Ana cu intensitate. Ana se ridică în picioare.

— Atunci trebuie să mă duc, şopti.

— Da, răspunse Zoe, şi pleoapele mari cu gene lungi acoperiră privirea.

Ana plecă fără niciun cuvânt. Umbla ameţită. Casele, pomii, cerul, toate alunecau. Umbla repede. Întâlni o trăsură. O luă. Auzea trapul cailor.

Zoe cheltuise aproape zece mii de lei în câteva zile, vânzând tot ce-i dăduse Ana ca să meargă la Covasna, cheltuise peste douăzeci de milioane în mai puţin de doi ani… Era morfina oare atât de scumpă?

În Calea Moşilor, Ana găsi imediat farmacia. Coborî din trăsură. De afară chiar recunoscu pe tânărul farmacist brun, despre care îi vorbise Zoe. Omul părea plictisit. Ana intră în farmacie. Inima îi bătu mai repede. Întinse omului căutat, fără niciun cuvânt, reţeta. El o citi, apoi ridică privirea întrebător.

— M-a trimis domnişoara Zoe Mihalcea Vrânceanu. A răcit şi e bolnavă. Tuşeşte. Mi-a spus să vă spun că are nevoie de reţeta aceasta.

— Luaţi, vă rog, loc. Dar altă dată n-o mai repet, oricât de răcită ar fi duduia.

— Da, vă mulţumesc. Am să-i spun.

Ana respiră uşurată. Se va întoarce deci cu morfină. Se simţea brusc nespus de obosită. Se aşeză. Gândurile nu-i erau clare. Vedea gestul Zoei de a scoate ligheanul cu mangal de sub pat şi simţea o bucurie dureroasă că va aduce morfină.

Aşteptă mai mult de un sfert de ceas. Când intrau clienţii sau celălalt farmacist, farmacistul cel tânăr, cu un gest ce căuta să fie degajat, ascundea sticluţa şi lucra la o altă reţetă.

— E sterilă, îi spuse Anei, întinzându-i sticla.

— Cât am de plată?

Farmacistul o privi o clipă, apoi se hotărî şi şopti:

— Trei sute.

Ana plăti. I se păru ieftin. Din nou ajunsă în stradă, luă o trăsură. O chinuia gândul Zoei şi nu putea uita paloarea feţei ei şi privirea aceea de om care se sufocă. Într-adevăr, o găsi zăcând, epuizată,

transpirată.

— Ţi-e rău?

— Ai adus?

— Da.

— Dă-mi, te rog.

Zoe se sculă repede şi se aşeză în mijlocul patului. Cu un gest sigur privi sticluţa în zare.

— Trebuia să fi cerut dublu.

— Nu mi-ai spus.

Zoe surâse.

— A spus că altă dată nu-mi mai dă.

— Bine, bine, ştiu. Cunoaştem cântecul.

Între timp, febril, Zoe scotocea sub pătura de la căpătâi.

— Vrei ceva? Să-ţi ajut?

— Nu, am găsit. Ana, întoarce-te. Să nu te uiţi.

— Zoe, ce vrei să faci?

În glasul Anei era spaimă şi silă.

— Nu mai pot aştepta. Întoarce-te!

Ana se întoarse cu spatele la Zoe, la picioarele divanului. Auzi zgomotul seringii, al cutiuţei de metal, al dopului sticlei. Se simţea atât de deprimată, încât îşi rezemă capul în mâini şi începu să plângă. Apoi auzi capacul de metal închizându-se.

— Ana, gata!

Ana îşi întoarse faţa inundată de lacrimi către Zoe.

Zoe o privi cu nespusă milă.

— Iartă-mă… şopti.

Ana se aşeză în genunchi lângă Zoe. Simţea mâna Zoei care-i mângâia părul, ca o adiere. Apoi simţi capul Zoei lipit de al ei, nemişcat.

— Iartă-mă. De aceea voiam să nu afli. Te rog să mă înţelegi. Te rog să nu suferi. Te rog să nu crezi că-ţi spun asta ca să te înduioşez. Uite ce este: eu nu mai am mult de trăit. Ştiu. Singurul lucru pe care-l mai putem face e să căutăm ca, în acest timp, cel din urmă, să nu fie un coşmar. Mai târziu ai să înţelegi mai bine şi n-ai să regreţi că mi-ai dat câteva luni, câteva săptămâni, fie chiar câteva zile bune, liniştite. Acum că ai aflat şi acest lucru, am impresia că m-am spovedit. Totul e mai uşor.

Din cenuşiul cadaveric, faţa Zoei se lumina şi căpăta, văzând cu ochii, o intensitate extraordinară, o desfăşurare a unor puteri de viaţă nebănuite. Părea o înviere miraculoasă, inimaginabilă. Părul negru încadra faţa mată şi expresivă, iar ochii, plutind într-un alb fără pată, luceau straniu verzi. Un verde artificial, compus dintr-o substanţă transparentă. Îşi da seama că Zoe avea deplină dreptate: nu se mai putea nimic, iar zilele, săptămânile rămase trebuiau salvate din agonia

mizerabilă a chinului.

Mai târziu, când Ana plecă spre casă, se întuneca blând, cu alunecări catifelate de aer de noapte. Ana plecă încet. Drumul, drumul acelaşi şi mereu nou. Strada, pavajul, timpul, gândurile, casa Zoei… Ana se opri şi se întoarse. Atunci, în întunericul serii, din depărtare, i se păru că vede fantomatic, silueta lui Ştefan Banea furişându-se şi intrând în curtea Zoei. O clipă, Ana se gândi să meargă şi ea să-l vadă. Făcu câţiva paşi înapoi, dar se opri. Simţise în inimă ceva displăcut, ca un om care, din întâmplare, află ceva ce i se ascunde.

Plecă. Vizita aceasta pe înnoptate a lui Ştefan Banea i se păru cu totul inexplicabilă. Ce căuta acolo? Şi pentru ce Zoe nu-i spusese că vine la ea, ci îi vorbise de el numai pur şi simplu ca de ceva ridicol şi demult uitat?

Capitolul XXXIII

Ana sună la intrarea unei case modeste. O servitorică de vreo paisprezece ani crăpă uşa şi, vârând capul prin deschizătură, întrebă.

— Pe cine cauţi?

— Pe domnul Sică Constantinescu.

Capul copilăros, cu ochii negri şi vii o priveau cu uimire şi curiozitate. Se vedea desluşit că nu era o casă unde vizitele ar fi fost frecvente.

— Păi… nu-i acasă.

— Unde este?

— La depozit o fi…

— Care depozit?

— La depozitul de lemne.

— Dă-mi adresa, te rog.

— E pe Dealul Spirei. La „Depozitul Dacia”.

Ana, lămurită, plecă. Era hotărâtă să nu se lase pradă gândului de inutilitate care, de câteva zile, o purta. Ştia că, acum, de energia ei depinde să capete sau mai mulţi sau mai puţini bani pe casă; iar mai mulţi sau mai puţini bani însemnau mai multe sau mai puţine zile de viaţă pentru Zoe. Dorea să ia ce avea de luat deodată, aşa ca, măcar câtva timp, să poată fi liniştită, fără spaima zilei de mâine. Ligheanul cu mangal de sub pat va fi mai puţin înfiorător. Ligheanul acela devenise pentru Ana o obsesie. Trăia sub teroarea lui. Câteodată, întârziind în câte o farmacie, ceasuri întregi aşezată pe câte o bancă de lemn, aşteptând să capete morfină, o apuca o panică bruscă; dacă în acest timp, obosită de chin, epuizată de luptă, Zoe s-ar fi hotărât să aprindă mangalul din lighean? O sudoare rece umezea fruntea Anei.

Cu fiecare minut de întârziere, imaginea prindea mai multă viaţă. Înfricoşător îi vedea trupul mort, învelit în pardesiu, întins pe divan în

odaia goală, sordidă. Şi totuşi, ligheanul pregătit cu moarte trebuia ţinut cu sfinţenie. El singur ar fi putut dezlega o durere prea mare. El singur, acolo, azvârlit sub pat, lângă sticla cu gaz, îi da Anei încredere că totul nu va fi insuportabil. De altfel, mai târziu sau mai curând, desigur că tot el va însemna sfârşitul.

Ana căuta să-şi alunge gândurile. Ştia că aşa începe oboseala cu gândul inutilităţii. Trebuia crezut în miracol, trebuia aşteptat, luptat până în cea din urmă clipă. Şi, mecanic, grăbindu-se spre depozitul „Dacia", Ana îşi repeta fraza pe care de atâtea ori, în cele mai grele momente şi neînţelese clipe, şi-o spusese: „nimeni nu ştie ce va fi peste o clipă. Totul este posibil".

Din nou, un elan de viaţă generoasă i se precipită în trup. Un elan prea mare, disproporţionat.

Ana simţi că dacă preocupările îi sunt de durere şi spaimă, totuşi rădăcinile vieţii şi ale conştiinţei ei erau ale infinitului, ale miraculosului.

Ana zări depozitul de lemne. Intră într-o curte imensă. Trupul ei uşor trecu peste un cântar uriaş cât podeaua unei odăi mari.

Domnul Constantinescu Invalidul se afla la el în birou. Când o văzu pe Ana, o privi cu mare nedumerire. Se vedea desluşit cazna lui de a-şi aminti numele Anei şi locul unde o cunoscuse. Era nemişcat, aşezat la locul lui.

— Bună ziua, vin din partea domnişoarei Zoe Mihalcea Vrânceanu.

— A, da! sărut mâinile.

Se sculă în picioare stingherit, ca un om surprins fără ghete sau murdar.

— Să luaţi loc, vă rog.

Mâna lui primitivă, cu unghii scurte şi groase, arătă un scaun. Ana se aşeză.

— Probabil domnul Benvenuto Ionescu v-a spus că voi veni…

— Da, da.

— Domnişoara Mihalcea Vrânceanu e bolnavă. Doresc să vorbesc cu dumneata, ca să se termine totul cât de repede. Toate ipotecile casei sunt ale dumitale. Dobânzile la dumneata au mers.

— Ea m-a rugat… eu nu voiam…

— Bine, bine… să nu vorbim de ce-a fost. Acum am nevoie de bani ca s-o îngrijesc. Dumneata întrucâtva eşti rudă cu Zoe… Cel puţin aşa ştiu că te considerau ei în casă… Trebuie s-o ajuţi acum…

Sică Constantinescu asculta cu mare atenţie, dar cu ultimele cuvinte izbucni:

— Domnişoara Mihalcea Vrânceanu nu poate fi ajutată. Ce, parcă dumneata nu ştii? Păcat de bani!

— Asta nu te priveşte pe dumneata. Dumneata n-ai încercat s-o îngrijeşti. Dumneata ai procedat numai din punct de vedere material,

al intereselor dumitale.

Constantinescu întrerupse iar. Părea enervat.

— Fiecare cu socotelile lui. Eu am familie…

— Cu atât mai mult. Ea nu are. Nu trebuie să uiţi aceasta. E singură. Dumneata eşti rudă cu ea.

— Bineînţeles… în fine…

— Ai putea să-mi spui la ce sumă se ridică ce-a mai rămas din partea neipotecată. La ce sumă valorezi casa?

— La… foarte puţin. Aproape nimic. Mai bine zis, totul e atât de încurcat, încât am să dau şi eu ceva… ei aşa, ca să nu zic că am lăsat-o să plece din casă cu mâna goală… da!

Ana înţelese că nu e nimic de făcut. Şi simţi din nou oboseala cea mare, a inutilităţilor, apropiindu-se. Se zbătu ca un om în vis urât, să se desprindă. Ridică privirea. Văzu faţa lui Constantinescu, primitivă, mare, brutală, puternică. Ochii îi erau foarte negri, dar fără lucire. Aştepta cu nerăbdare să capete casa. Cât de ieftin, cât de repede. Cu cât o va lua mai de pomană, mai hoţeşte, cu atât victoria va fi mai mare. Benvenuto şi cu el se vor felicita reciproc.

Prin mintea Anei trecu un gând. Încet, cu glas voalat, aproape şoptit, mai mult ca pentru ea, îi spuse, privindu-l în ochi:

— Într-adevăr… cred că ar cădea blestemul asupra dumitale… blestemul casei lor… ştii…

Privirea lui Constantinescu se tulbură. O ceaţă uşoară aburi privirea. Pleoapele clipiră. Ana înţelese că mijlocul e bun, că atinsese un punct sensibil. Continuă:

— Nu trebuie să te legi cu remuşcări. Să te deştepţi noaptea cu grija asta. Zoe Mihalcea Vrânceanu trebuie să plece mulţumită din casă, înţelegi?

Ana se opri. Faţa lui Constantinescu era schimbată. Privirea şubredă. Dacă, speriat, nu va mai cumpăra casa?

— Da’ nici n-am avut de gând s-o supăr. Când mi-a cerut bani i-am dat. Ea propunea dobânzile. Ce sunt eu de vină… că dânsa… în fine… că are nevoie astfel de bani? Am să dau cât face şi basta.

— Desigur.

Fiecare mie de lei în plus era timp smuls morţii, fiecare sută de lei chiar însemna ceva. Mintea Anei începu mecanic să socotească vertiginos: „…o mie de lei, trei zile… o, dacă Zoe ar vrea, dacă s-ar putea mulţumi cu zece centigrame… treizeci de mii de lei, nouăzeci de zile… trei sute de mii de lei… Cu mulţi bani deodată, ar fi putut cumpăra o farmacie… treizeci de cenţi pe zi… Câte cinci fiole, de trei ori pe zi, două mii de lei pe zi… De fapt, dacă aş putea cumpăra morfina la preţul ei real, n-ar fi scump, dar imediat ce ai bani, dai oricât ţi se cere… Ieri am plătit o mie de lei trei fiole de pantopon.. Odată cu numărătoarea asta absurdă şi în acelaşi ritm vertiginos, Ana

vedea feţele farmaciştilor, decorul farmaciilor unde, în zilele din urmă, căutase morfină.

Domnul Sică Constantinescu socotea pe un petic de hârtie. Părea preocupat.

Ana privea acum pe fereastră, afară. Căruţe pline cu lemne treceau cu zgomot peste cântarul uriaş.

Finul Constantinescu tuşi şi se mişcă pe scaun.

— Zău că nu ştiu nici eu ce să spun…

— Totuşi…

— Păi, uite, douăzeci de mii, spuse, şi o privi pe Ana drept în ochi.

— Cum?

Ana tresări. Ca un declic, gândurile îi spuseră: „douăzeci de mii de lei, şaizeci de zile". Rămase nemişcată, cu privirea aţintită asupra omului din faţa ei.

— E o glumă… nu?

— Nu. Deloc. Şi în definitiv, nici nu ţin aşa de mult la casa asta. Vorba dumitale: casă blestemată. Dacă o cumpăr, e tocmai ca să fac un bine domnişoarei Mihalcea Vrânceanu. Ca să-i fac un bine, cu toate că ştiţi şi dumneavoastră că e degeaba. Dar fie…

— Şi domnul Benvenuto Ionescu tot despre „binele" pe care vrea să-l facă vorbeşte de câte ori e vorba de averea domnişoarei Mihalcea Vrânceanu! zise Ana.

Dar finul Constantinescu păru că nu pricepe ironia. De altfel şi Ana înţelese că nimic nu va schimba ce a hotărât finul.

— Uite ce-i, ai să-mi dai o sută de mii de lei, Zoe Mihalcea Vrânceanu e bolnavă. Trebuie salvată.

— Nu, domnişoară, n-am să dau. Douăzeci, fie, dacă nu, căutaţi un alt cumpărător. Nu sunt grăbit.

— De douăzeci nu poate fi vorba. Noi socotisem trei sute.

— De mii?

— Da.

— Fie treizeci, ca să terminăm.

— Optzeci.

— Nu, inutil. Treizeci şi gata.

— Un an de zile, până domnişoara Mihalcea Vrânceanu va avea timpul să vândă casa din Covasna, va avea dreptul să locuiască mai departe în chioşc, unde e acum.

— A nu, mai ales asta nu! Iartă-mă, domnişoară. Dumneata oi fi prietenă cu dumneaei… dar eu… în fine… altcineva nu poate sta la un loc cu dumneaei. Asta ar însemna să nu mai am o zi de pace. Renunţ la zece case nu la una! Mai bine cu banii pe care i-i dau, duceţi-o într-un sanatoriu de bolnavi.

— Dacă mi-ai da ceva mai mult, ar fi posibil. Altfel nu.

— Nu, mai mult nu dau, iar de mutat, să fie mutată cel mai târziu

cu o lună după terminarea vânzării. Şi în definitiv, uite domnişoară, dau cincizeci de mii, aşa, de la mine, fără tocmeală, văd că prea te căzneşti şi-i duci de grijă, cu toate că ştiu că sunt bani pierduţi… E bine, nu?

— Bine nu-i, o ştii mai desluşit decât oricine. O fi bine pentru dumneata, dar ce să facem… ştii că altfel nu se poate. Ştii prea bine că nu mai are nici ce mânca.

— Parcă de mâncare este acum vorba… în fine, să-i zicem aşa, „mâncare”… Şi cincizeci de mii nu este de lepădat…

— Dumneata vorbeşti ca şi cum ai da banii de pomană. Dar casa? Parcă dumneata n-ai şti ce casă e şi cât valorează. Nici jumătate din preţ nu s-a plătit!

— Dacă vă convine… Eu ce să spun? Cu forţa n-o iau. Domnişoara Zoe a tot umblat după mine. Plângea: „Fă-mi rost de bani de unde oi şti, că mă omor! Plătesc ce vrei”. Eu, de, ce să-i fac? Bani nu aveam. Împrumutam şi eu ca să-i dau. Azi aşa, mâine aşa…

— Da, da, ştiu foarte bine că vorbim degeaba. Ştim cu toţii cum stau lucrurile. Ce să le mai găsim alte înţelesuri… Degeaba acum.

Un om de serviciu intră în odaie.

— Boierule, a sosit transportul de la pădure.

— Las’ că vin.

Omul plecă.

— Aşa, domnişoară, cincizeci de mii şi să se mute de-acolo. Acum mă iertaţi, datoria, treburi…

Domnul Constantinescu se ridică, masiv. Ana îşi reţinu lacrimile. Cincizeci de mii de lei însemnau câteva zeci de zile, atât. Apoi moartea. Acasă, Zoe, slabă, palidă, fără niciun fel de dorinţă, niciun fel de legătură cu pământul decât morfina, aştepta. Obosită, Ana se pomeni că spune cu simplicitate finului Constantinescu:

— Te rog să-mi dai acum o mie de lei. Am nevoie.

— O mie de lei! Acum?

O privi pe Ana şi surâse murdar:

— Mi se pare, mi se pare că ai învăţat meseria domnişoarei Mihalcea Vrânceanu! În fine, vă priveşte, şi poftim.

Scoase o hârtie de o mie şi i-o întinse.

— Ca să nu spuneţi că sunt om rău: cadou!

— Mulţumesc.

Ana nu simţea niciun fel de înjosire. Era numai tristă şi obosită. Domnul Constantinescu îi sărută mâna. Era vizibil mulţumit. Ziua fusese bună.

Ana plecă. Curtea imensă era plină de căruţe supraîncărcate cu lemne. Ana trecu, strecurându-se. Pe cântar îşi simţi atât de uşor trupul, încât i se păru că probabil trecerea ei nu însemnase nimic în plus. Umbla acum pe stradă cu un pas leneş. Ce va spune Zoe? În tot

cazul, ea ar fi dat casa şi pe cinci sute de lei numai să-i primească imediat. Ana îşi aminti surâsul murdar al lui Constantinescu Invalidul: „Mi se pare, mi se pare că ai învăţat meseria domnişoarei Zoe!” Toată lumea ştia ce face Zoe. Ştiau toţi demult. Numai ea, Ana, stând zi de zi lângă Zoe, nu aflase decât ridicol de întârziat.

Oare acest fel al ei de a fi iremediabil naivă, sau mai bine-zis absentă faţă de unele lucruri, era o slăbiciune sau o putere? Ana nu-şi da bine seama, totuşi, parcă foarte adânc şi ascuns, avea încredinţarea că poate această izolare a ei de anumite lucruri imediate îi lasă puteri care se întrebuinţau la lucruri mai adânci decât obişnuit. O muncă interioară… o căutare… o maturizare…

De când lua Zoe morfină? O învăţase într-adevăr Adrian Iuga sau obişnuinţa începuse… în Germania. Tatăl ei o închisese într-un sanatoriu… Oare nu ca s-o dezveţe de morfină? Sau Zoe… Oare minţise povestind că a fost închisă? Dar pentru ce ar fi minţit-o tocmai pe ea, Ana? Poţi minţi pe un om care ar înţelege şi ierta orice? Sau tăcuse tocmai pentru a o feri?

Ana îşi aminti cum ceruse în ajun să afle ce ascunde Zoe şi cum aflase de morfină. Acum, ca o încercare, ceru cu vocea şoptită, dar cu aceeaşi aprindere lăuntrică, să ştie mai departe. N-ar fi putut preciza ce doreşte să ştie, dar era emoţie şi elan în voinţa ei. Voia să ştie, trebuia să ştie.

Umblând aşa pe străzi, Ana văzu o farmacie. Tresări. Intră imediat înăuntru. Farmacia era goală.

— Ce doriţi?

Ana se aşeză obosită pe un scaun. Apoi spuse desluşit, fără precauţii, obosită de drum şi griji:

— Te rog să-mi dai o jumătate de cutie de pantopon. Are cineva o criză de ficat şi trebuie să plece la drum, în provincie… un caz urgent.

Privirea farmacistului se fixă atent asupra Anei, dar oboseala îi da Anei o indiferenţă totală. Simţea că pare inconştientă şi naivă. Farmacistul nu răspunse nimic. Dispăru într-o odaie alăturată. Ana căută să menţină golul care se făcuse în mintea ei. I se părea că dacă nu va tulbura cu niciun gând clipa, totul se va petrece miraculos de uşor şi că nu va fi nevoită să alerge, obosită cum era, prin Bucureşti, pe la periferie, ca să caute morfina pentru acea zi. Farmacistul se întoarse cu o cutie în mână. O deschise.

— Şase bucăţi? întrebă.

Ana se apropie un pas.

— Dacă nu te deranjează aş lua cutia întreagă.

Din nou privirea atentă a farmacistului. Cu un gest hotărât brusc, farmacistul împachetă cutia.

— Cât face? întrebă Ana, cu o bucurie reţinută. Avea morfină pentru două zile.

— O sută de lei.

Ana plăti. Luă pachetul. Îl strânse bine în mână, apoi se hotărî şi şopti:

— Ar putea să vină şi altă dată?

Glasul îi era acum schimbat. Îşi pierduse moliciunea şi naivitatea.

Aşteptă cu încordare răspunsul. Farmacistul o privi drept în ochi.

— Nu, domnişoară. Niciodată.

— Pot plăti mai mult.

— Nu.

— Chiar mult mai mult. Până la cinci sute cutia. Aş lua o cutie pe zi. E cineva foarte bolnav…

— E inutil. Eu nu fac asemenea lucruri.

— E cineva bolnav.

— E inutil. Să meargă la sanatoriu.

— Măcar câteva zile. Tocmai până aranjăm cu sanatoriul…

— Deloc. Şi acum te rog să pleci de aci şi cât de repede, că mă supăr.

Ana ieşi imediat. Purta cutia cu grijă. Îşi simţea obrazul roşu, arzător, îi părea că fusese pălmuită. Ar fi vrut să alerge şi să plângă. O dureau nervii până la cele mai fine şi sensibile ramificaţii. O dureau cu fiori uşori, răspândiţi în tot corpul. Ar fi vrut să se termine coşmarul acesta al morfinei, al minciunilor, al alergărilor pe străzi. Fiecare zi nu se petrecea decât numai pentru a căuta morfină, şi numai o cantitate suficientă ca zbuciumul să nu fie rezolvat, ci numai amorţit, amânat cu câteva ceasuri.

Ochii i se umplură de lacrimi. Merse mai repede pe drum. Se simţea mizeră cu pacheţelul de morfină sub braţ.

Când ajunse la Zoe, paloarea ei o sperie. Totuşi, Ana îi spuse:

— Am vorbit cu Constantinescu. E încăpăţânat şi hotărât în meschinărie.

— Natural. Cât?

— La început douăzeci de mii, apoi a urcat la cincizeci de mii dar trebuie să te muţi de-aici.

— Bine, nu face nimic.

Ochii Zoei, mari, o priveau cu o tristeţe grea, implacabilă. Părea că ştiuse, că urmărise gândurile Anei. Totuşi şi ceva nou era în privire. O tristeţe nouă. Ana o întrebă imediat ce are. Glasul Zoei răspunse liniştit, însă liniştea asta cuprindea cea mai adâncă urmă de amar şi deznădejde:

— A murit Flik. L-au omorât… şopti.

Într-adevăr Flik lipsea din odaie.

— Cine? Cine a putut?

— Nişte vecini din cartier. Le datoram bani.

— Eşti sigură?

— Da. L-am văzut.

Într-adevăr, Ana observă că Zoe era culcată pe pat, dar avea în picioare ciorapi şi pantofi.

— Poţi merge şi tu să-l vezi. L-au azvârlit jos pe cheiul Dâmboviţei, lângă apă. Mi-a spus o vecină din curte. Şi am fost. Era adevărat.

Erau nemişcate, aşezate amândouă pe marginea divanului. Ceva dur, împietrise faţa Zoei. Ana o privi. Părul negru încadra faţa cu o perfecţiune geometrică. Gura tristă părea că nu se va deschide niciodată pentru niciun surâs, niciun cuvânt. Deodată, Ana se apropie de Zoe. Îi întinse pachetul de morfină aşa, nedesfăcut, întreg.

— Ţi-am adus ceva.

Privirea rece a Zoei, total lipsită de interes, alunecă spre pachet.

— Bomboane? spuse cu ironie.

— Deschide.

Zoe deschise. Când îşi înălţă privirea, Ana se cutremură. Ochii Zoei căpătaseră un luciu imens, o bucurie supranaturală. Părea că soseşte la lumină, că se desface din adâncuri nebănuite. Ana întoarse spatele, se îndepărtă, se opri lângă geam. Îşi rezemă fruntea de răceala sticlei. Rămase nemişcată. Lacrimi îi curgeau pe obraz. Auzea zgomotul atât de bine cunoscut, metalic, al seringii şi cutiei mânuite cu grabă. Gândurile ei îşi începuseră măcinarea mecanizată, ecouri fără consistenţă: „o sută de lei, douăsprezece fiole, cincizeci de mii lei…” Dar Ana nu mai avu puterea să socotească. Totul era inutil. Gândurile se stinseră. Lacrimile pe obraz erau fierbinţi. Flik murise şi el. Acum…

— Ana!

Ana se întoarse şi merse spre Zoe. Se aşeză iar pe divan. Se culcă lângă Zoe. Simţea mâna Zoei mângâindu-i fruntea, părul, ochii. Degetele fine atinseră pleoapele, genele, ştergând lacrimile.

— Să nu plângi, tu să nu plângi…

Glasul, glasul acela grav, profund… Ana îşi îngropă fruntea pe umărul Zoei.

— Cum aş fi vrut să te feresc de durere!… şoptea încă glasul. Aş fi vrut să mor fără să afli tu.

Dar cât timp va mai putea ţine glasul viu, cât timp va mai trăi Zoe?… Cât timp va mai fi trupul cald, cât timp genele lungi vor tremura cu fiecare răsuflare…

Capitolul XXXIV

Ana dormea. Auzea în somn zgomotul atât de bine cunoscut al pietricelelor azvârlite în geam, cu care Ştefan Banea, de atâtea ori pe vremuri, îi dăduse semn că a sosit. Ana se sculă cu bucurie. Era sigură că Ştefan se întorsese, venise ca altădată. Probabil Zoe îi spusese că-l aşteaptă, că i-ar face plăcere să-l vadă… Despărţirea lor bruscă,

neaşteptată şi totală îi lăsase un gol în suflet.

Ana făcu repede semnul convenţional cu lumina lămpii: o aprinse şi o stinse de trei ori. Apoi se îmbrăcă cu halatul de baie şi-şi vârî picioarele goale în papuci. Îşi aminti cum răcise o dată iarna. De atunci, mai trecuse o iarnă. Acum era vară. Deschise geamul. O noapte caldă, vastă, pătrunse în odaie.

— Ana!

— Ştefan!

— Noapte bună!

— Noapte bună! Ce bine că ai venit! Sunt supărată pe tine. Erai prietenul meu şi ai plecat fără să-mi ceri voie.

— Mi se pare că visez. De-ai şti câte s-au întâmplat de atunci!…

— Un an şi jumătate.

— O viaţă. Dar ai acelaşi glas. Aş vrea să-ţi văd ochii. Ce ochi ai, Ana?

Ana râse.

— Aceiaşi.

— Ochii tăi înstelaţi.

— Deci, tot am rămas marea ta dragoste…

— Da.

— Atunci pentru ce n-ai mai venit? Pentru ce m-ai lăsat deodată singură?

— Ca să nu te dezgust prea mult. O ultimă cochetărie. Şi tot de aceea am venit acum noaptea, poetic…

— Şi de unde ştii că n-aş fi rezistat totuşi deziluziilor şi aş fi ştiut să păstrez totuşi…

— Nu este vorba de tine, ci de mine. Nu mă dezgustam. Eu nu puteam sta în faţa ta.

— La Zoe te duci.

— O ştii… este cu totul altceva.

— Vă gândiţi numai la voi, iar eu trebuie să mă supun felului vostru de a fi.

— Zoe şi cu mine?

— Şi toată lumea. Am văzut. Nimeni nu s-a gândit că şi eu pot suferi, aştepta, voii.

— Ei, asta o să fie mereu soarta ta. Tocmai asta caută lumea în tine. Se simt liberi lângă tine, nu le este frică de strangulări, constrângeri la cotidian… Ai pornit pe linia asta.

— Dar şi Zoe, ca şi tine, a căutat să se despartă de mine…

— Bine-a făcut.

— Şi la urmă tot m-a chemat.

— Rău a făcut. Eu sper să fac altfel.

— Bine… dar nici nu eşti în aceeaşi situaţie.

Ştefan tăcu. Ana simţi în nervi ceva dezagreabil.

— Nu? întrebă şovăind.

— Nu, desigur, şi totuşi motivele ei sunt altele, ale mele altele, dar rezultatul…

— Acelaşi? şopti Ana şi simţi că-şi stăpâneşte glasul ca să nu-l sperie pe Ştefan. Devenise atât de bănuitoare, încât, involuntar, se gândea imediat la ce putea fi mai rău, fără însă a putea crede că a ghicit. Îşi aminti silueta lui Ştefan, pe înserate, strecurându-se la Zoe în curte… Îşi aminti şi că ceruse, rugase să afle tot…

— E cam acelaşi, ce să-i faci! Ana, ce grozav e să nu ştii pentru ce trăieşti! Am fost crescut, pregătit pentru viaţă atât de prost… Numai plăceri, senzualitate, răsfăţ, bani nemunciţi, bogat la vârsta când n-ai caracter… iar acum, scularea dimineaţa la 6, iarna pe întuneric, pe frig, tocmai în ceasurile când, obişnuit, mă întorceam acasă de la petreceri elegante. Drept să-ţi spun, nici nu-mi este milă de mine, dar mi-este scârbă de viaţa pe care o duc. Înţelegi acum pentru ce am căutat să te evit? Dacă aş fi fost un stoic, un exemplu de bravură morală, veneam aşa, rupt în coate, ros la guler, decăzut. În halul în care mă aflu nu sunt decât un foarte prost exemplu. Ţi-ajunge cu Zoe…

Totuşi, Ana nu era încă lămurită sau, mai bine zis, încă nu îndrăznea să creadă ceea ce înţelegea.

— Şi Zoe ce spune? întrebă Ana, prudent.

— E, ea ar trebui să înţeleagă mai bine ca oricine, bineînţeles… dar totuşi e de altă părere.

— Care?

— Că ea ar fi având mai multe drepturi ca mine la viciu, că eu sunt pur şi simplu un leneş, un senzual. De exemplu, de tine, nici ei, nici mie nu ne este frică pentru tine. Tu eşti în afara lucrurilor astea. Vreme lungă ţi-am tot spus să nu te mai duci la Zoe. O făceam fără să ştiu de ce, aşa, dintr-o teamă instinctivă, şi iată că eu am fost acela care a avut de suferit, iar tu, îmi dau abia acum seama, aveai dreptate, eşti… imună la orice rău, eşti pură.

Acum Ana înţelesese.

— Ştefan!

Glasul îi era înfiorat.

— E imens să fi întâlnit o fiinţă ca tine, care să nu te împiedice cu nimic, cu absolut niciun gând urât, ascuns, dubios.

Ana simţi ceva cunoscut, dar nu-şi putu aminti ce. Era însă atât de atentă, încât i se păru că nervii îi sunt dezlegaţi de orice înveliş. Aerul nopţii calde avea legănări mângâioase, largi, blânde, infinite…

— Poate Zoe are dreptate în ceea ce te priveşte, şopti Ana.

— E, desigur… desigur. Cu mine… Cu totul alte condiţii, alte motive… înţeleg prea bine, recunosc.

Şi Ana întrebă deodată fără înconjur, dar şi fără violenţă:

— De la ea ai învăţat?

— S-ar putea spune, da. O, am încercat bineînţeles… fără ştirea ei, absolut fără ştirea ei.

Şi Ana simţi că aerul nopţii o leagănă, să-i aline din durere. „Încă un om pierdut”, gândi.

— Ana, taci? Nu trebuie să crezi că ea m-ar fi ajutat. Dimpotrivă, era foarte supărată.

Ştefan râse amar şi adăugă:

— I se pare că numai ea are voie.

Şi din nou Ana se căzni să menţină liniştea nervilor. Ştia, sau presimţea că, în noaptea aceasta, oricărei întrebări glasul de jos, din întuneric, va răspunde.

— Da, şopti Ana, ar fi trebuit, poate, să te opreşti.

— Uşor de zis!

— Acum şi pentru tine e prea târziu?

— Absolut. E sfârşitul. Incontestabil. Nu regret. Ţi-am mai spus. Lumea noastră, a mea, e o lume moartă. Lumea care se naşte e o lume străină mie, nouă celor vechi. Eu prefer să-mi trăiesc aşa, acum, viaţa, decât să mă iluzionez că m-aş putea adapta. Ceilalţi oameni nu înţeleg. N-au petrecut atât ca mine. Au muncit, s-au străduit cu ambiţii derizorii… Eu nu mai am iluzii…

Şi deodată inima Anei începu să bată tare, dureros. Nu ştia dacă e bine sau rău ce face, dar momentul sosise.

— Motivul ei?

Nu era chiar întrebare în glas, mai mult un cuvânt care ar fi putut deschide drum.

— O, recunosc, altul decât al meu.

Şi glasul lui Ştefan râse din nou, ironic şi amar.

— Drept să-ţi spun, e unul din lucrurile cele mai monstruoase pe care le-am auzit vreodată. De la vârsta de patru ani, criminalul, monstrul acela de om… pentru că nu-i mai poţi spune tată… să fi îndrăznit să se atingă de ea!…

Anei i se păru că ştie din totdeauna acest lucru, dar deodată se făcu un gol imens în gândurile ei, mai adânc decât noaptea, mai negru decât noaptea.

Când se deşteptă din leşin, auzi un glas bărbătesc jos, glasul lui Ştefan, un glas speriat, care parcă o caută în noapte, bâjbâind.

— Ana… Ana… Ana…

…şi Ana luptă cu un plâns, dureros ca o sfâşiere, cu revenirea la viaţă, cu aerul, cu trupul.

— Da, şopti.

— Ana, cum m-ai speriat! Ce-ai avut? Pentru ce tăcerea asta nebună?… Ana…

— Taci!

— Nu.

— Iartă-mă!

— E mai bine. Trebuia să ştiu.

— Dar pentru ce ai tăcut aşa?

— Nu ştiu. Cred că mi s-a făcut rău puţin.

— Era să sun. O clipă încă şi deşteptam casa întreagă.

— Taci! Nu ştii ce tare mă doare… Dumnezeule, ce îngrozitor!

— Să nu ţi se facă iar rău, la etaj, cu geamul deschis! Ana, stăpâneşte-te!

— Nu, nu, acum e gata.

— Nu trebuie să ştie ea că ţi-am spus.

— Nu, niciodată! Absolut niciodată. Acum nu mai are sens…

În faţa Anei totul se limpezea. Întunericul adunat în ani, de când intrase în casa Vrâncenilor. Purtarea Zoei, oboseala ei, sanatoriul din Leipzig… Detaliile nu aveau importanţă. Un singur lucru avea importanţă, răsărea cu monstruoasă, inumană durere, durerea acelei fiinţe, durerea Zoei de a fi trăit ea, atât de sensibilă, înecată în mocirlă de puroi şi crimă. Ana o revedea şi pe Elena Mihalcea Vrânceanu, imensă, grasă, cu ochii congestionaţi… şi pe el, Dumitru Mihalcea Vrânceanu, cu sângele putred, cu ochii de apă clocită… Traian Mihalcea Vrânceanu… morţi cu toţii… morţi… Şi într-adevăr, acum nu mai era nimic de făcut, decât o risipă de milă, o îngenunchere în faţa durerii…

— Şi niciodată, niciodată să nu mai vorbim de lucrul ăsta, spuse Ana.

— Niciodată.

O clipă n-a mai fost decât noaptea tăcută, aceeaşi noapte cu adieri largi şi blânde.

— Ştefan, ai ţigări? întrebă Ana. Îi era glasul epuizat şi i se păru că trecuseră deodată, în bloc, ani şi ani, şi că noaptea topise totul.

— Da.

— Trimit cutia?

— O mai ai?

— Da. Cu mosor cu tot. Te aşteptam…

Când Ana începu să fumeze, simţi că obrazul îi este încă inundat de lacrimi. Curgeau abundent, lacrimi fierbinţi, mari, bogate, ca un izvor cald. Se simţea absolut singură pe pământ. Întinse mâna şi întâlni aerul încropit şi moale al nopţii de vară, cald şi moale ca o apă blândă, ca o mângâiere a necunoscutului, a spaţiului infinit în care ea exista.

Când Ştefan îşi luă rămas bun Ana îl întrebă:

— Când mai vii?

— Nu ştiu. Poate ca acum, vreodată, neaşteptat, şi poate niciodată. Totul e atât de misterios, Ana.

— Va fi cum vrei…

— Ana, îţi sărut mâinile. Eşti o sfântă. Noapte bună. Dumnezeu să te binecuvânteze.

— Noapte bună, îi răspunse Ana, şi jos întunericul rămase fără glas.

Ana îşi rezemă fruntea de pervazul geamului şi plânse. I se părea că o dată dorise să înţeleagă „totul" şi, ca pedeapsă, lucruri mai neînţelese, mai monstruoase, se adunau şi apăsau omenirea întreagă.

Capitolul XXXV

La Tribunal, în sala cea mare a „paşilor pierduţi" o întrezări pe Zoe, de departe. Slabă, stranie, fantomatică, părul negru contrastând cu paloarea feţei şi verdele ochilor decoloraţi, atrăgea atenţia tuturor acelora care treceau pe lângă ea. Cei mai mulţi se întorceau în grabă, nedumeriţi. Alături de ea, bine legaţi cu viaţa, pământul şi trupurile lor, Benvenuto Ionescu şi Sică Constantinescu Invalidul, ca doi tâlhari, stăteau unul în dreapta şi altul în stânga ei.

Mai desluşit ca oricând, Ana înţelese că Zoe nu era făcută pentru viaţă. Toată fiinţa ei părea în contrast cu ceilalţi oameni, diferită, nepotrivită. Părea trezită din moarte şi mişcându-se iluzoriu printre oameni.

Acum va iscăli contractul vânzării casei. Câteva zeci de mii de lei, un rest ridicol din imensa avere trecută toată în mâinile celor doi bărbaţi care o pândiseră, o jefuiseră, cunoscându-i toate slăbiciunile, toată imposibilitatea de a se adapta vieţii. Pe feţele lor se vedea satisfacţia, vicleana bucurie a gândurilor lor ascunse. O lăsaseră să se roage, să aştepte, ştiind că moartea şi chinul o pândesc, ca să-i dea câte o picătură de aur din averea ei, în schimbul unor dobânzi uluitoare… „Totuşi", se gândi Ana, apropiindu-se de ei, „cu toată aviditatea lor, şi ei vor muri" şi văzu de aproape şi desluşit feţele lor, trupul lor, cu toate defectele care arătau trecătorul, efemerul, putreziciunea: grăsimi, transpiraţii, relaxări. I se făcu milă şi de ei.

Ana întinse mâna Zoei. O imensă dragoste, o imensă duioşie. Ca niciodată acum.

Constantinescu Invalidul şi Benvenuto Ionescu sărutară mâna Anei.

— E totul gata. Banii, conform învoirii, vi-i dăm dumneavoastră.

Numărară banii: cincizeci de mii de lei. Hârtiile aveau un sunet metalic de frunză uscată. Ana le aşeză în geantă. Constantinescu Invalidul şi Benvenuto Ionescu sărutară din nou mâinile şi plecară. Dispărură, cu pasul grăbit, hotărât, ca doi oameni care au lucrat frumos împreună. Tăcute, Ana şi Zoe, una lângă alta, îi priviră din urmă.

— Mi-este sete, zise Zoe. Mergem sus la bufet şi bem un ceai.

Acum s-a sfârşit. Când eram copil, credeam că niciodată nimic nu are sfârşit. Am aşteptat apoi multă vreme moartea şi acum văd că mă agăţ de ultimele zile pe care le mai am de trăit ca de ceva preţios. Aş fi dorit să mor într-un moment ales de mine, un moment limpede, dar prevăd că va fi altfel. Nu voi avea parte nici de o moarte ca lumea… Hai, vino, Ana…

Ana constată cu uimire cum Zoe cunoaşte uşile, scările, culoarele tribunalului. Mergea repede. Urcase treptele vorbind neîntrerupt, ca pentru sine. Oamenii se întorceau, prinşi pentru o clipă de faţa atât de palidă a Zoei. Priveau din urmă pasul ei de fantomă.

— Şi restaurantul tribunalului a fost al tatălui meu. Veneam aci copil fiind. Ne aducea tata.

Şi Ana se cutremură. Nu îndrăzni s-o privească. „Copil fiind" spusese şi Ana îşi aminti cu violenţă totul: leşinul din noaptea din ajun şi glasul lui Ştefan, jos, în întuneric, speriat. Ana şi Zoe se aşezară la o masă. Zoe ceru ceai şi prăjituri.

— Mi-e sete.

Paharele cu rom, aduse odată cu ceaiul, le goli pe amândouă deodată. Mai ceru alte două.

— O să-ţi facă rău! Ai fost bolnavă. Eşti slabă…

Ana întinse mâna s-o oprească, dar Zoe, iritată, i-o îndepărtă.

— Lasă-mă! îi spuse. Şi să nu-ţi închipui că am să iau precauţii cu mine. De-acum orice, înţelegi? orice este permis. Vrei să socotim câte zile mi-au mai rămas? Numără banii şi ştim.

Ana o privi fix în ochi.

— Nu, şopti.

— Ba da.

Ochii ei verzi luceau violent.

— Şi banii ai să mi-i dai mie toţi, chiar acum! Ultimele zile să fie ale mele.

— Nu, spuse, Ana cu spaimă.

— Ba da!

Râsul ironic, cu sonorităţi metalice, vibră.

— Nu! repetă Ana, cu rugăminte în glas. Nu!…

— Uite ce-i, să ne înţelegem. Ce vrei să mai prelungeşti? E adevărat, n-am putere să mă omor, dar nici n-ai să mă faci să economisesc zilele în socoteli meschine, chinuitoare. Când îmi va lipsi morfina, odată agonia începută, voi găsi puterea, liniştea şi hotărârea să aprind ligheanul cu mangal. Ştiu.

— Zoe…

— Inutil. Vreau banii. Vreau câteva zile încă întregi, în orice caz sunt ultimele zile.

— Nu! se îndărătnici Ana, dar glasul ei era şovăielnic.

Nu ştia pentru ce refuză. I se părea că o face din egoism şi

meschinărie, şi că, dimpotrivă, ar fi trebuit nu numai să-i dea banii, dar chiar să adune tot ce i-a mai rămas ca bani şi posibilităţi de morfină, şi ultimele zile să fie o risipă abundentă de otravă, banchet de morfină, apoi moartea… moartea. Nu ştia ce este moartea, dar totuşi ştia că, în orice caz, e singurul lucru posibil şi că va fi altceva pentru Zoe decât ce fusese chinul vieţii.

Zoe izbucni în râs.

— Bine, o să facem economii, o să socotim, o să împărţim, o să gospodărim, o să prelungim minunata viaţă a Zoei Mihalcea Vrânceanu. Linişteşte-te. Ştii că nu te pot vedea cu disperarea pe faţă. Vino să ne bucurăm de ultimele zile. Ana, niciodată n-a fost pentru mine viaţa mai frumoasă. Să nu crezi că glumesc. De când ştii şi tu, în fine, că iau morfină, de când nu-mi mai este teamă de nimeni, sunt parcă dezlegată de orice păcat. Te rog să nu mă tulburi după moarte cu lacrimile tale. Oamenii trăiesc ca şi cum viaţa le-ar aparţine. Eu ştiu, eu am înţeles că este un lucru de împrumutat. Va trebui s-o dau înapoi. Fie numele Domnului binecuvântat. Prostii!… prostii…

Deodată ochii i se aprinseră mari, imenşi, sosiră asupra Anei cu fixitatea gândului urmărit până prea departe.

— Crezi în eternitatea sufletului?

— Da, şopti Ana.

— Curios! Şi eu. Ah, cum aş vrea să mor într-o clipă în care, ca acum, să cred lucrul acesta. Măcar atât. Atât. Să nu mor într-o clipă de spaimă. Pentru ce n-am puterea să termin atunci când ştiu? Acum de pildă?!

— Vino acasă, îi spuse Ana, să plecăm de-aci.

— Da, da, să ne întoarcem la vizuină. Mâine ne mutăm, plecăm pentru totdeauna de-acolo. Acolo s-au petrecut toate monstruozităţile. Toate colţurile sunt murdare.

Ana plecase ochii şi fierbinte voia ca Zoe să nu povestească nimic, să nu simtă acum, la sfârşit, nevoia să precizeze. Ani de-a rândul, dorise să ştie şi nu întrebase. Acum că ştia, îi era teamă ca Zoe să se simtă obligată să lămurească ceva. Şi totuşi n-o întrerupse, tocmai pentru ca ea să nu bănuiască, să nu afle că ştie.

— Eu nu i-am putut ierta. Şi poate numai de scârbă, nu din ură. Mi-a fost prea scârbă ca să pot ierta. Nu m-am putut dezlega într-atât încât să iert. Şi asta se plăteşte. O ştiu. Trebuia să fi avut puterea să iert. Acum e prea târziu. Lucrurile n-au fost făcute la timpul lor. Dumnezeu să-l ierte, şopti încă Zoe. Acum s-a isprăvit. Plec şi eu de acolo, din casa aceea. Cum poate cineva să dorească să aibă o asemenea casă? Cum nu simte că zace şi pândeşte, din toate colţurile, demenţa? Am căpătat de pe urma acestei case, acum, la despărţire, cu ce să-mi cumpăr câteva mii de fiole de morfină. Atât a putut face pentru mine casa părintească… Când eram copil, credeam că

niciodată n-are să se termine. Mi se părea că exist din totdeauna, şi nu ştiam când voi muri. Acum, totul e pe sfârşite. N-am mai rămas decât eu. Şi casa ştie că s-a terminat. Ai fost în grădină? Au crescut bălăriile, bălării până la înălţimea unui om, încâlcite. Aş vrea să stai şi tu cu mine o noapte, să vezi. Nu sunt nebună, acum mai puţin decât oricând, acum când îmi cunosc clipele, dar dacă mă uit noaptea pe geam, văd în ierburile grădinii umbre alergând, îţi jur că este adevărat. Un joc nebun. Umbrele au ceva primitiv. Înainte nu le vedeam. Acum, de când am rămas singură, le văd. Jocul lor e ca al flăcărilor frământate de vânt. Mi-e teamă numai să nu vadă ele faţa mea la geam. Mă aşteaptă. Ele ştiu că a mai rămas cineva în casă. Câteodată, noaptea, mi se pare că am să mă hotărăsc şi am să ies. Ar fi poate mai uşor decât cu ligheanul de mangal. Pentru ce se bucură? Ele ştiu că s-a apropiat sfârşitul. Dar drept să-ţi spun, mi-e silă. Jocul lor nebun e fără sens, prea plin de fantezie, de romantism. Eu vreau linişte. Numai linişte. Deplină linişte. Liniştea pământului. Ana, de ce suferi? De ce n-ai puterea să fii aşa cum te doresc, aşa cum te doreşti chiar tu? Pentru ce să-mi dai sentimente moleşitoare, gândindu-mă că suferi din pricina mea? Ţi-am putut eu face rău? Aş vrea să n-am grija asta. Să nu mai am absolut nicio grijă. De altfel, n-am decât o singură rugăminte, ăsta e testamentul meu: să nu plângă nimeni în urma mea. Mă tulbură gândul că vei plânge, că poate te vei gândi ce-ar fi trebuit să faci sau să nu faci. Eşti singurul om pe care-l mai am pe lume. Toţi au murit, până şi câinele. N-a mai rămas absolut nimeni. Mi-a fost dat să-i văd murind pe toţi şi mi-a fost dat să-mi cunosc şi moartea. O ştiu. E aci. Îmi cunosc clipele. Dar îmi trebuie linişte. Să nu plângă nimeni în urma mea, fără dric, fără mormânt şi flori. Ana… făgăduieşti?

— Da.

Ana nu-şi recunoscu glasul. De altfel, i se părea că Zoe e demult moartă sau că nu va putea muri niciodată. Şi deodată Anei i se păru că trăieşte din totdeauna. Lunecări stelare îi trecură prin nervi. Niciodată nu se despărţise de nimic. Câteodată uita, câteodată îşi amintea totul, ca acum. Într-adevăr, nu va putea plânge. Totul va fi până atunci consumat.

— Mergem?

— Da.

Acelaşi glas pornind din trupul ei şi totuşi străin de ea. Se ridicară. Erau în picioare una în faţa celeilalte. Ana se simţea plutind într-o indiferenţă care o purta la mari depărtări, în larguri necunoscute, iar în trupul ei stăruia încă leşinul din noapte, din ajun. Zoe se apropie de ea, îşi apropie obrazul şi o sărută.

Ana ştiu că în clipa asta îşi luase pentru totdeauna rămas bun, că de-acum tot ce va fi, nu va fi decât ceva convenţional, sau slăbiciune. Un fior infinit, până dincolo de înţeles, îi străfulgera fiinţa. O sfâşiere.

În noaptea asta, visul se repetă. Visul din totdeauna. Răsărise misterios şi tăcut, cuprinzând absoluta fericire în el. Ana alerga. Undeva, prin apropiere, fericirea exista. Alerga. Inima bătea ca vâlvătaia flăcării, în noapte. Şi acea fericire prea mare, mereu mai mare, fericirea care părea că-şi va depăşi marginile, o deşteptă.

Ana se trezi, ca de obicei, singură în noapte, în întuneric, căzută din fericire pe pământul înţelesurilor cotidiene, mărunte şi sfâşietoare.

Începu să plângă cu hohote. Niciodată fericirea nu fusese atât de aproape. Niciodată.

Capitolul XXXVI

Şi Zoe Mihalcea Vrânceanu părăsi casa. A plecat cu mâinile goale, uşoară, ca o umbră, strânsă în pardesiul ei vechi, lăsând în urma ei odăile pustii. Vecinii, ascunşi de după perdele, o priveau cu uimire şi ură.

Ana închiriase în ajun o odaie în cartier, o odaie mică, dosnică, într-o stradă neumblată.

Aci începu o viaţă foarte curioasă şi, lucru neaşteptat, aci au petrecut zilele, într-un fel, cele mai liniştite de când s-au cunoscut. Zoe părea dezlegată de absolut orice grijă. Faţa îi era limpede, ochii clari, mişcările fluide. Niciun cuvânt de prisos ori ascuns. Totul se lămurise. Au fost într-adevăr zile de stranie fericire, făcute din îmbinarea cea mai subtilă între precar şi etern, un echilibru transparent, eterat, aproape irespirabil.

În zilele acelea, Ana asistase cu uimire la stările Zoei, de liniştită destrămare a gândurilor, de vegetativă şi inutilă contemplare. Zoe putea sta ceasuri şi ceasuri în lumina orbitoare a soarelui, aşezată lângă Ana, fără să dorească vreo participare la viaţă. „Mâine” nu a mai existat, totul a fost redus la un repaus care putea părea etern. Dar Ana îşi mai da seama că dacă, prin imposibil, s-ar fi cerut acestui echilibru precar o stabilitate de mai lungă durată, deodată, totul s-ar fi spulberat, dovedindu-şi consistenţa iluzorie. Tremurarea frunzelor, mireasma florilor, transparenţa aerului şi fiecare gest căpătaseră ceva din esenţa lor simbolică, existând totuşi ca ceva tangibil. Ritmul vieţii, al tuturor gesturilor care înlănţuie viaţa, căpătase un sens de ritual care ar fi putut, cuprinzând în el o formulă, să trezească, la sfârşit, ca într-o scamatorie, şi altceva decât ceea ce era vizibil în fiecare clipă. Puterea indisolubilă dintre efemer şi etern devenise pentru Ana o realitate trăită. Ştia acum că eternitatea e făcută din clipele toate, mereu în desfăşurare.

Acum, când Anei nu-i mai era nimic necunoscut din viaţa Zoei, fiecare cuvânt al ei căpătase o altă valoare, o adevărată şi tristă valoare, cu toate că nimic din felul Zoei de a fi nu era schimbat şi că,

tot ca înainte, niciodată nicio destăinuire sau plângere nu pornea din partea ei. Uimită, Ana, ducând gândurile spre trecut, ajunse la concluzia că, în nicio clipă, Zoe nu căutase s-o inducă în eroare. Pur şi simplu nu vorbise. Crezuse oare că Ana aflase totul demult? Sau bănuise absurda ignoranţă în care Ana reuşise să se menţină, şi o respectase? Ana însă nu putea lămuri până unde merge obscuritatea sau acuitatea gândurilor Zoei. În tot cazul, privirile ei aveau acum ceva atât de adânc, încât Ana simţea un fior de groază gândindu-se că poate aceste expresii nu erau decât un miraj al unor gene mai lungi, al unor luciri mai verzi ale ochilor decât obişnuite şi câtuşi de puţin ale vreunei lucidităţi sau puteri de gândire.

Prin contrast cu Zoe, atât de desprinsă de realitate, Ana îşi da seama cât de adâncă şi autentică era ea în căutarea şi aşteptarea unui înţeles definitiv valabil, al unui început de viaţă nouă şi că orele în care uita de această căutare a ei nu erau decât goluri întâmplătoare, oboseli, dar nu uitări. Credea că dacă vreodată va dezlega un sens valabil al vieţii, implicit va putea începe să trăiască la fel ca toată lumea. Atunci îi va fi posibilă chiar primirea uşoară a cotidianului, sau mai ales primirea uşoară a cotidianului, cu toate deficienţele inerente lui, depăşind astfel totodată şi oroarea plictiselii.

Dar, în aceste zile, orice gând care o sustrăgea de la o totală participare cu Zoe, tocmai pentru că cunoştea cât de efemere îi erau zilele, i se părea o frustrare faţă de Zoe şi prietenia ce i-o purta. I se părea că, implacabil, puşi departe pentru mai târziu, are în faţa ei ani şi ani, în care timp se va zbate cu toate problemele ei personale. Ce trăia momentan lângă Zoe erau clipe trecătoare, pe care niciodată nu le va mai putea reînvia. Voia să le perceapă în esenţa lor. Ana ştia că Zoe nu mai constituia pentru ea niciun scop şi niciun narcotic, aşa cum fusese la început. Lângă Zoe, Ana trăia un sentiment dramatic prin inutilitate.

Şi, lucru curios, în zilele acelea, problema morfinei, zilnic necesară pentru Zoe, a fost mult uşurată, parcă înadins, ca să adauge un sens neaşteptat acestor zile precare. Câtva timp, Ana găsi facil cantităţi mari de morfină, pe care le da întregi Zoei, cu o dureroasă şi stranie satisfacţie. Au fost şi momente când Ana a gândit cu cutremurare că poate o cantitate mult mai mare, dată deodată, ar aduce Zoei o moarte uşoară. Dar Ana îşi da seama că, cu toate că o consideră pe Zoe ca şi moartă, totuşi această putere, de a-i da otravă în cantitate mortală, n-o are.

Dar aceste zile luară brusc sfârşit.

Într-o seară, Ana sosi, ca de obicei, acasă târziu şi obosită. În toată casa luminile erau stinse. Când intră, pricepu totuşi o vagă mişcare în odaia părinţilor ei, şoapte. Desigur că ei, îngrijoraţi, nu putuseră adormi, aşteptând reîntoarcerea Anei. Ruşinată, emoţionată, dar

nevrând să cedeze nici milei, nici umilinţei, Ana intră la ea în odaie, închise binişor uşa, dar destul de tare ca părinţii ei să audă că s-a întors şi, liniştiţi, să adoarmă, apoi aprinse lampa. Zări imediat, ostentativ larg desfăcut pe pat, pe pernă chiar, un jurnal. Ana, maşinal, luă foaia. Titlul unui articol era subliniat gros cu roşu. Ana, în picioare, citi mai întâi titlul, apoi, fără să lase foaia din mână, continuă să citească, se aşeză încet pe marginea patului.

Era un vehement articol împotriva traficanţilor de morfină şi a morfinomanilor. O doamnă, morfinomană, se azvârlise de la etajul patru în stradă. Motivul: lipsa de morfină. Ana o văzu parcă pe Zoe, palidă, trăgând ligheanul cu mangal de sub pat…

Ana înţelese perfect cât de periculos va fi să caute morfină, cât de greu o va mai găsi, şi cât de tare se va scumpi marfa căutată.

Cuprinsă de milă pentru părinţii ei, căci nicio clipă nu se îndoi că ei puseseră gazeta pe patul ei – cuprinsă de milă pentru Zoe şi de teamă pentru ea însăşi, Ana rămase îndelung aşa, tulburată, cu jurnalul în faţa ei.

Adormi târziu – somnul era un vid, în care ea plutea, dusă de timp şi spaţiu, la voia întâmplării.

A doua zi se hotărî să vorbească totuşi cu Zoe, cu toate că ştia că încercarea de a o lămuri era inutilă. Îi arătă articolul cu traficanţii de morfină. Zoe se făcu palidă şi întrebă cu un glas agonic:

— Şi ce-ai să faci?

În faţa privirilor pline de groază ale Zoei, Ana răspunse:

— Voi continua să caut morfină.

Ştia că nu poate face altceva şi, în acelaşi timp, o îndârjită hotărâre o făcu să se angajeze acum, când lucrul era primejdios, tocmai pentru că odată luase asupră-şi, din slăbiciune şi inconştienţă, responsabilitatea vieţii, atât de precară, a Zoei.

Ana deci continuă să caute şi să găsească morfină – dar, într-adevăr, după cum bănuise, morfina acum se găsea din ce în ce mai greu, căci, după o serie de articole, poliţia începu o campanie de urmăriri, descoperiri, cercetări, muşamalizări, şantaje, care avură ca efect scumpirea vertiginoasă a morfinei, dar câtuşi de puţin dispariţia ei.

Ana umbla cu spaima în suflet că va fi prinsă, închisă, cercetată. Şi totuşi, cu toată spaima, Ana continua să caute morfină, adică să-şi rişte viaţa pentru o cauză pierdută. Mila şi simţul de a duce la capăt acest angajament luat erau mai mari decât spaima. Umbla de colo, colo prin oraş, cu spaima în suflet, tainica ei spaimă, nespusă niciodată nimănui.

Ah, în zilele acelea de groază, Ana cunoscu toate colţurile Bucureştilor, toate farmaciile, toate drogheriile, toate odăiţele suspecte, unde morfina putea fi ascunsă. Ştia unde să fie obraznică,

unde frivolă, veselă, unde tragică, unde naivă. Ştia să se îmbrace astfel încât morfina să nu coste prea mult. Înţelese că oricât ar fi fost de mare suma de bani, era cheltuită cu uşurinţă în aceeaşi zi şi că, altă dată, întâmplător, cu o minimală sumă, putea căpăta neaşteptat de multă morfină. Cu un instinct extraordinar, traficanţii care procurau morfină ştiau cât pot cere şi cât pot căpăta. Ana cunoscu toate sentimentele, străine ei, dar care deveniseră o armă pentru a economisi bani, deci zilele Zoei.

Şi Ana alergă mai departe, obosită până la chin, înspăimântată până la groază că va fi prinsă.

Seara număra fiolele şi banii. Apoi cădea, frântă de oboseală.

Zoe, de partea ei, umbla şi ea toată ziua în mod misterios. Ana nu putea înţelege unde mai găsea oameni şi minciuni ca să-şi procure şi ea bani de morfină. Bănuia că, din timp în timp, îl mai vedea şi pe Ştefan, dar niciodată n-o întreba nimic. Voia să-i lase toată libertatea. I se părea că poate Zoe va şti să-şi creeze surse de morfină nebănuite de ea şi că, odată banii sfârşiţi, viaţa va continua miraculos, la infinit. O speranţă puerilă, dar odihnitoare. Ajunsese să ştie ce cantitate de morfină îi este Zoei absolut necesară: zece fiole de câte doi cenţi. Într-adevăr, cu zece fiole, Zoe putea trăi, dar, în acelaşi timp, Ana observase cât de chinuitoare era starea asta pe loc în această cantitate minimală. Aflase că Zoe consumase pe vremuri, atunci când averea ei fusese intactă, până la o sută de fiole a doi cenţi pe zi. Îşi făcea singură injecţiile, cu o seringă mare de zece centimetri, zece injecţii pe zi. Trei, patru zile într-un picior, apoi, în zilele următoare, în celălalt picior, ca să odihnească locul.

Acum Zoe era liniştită. O linişte mecanizată, fără substrat.

Lângă odaia Zoei era o altă odaie, închiriată unui student sărac. Ana şi Zoe îl auzeau fluierând foarte des.

— Uite, îi spuse Zoe Anei, niciodată n-am simţit nevoia să cânt, să alerg, să râd. Niciodată. Niciodată nu m-am jucat, nici când eram copil.

Ana ştia. Zoe îi mai spusese o dată lucrul acesta şi Anei i se întipărise adânc în minte, ca tot ce-i spunea Zoe. Acum, din nou simţi o sfârşire în suflet. Ştia că nu mai poate îndrepta nimic.

— Te iubesc, te iubesc! strigă Ana, vrând să-i dea cea mai pură dragoste, ei care o cunoscuse pe cea incestuoasă.

Şi ochii mari şi verzi ai Zoei avură tresărirea misterioasă a apelor atinse de adieri nocturne.

— Te iubesc, te iubesc!

Gura Zoei nu se destinse cu niciun surâs. Ana ştia că Zoe va muri fără să mai surâdă vreodată.

Ce i-ar fi putut spune ca să lumineze adâncul? Cu ce poate fi luminat sufletul celui ce a consumat tot?

Apoi lucrurile merseră mai greu. Banii se împuţinaseră. Ana îi număra cu spaimă.

De câte ori intra acum într-o drogherie, simţea un fel de trac curios, o teamă. I se părea că de data asta va fi ultima oară şi că de acum înainte nu va mai avea curajul să încerce. Câteodată teama era atât de intensă, încât odată în drogherie, cerea absolut orice, săpun ori pastă de dinţi, şi apoi ieşea repede afară. Odată în stradă, îşi da seama că totuşi va trebui să meargă într-altă parte şi să caute. Se târa astfel, obosită, pe drumuri, cu imaginea ligheanului de mangal în faţa ochilor. O vedea pe Zoe întinsă, nemişcată, în odaie, cu paloarea aceea atât de aproape de moarte. Atunci, obsedată, Ana alerga.

Într-o zi căutase ceasuri şi ceasuri întregi fără niciun rezultat, umbla în goană şi i se părea că e urmărită de umbra sinistră a sfârşitului. Ştia că Zoe, acasă, aşteaptă. În ajun, cantitatea fusese atât de chinuitor de mică, încât Zoe, acasă, nu avea puterea să se mişte de pe pat.

Ana zări o prăvălioară, mai mult un gang decât o odaie, înăuntru câţiva clienţi… Când Ana intră, întâlni privirea droghistului. I se păru că-l cunoaşte. Neliniştită, îşi luă carnetul în care însemna toate farmaciile şi drogheriile la care fusese. Hotărât, aici nu mai intrase.

Ana se aşeză. Privirea droghistului, în timp ce îşi servea clienţii, o cerceta des. Ana se simţea din ce în ce mai stingherită. Se gândi să plece. Să ceară orice şi să plece. Îşi aminti privirea Zoei şi rămase.

Trecu timp. Ana observă că farmacistul serveşte nu numai pe clienţii care fuseseră în prăvălie înaintea ei ci şi pe alţii, de-a rândul pe toţi care intrau, fără să se ocupe de ea, fără s-o întrebe ce doreşte.

Ana simţea că gândurile îi sunt din ce în ce mai tulburi. Îi era teamă, şi cu toate astea rămânea nemişcată. I se părea că între timp farmacistul telefonase poliţiei, că vor sosi, că agenţii vor fi ascunşi după o perdea atunci când se va hotărî să ceară morfină, că o vor prinde, că, dusă la poliţie, o vor bate.

Aşteptând aşa în prăvălioară, ochii Anei se umplură de lacrimi. Îşi amintise şi de părinţii ei… de durerea lor dacă… Într-adevăr, crezu că de data asta nu va mai fi scăpare, căci îşi da seama cât de ciudată era purtarea farmacistului care o lăsa să aştepte de mai bine de o jumătate de ceas fără s-o fi întrebat ce doreşte… Dar în acelaşi timp, o oboseală atât de mare o cuprinse, încât îi era imposibil să se mişte. De altfel şi asta ar fi fost acum inutil. Era prea târziu. Dacă el anunţase poliţia, n-o va lăsa să plece…

— Vă rog, domnişoară, ce doriţi?

Prăvălioara era goală, farmacistul era în faţa ei, glasul era blând.

Cu uimire, Ana întrezări chiar o emoţie în glas. Şi deodată Ana îşi auzi propriul ei glas:

— Te rog să-mi dai o cutie de morfină.

Un glas umil, simplu, inconsistent.

— A da, asta e, spuse farmacistul şi rămase nemişcat în faţa Anei.

Exclamaţia lui fusese uimirea omului care e surprins că a ghicit ce i se va spune. Acum o privea pe Ana larg, cu tristeţe.

— E pentru o prietenă bolnavă, şopti Ana, încurcată. I se părea că-l cunoaşte demult de tot pe omul acesta. Se simţea atât de obosită, atât de deprimată, privirea omului era atât de cunoscută, încât Ana se aşeză din nou pe scaun şi începu să plângă.

— E pentru dumneata, spuse omul. Pentru ce minţi?

— Nu, pentru o prietenă.

Se făcu linişte, Ana plângea încă nervos.

— Uite ce e, te rog să-mi arăţi că n-ai semne de injecţii. Ar fi mai bine să mori imediat decât să faci aşa ceva… tocmai dumneata.

Ana se făcu palidă. Îl privi cu spaimă. Erau singuri, absolut singuri în prăvălie.

— Dacă este pentru altcineva, îţi dau imediat, şopti omul.

Brusc, Ana se aplecă şi-şi ridică rochia până sus, pe pulpă. Desfăcu ciorapul. Piciorul apăru curat, pur.

Omul care îi sta în faţă se întoarse cu un gest tot atât de brusc şi se îndepărtă. Dispăru într-o odaie alăturată. În grabă, Ana îşi aşeză ciorapul şi rochia la loc. O transpiraţie uşoară îi umezise mâinile. Nu gândea nimic. Aştepta.

Farmacistul se întoarse. Avea câteva cutii în mână.

— Câtă îţi trebuie?

— Cât poţi. Cât mai multă. Sunt obosită.

— Cât ia pe zi?

— Cât îi dau. Minimum doi cenţi.

— Poftim. Şi te rog să mă ierţi. A trebuit. Cum ai intrat în magazin, am ştiut ce vrei. Credeam că este pentru dumneata. Eram înspăimântat la gândul… În fine. Câteodată se petrec lucruri curioase. Mi se părea că te cunosc, că ştiu. Dar ce faci e totuşi foarte periculos. Nu merită nimeni să rişti. Poţi fi prinsă…

Ana surâse.

— Pot să mai vin?

— Numai şi numai când nu se poate altfel.

Ana întinse mâna omului. El se aplecă, sărută mâna.

Era spre seară. Ana luă o trăsură. Se simţea epuizată. Nervii storşi de vlagă. Dusă de trăsură, de mersul liniştit al cailor, simţea că se odihneşte, că-i este mai bine. Căuta să nu gândească nimic.

Ajunsă aproape de locuinţa Zoei, în strada pustie şi cenuşie, văzu o umbră. O umbră uşoară care alerga. Era Zoe. Înfăşurată în hainele ei sărace şi cenuşii, abia atingând pământul, se grăbea. Ana o privea, uimită. O lăsase pe pat, iar acum o vedea în stradă, alergând. Când se mai apropie, în înserare, Ana îi putu vedea faţa şi se sperie. O faţă

albă ca varul, cu ochii atât de înfundaţi, încât păreau găuri mari, dând într-adevăr iluzia unui cap de mort. Ana simţi o durere în inimă. Îi era frică de imaginea asta, îi era frică să nu i se întipărească în minte, să nu şteargă prin violenţa ei celelalte imagini ale Zoei, atât de pline de viaţă şi de duh.

Nemaiputându-se stăpâni, Ana se ridică şi o strigă:

— Zoe!

Zoe se opri locului, speriată. Ana opri trăsura şi coborî. Se apropie de Zoe.

— Unde alergai?

— Spre tine. Credeam că m-ai uitat. Nu mai puteam.

Ana o luă de braţ. Se reîntoarseră împreună la Zoe. Abia ajunsă, Ana îi dădu morfina. O cantitate mai mare decât de obicei. Ascunse totuşi o parte din ceea ce căpătase la farmacie.

Zoe, fără să mai ia niciun fel de precauţii, îşi făcu imediat o injecţie în faţa Anei. Şi Ana văzu cum, în aceeaşi clipă, viaţa revine, miraculos, în faţa Zoei. Ca de obicei.

Şi iarăşi cunoscură câteva zile bune. Apoi banii se împuţinară într-atât, încât Ana începu să-şi vândă hainele din dulap.

Într-o zi Zoe îi spuse:

— Nu mai dăm bani pe chirie. Am găsit unde să locuiesc, în schimb, dau lecţii de pian la nişte copii.

Privirea Zoei avu ceva evaziv. Ana înţelese că Zoe minte, ascunde ceva, dar nu înţelese imediat ce poate fi. Cum ar fi putut sta într-o casă de oameni? Cum ar fi putut avea răbdare să dea lecţii la copii? Zoe era incapabilă să se gândească la absolut nimic altceva decât la morfină, când nu avea, şi să se odihnească, să respire câteva ceasuri după ce găsea cantitatea necesară. Dar, ca de obicei, Ana nu întrebă nimic. I se păreau atât de inutile, atât de ridicole detaliile vieţii, încât curiozitatea ei fusese total înlocuită printr-o aparentă linişte, liniştea omului prins iremediabil într-un destin care a întrecut ceea ce mintea poate înţelege.

Capitolul XXXVII

Şi de-abia mai târziu Ana află că Zoe nu locuia la nişte copii cărora le da lecţii, ci departe, la marginea Bucureştilor, într-un restaurant cu grădini de vară, unde seara cânta la pian pentru clienţi.

Zoe îi spuse într-o zi toate acestea, – i le spuse simplu, ca şi când Ana le-ar fi ştiut din totdeauna. Şi Ana nu răspunse nimic. Erau obosite. Mărturisirile Zoei le făceau pe amândouă să simtă mai apăsătoare povara vieţii.

Restaurantul se afla în cartierul cimitirelor, sus, pe lângă Bellu. Aci avea o odăiţă ca o chilie. Abia încăpea în ea. Uşa se deschidea lângă

pat. Un scaun, o masă şi un cuier completau mobilierul. Seringa şi morfina le purta cu ea ziua întreagă în geantă.

O grădină mică, câteva chioşcuri, o estradă cu un pian. Clienţii, mai întotdeauna din mahala, oameni de serviciu, dricari, cioclii şi pietrarii cimitirelor ori ceata de rude de-ale mortului proaspăt, care veneau după înmormântare să mănânce ceva. Chioşcurile erau din zăbrele de lemn de brad; pe ele se urcau zorele cu flori sărace.

Zoe se apropiase de pian cu spaimă. Aşezase mâinile pe el ca pe ceva înfricoşător. Simţise un fior şi o uimire ca în faţa odăilor în care intri după zeci de ani şi le găseşti neschimbate. Sub degetele ei, clapele sunaseră straniu. Le încercase cu prudenţă, fără apăsări, stând în picioare în faţa pianului. Pianul răspunsese. Era docil, ascultător până la servilitate, până la contopire şi gata oricând să fie astfel. Degetele căutaseră un contact mai profund. Ecourile se deşteptaseră. Atingerilor mai adânci le răspundea un glas, sfâşietor, o lunecare în noapte, gemete, fiori de teamă în faţa adâncurilor prea negre. Clapele, găsite cu tremurături, descopereau răni nevindecate. Prinsă, Zoe se aşează brusc în faţa pianului. Mâinile înviară sunete demult ştiute. I se păreau chemări din mormânt. Şi deodată îşi aminti fraze întregi care demult, parcă din altă viaţă, îşi modulaseră plângerea. Erau veşnice, erau acolo. Lumea se pierdu. Nu mai existau decât melodiile care izvorau din degetele plimbate pe clape.

Timpul nu mai avea sens. O clipă, se putu crede atunci… Îşi aminti odaia din Leipzig… conservatorul… sanatoriul… doctorul… tatăl ei… Trecuseră şapte ani. Trecuse viaţa. În loc de concerte cu săli pline, elegante, cu briliante şi decolteuri, acum cârciuma mizeră, sordidă, la marginea oraşului. Oameni beţi, ordinari, suspecţi. Strada plină de cimitire. Somptuoase cavouri şi lespezi funerare… Moartea era aproape. Pândea. Era sfârşitul. Câte zile, câte săptămâni, câte ceasuri? Ah, orele acelea de sârguitoare exerciţii pe clapele albe! Ce va aduce moartea? Liniştea? Totala linişte?

Muriseră toţi. Tatăl ei, mama ei, Traian… Îi revăzu, panopticum nemişcat, înspăimântător, de monştri morţi. O aşteptau acolo. Îi era groază de vreo reîntâlnire în lumea umbrelor.

„Iartă”, strigase Dumitru Mihalcea Vrânceanu, tatăl ei, şi ea, Zoe, ieşise din odaie, îngrozită, fără să fi putut ierta.

Dorin aştepta şi el. Ceilalţi toţi vor sosi şi ei. Nimeni nu va lipsi. Îl revedea pe André de Bozas, înalt, cu privirea lui eroică, cu mâinile lui de arhanghel… Zoe se cutremură. Accente de deznădejde izbucniră din pian. Evocări, rugăminţi, strigăte. Miraculoase, melodiile soseau la viaţă, străbătând stratul greu al anilor. Apoi melodiile cunoscute nu o mai mulţumiră, nu erau destul de intim legate de ea. Căuta în pian ceva ce trebuia să fie numai al ei. Luată de o inspiraţie înaripată, mâinile alergau. Îşi da seama că, dacă ar fi avut puterea să reţină şi să

scrie ceea ce improviza, comoara melodiilor lumii s-ar fi împlinit cu un cântec nou.

Târziu îşi dădu seama că o bucurie stranie, bucuria marilor izolări şi a totalelor satisfacţii, se dezlănţuise. Ridică privirea. Văzu în jurul ei mesele restaurantului, chioşcurilor, estrada, toate de lemn ordinar. Pomii în grădină îşi legănau coroanele pline de frunze cu o desăvârşită nobleţe. Brusc sfârşi melodia, înălţând-o într-un strigăt. În pian, coardele se stinseră cu spaimă, cu vibraţii de nervi bolnavi, exasperaţi.

Zoe se întoarse către cârciumăreasă şi bărbatul ei, care se apropiaseră să asculte:

— Îmi trebuie note, spuse. Să-mi daţi bani. Ce ştiu eu nu este pentru aci. Au apărut lucruri mai moderne.

— Aşa ne gândeam şi noi. E cam de înmormântare ce cânţi dumneata. Şi aici, de, vine omu' să mai uite, să se mai înveselească. Dar văd că ştii să cânţi repede.

— Ştiu. Nici n-aţi mai avut o artistă ca mine! spuse Zoe, păstrând lăuntric orice surâs.

Îi făcea plăcere această batjocură.

— Dacă voiam, puteam să cânt şi la centru, nu?

— Da centru se cere acum orchestră. Pianul nu mai e modern.

— Da, adevărat. Pianul nu mai e modern.

Şi Zoe închise capacul negru.

Ziua, Zoe era liberă, chiar dacă soseau clienţi, dar în după-mesele de duminică trebuia să cânte. Dimineţile, Zoe le dormea până târziu, obosită fiind de serile din ajun, petrecute până aproape de zori fără somn, la pian. Când se deştepta căpăta de mâncare. Apoi imediat pleca spre Ana să ia morfina pe care Ana o găsise.

Cu rochia săracă peste măsură, lipită de corpul ei slab, sosea încet. Intra prin scara din dos. Amândouă se temeau de părinţii Anei. Ei nu-i spuneau nimic, dar privirile lor, reci şi îngrijorate, o tulburau. O politeţe corectă, distantă, era tot ce arătau când o întâlneau pe Zoe în casă. Ana le dăduse oarecari desluşiri, care se ţineau prea puţin în picioare: că Zoe pierduse averea, păcălită fiind de oameni de rea credinţă, că e bolnavă, că dă lecţii de pian… Dar în faţa privirii mamei ei, Ana nu mai încercă nici atât.

Acum, de câtva timp, Lucia Stavri evita orice discuţie cu Ana în privinţa Zoei. Dacă Ana îi pronunţa numele, mama ei schimba vorba. Părea hotărâtă să rabde. Dar cât timp va dura această răbdare chinuitoare? Ana se simţea stingherită în faţa mamei sale. Ana găsea încă la ea în odaie, puse în evidenţă, gazetele în care, cu mari detalii senzaţionale şi fotografii, erau tipărite reportaje asupra prigoanei duse împotriva traficanţilor de morfină.

Şi zilele treceau, iar hotărârea ei de a duce chinul căutării de

morfină până la sfârşit nu slăbea. Obsedată de goana aceasta, spaimă şi oboseală, trăia aproape mecanic. Şi mila i se anihilase. Ca un animal fugărit. De câte ori auzea paşi pe stradă în urma ei, credea că cineva vine s-o aresteze.

Unul din lucrurile dificil de rezolvat practic era problema fiolelor de morfină, goale. Zoe, când sosea, îi aducea înapoi stocul de fiole goale, căpătate pline în ajun. Nu avea nici putere, nici timp să le azvârle. Ana nu mai ştiu ce să facă cu ele. Îi era teamă să le azvârle la gunoi, îi era teamă să le azvârle în stradă şi nu avea nici ea timp să meargă departe cu ele ca să se piardă urma celui ce le-ar fi azvârlit. Se adunau la ea în odaie în toate sertarele, în toate cutiile, mărturie vie a ocupaţiei. Se temea de o percheziţie. Un adevărat coşmar şi asta.

Apoi Ana observă de la un timp, cu toate că Zoe aducea mereu fiole goale, că ele se împuţinau acum la ea în odaie. Mai atentă, după câteva zile înţelesese: părinţii ei, în ascuns, îngroziţi desigur şi ei de spaima pericolului, o ajutau. Ei luau fiolele goale. Ana a văzut şi a înţeles: o parte din fiole le pisau şi le îngropau în grădină, o altă parte, făcute pachet, le luau seara şi, mergând aşa la plimbare, le lăsau în drumurile lor, mereu altele, ori, departe, le azvârleau în apele Dâmboviţei.

Recunoştinţa Anei a fost şi plină de milă şi de cutremurare. Îi era milă de părinţii ei ca de nişte copii care muncesc prea greu în loc să se joace. Solidaritatea lor cu ea în clipa asta grea a vieţii ei, încrederea lor în ea, îi conferi Anei un simţ al responsabilităţii pe care o avea faţă de ei. O dată, vreodată, trebuia să-i răsplătească. Acum, Ana umbla după morfină ca un somnambul, cu hotărârea omului care a decis să ducă până la capăt un lucru.

Ana cunoştea pasul Zoei, uşor ca al unei umbre, apoi bătaia în uşă, prudentă şi misterioasă ca o şoaptă. În fiecare zi, după masă, Zoe intra. Ochii mai întâi. Păreau că intră singuri, cu luciul lor extraordinar, şi totuşi adânciţi într-o astfel de tăcere, încât te înspăimântau ca o veste rea. Apoi gura, şi ea atât de tristă, încât părea că niciodată nu spusese vreun cuvânt.

Zoe se aşeza pe marginea patului. În gest era umilinţă. Se simţea obosită. Drumul era foarte lung de la restaurant la Ana. Şi Ana nu putea merge acolo: căutarea morfinei îi lua tot timpul. Îi dădea numai doza necesară pentru o zi. Zoe nu era în stare să se stăpânească. Dacă i-ar fi încredinţat o cantitate mai mare, ar fi întrebuinţat-o imediat, cu însetare, cu deznădejde. Numai duminica, pentru că Zoe nu putea veni la ea, Ana se ducea până acolo. Astfel cunoscuse şi ea locul unde sta Zoe.

Imediat ce erau împreună, Ana simţea o bucurie. Îi era bine lângă Zoe. Orice umbră de urât dispărea. Existenţa nu mai era monotonă şi

banală. Se simţea vie, prezentă, plină de posibilităţi nebănuite şi trăind într-un climat înalt de eroism şi abnegaţie. Se simţea pură şi inflexibilă. Hotărârea ei de a lupta nu slăbea. Îşi spunea: „Dau atâta putere pentru morfină!” Dar imediat ştia că nu pentru morfină, ci pentru dragoste şi milă. Zoe îi povestea tot felul de lucruri, căutând s-o înveselească şi Ana nu putea desluşi partea de adevăr, de fantezie şi de humor în verva, uneori sarcastică, a Zoei.

Ceea ce însă o neliniştea pe Ana era faptul că din povestirile Zoei înţelese că acel cârciumar la care sta începuse să-i facă curte, iar nevasta cârciumarului devenise geloasă. De altfel, acolo, clienţii, mai toţi, făceau propuneri.

— Ce-ar găsi plăcut la mine, surâdea Zoe, arătându-se cu un gest uimit. Sunt slabă de nu se mai poate. Un schelet. Credeam că măcar acum să fiu lăsată liniştită. Dacă ar şti ce gândesc când îi văd cu ochii lucioşi şi mâini care abia se stăpânesc! Mă admiră toţi clopotarii, toţi cioclii, toţi antreprenorii de pompe funebre. O fatalitate! Ah, ce oameni! Unu a învăţat singur franţuzeşte, dar, sărmanul, pronunţă aproape fonetic. Nu se poate înţelege absolut cu nimeni, în schimb poate citi. Îl ştie pe Baudelaire aşa, rostit literă cu literă, pe dinafară. Dacă l-ar auzi bietul Baudelaire cred că ar înnebuni! Şi omul se crede superior, îi dispreţuieşte pe ceilalţi clienţi ai restaurantului. E amorezat de mine. Îmi declamă în franţuzeşte, cu originala-i pronunţare, în timp ce eu cânt la pian.

Anei îi era teamă. O ştia acolo singură. În fiecare zi, când o vedea apărând, avea un suspin de uşurare.

Va ţine minte după-masa aceea când, în odaia de sus, în hol, venise Lucia Stavri, mama ei. Intrase, o privise pe Ana în tăcere, apoi o întrebase cu bruscheţea aceea care ascundea efortul pe care-l făcea de a vorbi într-o clipă penibilă:

— O aştepţi pe Zoe?

— Da.

— Te rog să priveşti biblioteca şi te rog să observi câte cărţi lipsesc…

Ana privi şi, într-adevăr, îşi dădu imediat seama că biblioteca se golise mult şi totodată înţelese şi ce s-a întâmplat. Şopti:

— Lipsesc?!

— Da. Situaţia a devenit imposibilă. Te rog să n-o mai primeşti la noi în casă.

— Mamă!

— A întrecut măsura! Vine şi fură ca să vândă.

Ana simţi că se face palidă. Găsi puterea să spună desluşit:

— I le-am împrumutat eu.

— Le-a găsit tatăl tău la anticari, vândute. Că doară nu le-ai dus tu la anticari!…

— Mamă, credeam că m-ai înţeles şi că, într-un fel, mă ajuţi.
— Ca să cumperi morfină?
— Da, ca să ajut pe cineva, o prietenă bolnavă în ultimul grad.
— Frumoasă prietenie!
— Nu m-a atins cu nimic urât.
— Ştiu. Asta ştiu.
Dar glasul Anei se avântă:
— Nu regret nimic din ce-am făcut şi, din respect pentru ea, am devenit conştientă de pericolul în care mă aflu şi nu m-a atins nimic. Pericolul ăsta există pentru oricine, oricând. Eu, prin ea, l-am evitat pentru totdeauna. Ştiu că înţelegi ce spun acum şi aş cere să-mi respecţi efortul pe care îl fac pentru această fiinţă, nu şi pentru ceea ce face. O iubesc prea mult pentru ca s-o încarc cu aşa ceva. Într-un fel, poţi să-i fii recunoscătoare… Ce contează câteva cărţi! Gândeşte-te că aş fi putut să le iau ca să-mi procur mie morfină, dar îţi repet: sunt imună, total imună, şi mândră de aceasta.
Lucia Stavri deschisese ochii mari de tot, păru că vrea să răspundă, dar brusc ieşi din odaie.
Nici nu dispăruse Lucia Stavri din odaie şi Zoe apăru pe scări. Ana o văzu mai palidă ca de obicei, uşoară, ireală. Se apropie de Ana şi şopti:
— Eh! am luat cărţile…
— Ştiu. Taci.
Şi Zoe mai şopti încă, mai mult ca pentru ea:
— Lângă tine m-am odihnit de toţi oamenii…

Capitolul XXXVIII

Într-o după-amiază, în timpul unei călduri cumplite, obosită de alergături zadarnice după morfină, Ana intrase într-o cofetărie şi băuse un pahar de apă de la gheaţă. Era transpirată. Imediat îşi dădu seama că făcuse o imprudenţă. Un junghi i se aşeză în plămân, acolo unde acum câţiva ani avusese o pleurezie. Se simţise imediat prost.
Era într-o vineri după masă. Totuşi, cu tot răul, umblă încă aproape două ceasuri căutând şi, în sfârşit, epuizată, din nou transpirată, se hotărî şi merse la farmacistul cu prăvălioara mică, unde ştia că întotdeauna putea găsi o oarecare cantitate. De cum intră în farmacie, farmacistul o întrebă dacă nu se simte bine. Ana îi spuse că se simte rău, că altfel n-ar fi venit la el, şi-l rugă să-i dea morfină pentru două zile: sâmbătă şi duminică. Se întoarse apoi în grabă acasă, hotărâtă să se culce imediat şi să stea două zile în pat.
Noaptea i-a fost rău. Avea febră. Se simţea slabă, epuizată şi, dintr-odată, peste măsură de obosită, deprimată. Junghiul în spate stăruia.
Când Zoe sosi a doua zi ca de obicei, sâmbătă după masă devreme,

Ana îi dădu toată morfina căpătată.

— Trebuie neapărat să stau în pat. Mi-este rău. Mâine sunt toate farmaciile închise, iar eu nu pot veni până la tine. Sunt total istovită. Până luni mă odihnesc şi cred că voi fi bine. Am să pot ieşi.

Zoe luă dubla cantitate cu un gest grăbit. În clipa asta Ana regretă că i-a dat-o. Văzuse în ochii Zoei o aviditate, o flacără furişe. Îngrijorată, Ana îşi repetă rugămintea.

— Nu uita că am febră. Trebuie să stau în pat. Şi nici farmaciile nu sunt deschise. Vii luni după masă. Promis?

— Bine, bine.

Zoe plecă repede, ca de obicei. O tristeţe grea o cuprinse pe Ana. Zoe nu întrebase, nici măcar în treacăt, ce are, dacă-i este rău, cum răcise, ce simte. Afară de morfină, nu-i mai păsa de nimeni şi de nimic. Totul la ea se mecanizase, ca într-un straniu coşmar.

Rămasă singură, Ana închise ochii. O mare oboseală, o mare destrămare, o mare tristeţe. Un doliu în suflet. Totul era negru şi iremediabil. Ana căută să gonească gândurile rele, să nu se mai gândească deloc. Spre seară, febra urcă şi mai mult.

Ana trăi o lăuntrică plăcere simţind că are febră, că este grav bolnavă, că poate astfel răspunderile nu vor mai exista pentru ea şi, liberă, se va putea odihni, nu va mai trebui hotărât ce e de făcut. „După aceea”, se gândi Ana, „am să văd ce voi face” şi-şi dădu seama că „după aceea” însemna: după moartea Zoei. Se cutremură şi puse totul pe socoteala febrei. Totuşi, îşi da seama că e inevitabil, că sfârşitul se apropie. Totul era luat de o grabă vertiginoasă, irezistibilă.

De câteva zile tot ce făcuse pentru Zoe – goana după morfină împotriva oricărei oboseli – nu fuseseră decât gesturi mecanizate, lipsite de sinceritatea elanului generos. Cu violenţă, Ana hotărî că orice va fi, orice piedică, orice oboseală, o va ajuta totuşi, până la ultima extremitate. Tocmai pentru că se gândise la sfârşitul Zoei, voia acum să răscumpere, să nu cedeze, să nu cadă până la urmă. Până la urmă…

În noaptea aceea, Anei i-a fost rău. Avea febră şi fiori reci îi treceau prin şira spinării. Simţea că de data asta ceva grav se pregăteşte în corp. În noapte, în singurătatea întunericului, gândurile îşi aveau o acuitate exagerată. „Poate am să mor eu înaintea ei. Toţi au murit înaintea ei. E poate un blestem”, dar gândind astfel, Ana ştia că o face din pricina febrei, şi imediat se căznea să se facă bine, să se simtă sănătoasă. Ştia că lunea va trebui să alerge iar după morfină…

A doua zi, duminică, când abia se lumină de ziuă, o zi de palidă lumină, la ora când de-abia se destrămase întunericul, Ana, într-o semiconştienţă, obosită de noapte şi de friguri, auzi la uşa ei o bătaie uşoară. Tresări. Nu era cu putinţă! Bătaia se repetă şi semăna leit cu felul Zoei de a bate la uşă. O sudoare rece umezi fruntea Anei. Poate

că Zoe murise şi venea acum, aşa, să bată încet la uşă.

— Intră… şopti Ana, ca o încercare.

Dar uşa într-adevăr se deschise şi Zoe apăru, atât de palidă, încât Ana din nou, într-adevăr, crezu că e o apariţie. Faţa Zoei era de o paloare cadaverică. Şi ochii arătau atât de înfundaţi în orbite, încât făceau goluri negre, profunde. Intră binişor în odaie şi se opri aproape de uşă. Ana se aşeză în mijlocul patului, speriată.

— Zoe, ce e? strigă.

Zoe mai făcu un pas, clătinându-se. Se opri iar.

— Iartă-mă, Ana… nu…

— Nu mai ai morfină!

— De ieri dimineaţă… Nu mai pot.

— Aveai pentru două zile…

Slab, Zoe înălţă din umeri. Mâinile avură un gest umil de scuză.

— Mi-a fost rău… am luat. N-am dormit, n-am mâncat. Sunt pe drumuri. M-au dat afară de la restaurant.

— Pentru ce?

— Ea. Cârciumarul îmi da bani pe ascuns. Ea a înţeles…

— Şi unde ai să stai acum?

Zoe făcu un gest evaziv, apoi şopti:

— Astă noapte, am dormit la Ştefan…

— La Ştefan?

— Da. Înţelegi…

Într-adevăr, Ana înţelegea. Spuse:

— Acum ce facem? Mi-este rău. Sunt bolnavă.

Zoe îşi acoperi faţa cu mâinile. Era în mijlocul odăii, nemişcată. Deodată se prăbuşi în leşin. Ana sări din pat. O cuprinse în braţe, o ridică, o duse pe pat. Era uşoară ca un copil.

Zoe îşi reveni imediat şi deschise ochii. Se uită cu spaimă la Ana. Implorarea din ochii ei era insuportabilă, sfâşietoare. Ana simţi că preferă să moară decât să se împotrivească acestei mute rugăminţi.

— Mă îmbrac şi plec, spuse Ana. Să stai aci nemişcată. Dacă bate cineva la uşă, să nu deschizi. Au să creadă că dorm încă. Nimeni n-o să intre.

Ana se îmbrăcă în grabă. Mâinile îi tremurau. Simţea că e bolnavă, că are febră, dar totul i se părea fără însemnătate. Nu ştia ce va fi mâine şi cum va fi sfârşitul; dar în clipa asta, i-ar fi fost imposibil să asiste nemişcată la chinul Zoei. Îşi zvârli haina pe umeri, se încălţă, îşi aşeză oarecum părul şi, fără să se privească în oglindă, porni. Zoe era tot acolo, întinsă pe pat, nemişcată. Din timp în timp, pleoapele i se deschideau. Aceeaşi privire plină de implorări înspăimântate filtra printre gene.

Ana plecă. Aerul rece, curat, o izbi în faţă, ca o îmbrăţişare din altă lume. Strada era pustie. Cunoştea casa farmacistului cu care era acum

prietenă. Luă imediat o maşină, în câteva minute ajunse acolo. Dar lucrurile se complicară. Casa întreagă dormea, uşile încuiate, perdelele lăsate. Totuşi Ana sună de câteva ori insistent. O servitoare apăru la un geam de subsol, despieptănată, speriată. Când Ana îi spuse că trebuie să vorbească neapărat cu domnul, femeia o privi ca pe o nebună. Îi spuse să vină mai târziu Dar Ana insistă. Îi spuse că e ceva foarte urgent şi important pentru domnul farmacist, că trebuie să-l deştepte. Ana ştia că omul este însurat, că ceea ce face acum îi va strica posibilitatea de a mai cere uşor morfină…

Aştepta încă afară în poartă. Îi era rău. Totul se clătina. Peste câteva minute, farmacistul apăru. Era îmbrăcat cu o pijama, ochii roşii de somn, părul vâlvoi. Când o văzu pe Ana se sperie.

— Ce e? ce s-a întâmplat? Pentru ce vii aci? Ce-ai păţit?

— Iartă-mă, trebuia. Zoe e rău bolnavă. Îmi trebuie neapărat. Dacă nu capăt imediat, va fi imposibil de ascuns… Moare.

— Ţi-am dat vineri pentru trei zile.

— Da, dar a fost bolnavă…

— Eu cred mai curând că dumneata eşti bolnavă. Îţi dai seama în ce hal eşti? Te omoară! Eşti descompusă.

— Mi-a fost puţin frig. Dă-mi, te rog!

— N-am aci.

— Mergem la farmacie. Am un automobil în stradă.

— Acum?

— Te rog!

— Până la urmă, tot o să păţim ceva.

— Nu, nu ştie nimeni…

— Şezi. Vin îndată. Să iau o haină.

Când ajunse la uşă, se întoarse şi întrebă iar:

— Dar dumneata ce ai?

— Sunt răcită. Desigur puţină febră. O să-mi treacă. Omul o privea, dând din cap. Era şi milă şi dispreţ în gest. Dar se hotărî şi plecă.

Rămasă singură, Ana îşi dădu seama cât îi era de rău. Odaia se învârtea vertiginos. Nu-şi mai simţea trupul, părea inconsistent. O treceau sudori reci şi fiori o scuturau neîntrerupt. Câteodată i se părea că e pe punctul să aiureze. O surprindeau clipe de totală neatenţie, de pierdere de sine.

Foarte repede farmacistul se întoarse. Părea supărat. Probabil se certase cu soţia lui, gândi Ana. Fără niciun cuvânt, ieşiră împreună şi se suiră în automobilul care aştepta. Pe drum omul întrebă:

— A luat totul din prima clipă, probabil…

— Da, desigur.

— Şi ai de gând să te mai ocupi mult timp de lucrul acesta?

Ana înălţă din umeri.

— Nu ştiu. Cât oi putea.

— Şi apoi?
— Nu ştiu. Cum o vrea Dumnezeu.
— Ţi-e rău?
— Da.
— Ai febră?
— Cred că da.
— Nici nu-şi dă seama că te omoară.
Ana îşi îngropă faţa în mâini.
— Nu mai pot… şopti.
Farmacistul îi luă mâna într-a lui.
— Vai de mine, ce febră!
O mângâie pe frunte.
— Să ştii că niciodată n-am auzit o astfel de poveste. Nu te înţeleg. Nu pot înţelege. Pe ea, o priveşte… dar dumneata? Şi nu ajuţi cu nimic. Îi întreţii agonia…
— Taci! Nu pot altfel.
— Cum are să se sfârşească povestea asta?
— Nu ştiu.
Ana închise ochii. În faţa gândurilor îi sta Zoe, aşa cum o lăsase în odaie: întinsă pe pat, palidă, cu ochii închişi, ca o moartă. Profilul era de o puritate de vis. Părul bogat dezgolise urechile mici şi fine ca nişte bijuterii. Sprâncenele negre, lungi, superbe, dădeau frunţii o nobleţe imuabilă.
Într-adevăr, o găsi pe Zoe în odaie, în aceeaşi poziţie, nemişcată. Când intră, numai ochii bolnavi se deschiseră. O privire atât de umedă, transparentă, încât părea sosită din abisuri de inconştienţă.
— Ai găsit? murmură gura.
— Da.
— Nu mai am putere. Să-mi…
Ana luă cutia cu seringa din poşeta mizeră a Zoei. Era fără alcool.
Maşinal, Ana căută chibrituri prin odaie. Dar glasul Zoei, sfâşietor, imploră:
— Lasă fleacurile. Repede, Ana! Mor!
Zoe se ridică şi, cu mâinile tremurătoare, îşi făcu imediat o injecţie. Ca de obicei, peste câteva minute întreaga ei fiinţă învie. Tenul se lumină, ochii căpătară viaţă, gura se deschise. Era parcă Lazăr chemat dintre morţi. Ana o privea cu uimire. Într-adevăr, un miracol. Deci, de atâta lucru depindea viaţa din Zoe! Cu atâta lucru viaţa putea fi chemată înapoi şi imediat întregul corp să fie iar plin de dorinţa de a trăi… Odaia se clătina. Ana se simţea pe marginea leşinului.
Şi pentru prima oară, Zoe îşi dădu seama că Ana e palidă.
— Ţi-e rău?
— Da.

— Ai găsit pe mai multe zile?

— Da. Trei.

— Ce facem?

— Îţi dau tot. Mâine nu poţi veni aci.

Ana îşi da seama ce risca, dar vorbea şi acţiona purtată de o forţă care o întrecea.

— Îmi dai adresa de unde ai căpătat acum? încercă Zoe.

— Nu. E inutil. Ţie nu ţi-ar da. Altfel te-aş fi trimis acum pe tine.

— Ai bani?

— Foarte, foarte puţini. Unde ai să stai?

— La Ştefan câteva zile, până te faci tu bine… Apoi om vedea. Şi acum. Trebuie să plec. Dă-mi, te rog, banii pe care-i mai ai. Mâine caut eu. Ca să te odihneşti. Pe urmă vedem noi ce putem face…

— Bine.

Şi Ana îi dădu ultimele sute de lei. I le dădu cu exaltare. Ar fi vrut să aibă mai mult, mii şi mii de lei şi să-i dea totul, grămadă.

— Culcă-te. Văd că-ţi este rău. Ai febră mare. Trebuie să plec. Să nu fii prea îngrijorată…

Zoe se pregăti să plece. Când a fost gata să iasă pe uşă, o privi pe Ana cu intensitate şi deodată se înapoie în odaie, se apropie de Ana.

Ana îşi simţi gâtlejul strâns de o mare emoţie. Ar fi vrut să o îmbrăţişeze, să plângă, s-o implore… Rămase în picioare în faţa ei. Zoe şopti:

— Îţi mulţumesc. Îţi mulţumesc că ai avut puterea să rămâi alături de mine şi că nu mi-e dat să plec încărcată de remuşcările că eu te-aş fi detracat. Îţi mulţumesc că nu m-ai trădat niciodată în inima ta şi că n-ai cerut de la mine ceea ce nu pot da. Ai fost unica mea bucurie şi-ţi mulţumesc că n-ai devenit unica mea remuşcare. Tu eşti altfel decât mine. Tu ai să vezi şi ai să trăieşti totul altfel decât mine. Tu vei depăşi tot ce n-am putut eu depăşi. Oamenii iubesc pentru ei. Tu m-ai iubit pentru mine. Să nu regreţi niciodată.

Zoe plecă fără măcar să-i dea mâna. Ana rămase singură. Se culcă imediat. O tristeţe mortală îi cuprinse tot sufletul, în febră i se părea că fusese vis: Zoe leşinată, farmacistul, răcoarea transparentă a dimineţii atât de curată încât păcatul părea imposibil… Odaia se legăna, se învârtea. „Ah, îşi spuse Ana, şi iluziile îşi au realitatea lor”, dar nu-şi dădu seama dacă ceea ce a gândit este important sau o prostie fără sens.

„Mi-e frig, îşi spuse, trage în odaia asta, am să răcesc”.

„Nu e nimic deschis, nu poate să tragă”, îi spuse alt glas, dar pe care Ana îl bănui că ar fi tot al ei.

„Ba da, e curent, reluă Ana, e un curent antisemit” şi jocul de cuvinte îi păru atât de stupid, încât se zvârcoli în pat, dar fără să poată râde. Îşi da seama că din ochi îi curgeau abundente lacrimi.

Plângea amar. „Aşa cum aş plânge în urma unui dric”, îşi spuse. Voi să-şi amintească ce ar căuta în urma unui dric şi cine ar fi putut muri, şi i se păru că merge aşa în urma Zoei, înapoi la restaurant, ca să cânte la pian.

„Merge cu dricul pentru că e cartierul cimitirelor, gândi Ana şi n-a avut altceva la îndemână decât un dric. Totul e simplu, foarte simplu şi nu trebuie plâns. Adineauri am fost la farmacist, am căpătat morfină, deci eu pot să fac ce vreau. Absolut orice vreau. Şi acum, dacă aş vrea, aş putea din nou să merg acolo, să-i cer şi mi-ar da. Dacă Zoe ar veni iar în odaie şi mi-ar spune: „du-te”, m-aş duce. Aş putea să merg la Ştefan, să stau cu ei… Acum dacă aş vrea, aş putea să încerc să mor. Scoţi din trup viaţa, o laşi să curgă. E foarte uşor. Trebuie numai să fii atentă ca, la momentul cerut, să opreşti scurgerea şi să aduci din nou înapoi sufletul când iese din trup, aşa cum trupul nu se confundă cu restul lucrurilor printre care trăieşte. O pieliţă subţire desparte sângele de revărsare. Şi sufletul are ceva ce-l izolează… Aş putea în tot cazul să încerc… Orice se poate”.

Auzi o bătaie în uşă. Tresări. Zoe se reîntorsese poate, îşi da seama că are febră mare şi că nu este stăpână pe ce gândeşte.

— Intră, spuse.

Şi într-adevăr, uşa se deschise, dar de data asta apăru în prag Lucia Stavri, mama ei. Părea supărată şi începu imediat să vorbească.

Întrucâtva, părea că evită s-o privească pe Ana, ca omul care a hotărât, călcând peste orice timiditate, să spună ce are de spus.

— Ana, voiam demult să-ţi vorbesc. Credeam că are să dureze câtva timp, aşa cum ai spus tu la început, de aceea nici nu ţi-am vorbit până acum, m-am prefăcut că nu văd nimic, că nu ştiu nimic, nu bănuiesc nimic. Dar acum nu se mai poate…

Ana simţi că inima îi bate tare.

— Viaţa noastră, din casă, a devenit imposibilă. Din principiu n-am vrut să mă amestec în viaţa ta. Mi-am dat seama că nu semeni cu mine şi că n-am dreptul să te forţez să fii aşa cum aş fi dorit poate să fii. Mi-am spus că prietenia asta pentru tine va fi o experienţă… că singură îţi vei da seama de inutilitatea efortului… această prietenie asupra căreia de la început, din prima clipă, nu m-am înşelat. Niciodată presimţirile mele nu mă înşală… În fine, aşa a fost să fie, dar acum ai întrecut măsura. Am ajuns să cred că te-a hipnotizat! Dacă ţi-ar cere să omori, ai face-o! Nu-ţi este teamă de nimic, milă de nimic, în afara ei. Tatăl tău a vrut demult să-ţi vorbească. Nu l-am lăsat eu. Tot aşa: am vrut să înţelegi singură. Dar tu n-ai margini, nici echilibru. Cum? Te-ai hotărât să-ţi treci viaţa satisfăcând slăbiciunile, ca să nu spunem viciile, unei isterice?

— Pe mine nu m-a atins cu nimic, încercă să răspundă Ana, sperând că asta e încă grija mamei ei.

— Ştiu. Slavă Domnului! De tine nu m-am îndoit niciodată, spuse Lucia Stavri cu simplitate. Te cunosc, adăugă, surâzând trist. Tocmai pentru că ştiam că de tine nu se poate atinge aşa ceva, te-am lăsat. Am primit scrisori anonime. Dar n-am crezut. Ştiam.

Sângele Anei îi vâjâia în urechi cu violenţă. Glasul mamei ei îi sosea depărtat, ca învăluit în vată.

— Dar, continuă Lucia Stavri, viaţa ţi-o poţi strica şi altfel decât luând morfină. Nu vezi în ce hal trăieşti? Te-ai gândit vreodată la asta?

Ana nu avu putere să răspundă că da. O oboseală curioasă o cuprinse deodată. I se păru că se despărţise demult şi iremediabil de Zoe, că n-o va mai revedea niciodată, oricât de dor îi va fi de ea, oricât de aprins ar fi dorit s-o vadă, şi că mama ei vorbeşte inutil, martirizând-o. Ar fi vrut să închidă ochii, glasul mamei să nu mai răsune şi să adoarmă. Ar fi vrut să plângă, să plângă infinit de mult… „Totul a fost consumat", îşi spuse.

Dar cuvintele mamei nu se opreau şi păreau un rechizitoriu făcut după pedeapsă.

„Remuşcări nu am", îşi spuse Ana şi închise ochii.

— Zilnic când pleci mă întreb dacă n-ai să fii prinsă. Te-a văzut lumea în toate colţurile Bucureştilor, alergând, bezmetică. În cele mai suspecte cartiere, şi în relaţii cu oameni tot atât de suspecţi, oameni care, într-o bună zi, pentru un şantaj, pot chema poliţia. Ai cheltuit până şi ultimul ban care ţi-a fost dat pe mână, ţi-ai vândut din dulap şi haine şi rufe, fără măcar să te gândeşti dacă sunt sau nu ale tale, căci, în definitiv, tatăl tău a muncit pentru tot ce avem. Repet: mereu am crezut că se va termina. Chiar eu, şi asta ţi-o spun ca să nu crezi că acum vorbesc din răutate, i-am dat bani când mi-a cerut.

— Ţie?… ţi-a cerut?…

— Da, mie. Oricui. Bineînţeles că mi-a cerut! Sau crezi că se poate opri? Face orice. Te va omorî fără măcar să-şi dea seama că o face, fără să-şi dea seama cât ai iubit-o. Dacă nu te-aş cunoaşte, aş fi putut crede orice despre tine. Ce vă leagă? Nu vezi că eşti răcită, Zoe ştie lucrul acesta şi totuşi vine la patru dimineaţa, îţi joacă o comedie, te scoală din pat şi te trimite pe drumuri cu febră, ca să aibă o porţie dublă! După ce ai plecat, am intrat la tine ca să văd ce-i cu tine, auzisem zgomot şi am crezut că-ţi este rău. Am găsit-o aci şi ce crezi că a făcut când m-a văzut? A găsit puterea să-mi ceară bani pentru o chirie neplătită. Cică îmi va da banii la vânzarea unor terenuri din Covasna… în fine, poveşti ştie ea multe…

Ana suferea peste măsură. De la un timp, simţea că din nou gândurile îi vin fără şir, aduse de febra prea mare. I se părea că şi glasul mamei ei tot din pricina febrei îl aude. Închise ochii. Dar glasul continua. Acum însă Ana nu mai percepea decât un vuiet fără sens.

— Acum s-a terminat, şopti Ana în delir, inconştientă. E moartă…

Glasul mamei ei se opri brusc şi, pentru Ana, pauza a fost ca o adiere de răcoare peste fierbinţeala din trup şi suflet.

— A murit… şopti încă o dată Ana fără voia ei, cu o neaşteptată luciditate interioară şi nerecunoscându-şi glasul.

— Ana!

Era spaimă în glasul mamei ei. Ana căută să se stăpânească. I se părea ridicol că vorbeşte aşa fără şir.

— Mi-e rău, şopti.

Simţi mâinile mamei ei care o pipăie pe frunte, pe gât, pe piept.

— Ce ai? Ai febră? Vai cum arzi!

— Nu-i nimic, mamă. Dacă mi-ar spune „Du-te”, aş pleca iar. Dar acum s-a terminat: a început altceva. Acum ne întrecem: ori ea, ori eu…

Lucia Stavri îşi da seama că Ana aiurează, totuşi nu se putu stăpâni să întrebe:

— Ce?

— Să murim, şopti Ana. E foarte uşor. Eu ştiu. O să înveţe şi ea.

— Ana, taci! Aiurezi.

— Da, aşa simt şi eu. Nu ştiu ce vorbesc.

Şi lacrimi mari curseră din ochii Anei.

— Nu te supăra pentru tot ce ţi-am spus, şopti Lucia Stavri, ştiu că o iubeşti, dar dacă ai şti cât am suferit şi eu! Nu mai pot să te văd chinuindu-te. Şi mie mi-e milă de ea… dar te omoară!

Lucia Stavri plângea. Ana ridică încet, cu greu mâna, care i se păru desprinsă din umăr şi că se mişcă singură şi-şi făcu semnul crucii.

— Şi acum, niciodată să nu mai vorbim despre asta, despre ea.

În odaie se făcu o linişte atât de deplină, încât Ana se cutremură.

În clipa asta înţelese că este adevărat tot ce vorbise, că într-adevăr lucrul se împlinise. Simţea abisuri negre deschise în faţa ei, care o trăgeau.

— Să nu mă laşi singură, mamă. Să stai cu mine…

Se agăţă de mama ei cu disperare, dar adâncul o chema…

Şi după aceea Ana nu-şi mai aminti de nimic. Căzu într-un gol negru, fierbinte, în care se lăsa dusă. Puterea ei de viaţă se scurgea din trup cu durere, într-un vârtej ameţitor.

Capitolul XXXIX

Când se deşteptă, i se păru că este cu ani şi ani înapoi, în timpul războiului, copil încă.

Aceeaşi odaie, aceiaşi părinţi, un miros pătrunzător şi dulceag de gaiacol, un pahar de apă molcomă la căpătâi.

Pe urmă îşi aminti totul, dar în suflet îi stăruia acum o linişte

nemişcată. Absolut totul devenise străin şi depărtat. Văzu faţa mamei ei slăbită, aplecată asupra ei cu emoţie.

— Mamă!

— Ana…

— Mamă…

— Taci, să nu te oboseşti.

Îşi amintea încă de abisuri negre, înfricoşătoare, prin care rătăcise.

Căutase cu mâinile parcă lumina ca să se întoarcă, şi revenise apoi în locul aceluiaşi suflet, aceluiaşi trup al lumii acesteia de pe pământ. Se simţea slabă, se desprinsese de ea tot ce-i îngreuiase sufletul şi trupul. Acum era aproape fără niciun gând, iar cele rămase erau şi ele aeriene, inconsistente şi, mai ales, simţul de răspundere al vieţii de până atunci îi lipsea. Desprins şi el ca un fruct prea copt şi căzut alături de trup, separat, străin şi în imposibilitate de a mai fi alimentat de gânduri, de fiinţa ei.

Trecură zile. Anei i se păru foarte natural să nu mai afle nimic despre Zoe. Singurul lucru pe care-l ştia perfect era că totul se terminase. Cum? N-ar fi putut spune, dar îşi da seama că dacă „totul" n-ar fi fost terminat, n-ar fi putut fi atât de liniştită, cu deplina linişte a omului care şi-a împlinit datoria până la urmă, până la ultima posibilitate.

Câteodată o simţea pe Zoe aproape, ca o mângâiere. Ceva imaterial şi totuşi concret, ca o atingere. Îşi cuprindea faţa în mâini şi sta aşa o clipă. Atunci credea că fusese totuşi cu ea.

Convalescenţa a fost lungă. Se simţea obosită, cu toată oboseala anilor din urmă. Sta ziua întreagă nemişcată şi niciun impuls, nicio dorinţă nu o aprindea. Rar, din timp în timp, o înfricoşa gândul că poate, odată cu sănătatea regăsită, să nu fie cumva din nou cuprinsă de sensul zădărniciei vieţii ei. Ar fi dorit să poată lucra cu mâinile, să frece scândurile, să care pământ, să taie lemne, să facă paturi în spitale.

Într-o zi înţelese că mama ei vrea să-i spună ceva. O vedea ocolind stângaci, cu încercări dibuite.

— Mamă, vrei să-mi spui ceva?

Cu o privire mirată, Lucia Stavri recunoscu.

— Da, Ana.

— Poţi vorbi acum. Am putere.

Ana ştia că nu va simţi nimic, că totul fusese consumat.

— Poate ar fi trebuit să mai aştept. Totuşi, e datoria mea…

— Poţi vorbi.

— Voiam să-ţi spun… Uite… Nu mult după ce te-ai îmbolnăvit… Zoe a murit… A iertat-o Dumnezeu.

Ana nu spuse nimic. Nu făcu niciun gest şi n-ar fi putut spune ce simte.

— Bine, mamă. Îţi mulţumesc, şopti mult mai târziu.

Intimidată, Lucia Stavri nu ştia ce să mai spună. Era nemişcată în picioare, în faţa Anei, care sta întinsă pe canapea. Ana închise ochii, dar nu simţea nimic, absolut nimic.

— Cum ai aflat? întrebă mai mult pentru mama ei decât pentru ea.

— A venit Ştefan Banea. Voia să vorbească cu tine. Mi-a spus.

Ana îşi aminti de ligheanul cu mangal, care reuşise atâta vreme s-o înspăimânte, s-o chinuie.

— Cum a murit?

— De o infecţie tetanică. Îşi făcea injecţiile chiar prin rochie, fără nicio precauţie de dezinfecţie. Locuia la Ştefan. El a dus-o la spital, la Colţea. Ţie ţi-era rău, foarte rău. N-am putut să plec de lângă tine. N-am putut să fac nimic pentru ea. Nu mai ştiu nimic. Ţi-a lăsat Ştefan o scrisoare însă…

— De la ea?

— Nu, de la el.

— O ai?

— Da.

— Ai să mi-o dai?

— Da.

Lucia Stavri plecă. Ana rămase nemişcată. Era liniştită. Totul fusese consumat. După câteva clipe, mama ei se întoarse, îi dădu scrisoarea închisă. Ana o deschise imediat. Discretă, mama ei se retrase din odaie. Ana recunoscu scrisul lui Ştefan.

„Ana,

Mi-e greu ca tocmai eu să fiu nevoit să-ţi scriu scrisoarea asta. Zoe s-a prăpădit astă-noapte. O infecţie, un tetanos. Nu s-a putut face nimic. Era la mine. Am dus-o la spital la Colţea. Acum n-are nici cine să-i ridice trupul. Să nu aibă nici moartă parte de o soartă de creştin, nici sicriu, nici mormânt? Eu n-am niciun bau. Va servi studenţilor la disecţie, – oasele risipite cine ştie unde. Nu pot face nimic. Te rog pe dumneata să faci acest din urmă bine pentru ea. De data asta, într-adevăr cel din urmă bine: un loc de odihnă.

Îţi sărut mâna cu tot respectul ce ştii că ţi-l port.

Ştefan Banea”

Scrisoarea nu avea niciun fel de adresă şi nici dată.

Când Lucia Stavri se întoarse în odaie, o găsi pe Ana tot nemişcată, în acelaşi loc. În mână ţinea scrisoarea deschisă.

Ana întoarse faţa către mama ei. Întrebă:

— Ai citit… scrisoarea asta, mamă?

— Nu… Ştii bine…

— Citeşte şi tu, te rog.

Când termină, faţa Luciei Stavri era profund deprimată. Bâigui:

— Dacă aş fi ştiut… dacă…

— Nu face nimic, mamă. Aşa a fost să fie.

— Dumnezeu s-o ierte pe ea şi pe toţi cei care au păcătuit faţă de ea.

Ana nu adăugă nimic. Totul i se părea fad şi inutil.

Capitolul XL

După aceea, viaţa reîncepu ca de obicei. Zile şi nopţi şi iar dimineţi limpezi, victorioase şi iar asfinţituri roşii, cu înserări melancolice.

La Zoe se gândea foarte rar, şi niciodată nu-şi putea imagina că murise. I se părea mai repede că fusese între ele o înţelegere tacită, de provizorie dar lungă despărţire. Niciodată, în nicio clipă, Ana nu gândi că e reală moartea Zoei. Adesea, pe stradă, umblând i se părea că pe neaşteptate o va întâlni. Zoe îi va şopti: „Ştiam că numai aşa te puteam salva, dispărând din viaţa ta. Eu trăiesc. Ca un miracol. Exist".

Noaptea o visa adesea. Erau totuşi întâlniri din care Ana se deştepta mulţumită, uşurată şi cu o infinită milă pentru ce fusese.

Timpul trecea. Pentru Ana inutil. Se plictisea şi-i era ruşine de întreaga ei fiinţă şi de inutilitatea vieţii ei. Celelalte fete de vârsta ei se măritaseră, aveau copii, greutăţi, slujbe, munceau… Numai ea, Ana, călca pe pământ cu un pas nesigur. „Respir, trăiesc, mă mişc, şi nu ştiu pentru ce. Sunt inutilă şi mie şi celorlalţi".

De Ştefan Banea nu mai auzi multă vreme nimic şi nici nu-l mai întâlni. Numai pe el l-ar fi putut întreba, numai el ar fi putut crea în Ana certitudinea morţii lui Zoe. Dar Ştefan dispăruse şi el de tot.

Într-o dimineaţă citi în „Universul" un anunţ mortuar. Era al lui Ştefan Banea. Era scris „moarte subită" şi iscălit de „un grup de prieteni". Era indicat şi cimitirul şi ora înmormântării, dar Ana nu se duse. Se gândi că poate, mai târziu, va duce flori la mormântul lui.

„Şi acum, îşi spuse Ana, n-am mai rămas decât într-adevăr eu". Pieriseră toţi.

Şi, cu toată senzaţia de inutil şi de izolare în care Ana trăia, îşi da câteodată seama, cu uimire, că totuşi încă aştepta ceva. Era o stare simplistă, aproape infantilă, de aşteptare, de încredere inexplicabilă. Câteodată i se părea că, foarte curând, aşteptarea îşi va împlini făgăduinţa, izvorând din legănarea aerului, din lumina soarelui, din catifeaua neagră a nopţilor, din sclipirea stelelor… Împlinirea o simţea aproape ca o atingere. Credea că odată cu împlinirea asta, totul va fi mai uşor. „Aş fi în stare să mă mărit, sau poate să mă călugăresc, sau poate să plec în lumea largă pe jos… În tot cazul, totul va fi posibil şi uşor." Dar n-ar fi putut spune ce aşteaptă. Câteodată i se părea că poate însăşi moartea ei.

„De altfel, se prea poate ca într-o bună zi să mă sinucid, căci în

definitiv, multă vreme n-o mai pot duce aşa. Nu pot trăi fără să ştiu pentru ce trăiesc. Nu pot".

Dar gândul sinuciderii i se părea abject, repulsiv, de cea mai proastă calitate şi inutil. Mai ales inutil.

Părinţii ei îi propuseseră să plece din nou în străinătate. Ana refuză. Schimbările pe care le afli plimbându-te de colo, colo, i se păreau Anei că nu pot aduce vreo înţelegere interioară fundamentală. Ce aştepta ea era de cu totul altă natură, calitate şi consistenţă.

„Nu vreau să mă distrez, nu mai vreau niciun fel de narcotic. Mi-a ajuns Zoe. Acum vreau să ştiu, să am puterea să înţeleg".

Într-o zi, pentru că Lina, servitoarea, după un avort clandestin contractase o infecţie şi avea dureri şi pentru că trebuia neapărat un doctor, Lucia Stavri o rugă pe Ana să telefoneze medicului familiei. Dar doctorul nu era acasă, îşi ţinea cursul la Facultatea de medicină.

Era grabă. Linei îi era rău. Ana plecă spre Facultate.

Era drumul făcut de atâtea ori de la ea acasă până la Zoe. Fiecare pas, o iluzie, o halucinaţie. I se părea că nu va merge la Facultate ci, fantomatic, se va îndrepta către casa Zoei. Va intra în curte. Va găsi grădina părăginită, casa cu geamurile fără perdele şi prăfuite… Va urca scările spre chioşc, va bate la uşă, va intra şi o va găsi pe Zoe acolo…

La un moment dat i se păru că într-adevăr nu se va putea stăpâni, atât de violent îi era dor de Zoe, de glasul ei, de privirea ei…

Dar Ana se reculese. Lăsase acasă pe Lina în pericol, în dureri…

Ana se grăbi. Ajunse la Facultate. Căutându-l pe doctor, rătăci pe sălile lungi. Deschise o uşă şi pătrunse într-o sală de cursuri, cu bănci goale şi o catedră. O tablă mare, neagră, ocupa aproape un perete întreg. Lângă tablă, în picioare, un schelet de o mărime potrivită. Un schelet gracil, cu umeri largi şi şolduri înguste… Capul cu orbitele mari… foarte mari…

Ana fugi. Inima îi bătea tare şi totuşi nu era spaimă, ci o profundă emoţie, iubire şi milă, o inutilă milă şi iubire.

Când îl găsi apoi pe doctor, nu-şi aminti îndată pentru ce venise. Abia după o clipă îi explică pentru ce-l căuta. Doctorul îşi luă pălăria şi o urmă pe Ana. Repede, duşi de un taxi, au fost acasă. Îl lăsă pe doctor în seama mamei sale, Lucia Stavri, iar Ana se duse de-a dreptul la ea în odaie. Se simţea atât de stoarsă de vlagă, încât i se păru că va leşina. Gândurile ei de disperare au fost anihilate de acea epuizare care o cuprinsese. Era ca şi cum, fiindu-i milă de durerea spirituală a Anei, trupul găsise acest mijloc, al oboselii, pentru a alina, a amorţi. O legănare în inconştient.

Istovită, se întinse pe pat, închise ochii şi aşteptă. Aşteptă să se potolească, dar în loc de potolire, deodată durerea inutilităţii, ca de foc, i se urcă în inimă, insuportabilă. Îşi zise: „Dacă nimic nu are sens,

pentru ce trăiesc? Şi dacă totul are sens pentru ce nu cunosc acel sens? Şi dacă totuşi există sens şi-l voi afla, atunci cum am să pot accepta un sens care permite şi durere, atâta durere, pe pământ? Şi acum şi mereu, cineva strigă de durere. Clipele de fericire nu scuză nimic. Şi Zoe, când lua morfină, uita de durere, cu toate că ei nu-i păsa decât de durerea ei, dar asta nu împiedica să existe durere. Da, da, cum poţi accepta un sens, când se cuprinde durere în acel sens? O finalitate perfectă scuză oare un drum plin de imperfecţiuni? Deci ar trebui să mă omor ca să curm totul. Acesta ar fi gestul logic al gândurilor mele. Dar dacă viclenia creaţiei, a vieţii, e mai teribilă şi moartea nu este un sfârşit, şi mă voi trezi după moarte implacabil legată de mine însămi, în eternitate legată de imperfecţiune şi conştientă de această imperfecţiune?"

Aci, Ana simţi o transpiraţie rece cuprinzându-i trupul.

„Aş putea totuşi să încerc să-mi curm zilele, ca să ştiu cum este şi acest lucru, dar încercând din curiozitate, laşitate sau eroism, eu ştiu sigur că prin acest gest voi adăuga durerii existente pe pământ: mama mea şi tatăl meu vor suferi înfiorător. Îi voi încărca eu pe ei cu această durere: ca să-mi fie mie mai uşor, voi face acest gest oribil şi murdar?"

Mila pentru ea, pentru Zoe şi pentru orice om care suferă, ce se înălţă în acea clipă în inima Anei, a fost sfâşietoare. O milă supraumană, milă pentru orice durere, ştiută sau neştiută, o milă care cuprinde şi o fierbinte şi neputincioasă dorinţă de a ajuta, de a uşura. Ar fi strigat de milă pentru durerile tuturor şi pentru durerea ei, s-ar fi sfâşiat de disperare că nu poate să şteargă de pe pământ orice nedreptate, orice durere, orice întunecare. Se simţea cu mâinile legate şi cu mila în mijlocul inimii, ca o rană dureroasă.

Ana coborî din pat şi alunecă pe jos. Aproape o îngenunchiere. Lacrimi abundente îi curgeau pe faţă. Împreună mâinile. Nu ştia cui să se adreseze. Era cuprinsă de o stare de disperare fără ţintă şi fără ieşire. Atunci îşi spuse sieşi, inimii ei. Îşi auzi glasul fierbinte şi solemn:

„Am să trăiesc ca să ajut. Măcar în mine să ştiu că e milă şi puritate. Orice durere alinată e totuşi ceva. Voi începe cu lucrul imediat posibil: cu mine. Nu mă voi despărţi de oameni niciodată. Orice-ar fi, voi răbda cu ei, împreună cu ei, solidară cu ei. Îi voi iubi oricum, crezând în ei până la sfârşitul zilelor mele. Chiar dacă aceasta nu va avea sfârşit. În vecii vecilor. N-am făcut eu viaţa. Eu nu pot decât s-o trăiesc în puritate. Restul nu mă priveşte. Mă depăşeşte. Întrebările care mă depăşesc, nu fac decât să mă slăbească şi să-mi pierd timpul. Măcar eu, începând de la mine şi imediat, să nu pricinuiesc durere".

Ana îşi simţi lacrimile curgând pe obraz, căzând pe mâinile ei împreunate într-o şoaptă mai aprinsă, aproape strigăt, ceru: „Dar

totuşi vreau să înţeleg, vreau să fiu fericită”.

Brusc se linişti. O linişte ca după hemoragie. Mâinile şi picioarele îi erau reci şi prea uşoare. Inconsistente. Se culcă din nou pe pat.

Nu-şi dădu seama dacă leşină, adoarme, sau moare… Simţea că alunecă într-un spaţiu ciudat… Şi visul, visul din totdeauna, se repetă. Alerga. Inima îi bătea repede şi tare, ca vrând să spargă încercuirea trupului. Bătea. Palpita. Cu fiecare pas, o bătaie a inimii.

Acum, în acest drum interior, drum al inimii, fericirea şi lumina erau pe aproape. Erau ale împăcării cu ea însăşi şi cu viaţa toată. Alerga: inima alerga. Şi din ce în ce, fericirea era mai aproape. Fericirea era o desăvârşită dragoste pentru omenirea întreagă. I se părea că aleargă acum în spaţii necunoscute, cosmice, că paşii o înalţă, o uşurează, o duc într-o lume supranaturală şi totuşi materială, reală. Alerga.

Atunci, în clipa aceea, se trezi. Ana nu deschise ochii. Rămase nemişcată, atenţia încordată înăuntrul ei. Nu-şi mai simţea trupul. Respiraţia îi era oprită. O clipă crezu că într-adevăr murise, dar, deodată, ca într-o cădere într-o dimensiune nouă, Ana cunoscu fericirea, adevărata fericire, fericirea esenţială. Anei i-a fost dat să cunoască perfecţiunea cuprinsă în inimă, iubirea perfectă pentru toţi oamenii. Ştia că e vie. Ştia că nu e vis, ştia că în fine fericirea nu este o iluzie, o beţie, ci starea naturală şi perfectă pentru orice om care o poate atinge prin iubire absolută, iubire pentru toţi oamenii. Căpătase totodată şi desăvârşită răbdare de a asista de acum înainte la desfăşurarea vieţii şi de a tolera viaţa cu toate defecţiunile ei întru depăşirea fiecărui moment. Perfect nu era decât efortul făcut pentru mai bine. Ştia că fericirea există din totdeauna, că fericirea o aşteptase, ascunsă în inima ei, ascunsă în puterea vieţii întregi, ascunsă în orice om şi că durerea nu este decât greşeala încercărilor spre mai bine şi dovada fără tăgadă a libertăţii omului. Într-adevăr, suntem liberi să greşim sau să nu greşim, să alegem între bine şi rău. Ana mai ştia că niciun cuvânt nu poate exprima sau înlocui această experienţă trăită, realitatea aceasta, găsită la limita extremă a fiinţei, o realitate care nu poate fi anihilată nici de moarte, nici de viaţă, existând dincolo de moarte şi viaţă şi cuprinzându-le totodată. Victoria în desfăşurarea legilor vieţii.

Ana îşi cunoscu perfecţiunea potenţială şi eternitatea. Ana cunoscu în ea puterea ascunsă în om, puterea reală a conştiinţei. Ana cunoscu puterea sublimă a vieţii şi ştia că ea, Ana, nu este o excepţie, ci că ce găsise ea, era patrimoniul tuturor celor ce vor să înţeleagă aceasta şi au puterea să caute: iubirea de oameni şi încrederea în nelimitata lor posibilitate de progres. Era sigură că oricine caută poate găsi acelaşi ideal şi acelaşi motiv pentru a iubi oamenii până la dăruirea vieţii lor.

N-ar fi putut spune cât a durat acea stare de înţelegere viu trăită

un ceas, două ori câteva secunde. Acum îşi auzea respiraţia grea, aproape ca la agonizanţi, care căuta să-şi facă iarăşi loc şi lua cunoştinţă din nou de trupul ei culcat pe pat, de fiinţa ei din totdeauna. Îşi dădu seama că într-adevăr, în puterea unei astfel de clipe se putea muri. Dar ea trăia. Abia acum trăia.

Şi nu-i mai rămânea decât, întoarsă din lumea întrebărilor, trăind printre oameni şi cotidian, să caute să-şi înalţe fiinţa până la nivelul acelei înţelegeri, dată ca un dar ei, ei care avusese curajul şi puterea să ceară să ştie.

Da, acum ştia. Legea perfectă există şi poate fi cucerită în fiecare clipă, de fiecare om. Ana acum putea trăi. Ştia pentru ce trăieşte. Mila rămăsese, dar fără disperare.

Şi-i mulţumi Zoei, ca şi cum şi ea, prin negaţie, o ajutase să găsească.

NOTE CRITICE

Selecţiuni din critica românească cu privire la:
Henriette Yvonne Stahl *Între zi şi noapte*,
Editura Contemporană 1942 şi Editura pentru Literatură 1968

«…Evident, în datele lui, după lectură, romanul pare oarecum senzaţional, cel puţin prin tehnica folosită de doamna Stahl, de-a ne divulga, dozat, cu abilitate, cu interes şi cu un fel de patos ascuns etapele tragediei Zoei şi dezlegarea misterului nefericirii ei.

Rezumată de noi, drama îşi pierde însuşi farmecul gradaţiei, însuşi omenescul şi rezonanţa lui, pentru lectorul care-o urmăreşte pas cu pas de la primele la ultimele pagini.

Virtuozitatea scriitoarei în această carte constă de-a ne face curioşi, de-a ne chinui, aşa cum chinuieşte eroina, de-a ne face să asistăm la toate ciudăţeniile, suferinţele şi nădejdile Zoei; căci Zoe este victima unui destin înfiorător, întrupat în monstruosul ei tată, care a siluit-o de mică, a internat-o apoi într-un sanatoriu de alienaţi, în străinătate, ca s-o readucă acasă cu nervii zdruncinaţi, cu viaţa distrusă şi cu pecetea oficială că a fost într-o casă de sănătate. În subconştientul ei feminin, Zoe, fiind tânără, ar vrea să se rupă de trecut, să se smulgă din odioasa ei tragedie, să trăiască aşa cum i-ar porunci puritatea ei firească, nealterată de un act la care n-a participat, să-şi afle fericirea prin dragoste.

. . . . . .

Tehniceşte foarte abil construit, romanul *Între zi şi noapte* este un semn de obiectivitate, de putere de-a stăpâni un material foarte dificil şi de-a depăna cu multă măiestrie momentele unei existenţe atât de patetice cum este a Zoei.»

Pompiliu Constantinescu,
Din *Scrieri*, vol. 4, Editura MINERVA, 1970.

*
* *

«…Romanul *Între zi şi noapte* (1942) atinge punctul cel mai adânc al sondajului psihologic pe care îl întreprinde literatura Henriettei Y. Stahl. Ana Stavri, o tânără fată de o puritate interioară ieşită din comun, se aseamănă cu unele personaje feminine dostoievskiene (Aglaia Epantşkin, Katia Ivanova). Ca ele, caută cu o încordare sufletească supraumană desăvârşirea morală în devoţiuni supreme. Devenită prietena Zoei Vrânceanu încearcă să o iubească „dincolo de fapte şi de complicaţii”, pentru a o ajuta. Experienţa se dovedeşte

extraordinar de dură. Zoe e o fiinţă stranie, de o frumuseţe aproape ireală, dar rece, paralizantă. O lipsă totală de apetenţă pentru viaţă îi dictează comportările derutante. Zoe a suferit un asemenea ultragiu din partea tatălui el, când era copilă, încât nu mai găseşte nicio energie pentru a trăi şi se droghează spre a putea suporta existenţa. Romanul e istoria sacrificiilor Anei, care înfruntă mediul dement şi repulsiv din casa Vrâncenilor, dezaprobarea părinţilor şi cunoscuţilor, obstacolele materiale, riscul grav al procurării stupefiantelor. Asistăm astfel la însoţirea tragică, obstinată a Zoei pe panta degringoladei ei fatale de către eroină, cu un devotament dureros şi absolut. Cele două caractere se definesc admirabil în această dialectică tragică, ridicând drama descrisă la o dezbatere profundă de ordin etic. Excelentă e sugerarea universului dezechilibrat al „nopţii" în care pătrunde Ana. Casa Vrâncenilor are o arhitectură „nebună", stârneşte o senzaţie de nelinişte prin disproporţiile ei bizare, înăuntru, camerele închipuie un labirint terifiant, mobilele urâte şi neprietenoase sufocă încăperile. Privirile Zoei, ca şi ale tatălui ei, creează în jur adesea o stare de tensiune bolnăvicioasă insuportabilă. Contrastând cu figura eroinei, familia acesteia afişează o vulgaritate ţipătoare de parveniţi, pe care îi urmăresc însă atavisme grele. Coborârea în infernul psihologiei alienate a raporturilor Zoei cu părinţii ei luminează cu îndrăzneală un peisaj moral înfricoşător. Romanul posedă o rară forţă de a afirma în acest climat cu totul neprielnic nobleţea abnegaţiei şi a-i dărui o semnificaţie umană elevată.

…Henriette Yvonne Stahl este o analistă excelentă şi o autoare substanţială.»

Ov. S. Crohmălniceanu

Din literatura română între cele două războaie mondiale,

Editura pentru Literatură, 1967

*

* *

«…Dacă romanul *Între zi şi noapte* este construit pe tema fascinaţiei, cu numeroase corespondenţe în poemul lui Coleridge, în capitolele finale amestecul dintre romantism şi realism (în comparaţie cu realismul pur din *Christabel)*, ajunge la o halucinantă intervertire, în chiar sensul realismului. Fascinaţia, ca imitaţie, ia acum o formă dramatic realistă, aceste pagini fiind de o *forţă unică în romanul românesc*. Căci Ana, mereu curată, în tribulaţiile către care o mâna necesitatea de a procura morfina pentru Zoe, *imită* fără să vrea atitudinea, gesturile, reacţiile stereotipe ale toxicomanului: ea trăieşte în *conştiinţă* însă, deci cu distanţarea ce-i intensifică până la sublim umanitatea, spaima şi degradările la care o supune lupta pentru

morfină. Pornite dintr-o milă imensă, tribulaţiile Anei, în care abulia e înlocuită cu o teribilă voinţă responsabilă, se constituie, estetic morbid, ca un joc extraordinar între romantic şi realist: fără fascinaţia (romantică) exercitată asupra ei cu neîntreruptă putere de Zoe, n-ar fi posibilă dramatica ei prezenţă activă în zguduitorul plan al realităţii (realiste). Iar dacă în decursul romanului Zoe rămâne o apariţie fantomatică (doar aura romantică înconjoară un caz clinic) de o perfectă monotonie –, prin contrast cu ea, Ana este purtătoarea unei conştiinţe vii, sensibile, a unei aspiraţii neînfrânte spre absolut, spre dăruirea spirituală, pe care autorul o urmăreşte cu răbdătoare delicateţe, pe linia simbolică a împlinirii binelui în contact intim cu răul.»

I. Negoiţescu

Din prefaţa la volumul *Între zi şi noapte* de H.Y. Stahl,
Editura pentru Literatură, 1968.

*
* *

«…Romanul *Între zi şi noapte* este zidit întreg în jurul a două simboluri vii: Ana şi Zoe. Două personaje care îşi conţin semnificaţia până şi în iniţiala numelor, căci Ana şi Zoe sunt deosebite ca A de Z, între ele se desfăşoară scara lumii. Dar, cum se spune, extremităţile se ating. Ana, principiul solar, şi Zoe, principiul selenar, ţes în jurul lor o savantă muzică de atracţii şi respingeri, într-un roman de o armonie şi o bogăţie rară.

Substanţa filosofică a acestei cărţi e mai mult decât abundentă: găsim şi opoziţia străveche între două principii fundamentale, şi ideea că binele nu se poate reliefa decât în vecinătatea răului, şi aceea că puritatea nu se poate încorona decât cu experienţa, căci *Între zi şi noapte* e totuşi un roman „de formaţie”, în sensul că sufletul Anei Stavri iese modelat din succesiunea paginilor, sculptat de evenimentele tragice şi uneori de-a dreptul senzaţionale pe care le stârneşte fiinţa de noapte şi de mister a Zoei Mihalcea. E un cuplu feminin cum literatura română (nu prea bogată de altfel în femei remarcabile) nu mai are, şi e admirabilă încrederea şi siguranţa cu care autoarea a construit totul pe fabula cea mai simplă: femeia bună în luptă cu femeia rea. Fondul filosofic e cuprins însă în date moderne şi chiar violente: toxicomania, incestul, recluziunea în aziluri sordide, descoperirea unui schelet sunt elemente poliţiste care recomandă în general cărţi fără altă complicaţie decât cea epică. Henriette Yvonne Stahl (e acesta unul din punctele sale comune cu Dostoievski) foloseşte cu multă stăpânire asemenea procedee „tari”, încadrându-le într-o carte de idei fundamentale: iată deci şi fondul etern şi durabil,

pentru uzul intelectualilor, şi epica izbitoare, ce fixează masa publicului (şi care explică glorioasa carieră a acestui roman, la noi şi în străinătate).

Interesant este faptul că într-o proză în genere cuminte cum e cea românească, Henriette Yvonne Stahl a fost de la început dezinhibată de prejudecăţile unor subiecte tradiţionale. Azi, unii critici admiră cu răsuflarea tăiată literatura „hippy" pentru că ea îi duce în orizontul mişcător al drogurilor. Constatăm că avem o scriitoare a noastră, care în termenii convingători ai vieţii reale, ai vieţii româneşti, a exploatat o temă atât de „exotică", şi la un nivel intelectual indiscutabil mai înalt decât şocantele scamatorii (uneori de o prea evidentă contrafacere) care domină azi piaţa cărţii mondiale. Căci senzaţionalul faptelor este, în cazul lui Henriette Yvonne Stahl, înnobilat definitiv de filosofia autoarei, care ştie să deschidă o lume în fiecare personaj şi să creeze în romanele ei o mitologie contemporană.»

Petru Popescu

*
* *

«…*Între zi şi noapte* este dialogul zguduitor dintre două frumuseţi feminine, în care chipurile constituie limbajul unei înţelegeri mai adânci decât cuvintele. Trăsăturile fizionomiei caracteristice revin de-a lungul romanului, cu o insistenţă care aminteşte procedeul „Kenningar" specific stilului „saga". Procedeul aparţinând tehnicii narative a celor mai vechi epoci *(Iliada* şi *Odiseea*, dar chiar şi *Ghilgameş)* revine adesea în stilul contemporan, înlocuind livrescul travaliului cu notaţia directă, astfel că arhaicul se caută firesc în cea mai modernă direcţiune narativă: ne gândim, de exemplu, la romanele lui Sigrid Undset. În operele Henriettei Yvonne Stahl, pe lângă efectele stilistice de cadenţate a povestirii şi de împrospătare, până la obsesie, a imaginii în mintea cititorului, procedeul „Kenningar" devine purtătorul unor semnificaţii originale.

Între zi şi noapte este povestea unei mari prietenii, a întâlnirii imposibile şi totuşi reale dintre lună şi soare. Drama profundă se înfiripă, creşte şi se consumă între cele două figuri cu semn contrar.

. . . . . .

Între zi şi noapte este unul din cele mai îndrăzneţe romane din literatura feminină europeană.»

Alexandra Indrieş

Din revista *ORIZONT*.

Selecţiuni din critica franceză cu privire la:

ENTRE LE JOUR ET LA NUIT roman
par Henriette Yvonne Stahl traduit du roumain par
l'auteur, aux Éditions du Seuil à Paris, 1969
Dans la marée des livres

«…Vreţi să descoperiţi o romancieră? Citiţi *Între zi şi noapte* de Henriette Yvonne Stahl. E un roman crud, plin de funingine, care nu se aseamănă cu nimic din ceea ce ne este familiar, dar a cărui forţă teribilă apare cu încetul şi devine aproape intolerabilă.

H.Y. Stahl e româncă şi şi-a tradus ea însăşi romanul în franceză.

. . . . . .

Această carte teribilă e un foarte frumos roman.»

Georges Sion
de l'Académie

*
* *

Le soir (Belge)
Între zi şi noapte – Henriette Yvonne Stahl

«…Iată primul roman publicat în Franţa al unei romanciere române care deţine un loc important în viaţa literară a ţării sale. Ea situează acţiunea cărţii la Bucureşti, unde trăieşte acum şi unde probabil şi-a petrecut tinereţea. Acest roman bun, foarte bine tradus de însăşi autoare, se plasează într-o autentică tradiţie slavă; personajele din *Între zi şi noapte* se mişcă într-un univers dostoievskian.»

Marie Thérèse Bodari

*
* *

La revue des livres
Între zi şi noapte – roman de Henriette Yvonne Stahl
(editura du Seuil)

«…Henriette Yvonne Stahl a reuşit, cu o mare măiestrie, să creeze o ambianţă tulbure, neliniştitoare, plină de echivoc.

Casa Zoei este ca o insulă în însăşi inima unui oraş, o insulă unde cuvintele, gesturile, ocupaţiile n-au nimic comun cu cele purtând amprenta prozaismului vieţii cotidiene, e o casă fabuloasă, bântuită de fiinţe în afara normelor. Zoe este ca o preoteasă, o vestală în serviciul unei divinităţi necunoscute. Ana, fără să-şi dea seama, sucombă la această atracţie, împotriva căreia nici nu-şi propune să lupte. Numai când totul se va fi consumat, ea va înţelege motivele profunde ale

acestei fascinaţii: extremele se atrag irezistibil. Zoe are extrema ei contrară. Ea n-a iubit-o decât ca atare: ceea ce ea ar fi putut fi dacă ea însăşi ar fi rămas atât de viguroasă.»

Simone Knapen

*

* *

Syndicat des idées

Între zi şi noapte de Henriette Yvonne Stahl

(Ed. Du Seuil)

«…Acest roman se situează în Bucureştiul de acum o jumătate de secol. În acest cadru vechi, delicios a aşezat o istorie complexă. Eroina este o tânără, Ana, care face întâmplător cunoştinţă cu Zoe, tânăra stranie ce exercită asupra ei o ciudată atracţie. Ana şi Zoe devin amice, iar pentru Ana e un motiv de mari griji. Zoe a ieşit dintr-un mediu ciudat, foarte diferit de al lumii cunoscute de Ana.

. . . . . .

În cele din urmă, amiciţia atât de puternică dintre cele două fete apare ca aceea a modelului şi a „negativului" său. Aceasta este originalitatea acestui roman puternic şi plin de farmec, care ne duce în maniera cea mai fericită în epoca unde nu se dispreţuia a se seria o istorie fără a fi camuflată.

Trebuie subliniat că talentul H.Y. Stahl, care e însăşi responsabilă de strălucita traducere a acestui roman scris în româneşte, contribuie mult la plăcerea de a citi cartea.»

J.R.